No. 74 — Zaterdag 1 MAART 1930. — 46e JAARGANG.

ABONNEMENTSPRIJS:
ƒ 7.50, fr.p.p. ƒ 9.—, buiten Ned.-Indië ƒ 12.50 p. kw.
ADVERTENTIE-TARIEF:
1—25 woorden ƒ 3.75, elke 5 woorden meer ƒ 0.75.
Regeltarief ƒ 0.50 per regel

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN — EERSTE BLAD — Directeur: G. MOLENAAR

UITGEEFSTER:
N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij.
BUREAUX:
Sluisbrugstraat 23, Weltevreden
TELEFOON:
Welt. 2886, 2887 en 2888 (Wisselbord).
Na 5 uur 's midd. Welt. 429

Politiek in Indië.

Men schrijft ons van geachte zijde: Waarom is er zoo weinig politieke belangstelling in Indië?

Mocht iemand aan de waarheid van de stelling, dat er in Indië weinig politieke belangstelling is, twijfelen, dan zullen de volgende staaltjes, die ons de laatste weken ter oore kwamen, hem wel overtuigen.

Onlangs schreef iemand aan drie politieke partijen om een programma, daar hij aansluiting bij een partij overwoog, en zich vooraf een oordeel wilde vormen. De actiefste partij stuurde na *een maand* een programma in statu nascendi, de tweede verwees naar een tijdschrift, en de derde liet ondanks een herinneringsschrijven niets van zich hooren.

Toen een ander dezer dagen in een onzer groote stadsgemeenten op het daarvoor vastgestelde uur een candidaat voor den Gemeenteraad wilde stellen, moest hij geruimen tijd wachten omdat.... de burgemeester nog niet op kantoor was, hetgeen in Holland toch wel niet mogelijk zou zijn, zonder dat deze functionaris openlijk aan de kaak gesteld werd.

Ten slotte: hoeveel politieke partijen hebben hier een gemeente programma?

Ergo de politieke belangstelling is gering, maar wat is daarvan de verklaring?

Een eerste oorzaak ligt gelooven wij in het gebrek aan historie. De scheidingslijnen in Nederland zijn in lange jaren gevormd. Duurde niet de schoolstrijd van de vijftiger jaren tot het vorig decennium, en gaf niet vooral deze schoolstrijd het aanzien aan de tegenstelling kerkelijk en al wat die naam niet voert? Wees niet de opkomende sociaal-democratie met groote scherpte een tweede scheidingslijn aan?

En desondanks wordt in Nederland thans ook verlangd naar een nieuwe en meer zuivere scheiding.

Deze scheiding, die in Holland al niet meer voldoet, is naar Indië overgebracht. Ook hier zijn kerkelijke partijen, I.K.P. en C.S.P., beide in zich vereenigend reactionnairen en vooruitstrevenden, in min of meer hachelijk evenwicht.

Daarnaast de oude, om niet te zeggen verouderde liberalen in den P.E.B., de meer vooruitstrevenden in den N.I.V.B. en de socialisten, die hier bij gebrek aan „arbeiders" uiteraard blijven bestaan uit een kleine groep intellectueelen, leiders zonder kudde.

Belangrijk verschil met Nederland levert slechts de daar natuurlijk ontbrekende groep van het I.E.V. op, een maatschappelijke organisatie zonder vaste richtsnoer op staatkundig terrein gesprongen, evenals de kerkelijke partijen bestaande uit conservatieven en vooruitstrevenden.

Nieuw zijn ook de zich steeds hergroepeerende groepen der Inheemschen, die hier verder buiten beschouwing blijven.

Maar nieuw is ook de V.C. die naar het schijnt de verhoudingen zal zuiveren en zal dwingen tot kleur bekennen, daarin sinds korten tijd gesteund door de allerjongste organisatie, die zich nog niet in de politieke arena waagt.

Een der oorzaken voor het gebrek aan politieke belangstelling ligt dus in de groepeering, die uit het moederland overgebracht een onwennige orang baroe is gebleven.

Als tweede oorzaak kan natuurlijk aangevoerd worden het feit van de vlottende bevolking, dat nu eenmaal in Indië alle gebreken der maatschappij moet verklaren.

Belangrijker lijkt ons echter een derde oorzaak, omdat deze betrekking heeft op een feit, dat wel veranderd kan worden.

Dezer dagen verzekerde ons iemand, die een uitgesproken politieke kleur heeft, dat hij wel kiezer is, maar zich den laatsten tijd maar niet meer met de verkiezingen bemoeid had. De man wist niet, dat er al jaar en dag vrijwel nergens verkiezingen geweest zijn, en alles bij politiek accoord wordt afgedaan. Is het te verwonderen, dat door deze gezellige afsprakenpolitiek alle belangstelling bij groote groepen der bevolking gedood wordt? Als er geen verkiezingen zijn hoeven de partijen geen programma's te hebben, en als er geen programma's zijn voor de eenige directe verkiezingen (die voor den gemeenteraad), is het ook onmogelijk deze verkiezingen te houden. Dan is het ook niet meer noodig bij de candidaatstelling voor den Gemeenteraad verder te zien, dan de enge partijkliek.

Ten slotte een feit, oorzaak en gevolg van het gebrek aan belangstelling beide: de cumulatie in één hand van verschillende vertegenwoordigende functies, waartegen de wet helaas te weinig optreedt, een cumulatie soms zelfs door salarieering van meerdere ambten, ook als deze door één persoon bekleed worden, in de hand gewerkt. Ja deze cumulatie is noodig, omdat er maar weinigen zich beschikbaar stellen, maar zou men niet liever zijn uiterste best doen, meer belangstelling te wekken, dan in een gezellig onderonsje de vette bui te verdeelen?

Ook al zou men door benoeming meer geschikte krachten in de gemeenteraden krijgen, wat o.i. nog te bezien staat, dan nog zou wederinvoering van die benoeming voor het politieke leven een stap achteruit beteekenen, en als bij het misschien noodzakelijke, maar principieel verwerpelijke, stelsel van indirecte verkiezingen de uitvoerende macht nog meer invloed krijgt, kunnen vele partijen wel voor goed het ideaal laten varen nog eens te steunen op een breede actieve groep kiezers.

NEDERLANDSCH-INDIE.

In verband met de Lebaranviering zal deze courant Maandag a.s. niet verschijnen.

DE MAIL.

Zondagochtend acht uur.

De *Johan de Witt* wordt morgenochtend acht u te Tandjong Priok verwacht.

De Juridische Vragenbus.

Heden vinden onze lezers, tot ons leedwezen, geen juridische vragenbus in de courant. Onze juridische medewerker is uitstedig en heeft in verband daarmede deze week zijn advies niet kunnen samenstellen.

De „Kortenaer".

Hr. Ms. *Kortenaer* is Donderdagmorgen te Sabang gearriveerd. Vanmorgen is de torpedobootjager naar Oleh-leh vertrokken.

De Rijks Begrooting en de Overzeesche Gebiedsdeelen.

Aneta seint ons uit 's Gravenhage:

De Eerste Kamer heeft de algemeene beschouwingen over de Rijksbegrooting voortgezet.

Mr. D. Fock (*V. B.*) verklaarde verheugd te zijn dat minister de Graaff weer is opgetreden, daar deze door zijn krachtigen democratischen geest hervormingen bevordert.

Hij wijst critiek op wat men noemt de periode Fock de Graaf van de hand.

De heer Fock geeft als zijn meening te kennen dat de verantwoordelijkheid voor het koloniaal beleid in hoogste instantie bij den minister van Koloniën berust. Maar ook den landvoogd komt groote verantwoordelijkheid toe.

De verhouding tusschen minister en landvoogd is, aldus spreker, van teere strekking, waarmee steeds rekening gehouden dient te worden.

Spreker oefent critiek uit op de dankbetuiging van de regeering aan gouverneur Fruytier en kondigt een critiek aan op het feit dat ir. Fruytier weer bij de arbeidsinspectie geplaatst is. Hij zal dit feit bespreken bij het hoofdstuk Arbeid, Handel en Nijverheid.

De Medansche Scheurmakers.

Dr. van Bart, wiens opzienbarende rede over de afdeeling Medan der C.S.P. zooveel gerucht maakte, schrijft aan *de Banier*:

> Met belangstelling las ik in *de Banier* de Kroniek onder het hoofd „Medan" en verder „Gesignaleerd" van „onleesbaar".
>
> Daar de laatste niet bedoelt een polemiek te openen, wil ik niet met hem gaan kibbelen over een paar onvriendelijke uitlatingen aan mijn adres, bijv. waar hij mij zoo duidelijk den weg wijst naar de V.C., waarin ik niet thuis hoor, en waar hij mijn critiek op den voorzitter qualificeert als „kwaadsprekerij", maar liever letten op het mij sympathieke slot van zijn schrijven.
>
> Evenmin als kibbelen zouden we hier in Medan ook willen vitten „op de een of andere uitdrukking uit lang vervlogen dagen", zooals de Kroniekschrijver het noemt, en waarvan we gaarne nota nemen.
>
> Zeer beslist waardeeren we in onze afdeeling het standpunt, dat Mr. v. Helsdingen als vertegenwoordiger van de partij in den Volksraad kortelings innam t.a.v. de huiszoekingen en de kwestie van niet-Europeesche arbeidsinspecteurs.
>
> Zouden we, zoo vragen we ons af, op grond van nieuwe en vollediger gegevens ons oordeel over den voorzitter moeten gaan herzien?
>
> Niets zou ons aangenamer zijn, want de bij ons veronderstelde „wrok" bestaat niet.

De redactie onthoudt zich van commentaar; het halve peccavi van dr. van Bart geeft haar blijkbaar daartoe geen reden.

INDIE IN DE TWEEDE KAMER.

Art. 177.

Aneta seint ons uit 's-Gravenhage:

Behandeld wordt Hoofdstuk V (Onderwijs en Eeredienst).

De heer C.A. Lingbeek (*hg.*) spreekt als zijn vermoeden uit dat de toepassing van Art. 177 van het Regeerings-Reglement voordeelig is voor de Katholieken. Hij wijst er op dat het gebied Soemba van de Zending aan de Missie is overgegeven. Spreker vreest voor splitsing van de bevolking, tenzij deze een coalitie sluit. (*Gelach*).

De heer C.J. van Kempen (*v.b.*) vraagt wijziging in de regeling voor toelating ter missioneering.

De heer G.H. Kersten (*s.g.*) wijst op de toenemende macht van de Katholieken, onder anderen op Celebes, waar de Katholieken zonder toestemming van de regeering gingen werken. Spreker wenscht krachtig Art. 177 te handhaven.

De Minister verklaart dat de toelating van een missionaris op Soemba geschiedde op verzoek van den Radjah. Het missiegebied wordt echter niet uitgebreid.

De heer A.H. Gerhard (*s.d.*) pleit voor uitbreiding van het onderwijs op Nederlandschen grondslag. Spreker wenscht openbaar neutraal onderwijs.

De heer J.H.F. van Zadelhooff (*s.d.*) wenscht de salarissen van het onderwijspersoneel te verbeteren, meer en betere leerkrachten te krijgen, verbetering van de rechtspositie der onderwijzers en opheffing van de muil-korf circulaire.

De heer Wijnkoop (*communist*) zegt dat in het Indisch onderwijs zich het kapitalistisch imperialisme afspiegelt.

De heer C. J. van Kempen, (*v.b.*) wenscht uitbreiding van het ambachtsonderwijs.

De heer H. Moller, (*r.k.*) wenschte de inlandsche taal als voertaal gebruikt te zien en vraagt wijziging in de toelating ter missioneering.

De heer L. Feber, (*r.k.*) pleit voor uitbreiding van de volkshuisvesting.

De heer Lou de Visser (*Communist*) noemt de toestanden die in het onderwijs heerschen jammerijk.

De minister erkent dat er misstanden heerschen op gebied van onderwijs en volksgezondheid. Spreker zegt al het mogelijke te zullen doen om verbetering te brengen, zich hierbij aanpassend aan de wenschen van de bevolking.

Het onderwijs, aldus spreker, moet de leerlingen niet vervreemden van de dessabevolking. De salarissen der onderwijzers kunnen verhoogd worden. Spreker acht de muilkorf-circulaire onmisbaar. Ook hij acht bevordering van het ambachtsonderwijs gewenscht.

Vervolgens wordt het hoofdstuk goedgekeurd.

Dinsdag wordt de behandeling voortgezet.

Oei Wie Khee.

Het *Soer. Handelsblad* meldt, volgens en Aneta telegram, dat met ingang van heden de firma Oei Wie Khee, een der grootste Chineesche manufacturenhandelaren van Soerabaja, wegens groote verliezen liquideert.

Aanslagen op Assistenten.

De aanslagen op assistenten in Deli in 1929 heeft ook hier de aandacht getrokken, schrijft de medewerker van *De Planter* uit Suriname, voornamelijk daar twee der slachtoffers, nl. de heeren Waller en Arbman Bergh, bekenden in Suriname waren. De heer Waller, hier geboren, was nog in de laatste dagen van 1925 op familie-bezoek alhier geweest; de heer A.B. was oud-assistent van de onderneming „Wederzorg."

In Suriname komen weinig aanslagen voor, wat niet te verwonderen is, daar naar verhouding tot Deli op Cultuurgebied Suriname gelijk is aan New-York (Deli) tot Lutjebroek (Suriname). Wat mij echter steeds opvalt is de positieverhouding tusschen superintendent — administrateur — assistent en werkvolk.

Hier in Suriname gaat dit alles veel gemoedelijker toe. Een ieder is te naderen. De beheerder hoort de belangen zoowel van den directeur (administrateur) als die van den opzichter assistent en werkvolk aan.

De administrateur en assistent zijn zoowel onderling als met werkvolk in nauw contact. Papieren orders, orderbriefjes en vergelijkende loon of werkstaten, waarbij de assistenten tegen elkaar uit gespeeld worden en die weder op hun beurt, door opgeloopen standjes of bemerkingen, op het werkvolk trachten te verhalen, zijn hier onbekend.

Pokkengevallen.

Aneta seint uit Pontianak dat te Sambas en Pemangkat pokken zijn uitgebroken.

De dokter van Sambas is zelf aangetast. De inenting der bevolking verloopt vlot.

In alle deelen onjuist

De heer Zentgraaff heeft, het vorig jaar, een felle campagne gevoerd tegen het beleid van den toenmaligen gouverneur van Celebes, den heer Couvreur. In de geheele pers is van zijn artikelen nota genomen. Zij kwamen vervolgens in den Volksraad ter sprake en ontlokten der regeering een tegenspraak, zoowel van de mededeelingen over fouten van dien bestuursambtenaar als van die over haar waardeering van zijn beleid.

Wij willen aan deze mededeeling toevoegen, dat het niet de eerste maal zou zijn, dat officieele verklaringen achteraf niet alle vermelde feiten omvatten, en dat wij, niet slechts uit collegiale overwegingen, vaak eer geneigd zijn den journalist dan de regeering de *benifit of the doubt* te gunnen.

Dat zij hier vermeld, teneinde de vraag overbodig te maken, of wij, om welke reden ook, geporteerd zouden zijn voor den heer Couvreur of zijn optreden als gouverneur. Wij hebben daar uit eigen ervaring geen oordeel over en wenschen ons geen partij te stellen.

De heer Couvreur werd inmiddels benoemd tot lid van den Raad van Indië — in de 2e helft van 1929—maar treedt als zoodanig, naar wij onlangs mededeelden, weder af. Dit geschiedt, naar wij mededeelden en thans met zekerheid kunnen bevestigen, met het oog op de gezondheidstoestand van mevrouw Couvreur, die reeds eenigen tijd, juist met het oog daarop, in het moederland vertoeft.

De heer Zentgraaff schrijft nu in het *Soer. Hbld* over deze mededeeling:

> Ik wil naar aanleiding hiervan opmerken:
>
> dat de gezondheidstoestand van mevrouw Couvreur dezelfde is gebleven, als hij reeds langen tijd is.
>
> Dit argument kan zeker niet dienen om een zeer voortijdig heengaan uit den Raad van Indië een voor het Publiek aannemelijk, buiten de dienstzaken vallend motief, bij te brengen.
>
> Geheel afgescheiden hiervan, dat de heer Couvreur, toen hij in de tweede helft van 1929 de benoeming tot Raadslid aanvaardde, het thans gehanteerde motief met evenveel zwaarte had kunnen doen gelden als thans.
>
> Het plan tot het vragen van pensioen was reeds vastgesteld in het begin van Januari j.l., dus toen de heer Couvreur eerst sinds vier maanden in het hooge college zat.
>
> Het is noodig er op te wijzen, dat de Regeering reeds in den loop der maand December volledig was geïnformeerd ten aanzien der waarheid aangaande Zuid Celebes.
>
> Derhalve moet ook de heer Couvreur toen hebben ervaren, dat over zijn door ons bestreden „beleid" in Zuid Celebes, de regeering een geheel andere meening moest huldigen dan zij tevoren, op zijne informaties, deed Waarmee tevens ook een oordeel over zijne waarde als adviseur was uitgesproken.
>
> Uiteraard zou dit nooit hebben geleid tot een opgelegd ontslag; de heer Couvreur gaat vrijwillig heen.
>
> Hij weet thans, dat hij de nederlaag heeft geleden.

Wij vinden dat stukje een weerzinwekkend staaltje van *Rechthaberei*. Wij vinden in de eerste plaats, dat een journalist niet de juiste figuur kan zijn om de gezondheidstoestand en de huiselijke omstandigheden van wien ook te beoordeelen.

De heer Couvreur heeft zich destijds te Weltevreden zelfs niet definitief gevestigd, omdat zijn aanblijven als raadslid reeds toen afhankelijk was van de vraag, of mevr. Couvreur naar Indië zou kunnen terugkeeren. Van die terugkeer kan geen sprake zijn, en daarom vertrekt de heer Couvreur.

Wij kunnen op dit punt bovendien alle twijfel wegnemen en daarmede bovendien aan een voor de betrokkenen (en voor de Indische pers, dunkt ons) allerpijnlijkste discussie een eind maken door mede te deelen, dat geen wijziging is gekomen in het gunstig oordeel der regeering over het beleid van den heer Couvreur als gouverneur van Celebes.

Wij oordeelen niet over dat beleid, noch over de vraag, of de regeering er goed aan deed of doet, er haar sanctie aan te geven. Dit is thans volkomen buiten kwestie. Doch een protest tegen een persoonlijken aanval van dezen aard kan niet uitblijven, nu wij weten, dat zij niet slechts grievend, doch in alle deelen onjuist is.

R.

De Weekbladen.

Over de weekbladen deze week maar een enkel woord: ze zijn alle goed, in hun genre en omvang, maar de komkommertijd waarin wij leven weerspiegelt zich ook in hun inhoud. Wij zouden onze wekelijksche plicht der aankondiging ditmaal dan ook zonder gewetenswroeging verzaakt hebben, ware het niet, dat een opmerking over de „politieke prent", die *d'Orient* wekelijks geeft, niet in de pen mag blijven. Wij vinden haar, althans deze week, weinig geslaagd. Wij vinden haar een beetje al te politiek en dat klemt te meer, omdat zij goed geteekend is.

Na den Opstand

Reeds zijn dertien personen ter dood veroordeeld.

Saigon-radio seint ons uit Hanoi:

De commissie voor strafzaken, welke in verband met de jongste gebeurtenissen te Yen-bay zitting houdt, heeft 28 Februari 15 der opstandelingen, die na den aanval in den nacht van den 11den Februari in het bezit van wapens gearresteerd werden, veroordeeld. Onder hen bevinden zich zeven tirailleurs.

Voorts heeft de commissie acht burgers veroordeeld wegens medeplichtigheid aan de moorden. De commissie sprak dertien doodvonnissen uit. Een persoon werd veroordeeld tot levenslangen dwangarbeid. Een vrouw werd tot 20 aar dwangarbeid veroordeeld,

De veroordeelden, die werden bijgestaan door een advocaat, teekenden hooger beroep aan bij den raad van het protectoraat.

De Zaak de la Fosse.

Onze Bandoengsche correspondent schrijft:

In aansluiting met mijn vorig bericht over deze zaak, moet ik ter verduidelijking alleen nog opmerken, dat ik in een herhaling moet treden, aangezien in dat vorig bericht een regel is weggevallen in de 2de alinea, welke had moeten luiden: „Zonder voorloopig in details te treden, zij hier vermeld, dat de beschuldiging in het kort hierop neerkomt, als zou de heer d. l. F. in nauwe relatie hebben gestaan met de leiders der P. N. I. en andere revolutionnaire organisaties. Zelfs communistische".

Gelijk reeds gemeld, zijn de stukken inzake het justitieel onderzoek omtrent de uitlatingen en de gestie van den heer d.l.F. reeds de vorige week den directeur van gouvernementsbedrijven aangeboden. En nu heeft de directeur den heer d.l.F. in de gelegenheid gesteld tot een persoonlijk onderhoud, waaruit blijkt dat de departementschef inderdaad de zaak zelf wenscht te onderzoeken.

Den heer d.l.F. is daarbij medegedeeld, dat de officier van justitie, mr. Jongmans, naar aanleiding van het eerstgenoemde afgenomen verhoor een rapport heeft ingediend, dat door den directeur aan hem (d.l.F.) ter inzage werd gegeven. Er blijkt uit, dat de officier tot de conclusie is gekomen, dat er geen enkel bewijs is gevonden voor de beschuldiging, van zeker complotteerende zijde geventileerd, omtrent relaties met Inlandsche revolutionnaire vereenigingen, of met dezer leiders.

Wel kunnen eenige uitlatingen van den heer d.l.F. (volgens dezen: moedwillig verdraaid en uit hun verband gerukt) vervolgbaar worden geacht als spreekdelict volgens art. 151 en 163 bis, doch tot vervolging zal niet worden overgegaan.

Aangezien de heer d.l.F. vermeent, dat in het rapport gedeelten voorkomen, welke voor hem eventueel nadeel zouden kunnen opleveren, heeft hij in overleg met den directeur van G.B. aan den procureur-generaal afschrift van het rapport verzocht, teneinde zich ten aanzien van die gedeelten schriftelijk te kunnen verdedigen. De zaak zal verder door den directeur worden onderzocht, die met deze gestie op sympathieke wijze zijn toezegging ter zake in den Volksraad gestand doet.

Hetgeen omtrent den inhoud van het rapport bekend is geraakt, geeft aanleiding tot den wensch, dat het zal worden gepubliceerd tot leering en stichting van alle medeburgers. Men zou het ook op grond van dezelfde overweging wenschelijk kunnen achten, dat indien geen afschrift van het rapport wordt verleend, alsdan toch tot vervolging van het spreekdelict worde overgegaan, dan wel een persdelict worde uitgelokt.

Blijft over te constateeren, dat van de zoo gezochte revolutionnaire relaties mitsgaders van den revolutionnair d.l.F. niets meer is overgebleven! Maar welke genoegdoening zal hem ten deel vallen, die na een eervollen diensttijd van bijna dertig jaren een zoodanigen smaad heeft moeten ondergaan? En welke maatregelen zullen worden genomen tegen zijn valsche beschuldigers, die toch vrijwel bekend zijn?

I.K.P. Soerabaia.

Te Soerabaia had een zeer druk bezochte vergadering plaats van de afdeeling van de I.K.P. Men kwam tot een algemeene overeenstemming inzake de bij de a.s. gemeenteraadsverkiezingen te volgen richtlijn. Zestig leden die verhinderd waren de vergadering bij te wonen, gaven schriftelijk hun meening te kennen, welke overeenstemde met het genomen besluit.

Ook in de afdeeling van de C.S.P. is overeenstemming bereikt, evenals in die van het I. E. V., zoodat men verwacht dat in de op Dinsdag te houden vergadering van de diverse partijen definitieve besluiten kunnen worden genomen ten aanzien van de raadsverkiezingen.

Ons nummer van heden

(Zeven bladen en de Kindercourant)

BINNENLAND.

In de Tweede Kamer is nu hoofdstuk V der Indische begrooting besproken: uitvoerige debatten zijn gewijd aan art. 177.

In de Eerste Kamer heeft mr. D. Foch zijn instemming betuigd met het wederoptreden van den heer de Graaff, van wien hij democratische hervormingen verwacht.

Pokkengevallen te Sambas en Pemangkat.

Sabotage op een onderneming op Sumatra.

NEDERLAND.

Nadere bijzonderheden over den moord te Ede. Men heeft den dader nog niet gevonden, maar hoopt enkele aanwijzingen te hebben.

Het jubileum van Cor Ruys, had onder groote belangstelling plaats.

BUITENLAND.

De communisten in Zuid-China aan het werk.

Relletjes in Madrid.

Wapenstilstand op Santo Domingo.

Frankrijk verzet zich tegen den wapenstilstand in die tarieven-oorlog.

FOR OUR ENGLISH READERS.

Clash between police and demonstrators at Madrid.

Action of communists in South China.

SPORT.

Nabeschouwingen over den wedstrijd Sharkey—Scott.

DE BIJBLADEN.

Het Derde Blad: Uit het buitenland. — Van alle zijden. — Nieuwe boeken. Nieuws uit Nederland. — Kerk en School. — Feuilleton.

Het Vierde Blad: Een brief uit Parijs over den storm in de avant-garde. — In memoriam Jac. Van Looy. — Kunstnieuws. — Yvonne schrijft over modesnufjes in Parijs. — Onze tuinen. — Kort Verhaal.

Het Vijfde Blad: Een causerie over School en Leven. — Overzicht van nieuwe gramofoonplaten door onze muziek recencent. — Nieuwe Boeken. — Sport in het buitenland: o.a. een artikel van onze Parijschen correspondent over commercialisme in de sport.

Het Zesde Blad: Onze technischen radio-medewerker aan het woord over golfmeting. — De Schaakrubriek. — Filmnieuws: o.a. een speciale correspondentie over mr. Chaplin.

Het Zevende Blad: Vervolg van Ned.-Indië uit het Eerste Blad. — Off. Berichten.

De Nederland-express.

Het s. s. *Jan Pieterszoon Coen* d.d. 5 Februari j. l. van Batavia vertrokken, arriveerde te Genua 28 Febuari 7u v.m.

Passagiers, die per „Nederland-express" doorreisden, arriveerden 1 Maart te den Haag 9 45 v. m., Amsterdam 9.36 v. m. en Rotterdam 9.52 v.m.

Vereeniging tot Verbetering van het Lot der Blinden.

Bovengenoemde vereeniging zal, naar het bestuur ons schrijft, wederom een beroep doen op alle inwoners van Insulinde, om haar werk te steunen.

In hoofdzaak zullen daartoe de thans reeds bekende vlaggetjes alom worden verkocht, terwijl hier en daar door de comité's georganiseerde liefdadigheidsvoorstellingen of andere hulpbronnen de inkomsten nog zullen verhoogen.

Wij vertrouwen, dat ook ditmaal geheel Indië bereid zal zijn blijmoedig zijn penningske te offeren voor de blinden, ten getale van ongeveer 600, waaronder een dertigtal Europeanen, welke in onze beide instituten, te Bandoeng en te Ngawi, verpleging, werk, en voor zoover de Europeesche kinderen betreft ook onderwijs genieten, zegt het bestuur.

De vereeniging, welke reeds 28 jaar bestaat, neemt blinden op van alle landaarden en van elken Godsdienst, en is, wat hare inkomsten betreft, aangewezen op contributies, giften, subsidies en inkomsten der werkplaatsen.

Onderhoud, verbeteringen en het nadeelige saldo der inrichting te Ngawi eischen telken jare groote bedragen.

Terzijde.

Boksen.

De Engelschen zijn heelemaal niet te spreken over den uitslag van den wedstrijd welke te Miami plaats had; in de vorige eeuw vochten Amerika en Engeland om de thee. En nu kunnen zij elkaar op ander gebied niet uitstaan. Waar het de beperking van de vloten betreft zullen zij misschien nog tot overeenstemming komen, maar zoodra de sport erbij te pas komt toonen partijen zich zoo onsportief mogelijk. Ondanks het feit, dat Reuter Donderdag tot in de finesses nauwkeurig publiceerde hoe Scott den Amerikaan den genadeslag geven zou, en erbij vermeldde dat deze vrouw en kinderen beloofd had het wereldkampioenschap mee naar huis te brengen en dus op naam van Engeland te stellen, heeft op den beslissenden dag het tegenovergestelde plaats, en slaat Sharkey den heer Scott *knockout.*

Men zal begrijpen, dat dit niet tolerabel is.

Vroeger, toen wij als jongens onder elkaar wel eens boksten, gebeurde het een hoogst enkele maal dat wij, omdat ons de kracht onzer overigens geoefende spieren niet toereikend leek, een stukje koper meesmokkelden wanneer we de handschoenen aantrokken en we een tegenstander hadden van wien zelfs niet mocht worden verondersteld, dat hij het van ons winnen zou. Het resultaat was werkelijk verrassend. Maar hoewel het middel zeer probaat was, had de boksleeraar er iets tegen en wanneer je gesnapt werd was je er gloeiend bij.

Maar als ik naga wat te Miami is gebeurd dan hebben wij ons destijds nog heel fatsoenlijk gedragen. Een Bataviaasch blad heeft een telegram ontvangen waarin blijkbaar stond — in het onze kwam het niet voor — dat Sharkey voornemens was dynamiet aanvallen te doen. Scott, van zijn kant, zou trachten die aanvallen te weerstaan. Natuurlijk zal hem dat niet gelukt zijn en dat zal dan ook de reden wel wezen, dat hij het loodje heeft moeten leggen.

Hij zal zich hebben laten intimideeren door de dynamietreclame van den Amerikaan. Deze intimidatie hebben de Amerikanen ook toegepast toen zij aan den oorlog gingen meedoen en de angst is de Duitschers om het hart en in de beenen geslagen. Als ik Scott was zou ik direct hebben geprotesteerd tegen de wijze waarop het gewicht werd vastgesteld. Dat is volgens het bedoelde blad op een zeer ongewone wijze gebeurd. De heeren zijn n.l. „ingewogen". Bij krenten en zuurkool uit het vat kan dit gebeuren. Maar tot dusver was het bij wedstrijden niet gebruikelijk. En het is ook niet gewenscht dat we gaan kruidenieren bij dergelijke wedstrijden. Laat men dan liever den bezoekers een splitje en een sigaar toe geven. Zij moeten immers toch het gelach betalen.!

DE R.

De Aanslag op Teunissen.

De voorzitter van den Landraad te Bindjei heeft beslist dat er geen termen zijn, aldus seint Aneta uit Medan, voor een verdere vervolging van den mandoer Bedjam, die den aanslag op den assistent Teunissen van de onderneming Boekit Melintang gepleegd heeft, daar de dader ontoerekenbaar was, op het oogenblik dat hij den moord pleegde. De invrijheidsstelling van Bedjam is gelast.

Sabotage op Onderneming.

Kabel doorgeknipt.

De *Deli Crt.*, aldus seint Aneta uit Medan, maakt melding van een sabotage-geval op de onderneming Bahdjambi.

Daar is n.l. een hoogspanningskabel doorgeknipt. Een stuk kabel van 150 M. lang is meegenomen.

Er zijn aanwijzingen dat het ondernemingspersoneel debet aan het misdrijf is, daar dit op de hoogte was van het tijdvak, gedurende hetwelk er geen stroom op de kabel stond. Bovendien is de daad met een werktuig der fabriek geschied.

De Fundamenten zijn er!

In het *A. I. D.* lezen wij:

Aan Serang's *aloen-aloen*, beoosten den Pandeglang'schen weg, vindt men een aantal steenen fundamenten te midden van gras en onkruid. Wie mocht meenen, dat dit een overblijfsel is van een oud fort, dat ons als zoodanig nog veel te verhalen heeft van vroegere krijgsbedrijven, die vergist zich. Die fundamenten zijn nog jong, ze zijn zelfs nog bruikbaar.

Er was eens, het is niet langer dan tien jaar geleden, een resident en die gelastte den bouw van 5 politie-woningen. De fundamenten werden in den grond gebracht. Een bedrag van f 20.000 aan steenen en arbeid en cement en architectuur.

Er was een andere resident, die er toevallig niet veel voor voelde om den bouw voort te zetten en deze werd afgelascht.

Er was nogmaals een resident, die opnieuw den eens begonnen bouw wilde voortzetten.

Maar de bouw ging niet door. Waarom niet? De politie-dienaren, die recht hebben op een behoorlijke huisvesting, zooals overal elders, behelpen zich nog steeds met krotten van kalk en *bilik.*

In den grond zit nog steeds f 20.000 aan steen en cement en arbeid en architectuur.

Statuten.

Bij G.B. is goedkeuring verleend op de nadere wijziging van art. 3 van de statuten der vereeniging „Cercle Artistique" te Soerabaja.

STADSNIEUWS.

POST EN MAIL.

Luchtpost voor Palembang en Singapore.

Op Dinsdag 4 Maart a.s. zal een luchtpost voor Palembang en Singapore gesloten worden.

Laatste lichting van aangeteekende stukken Maandag 3 Maart ten 11 v/m.

Laatste lichting van de hulpbrievenbussen Maandag 3 Maart ten 10.30 n.m. en van de kantoorbus Dinsdag 4 Maart ten 5.30 v.m.

Rij- en Voertuigenbelasting.

Men verzoekt ons mede te deelen, dat de Gemeente-secretarie van Meester-Cornelis (Afd. Belastingen) 4, 5, 6, en 7 Maart a.s. ook in de middaguren (tot 6 uur) geopend zal zijn, teneinde de belastingplichtigen in de rij- en voertuigenbelasting in de gelegenheid te stellen de door hen verschuldigde belasting te voldoen.

Bij niet-betaling op uiterlijk 7 Maart zullen de belastingplichtigen in boete vervallen.

Het Graf van Coen.

Naar wij vernemen hebben zoowel Geo Wehry en Co. als Harrisons en Crosfield verklaard, tegen het afstaan van den goedang ten bate der opgravingen geen bezwaar te zullen maken.

De „Deutscher Verein".

Gisteravond heeft de „Deutscher Verein" haar jaarlijksche bestuursverkiezing gehouden.

Het aftredende bestuur werd in zijn geheel herkozen, zoodat het voor dit jaar wederom is samengesteld uit de heeren F. Remppis, voorzitter, H. Passon, C.B. v.d. Riet, W. Nettelbeck, G. Seelig, W. Stiassny en E. Le Bachelle, leden.

Ridder Oranje Nassau Orde.

Naar Aneta verneemt is de heer E.P.H. Winter, chef van den instrumentmakerswinkel bij den Topografischen Dienst, benoemd tot Ridder in de Oranje Nassau Orde.

De heer Winter die 4 Maart 's lands dienst met pensioen verlaat, heeft zich, in de 30 jaar dat hij in Gouvernements Dienst is geweest, doen kennen als iemand met buitengewone plichtsbetrachting.

Vitaminen-gehalte van Rijst.

Gisteravond hield ir. P. Spruyt voor den Chemischen Kring een lezing over „de keuring van rijst op anti-beri-beri vitaminen-gehalte".

Spreker begon met het geven van een historisch overzicht van de verschillende methoden, tot nog toe toegepast. De betrouwbaarste daaronder is de dierproef, welke echter het bezwaar heeft tijdroovend en kostbaar te zijn.

Hierna gaf de heer Spruyt een korte beschrijving van zijn eigen onderzoek, komende op de colorimetrische methode. Deze methode, getoetst aan dierproeven, leverde voorloopig bevredigende resultaten.

De lezing werd toegelicht door grafische voorstellingen door middel van lichtbeelden.

Het onderzoek wordt verder nog door den heer Spruyt voortgezet.

Aan het debat werd deelgenomen door professor de Langen, professor Bonne en dr. van Veen (chef vitaminen-afdeeling Geneeskundig Laboratorium).

Er bestond vrij groote belangstelling.

Hierna ging men tot een ledenvergadering van den Chemischen Kring over.

Bataviaasch Genootschap.

Zondag, Maandag en Dinsdag zijn bibliotheek en museum van het Bat. Genootschap voor het publiek gesloten.

Lezing A. Pelt.

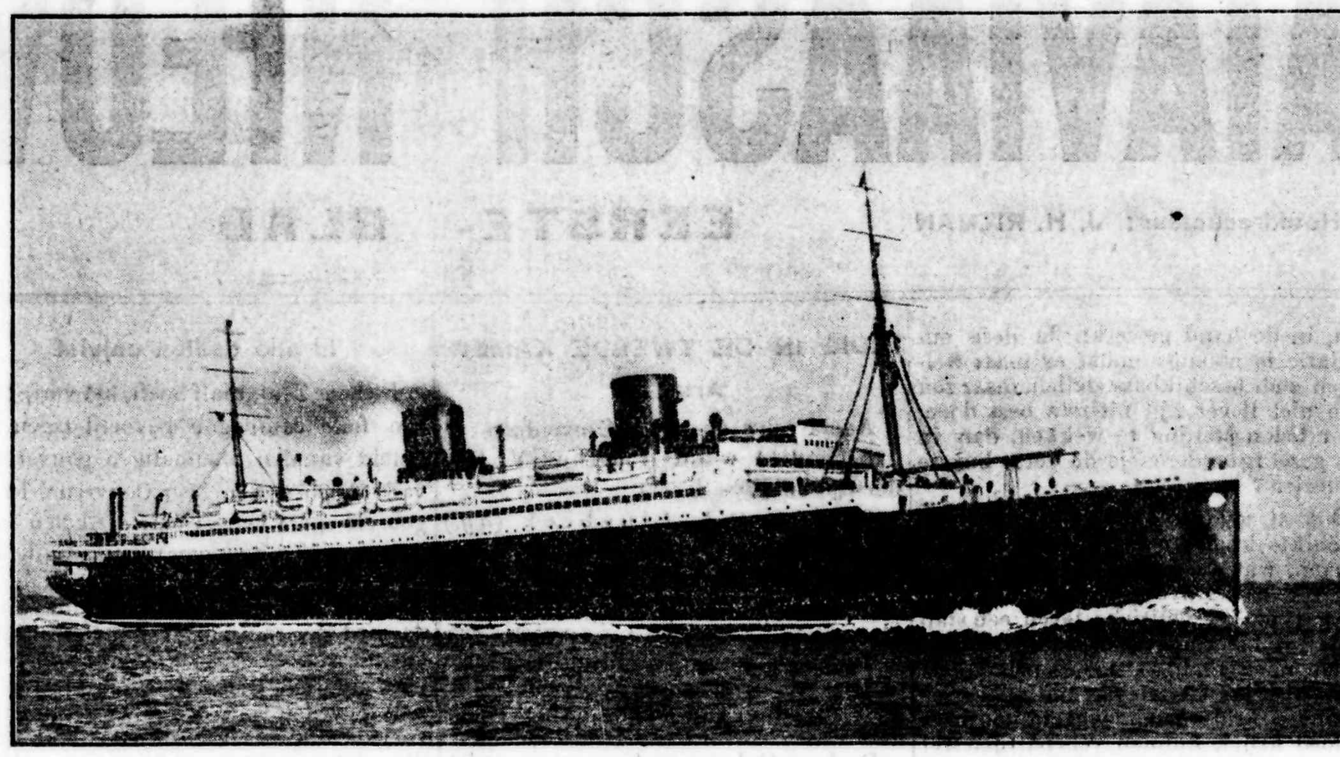
Het Comité voor Volkenbond en Vrede besloot, aangemoedigd door het succes van de lezing op 9 Januari de reeds in 1922 op initiatief van mr. A.B. Cohen Stuart, opgerichte Vereeniging voor Volkenbond en Vrede voort te zetten. Het comité zal als voorloopig bestuur optreden.

De volgende openbare bijeenkomst zal plaats vinden op Vrijdag 7 Maart a.s. te 7 uur, waar als spreker zal optreden de heer A. Pelt lid van de Informatie-afdeeling van het Volkenbondssecretariaat.

Het onderwerp van de lezing is: „Tien jaren Volkenbonds-arbeid". Daarna zal een door den heer Pelt medegebrachte film vertoond worden, die de Assemblées van 1928 en 1929 weergeeft. Dank zij den heer Pelt kan deze film van zeer recenten datum, die een beeld geeft van de laatste twee Volkenbonds-vergaderingen, thans reeds in Indië worden vertoond. Men ziet er internationaal zeer bekende personen, zooals Briand, Stresemann, MacDonald, Chamberlain, hun groote redevoeringen houden, enz.

De bijeenkomst vindt plaats in het gebouw der Kon. Natuurkundige Vereeniging, Koningsplein Zuid 11 en is als gezegd voor ieder toegankelijk.

De „Columbus."

Een der grootste booten van den Norddeutschen Lloyd, de Columbus, wordt op haar wereldreis voor toeristen in den morgen van 6 Maart te Tandjong Priok verwacht. Het schip, dat in 1924 te Danzig op de Schichauwerf is gebouwd, en een inhoud van 32.500 registerton heeft, met een lengte van 236 meter, en een breedte van 25 meter, kan 1798 passagiers bergen. De bemanning vormt een klein stadje op zichzelf; zij bestaat uit 650 mannen en vrouwen.

De Reis van de „Belgenland".

De *Belgenland* komt Maandagmorgen 9 uur hier aan: het schip vervoert 369 passagiers, die een wereldtrip maken; 40 passagiers, die te Manilla de *Belgenland* hebben verlaten en aan boord van de *Op ten Noort* een reis door de Molukken maken komen eerst op 6 Maart hier aan.

De passagiers hebben zich in vier groepen verdeeld. Het reisbureau Lissone Lindeman zal zorgen dat de dames en heeren het voornaamste van Java zien. Groep A gaat om 8 uur van Tandjong Priok met auto's naar Buitenzorg. Om 1 uur is het gezelschap in Hotel Des Indes voor de lunch en om vier uur is men weer aan boord. Groep B. wordt in de morgenuren vrijgelaten, luncht te half één in Hotel Des Indes, en gaat 's middags een auto-tocht maken.

Op Pasar Baroe zullen inkoopen worden gedaan. De optional groep Garoet vertrekt dien dag met auto's naar Garoet, Poerwakarta en Bandoeng. Te Bandoeng wordt gegeten bij Homann, daarna vertrek naar Nagrek waar in de hotels Papandajan of Villa Dolce overnacht wordt. De andere optional groep gaat naar Sindanglaja via de Poentjak pas, luncht daar in het Grand Hotel, gaat verder naar Bandoeng en overnacht bij Homann. Dinsdag luncht groep A in hotel Der Nederlanden en winkelt 's middags op pasar Baroe. B gaat naar Buitenzorg, en luncht in Des Indes. De optional groep Garoet doet een tocht naar Ngamplang en Tjisoeroepan, naar Leles en Bagendit.

De optional groep Djocja gaat met den trein naar Djocja, daar wordt de Boroboedoer bekeken en na het diner in Grand Hotel Djocja wordt daar een wajang wong vertooning gegeven. Woensdag zal groep A te Batavia verschillende bezienswaardigheden bezoeken, evenals groep B.

De optional groep Garoet zal naar Bandoeng gaan via Pengalengan en Lembang bezoeken. De Djocja-groep vertrekt van Djocja naar Weltevreden.

Den laatsten dag lunchen de groeppen A en B in Hotel der Nederlanden, en vertrekken daarna naar de *Belgenland*. De groep Garoet bezoekt Buitenzorg en Weltevreden en groep Djocja brengt den dag in Batavia en Weltevreden door.

Dien dag, om 5 uur in den middag, vertrekt de *Belgenland* naar Singapore,

Twee Mille gestolen.

Een Chineesche logé van Hotel Tay Wat Yan, Toko Tiga, Batavia, kwam vanmorgen tot de ontdekking, dat hem een tasch, inhoudende een bedrag van bijna f 2000,— ontstolen is.

De Chinees had zich ter ruste begeven in gezelschap van een Chineesche vrouw.

Toen de Chinees vanmorgen ontwaakte, bleek hem dat vrouw en geld verdwenen waren.

Het geld was geborgen in een buikgordel, welke in een tasch gestopt was. Deze laatste had de Chinees onder zijn hoofdkussen gelegd.

Nadat de bestolene aangifte gedaan had, arresteerde de politie onmiddellijk de Chineesche vrouw. Deze verklaarde dat een Chineesche vriend van haar gepoogd heeft, haar over te halen, het geld te stelen, doch dat zij dit geweigerd heeft. Verder wist zij niets mee te deelen.

Haar „vriend" kan nog niet worden gearresteerd omdat hij „gevlogen" is. Vermoedelijk heeft hij de wijk naar Tjimahi genomen.

Aanbesteding.

De architect J. Th. van Oyen B.N.A. heeft een aanbesteding gehouden voor drie woonhuizen van de IJsfabriek Mangga-Besar der N.V. Vereenigde IJsfabrieken aan de Prinsenlaan te Batavia, met het volgende resultaat; 1. H.W. Bel f 32570, 3. Fa. Selle en de Bruyn f 33950, 3. Fa. Westmaas en de Pagter f 34175, 4. Kaspar Stoltz f 34455, 5. H.N. Rade f 34610 en 6. P. Johannes Hendrik f 34950.

Hoe Chinees en Inlander gehuisvest zijn.

Schrikbarende woningtoestanden.

De gepubliceerde, nauwkeurige cijfers, betreffende het in oppervlakte kleine terrein van den grooten kampongbrand, die eergisteravond in Batavia's benedenstad woedde, geven weer eens een ontstellend beeld van de wijze, waarop een groot deel van de Inlandsche en Chineesche bevolking van onze groote steden gehuisvest is.

Men stelle zich voor een terrein van slechts 5600 M^2, waarop 325 menschen in 59 huisjes wonen en leven, dichtaaneen in meerendeels aan elkaar en dan slecht en onhygiënisch gebouwde bilik-hutjes, met atap bedekt. Van die 5600 M^2 moet dan meer dan de helft worden afgetrokken voor de kamponwegen en paden en de kleine ertjes, welke de minst armen er zelfs in die buurten nog op na houden.

Die 325 menschen hokten bijéén in 59 hutten of gemiddeld 6 bewoners per huisje van 40 à 50 M^2 oppervlakte.

Er waren in het afgebrande complex volgens de officieele cijfers zelfs krotten, waarin 15 mannen, vrouwen en kinderen woonden en sliepen, zóó dat na aftrek van de ruimte welke zelfs een zeer schamele inboedel en huisraad inneemt, per bewoner een oppervlakte van nog geen twee M^2 beschikbaar bleef. Twee vierkante meters „ruimte" voor een mensch om in te leven, te eten en te slapen!

En dit is nog niet eens de dichtstbevolkte kampong!

Er is voor de gemeenten en de naamlooze vennootschappen voor de Volkshuisvesting op dit gebied nog zeer veel te doen. (Aneta).

Voor de Slachtoffers.

Het steun-comité voor de slachtoffers van den jongsten brand is als volgt samengesteld:

Eere-voorzitter, P. H. Willemse, resident van Batavia;

Adviseur, Chang Ming, Consul-Generaal van China;

Leden Raad van Toezicht: J.A.H. van Leewen, assistent-resident van Batavia; Khouw Kim An, majoor der Chineezen, R. Toemenggoeng Achmad, regent van Batavia;

Voorzitter, Tan Hoe Teng;

Vice-voorzitter: Ong Kek Sian; R. Bratawidjaja, wedana van Batavia, Tan Pia Teng, Hoesni Thamrin, wethouder der Gemeente Batavia en Khoe Ka Joeng.

1ste secretaris, Tjiam Kim Hoat;

2de secretaris, Lie Boen Sin;

1ste kassier, Ouw Pek Soen;

2de kassier, Ong Eng Tjoei;

Leden: L.J. Quix, Tan In Hok, Lie Seng Jauw, Lim Tjoei Keng, Lim Djin Soey, Ang Jan Goan, Lauw Pin Sain, Tho Kong Soey, Alaydroes, Awab Basawad, Said Ali bin Abdoelrahman Alhabsi, Saeroen, R. Tirta Soejatna, Wedana van Weltevreden, Parada Harahab, Red. „Keng Siong Djit Po", Red. „Thien Sung Yit Po", Red. Sin Po- Tiong Hoa", Red. Ho Suk Min Kok Yit Po", Oh. Sien Hong, Oey Peng Lin, Tjoeng Tjoe Sioe, Tjokroaminoto, Otto Soebrata, Lauw Jang San, Thio Kim Hay, Tan Giok Hoay, Tio Kim Hay, Tjiong Boen Sen, Oey Boen Hok, Tee Pek Soei en Tee Boen Ke.

Vechtpartij.

In kampong Djembatan Lima, benedenstad, heeft gisteren naar aanleiding van een futuliteit een vechtpartij plaats gehad tusschen eenige Chineezen.

Een van de strijders bekwam een flinken slag met een stuk ijzer op het hoofd. Dit bleek hiertegen niet bestand, zoodat de getroffene met een bloedende wond in de C.B.Z. moest worden opgenomen.

Wekelijksch Epidemie-rapport.

16 Febr. t/m. 22 Febr.

Ziekten	Rest.	Bijgek.	Sterfgev.	Herst.
Pokken	5	3	1	1
Typh. Abd.	46	5	1	10
Para Typh. A.	4	2	—	—
Bac. Dys.	10	1	—	2
Dipht.	2	4	—	1
Totaal	67	15	2	14

GEMENGD NIEUWS.

Merkwaardige Beslaglegging.

The Malay Opera of Malacca had een dansleeraar, een Franschman van nationaliteit, in haar dienst en hem werd op 24 Febuari j.l. aangezegd om naar een anderen werkkring om te zien. Deze mededeeling werd gedaan niet door den eigenaar van het illustre gezelschap, doch door den beheerder, waarop de dansleeraar hem antwoordde, te zullen heengaan, na uitkeering van het hem nog toekomende salaris.

Als antwoord kreeg hij, dat er geen geld in kas was omdat er gedurende eenige avonden niet gespeeld was geworden. De dansleeraar repliceerde en zeide dat hij langs anderen weg aan het geld zou zien te komen. Naar aanleiding van bovenstaand nu, toog de dansleeraar naar de politie, die hem uit den aard der zaak verwees naar den residentie-rechter, schrijft onze correspondent te Cheribon.

Deze rechterlijke ambtenaar, na vernomen te hebben waarover het eigenlijk ging, was het oordeel toegedaan, dat er dan maar conservatoir beslag moest worden gelegd op de bezittingen van het opera gezelschap. Om tot dit doel te geraken, verwees de res. rechter den dansleeraar naar het Invorderingskantoor Cheribon.

Die beslaglegging heeft inderdaad plaats gehad.

Kort voordat de beslaglegging ten uitvoer werd gebracht kwam de heer Joesoef, de nieuwe eigenaar van meergenoemd gezelschap, bij den directeur van het Invorderingskantoor en deelde mede dat de vorige eigenaar de heer Alkaf op 24 dezer The Malay Opera of Malacca aan hem had verkocht voor de somma van f 1500,— zoodat de beslaglegging ten onrechte zou geschieden.

Het merkwaardige in deze zaak is nu, dat op het zelfde moment dat de dansleeraar werd aangezegd heen te gaan, de zaak in andere handen overging. De verkoop had plaats door een gewone gezegelde verklaring, zonder omschrijving der inventaris, doch in het kort vermeldende *prabot prabot comedie tenda machine electric dan semoeanja ada di dalem nja* zoodat niet vaststaat wat er wel en niet verkocht is; de beslaglegging wordt nu gehandhaafd, daar naar het inzicht van den directeur van het Invorderingskantoor Cheribon, de betrekkelijke verkoopacte aanvechtbaar is.

Rumor in Casa.

Eenigen tijd geleden reeds meldden wij, dat een zekere heer R. ten nadeele van de N.V. Fiat Import Co. een auto had verduisterd, welke auto later werd teruggevonden op het erf van een Arabier te Sindanglaoet, schrijft onze correspondent te Cheribon.

R. is voortvluchtig.

De sub-agent van genoemde automobielmaatschappij heeft toen hij eenmaal wist waar de auto gebleven was, i.c. bij den Arabier dus, de Veldpolitie in den arm genomen, teneinde beslag op de auto te kunnen doen leggen. Vast was komen te staan dat de Arabier de auto van den heer R. gekocht had.

Zoo gebeurde het dat deze sub-agent vergezeld van een monteur en een politie-opziener van de Veldpolitie naar Sindanglaoet togen en zich begaven naar het perceel bewoond door den Arabier die echter *niet* thuis bleek te zijn. De heeren werden te woord gestaan door eenige huisgenooten en tijdens het verdere onderhoud vroeg de sub-agent of hij de auto die zich in een gesloten garage bevond mocht zien, hetgeen nadat hij zich had bekend gemaakt direct werd toegestaan.

En nu komt het!

Nadat de sub-agent den wagen goed bekeken had, vroeg hij toestemming om de auto te probeeren, hetgeen hem wederom werd toegestaan.

De auto werd geprobeerd en werd niet meer in de garage teruggebracht, maar gestationneerd in het gebouw geoccupeerd door de N.V. Fiat Import Coy te Cheribon.

De Arabier heeft met deze handelwijze geen genoegen genomen, en diende een aanklacht in tegen den sub-agent, wegens huisvrede-breuk en wegens het weghalen van de auto.

De auto werd daarna teruggezonden aan den Arabier en aldaar opnieuw in beslag genomen.

Abnormale Westmoesson.

Het blijft met den Westmoesson niet naar wensch gaan, schrijft men ons uit den Oosthoek.

Was de vorige regenmoesson reeds niet geheel bevredigend, deze natte tijd kenmerkt zich door zeer plaatselijke buien. Er valt thans genoeg hemelwater, doch het regengebied is doorgaans slechts beperkt.

Zware regens te Soerabaja bijvoorbeeld komen voor, terwijl het even buiten de stad zoo droog is als het maar zijn kan.

Dit karakter van den moesson kan men nagenoeg overal in Oost-Java constateeren.

Het groote nadeel hiervan ondervinden de van regen afhankelijke gronden en die gebieden waar technisch beheerde irrigatie ontbreekt.

Waar nu de regens maar al te dikwijls plaatselijk vallen om dan vaak voor verscheidene dagen uit te blijven, heeft men in verschillende van de hier bedoelde streken een tekort aan water, met het gevolg, dat het met de landbouwgewassen daar niet staat zooals men dat wel zou wenschen.

Natuurlijk is de landbouw met den aanplant zoo goed als overal te laat, en wel over het algemeen ongeveer een maand. Er zijn echter ook streken waar men zelfs nu nog niet tot planten is overgegaan. Dit kan men vooral in het Grisseesche zien.

Men verwacht dat in verscheidene streken een mindere oogst zal worden binnen gehaald dan in normale jaren. Het gevolg hiervan zal uiteraard zijn een beduidende vermindering van de koopkracht der betreffende bevolking.

Deze koopracht is tengevolge van den beneden normaal gebleven vorigen Westmoesson en van de abormaal groote droogte in het vorige jaar toch reeds achteruit gegaan. Dat vele tani's er reeds minder rooskleurig voor staan, blijkt wel uit het feit, dat er streken zijn waar pluimvee e.d. tegen lage prijzen te koop worden aangeboden.

Het gaat niet goed.

Agenda.

BATAVIA.

Bioscopen hedenavond.

Capitol: „De Spionne".
Globe Bioscoop: „Wie is de Schuldige?"
Deca-park: „De Oplichtster."
Universal Theatre: „Het Escadrille der Gedoemden."
Planten- en Dierentuin: Vooravond „Rex, het Duivelspaard," na-avond „De Witte Spin."

New Monico.

Dagelijks: Dancing, Cabaret, Restaurant.

***

1 Maart Deca Park 9 uur. Lustrumviering Bat. Zwem- en Polo Club Triton.
3 Maart Schouwburg 9 uur Volksconcert.
4 Maart. Kunstkringgebouw Jaarverg. Bat. Kunstkring.
6 Maart. Willemskerk Concert mevr. E. Snijders met dameskoor.
8 Maart. Plant.- en Dierentuin Liefdadigheidsfeest.
10 Maart. Logegebouw 7 uur. Jaarvergadering het Groene Kruis.

BANDOENG.

Bioscopen.

Concordia-Bioscoop: „De Wolkenkrabber."
Luxor: „Words and Music."

Societeit „Ons Genoegen".

Zondag 2 Maart, half 7n.m.: Kinderfeest in de groote zaal.

KUNST en LETTEREN.

KUNSTKRING.

Concert Moguilewsky.

Het programma van den 218en muziekavond, dd. 5 Maart, waarin optreedt de violist Alex Moguilewsky, begeleid door mevrouw de Leuchtenberg, luidt:

1. Sonate A majeur — César Franck (1822 — 1890)
Allegretto ben moderato, Allegro, Recitativo Fantasia, Allegretto poco mosso.

II. Concerto Nor. 2, E majeur — J. S. Bach (1685 — 1750)
Moderato maestoso, Adagio, Allegro moderato.
(De piano partij uitgegeven door Alexander Siloti).

Pauze.

III. a. Aria uit de 18e eeuw van een onbekend Holl. componist, uitgegeven door Willem de Boer.
b. Pastorale D. Scarlatti — Moguilewsky.
c. Menuet Cl. Debussy (1862 — 1918)
d. Le Printemps. (gecomponeerd in 1914) D. Milhaud (1892 —).
e. Cortège, Lily Boulanger (1893 — 1918).

IV. Tzigane. Rhapsodie de concert M. Ravel (1875 —).

De viool, die de heer Moguilewsky bespeelt, is gebouwd door den heer W. Belle.

Schoonpapa en Co..

Zondagavond zal in den Planten en Dierentuin de eerste vertooning plaats hebben van de nieuwe Indische klucht in 3 bedrijven van Henri Burger's Ensemble:

Schoonpapa & Co., dat te Weltevreden speelt.

Getrouwd:

Vergeet vooral

CANNON-HANDDOEKEN
niet in Uw

HUISHOUDEN:

zij gaan jarenlang mee (Toko de Zon).

52dag

ADVERTENTIEN.

Verloofd:

CHRISTINE B. GODFRIED
en
DIRK DE VRIES
Leeraar C.A.S.

Bandoeng, Nassaulaan 57

Weltevreden, Radensalehlaan 51 5374

In plaats van kaarten.

Verloofd:

LOUISE KäTHE WINCKEL
en
F. H. WENCKEBACH.

Welt., Laan Wiechert 35
———————, 1 Maart 1390.
Palembang (B.P.M.) 5382
Geen ontvangdag.

De Heer en Mevrouw

F. van der RENST-Bisschop

berichten hiermede de geboorte van hun dochter

FRIDA.

Weltevreden, 28 Februari 1930. 5371

Gisteren overleed in den ouderdom van 79 jaren onze geliefde vader

A. E. KAYADOE.

M. G. KAYADOE
A. G. KAYADOE
Mevr. A. J. GERRITS
en EVIE.

Weltevreden, 1 Maart 1930. 5370

Op den 28sten Februari ontvingen wij telegrafisch uit Den Haag bericht van het overlijden na een langdurig ziekbed, van onzen lieven Man, Vader en Vriend

H. W. VALKENAAR

in den ouderdom van 52 jaar.

Fam. VALKENAAR
A. TER BRAAK
Menteng 42.

Verzoeke van rouwbeklag verschoond te blijven. 5380

Heden overleed plotseling onze dierbare Man, Broeder, Zwager en Oom, de Heer

CHARLES JOHN DU PUY

in den Ouderdom van 61 jaar.

Namens de familie
Mevr. de Wed. L. G. DU PUY-Van Maarseveen.

Bandoeng, 1 Maart 1930. 5375

Ook namens wederzijdsche Ouders betuigen wij hierbij onzen hartelijken dank voor de vele blijken van belangstelling, bij onze verloving ondervonden.

ELLY WILLEMSZ GEEROMS
F. J. SMITS.

Weltevreden
———————, 1 Maart 1930.
Padang 5360

Jenne-

Voor Zaterdagavond:

Diverse Vleezen, Visch, Salade, Croqueten, Gebak, Brood

SPECIAAL

Gateau Fantaisie	à f 1.75
Exquise	„ „ 1.75
Soezen met slagroom	„ „ 0.25
Couronnes Italiennes	„ „ 0.20
Hooge tompouces	„ „ 0.15
Progrès en Frou-frou	„ „ 0.15
Boter- en Krentenvlinders	„ „ 0.12½

TOKO H. JENNE & Co.
Noordwijk
Tel. Wl. 2000 en 1228

5336

MODEMAGAZIJN VERSTEEG
Noordwijk 18 Telef. 120 Weltevreden

Wij brengen het **mooiste** tegen de **laagste** prijzen.

67m

Dr. H. D. J. APITULEY
Arts

Spec. voor inwendige en kinderziekten
Algemeene praktijk.
TJIKINI 59; telef. 3848 Welt.

Spreekuren: 7 — 8.30 v.m.
4.30 — 6 n.m.

7z

J. F. A. L. WILKENS

Keel-, Neus-, Oor- en Oog-arts

WATERLOOPLEIN NOORD 7.

Spreekuur 4.30 — 5.30

135z

Gevestigd:

Dr. A. Kits van Heijningen

spec. voor zenuw- en zielsziekten
Te consulteeren na 1 Maart

Spreekuren { 6½ — 7½ v.m.
{ 4½ — 5½ n.m.

Gang Holle 1, telf. 3393 Welt.

5328

Mevr. M. W. G. M. BEEKMAN-Vuurmans

TANDARTS.
Palmenlaan 47, Tel. Mtg. 47

Spreekuren: van 8 — 9 v.m. en 5 — 6 n.m. en volgens afspraak. 5327

Mevr. MARKUS-Lindeman

Tandarts

MAMPANGWEG 47

heeft tot nadere aankondiging **geen spreekuur.**

5326

Dr. P. J. van PUTTE

Uitsluitend voor huidziekten en ziekten der urinewegen.

Tanah Abang West 36.

Spreekuren 7 — 9 uur v.m.
5 — 7 „ n.m.

5323

Zoo juist ontpakt:

Populaire Dansplaten

You are a Cream in my coffee
Carol na Moon
Broadway Melody
Blutrothe Rosen
Ich kannte Eine
Colibri Tango
Amargura Tango.

112z

Toko „POPULAIR"

WELTEVREDEN — PASAR BAROE 62
BANDOENG — PASAR BAROE 73

VROEGER

was bij siga en verpakking bijzaak; men stelde „kwaliteit" als eenige eisch en omdat

„ANTONIO"
SIGAREN

daaraan geheel voldeden, waren ze populair!

TEGENWOORDIG

moet óók de aankleeding van het artikel perfect in orde zijn. Wij hielden daarmede rekening, handhaafden echter onveranderd de vroegere kwaliteit en dat verklaart het uitgesproken succes der

„ANTONIO"
SIGAREN

5316

FRANZEN & Co.

KONINGSPLEIN
OOST No. 4

Vendutie
DINSDAG 4 DEZER
ten huize van den WelEdelG. Heer

J. Th. VAN DER KLAAUW

Petodjo Djaga Monjet No. 4

van een zeer netten en compl. inboedel w.o. spiegelkast, uitstekend Raleigh heerenrijwiel, keurig eetkamer-ameublement.

KIJKAVOND: Maandag 3 dezer van 5 — 8 uur. 5365

Franzen & Co.

KONINGSPLEIN
OOST No. 4.

Vendutie
WOENSDAG 5 DEZER
ten huize van den WelEdelGestr. Heer

A. C. WüSTENFELD

Matramanlaan No. 17

van een zeer netten en compl. inboedel, o.a.: Toiletpsyche, Westminster klok, mooie koperen electrische tafel- en salonlampen, antieke pendule met beelden

voorts: een groote partij gereedschappen voor hout- en ijzerbewerking z.a.: boormachine compleet, werktafel, draaibank voor houtbewerking, schaafbank, snij-ijzer en groote kist met diverse gereedschappen.

KIJKAVOND: Dinsdag 4 dezer van 5—8 uur. 5366

Als U zich er van overtuigd heeft, wie Uwe vendutie het beste behartigen zal, dan wendt U zich beslist tot de 147z

N.V. Franzen & Co

KONINGSPLEIN
OOST No. 4.
Tel. Nos. Wl 270, 625 en 1209

ED. FRANZEN (ZELF) ZONDER Co.

PETJENONGAN 33.

VENDUTIE
op WOENSDAG 5 MAART 1930
ten huize van den WelEdelZG. Heer

Dr. J. F. SCHOUW

Tanahabang West 36

van een keurigen en goed onderhouden inboedel w.o.:

Mooie Tangerangsche potten met palmen, gevoerde kross, djati en rottan zitjes, gordijnen, schommelbank, bekleed ameublement, karpetten, Chineesch scherm, antieke tafel en bank, standaard en tafeltje, schilderijen, antieke commode, schemer lamp, welluidende vleugel van Franz Maur, Kopenhagensch porceleinen vaas, horretjes, Chin. vazen op voetstukken, 2-deelige spiegelkast, waschtafels-toiletten, 1- en 2-pers. Engelsche ledikanten, nachtkastje, hang-, leg- en spenkasten, vierkante tafels, schutsels, fraai bewerkte ovale eettafel met idem 10 stoelen, antieke kasten, dressoir, schrijftafel, damesbureau, ijskast, hertekop met gewei, koperen gong, partijtje orchideeën, eet- en ontbijtservies voor 18 pers. in Kopenhagensch porcelein, à jour bewerkte vruchtenborden, glas en kristalwerk, keukengoed, gasfornuis, enz.

Kijkavond DINSDAG 4 MAART van 5 tot 8 uur. 5362

VENDUHOUDER
ED. FRANZEN (ZELF)

Petjenongan 33 Tel. 1748 Wlt.

Solide Opvouwbare Ledikanten. Verkoop, Verhuur en Overname Inboedels. Geen Filialen.

John Pryce & Co

Bat. 32 & 72 — Welt. 395.

VENDUTIE
op DINSDAG 4 MAART 1930
Kijkavond: Maandag: 5 – 8 uur
ten huize van den WelEdGestr. Heer

A. W. M. JORDANS

Tuin du Bus II No. 5.

Specificatie:

Bekl. verst. stoelen, *lampenkappen*, GROOT TAPIJT, *salonlamp*, rustbank, *boekenkast*, KEURIG BUREAU MET BEKLEEDE STOEL, *diepe kasten*, DJATI LITS JUMEAUX, *eetservies*, COMPLEET Q. A. EETKAMER-AMEUBLEMENT, *2 pits New Perfection* met oven, enz., enz.

5339

VENDUTIE
op DINSDAG 4 MAART 1930
Kijkavond: Maandag 5—8 uur
ten huize van den HoogEd.Gestr. Heer

Ir. D. J. Jut de BOURGHELLES

Villalaan 3.

Specificatie:

Clubfauteuils, TAPIJTEN, *groote in lijst gevatte gobelins*, KLANKVOLLE DUITSCHE SALONVLEUGEL, *koperen salonlampen*, FRAAI BEKLEED SALON-ZITJE, *electr. fan*, OUD FRIESCHE KLOK, *speeltafel*, KANTOOR-AMEUBLEMENT, *mooie schilderijen en kleurenetsen*, gramofoon met platen, *bloembakken met spekteen*, PRACHTVOLLE KROONLAMP, *rustbank*, ANTIEKE *muurborden*, KAST, STOELEN en *tafeltjes*, bronzen boekenhouder, *schoo steen met garnituur*, MOOIE STAANDE KLOK, *Moorsche rooktafel*, KEURIG GEPOLIJST SLAAPKAMER-AMEUBLEMENT w.o. *3 deelige spiegelkast*, commode, *triple miroir*, sanitaire waschtafel (compleet), compleet *eet-, ontbijt- en theeservies, fraai eetkamer-ameublement, glaswerk*, Senking gastornuis, enz. enz. *Inmiddels uit de hand te koop Chevrolet 5-zits* in perfecte conditie.

5338

VENDUTIE
op WOENSDAG 5 MAART 1930
Kijkavond: Dinsdag 5—8 uur
in

The Ladies Paradise

Rijswijk 1 (hoek Citadelweg)

Specificatie:

GROOTE COLLECTIE SIERADEN, *vazen, schilderijen, manicures, kristalwerk* enz. enz.

TOKO-MEUBILAIR, als *fraaie kasten en vitrines*. 5376

VENDUTIE
op WOENSDAG 5 MAART 1930
Kijkavond: Dinsdag 5—8 uur
ten huize van den WelEdG. Heer

W. A. COOMANS

Gang Secretarie 3

Specificatie:

Compl. djati voorgalerij-ameublement, tapijten, salonlamp, muurborden, *gramofoon m platen*, KLANKVOLLE DUITSCHE PIANO, *salon zitje*, rustbanken, *1- en 2-deelige spiegelkasten*, WIT GELAKT SLAAPKAMER-AMEUBLEMENT, *electr. schelinrichting*, ledikanten, COMPL. EETKAMER-AMEUBLEMENT, *4 pits Senking gasfornuis*, servies, enz., enz. 5377

VENDUTIE
op WOENSDAG 12 MAART 1930
van het

Oude Stationsgebouw
Batavia voor Afbraak

en van een groote partij *meubilaire goederen* in het *Oude Postkantoor* te BATAVIA.

Dagelijks te bezichtigen.

Aanvang Vendutie 9½ u. v.m. a/h Station. 5378

LANDSBELASTINGEN
BEKENDMAKING.

De Residenten van Batavia — Buitenzorg — Krawang en Bantam maken bekend, dat de verstrekking der aangiftebiljetten voor de personeele en inkomstenbelasting voor het jaar **1930** in hunne afdeelingen is afgeloopen.

Afhaling der biljetten zal **niet** plaats vinden.

Zij, die tot het doen van aangifte voor zich zelf of voor anderen gehouden zijn en nog geen aangifte hebben gedaan, moeten **binnen één maand** nà deze bekendmaking alsnog hunne aangiften indienen bij:

a. de belastingkantoren te Weltevreden (Vrijmetselaarsweg No. 2) Meester-Cornelis, Buitenzorg, Poerwakarta en Serang en bij de kantoren van de Assistent-Residenten te Tangerang — Menes — Pandeglang en Rangkasbetoeng v.z.v. betreft de binnen die plaatsen wonenden;

b. het betrokken districtshoofd v.z.v. betreft de buiten die plaatsen wonenden

Bij niet voldoening aan de verplichting tot aangifte voor de Inkomstenbelasting binnen den bepaalden termijn, wordt het bedrag van den aanslag met vijf en twintig ten honderd verhoogd, onverminderd de straf gesteld bij art. 87 van Staatsblad 1921 No. 312.

Het niet indienen van een aangifte voor de Personeele belasting wordt gestraft met een geldboete van ten hoogste vijf honderd gulden (Art. 43 van Staatsblad 1908 No. 13.)

Weltevreden, den 1en Maart 1930.

5359

BEKENDMAKING.

Het College van Gedeputeerden van den Provincialen Raad van West-Java maakt bekend, dat van de 4½% Pasarleening 1912 van het voormalig Gewest Preanger-Regentschappen zijn uitgeloot de obligatiën, nummers: 32, 63, 70, 73, 137, 166, 176, 257, 263, 291, 324, 332, 422, 446, 478, 531, 543, 573, 623, 644, 667, 687, 745, 795, 811, 818, 931, 939, 971, 979, aflosbaar à pari op 1 Mei 1930, op welken datum zij ophouden rente te dragen.

De uitgelote obligatiën moeten zijn voorzien van alle nog niet verschenen coupons, eventueel talons en zijn betaalbaar ten kantore van de Javasche Bank te Batavia en hare agentschappen in Nederlandsch-Indië, alsmede bij de Amsterdamsche Bank te Amsterdam.

Batavia, 21 Februari 1930.

Namens het College van Gedeputeerden,
De Gouverneur der Provincie West-Java,
5347 HARTELUST.

BEKENDMAKING.

De Resident van Batavia, Hoofd van Plaatselijk Bestuur aldaar, maakt bekend, dat de perceelen, verpondingsnummers 11048 en 10604, gelegen te Pasar Senen (Batavia), thans in eigendom toebehoorende aan Said Djafar bin Ali bin Abdullah Alatas en aan Sech Achmad bin Amir Bilfas, beiden wonende te Weltevreden, ten behoeve van de uitbreiding van genoemde pasar ten name van de Gemeente Batavia zullen worden onteigend.

De commissie voor het aanhooren der bezwaren, benoemd bij dez besluit ddo 27 Februari 1930 No. 3574/12/A, zal op de plaats van bovengenoemde perceelen zitting houden op Maandag 17 Maart a.s. des morgens te 8.30.

De kaarten en de uitgewerkte plans van het werk liggen voor een ieder ter inzage op het Residentiekantoor (Molenvliet Oost No. 3) op elken werkdag van des morgens 8 tot des namiddags 1 uur. 5384

Bond van Vereeniging voor Handelsonderwijs in Ned.-Indië.

In Mei a.s. worden examens afgenomen voor:

Practijk-Examen:

Boekhouden (B) (eventueel in het Maleisch).

Engelsche, Nederlandsche, Fransche en Maleische Handelscorrespondentie, Stenografie en Boomzaken.

Voorbereidend Examen:

Boekhouden (A.) (eventueel in het Maleisch).

Engelsche en Nederlandsche Handelscorrespondentie.

Examengeld:

PRAKTIJK BOEKHOUDEN f 17.50
Alle overige examens . . . . „ 15.—

Aanmeldingsformulieren verkrijgbaar bij den Heer L. GöTZEN, Mampangweg 83, Weltevreden en bij het SECRETARIAAT te Semarang.

SLUITING AANGIFTE
onherroepelijk 15 April 1930.

Adres: Bond van Vereenigingen voor Handelsonderwijs in Nederlandsch-Indië te Semarang. Telefoon No. 1341.

Bonboekjes met uitgewerkte opgaven, na ontvangst van kosten ad f 0.75 bij het Secretariaat verkrijgbaar. 5340

BESCHAAFDE DAME

(Buitenlandsche)
ZOEKT PLAATS TER BESTIERING VAN DE HUISHOUDING

of als dame van gezelschap, waar huisvrouw ontbreekt. Beschaafd milieu.

Brieven onder No. 11815 N.V. Reclamebedrijf ANETA, Weltevreden. 5330

Ophalen van Huis- en/of Erfvuil.

Het College van Burgemeester en Wethouders van Batavia maakt bekend, dat op Maandag 3 Maart a.s. in verband met het Inlandsch Nieuwjaar, geen huis- en/of erfvuil door den Gemeentelijken Reinigingsdienst zal worden opgehaald en dat op dien dag geen vuilnisbakken buiten op de erven mogen worden geplaatst. 5381

DAME
zoekt administratieve betrekking

diploma 3-j. H.B.S. — lagere akte — kennis van Eng. Correspondentie en typen.

Brieven onder No. 11861 N.V. Reclamebedrijf ANETA, Weltevreden. 5369

GEVRAAGD
BEHEERDER of BEHEERSTER

voor een groote bloemenzaak in koel klimaat. Zonder goede getuigschriften als zoodanig of zonder een zich daartoe geëigende voorpractijk onnoodig te solliciteeren. Brieven met copycertificaat te richten onder No. 5348 Bat. Nieuwsblad.

COUPEUSE.

Groote Modefirma in **Midden Java** vraagt op zeer hoog salaris

EEN BEKWAME COUPEUSE.

Directe indiensttreding gewenscht. Sollicitanten moeten in staat zijn leiding van een flink atelier op zich te nemen.

Brieven onder No. 9695 Algemeen Handelsblad, Semarang. 5358

O. L. V. E. H.

(Onderlinge Levensverzekering van Eigen Hulp)
van
1879

vraagt voor hare Inspectie van Sumatra's Westkust met standplaats Padang een

Adjunct-Inspecteur.

Zij, die over de noodige vakkennis beschikken, genieten de voorkeur.

Brieven met volledige inlichtingen betr. persoon en opleiding onder No. 5342 Bat. Nieuwsblad.

OPROEPING.

Met ultimo Maart a.s. komt de betrekking te vaceeren van

GENEESHEER-DIRECTEUR

van het Provinciaal Ziekenhuis te Tasikmalaja, aan welk ambt eene bezoldiging is verbonden overeenkomende met die, aangegeven in schaal C 21 kolom III der B.B.L. 1925—1928.

Geen recht tot uitoefening van particuliere practijk, behoudens specialistische voor zoover ter plaatse geen andere specialisten zijn gevestigd en verder consulten.

Het houden van consultatief spreekuur in het Ziekenhuis is geoorloofd.

Candidaten met chirurgische ervaring genieten de voorkeur. Gezegelde verzoekschriften te richten tot het College van Gedeputeerden van den Provincialen Raad van West-Java, in te dienen bij den Voorzitter van de Commissie van Bijstand ten behoeve van het dagelijksch toezicht op gemeld ziekenhuis (Resident van Oost-Priangan te Tasikmalaja) vóór 31 Maart 1930. 5305

Groote Automobielhandel

vraagt
BEKWAAM LEIDER.

Alleen prima krachten komen in aanmerking. Inkomsten evenredig aan capaciteiten.

Brieven onder No. 11814 N.V. Reclamebedrijf ANETA, Weltevreden. 5331

ZATERDAG

2 MAANDAG RECLAME-DAGEN.

Wegens te verwachten groote zendingen per a.s. Mail, wordt gedurende bovengenoemde dagen een groote collectie: :—:

JAPONNEN

tegen bijzondere RECLAME-PRIJZEN verkocht.

Ochtend-, Middag- en Avondjaponnen.

AU PRINTEMPS

Rijswijkstraat 14, Weltevreden.

5367

A. TER BRAAK TANDARTS

MENTENG 42. WELTEVREDEN **TEL. WL. 1383.** Rijks Univ. Utrecht

Heckolith Prothesen voor 't eerst in Indië in ons Laboratorium vervaardigd.

Spreekuren v.m. van 7.30 — 10 en n.m. van 5 — 7 24owz

5383

TE HUUR

Wenscht U te verhuren een **huis of paviljoen met overname meubilair,** geeft dit :-: op aan het woningbureau :-:

TROMP

Steeds hebben wij veel succes. — Zeer billijke condities.
Kantoor Gang Kwini 5, Telefoon 441 Weltevreden. 5383

Beschermt

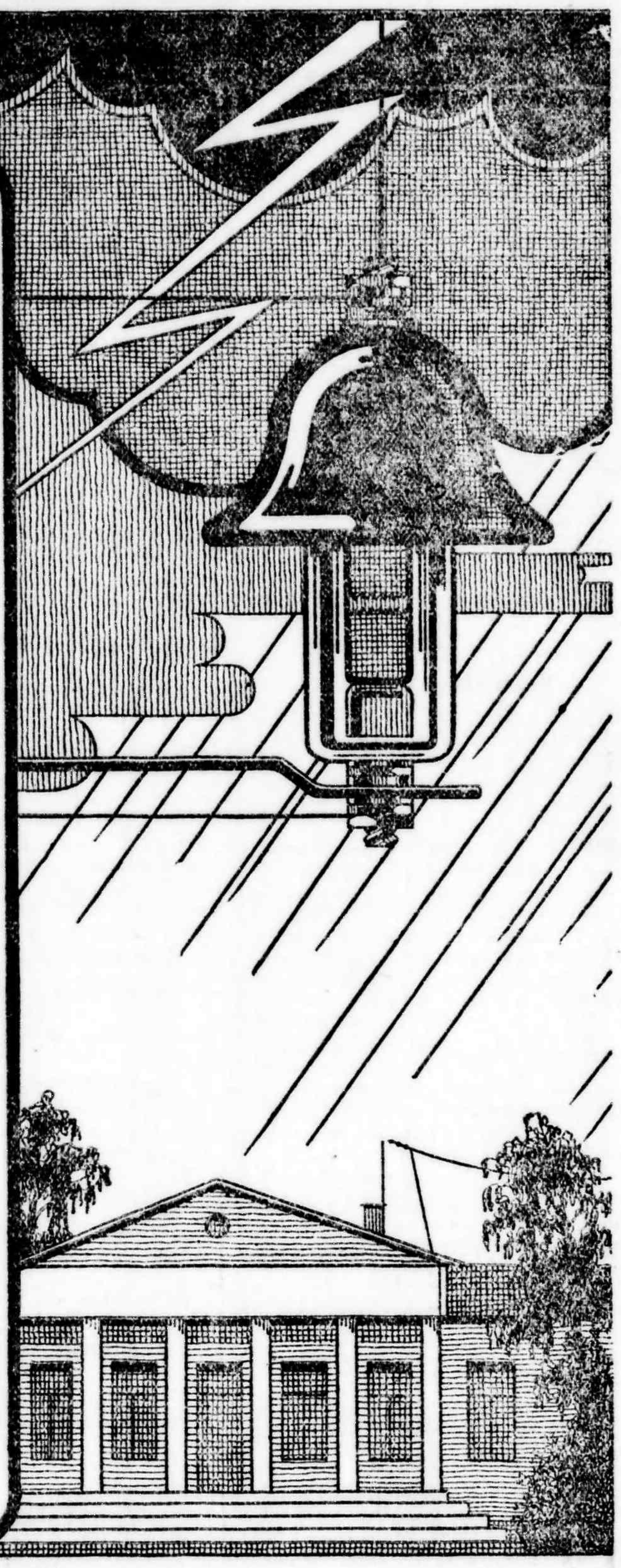
Uw radio-installatie tegen atmospherische ontladingen en tegen aanraking met sterkstroomleidingen door

PHILIPS
nieuw model
Antenne-veiligheid
No. 4382

met edelgaspatroon 4378 (doorslagspanning 120 V, bluschspanning 70 V)

De constructie van deze veiligheid voldoet aan alle eischen voor betrouwbare buitenmontage. - Isolatiefouten, veroorzaakt door regenwater, stof, insecten e.d., kunnen bij dit model niet voorkomen.

Prijs f 7.20

PHILIPS

Verkrijgbaar bij alle RADIO-HANDELAREN.
Hoofdvertegenwoordigers: Radio-Verkoopkantoor AKIZ-Radio-Holland
Verkoopen niet en detail.

5351

Zóó is het resultaat van
SPRUTOL
Het eenige middel voor het verwijderen van bruine vlekken en
Zomersproeten
Bij Apothekers en Tokohouders

5334

AUG. SAVELKOUL
Tailors Outfitters
WELTEVREDEN BANDOENG

COSTUUMS voor EUROPA

vanaf **fl. 65.—**

UITGEBREIDE COLLECTIE VAN DE

Nieuwste en Modernste Engelsche en Schotsche :-: Stoffen :-:

5373

FAILLISSEMENTEN

No. 9.
Raad van Justitie: **Batavia** *Curatrice:* **Weeskamer Batavia.**

UITGESPROKEN op 25 Februari 1930.

1. Lim Jam Seu, Toko Chung Hwa, wonende Pasar Sawah Besar 19 Weltevreden, vroeger waronghouder, thans zonder beroep (R. Cs. Mr. A. S. Block).
2. F. Keseling, bouwkundige, p/a A. J. Blom, Gang Adjudant 34 Kwitang, Weltevreden (R. Cs. Mr. M. van Apeldoorn).
3. Sech Isa bin Ali bin Abeseh Atamimi, wonende Gang Arab 19, thans verblijvende te Struiswijk, handelaar (R. Cs. Mr. H. H. Kemink).

Uitgesproken op 28 Februari 1930.

4. De te Buitenzorg gevestigde vennootschap van koophandel o/d fa. Tian Hien Kongsie (R. Cs. Mr. A. S. Block).
5. E. J. Vermeer, Ambtenaar bij den dienst der Staatsspoorwegen, wonende te Bandoeng, Gang van der Kolk (R. Cs. Mr. M. van Apeldoorn)
6. De Handelsvennootschap o/d fa. „Furniture Store The Cooperation", gevestigd te Bandoeng, Bragaweg 55D, en hare beheerende vennoot Lie Tjioe, koopman, wonende te Bandoeng (R. Cs. Mr. B. van Giffen).
7. Amak Salim, vroeger genaamd Kiagoes Salim bin Kiagoes Amak, handelaar wonende te Batoeradja (Palembang) (R. Cs. Mr. M. van Apeldoorn).
8. Tjan Soeng Beng, Chauffeur wonende te Goenoengsaristraat No. 43 te Cheribon (R. Cs. Mr. B. van Giffen).

VERIFICATIE-VERGADERING op Woensdag voormiddags ten 9 ure in het gebouw van den Raad van Justitie te Batavia.

1. 14 Mei 1930. Injo Gan Kiong ook wel Gan Kiong Injo te Bandoeng.
2. „ „ „ The Sioe Long gewoond hebbende te Krawang.
3. „ „ „ Tong Soey Njan te Batavia.
4. „ „ „ J. G. Voll te Weltevreden.
5. 21 „ „ N.V. Handel Mij. Sam Gie te Cheribon.
6. „ „ „ H. de Roode te Weltevreden.
7. „ „ „ H. H. de Ruyter te Weltevreden.
8. 23 April „ Gouw Kim Tiat merk Kee Lim Seng te Cheribon.

INDIENING SCHULDVORDERINGEN uiterlijk op:

1. 27 Maart 1930 Injo Gan Kiong vd.
2. „ „ „ The Sioe Long vd.
3. „ „ „ Tong Soey Njan vd.
4. „ „ „ J. G. Voll vd.
5. „ „ „ N.V. Handel Mij. Sam Gie vd.
6. „ „ „ H. de Roode vd.
7. „ „ „ H. H. de Ruyter vd.
8. 28 „ „ Gouw Kim Tiat vd.

NEDERLEGGING UITDEELINGSLIJST ter inzage ter Griffie R. v Justitie (Afschrift ten kantore der Weeskamer) gedurende veertien dagen vanaf den datum dezer advertentie in de Javasche Courant 4-3-'30.

1. Tjiong Goan Sioe en diens echtgenoote Tjio Sim Eng te te Pamanoekan (eerste tevens slot).

BEËINDIGING door het verbindend worden der slotuitdeelingslijst.

1. Tan Khoen Jauw te Meester-Cornelis.
2. G. Th. Chr. Bosch te Weltevreden.

BEËINDIGING door opheffing wegens gebrek aan baten ('s Raads besch. ddo. 21 Februari 1930).

1. H. Huwaë te Manggarai Meester Cornelis.

VERNIETIGD bij vonnis van den Raad van Justitie te Batavia ddo. 21 Februari 1930.

1. Nal. van Wl. Oey A Man weduwe van Lay A Kwie te Pandeglang.
2. Lauw Soe Lin merk Hong Bie te Batavia.

5355

Koninklijke Paketvaart Mij.

Vaarbeurten van Batavia:

Schip	Dag	Datum	Uur		Bestemming
Palima	Zondag	2 Mrt.	12 M.	naar	Cheribon, Semarang en Soerabaja (Tandjong-Perak).
Melchior Treub	„	2 „	4 N.	naar	Semarang en Soerabaja (Tandjong-Perak), **met overscheep** te Soerabaja naar Stagen, Kota-Baroe en Samarinda.
Dajak	„	2 „	5 N.	naar	Bodjo Negara, Anjer-Lor, Ketapang en Laboean-Maringgay (van Pasar Ikan).
Gen. Michiels	Maandag	3 „	9 V.	naar	Muntok, Palembang, Moeara-Saba, Djambi en Koeala-Toengkal.
Barentsz	„	3 „	12 M.	naar	Singapore **(alleen voor goederen)**.
Van Riemsdijk	„	3 „	12 M.	naar	Soerabaja (Tandjong-Perak), Boeleleng, Soembawa-Besar, Bima, Waingapoe, Endeh, Savoe, Koepang, Timor-Dilly, Kisar, Roti en Taliwang.
Janssens	„	3 „	3 N.	naar	Oosthaven en Merak.
Van Lansberge	„	3 „	4 N.	naar	Semarang, Soerabaja (Tandjoeng-Perak), Balik-Papan, Tarakan, Tandjong-Redeb, Teloek-Bajoer en Sangkoelirang.
Benkoelen	Dinsdag	4 „	12 M.	naar	Cheribon, Tegal, Pekalongan, Semarang, Soerabaja (Tandjong-Perak), Soemenap en Bandjermasin.
Ophir	„	4 „	4 N.	naar	Semarang, Soerabaja (Tandjong-Perak), Boeleleng **(alleen voor passagiers)** en Makasser; **met overscheep** te Makasser **alleen voor passagiers** naar Donggala, Kwandang, Menado, Totok, Kota-Boena, Gorontalo en Tominibocht; benevens naar Leksoela, Ambon, Namlea, Sanana, Laiwoei, Batjan, Ternate, Wajabo-la, Galela, Tobelo, Kau, Patani, Weda en Boeli.
De Eerens	„	4 „	5 N.	naar	Palembang **(niet voor salonpassagiers)**.
Van Goens	Woensdag	5 „	9 V.	naar	Tandjong-Pandan **(niet voor goederen)** en Pontianak.
Van Hogendorp	„	5 „	12 M.	naar	Kalianda, Oosthaven en Kota-Agoeng (van Pasar Ikan).
Van der Wijck	„	5 „	4 N.	naar	Padang.
Merak	„	5 „	5 N.	naar	Palembang.
Van Waerwijck	„	5 „	5 N.	naar	Benkoelen, Indrapoera, Padang, Sibolga, Olehleh, Sabang, Sigli, Lhô-Seumawé, Penang, Langsa en Bakongan **met overscheep** te Padang naar Sasak, Ajer-Bangis, Poeloe-Tello, Telok-Dalem, Seromboe, Nako-eilanden, Lahewa, Goenoeng-Sitoli en Batoe-eilanden.
Speelman	Donderdag	6 „	8 V.	naar	Semarang.
Tasman	Vrijdag	7 „	12 M.	naar	Semarang.
Siberg	„	7 „	9 V.	naar	Tandjong-Pandan, Riouw en Singapore.
Reael	„	7 „	3 N.	naar	Oosthaven en Merak.
Nieuw-Holland	„	7 „	4 N.	naar	Singapore, Penang en Belawan Deli.
Boelongan	Zaterdag	8 „	9 V.	naar	Singkawang en Pontianak.
Palopo	„	8 „	12 M.	naar	Palembang **(niet voor salonpassagiers)**.
op ten Noort	„	8 „	4 N.	naar	Muntok **(alleen voor passagiers)**, Singapore en Belawan-Deli.

Adres voor vracht en passage bij de kantoren der
KONINKLIJKE PAKETVAART MAATSCHAPPIJ

Telefoonnummers:
Voor passage: Weltevreden No. 883;
Batavia „ 612
Priok „ 28
Vracht: Batavia „ 611
Priok „ 16

5353

PARK HOTEL

RIJSWIJK I.
Tel. kantoor 68.
Schitterend gelegen aan spoor en tram

MODERN INGERICHT
KLAMBOE-KAMERS, STROOMEND WATER
EMMA-BILJARD,
GARAGES,
1e KLAS FAMILIE-HOTEL
PRIMA KEUKEN.

5319 **J. CRAMER.**

N.V. Maatschappij tot Exploitatie v/h Land TJIMANGGIS.

BUITENGEWONE ALGEMEENE VERGADERING van Aandeelhouders te houden op den 16en Maart 1930 des v.m. 10 ure te Buitenzorg, ten huize der Maatschappij, Handelsstraat 162, ter bespreking:
Vergunning te verleenen aan den Provincialen Raad, afdeeling Buitenzorg tot omlegging van een weggedeelte in den grooten verkeersweg Batavia — Buitenzorg, en verder wat ter tafel gebracht zal worden

5357 **De Directie.**

Magneetjes Trekken!

SOERABAIA

Aan de H.B.S. voor MEISJES en de KWEEKSCHOOL der Vereeniging „De Meisjesschool" worden **gevraagd**:

een LEERARES (LEERAAR)
in Wis- en Natuurkunde of Wiskunde en Boekhouden.

een LEERARES (LEERAAR)
in Geschiedenis of Geschiedenis en Nederlandsch.

een LEERARES (LEERAAR)
in het Fransch.

een LEERARES (LEERAAR)
in Duitsch.

Doctoranda of degenen, die in het bezit zijn van het diploma M.O.B., genieten de voorkeur.
Jaarwedde volgens Gouv. regeling. Sollicitaties vóór 15 Maart aan de Directrice Mejuffrouw M. DE BRUYN OUBOTER. 5318

MET ONNAVOLGBAREN
SMAAK

ontwerpen de artisten in dienst van de Tobralco-fabrikanten het streepdessin, dat U het beste staat. Wanneer U in de toko eens naar de verschillende Tobralco-dessins en -kleuren vraagt, zult U daaronder dat stofje treffen, waarvan U reeds lang een pyama wilde hebben, doch dat U tot dusver nog niet hebt kunnen vinden.

Nu hebt U een betrekkelijk weinig eischenden smaak. Een goed-zittende, goedkleurige, waschechte pyama met een beschaafd dessin zal U volkomen bevredigen. Doch er zijn anderen, die een extravaganten smaak hebben en die juist die andere kleur, die andere streepjes willen hebben.

En ook die kleuren en streepjes maakt Tootal in Tobralco.

Zoek die kleur uit, welke U reeds lang hebt gezocht. Tootal heeft die gemaakt, speciaal voor Uw persoonlijken smaak.

„A TOOTAL PRODUCT"

Importeurs: G. HOPPENSTEDT.
Batavia, Semarang, Soerabaja, Padang, Medan.

5235

ZEISS PUNKTAL

HOUDT GOLDBERG VOOR OOGEN.

Opgericht in 1900
Java's beste en betrouwbaarste adres
Op optisch gebied alles voorhanden
Meest coulante behandeling
In Ned.-Indië bekroond met gouden medaille.

J. H. GOLDBERG
NOORDWIJK 21. WELTEVREDEN
SOERABAJA — DJOCJA — MALANG.

55 w

No. 74 Zaterdag 1 MAART 1930. 46e JAARGANG.

ABONNEMENTSPRIJS:
f 7.50, fr.p.p. f 9.—, buiten Ned.-Indië f 12.50 p. kw.
ADVERTENTIE-TARIEF:
1—25 woorden f 3.75, elke 5 woorden meer f 0.75.
Regeltarief f 0.50 per regel

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN

TWEEDE BLAD

Directeur: G. MOLENAAR

UITGEEFSTER:
N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij.
BUREAUX:
Sluisbrugstraat 23, Weltevreden
TELEFOON:
Welt. 2886, 2887 en 2888
(Wisselbord).
Na 5 uur 's midd. Welt. 429

HANDEL EN NIJVERHEID.

Amsterdamsche Beurs.

Slotkoersen (*Eigen Dienst*).

	28 Febr.
H.V.A.	568
Kol. Bank	215
N.I. Handelsbank	155
Certif. N. H. Mij.	173
„ N. I. Escompto Mij.	87
Kon. Olie	382
6% Indië 1922	102 1/8
Ned. Scheepv. Unie	172
Lindeteves	144
K. P. M.	221
Deli Spoorweg Mij.	199
Java China Japan Lijn	97

Slotkoersen (*Aneta*).

	27 Febr.	28 Febr.
Javasche Bank	311	—
Amsterdamsche Bank	192	—
Twentsche Bank	—	140
Incasso Bank	—	—
N.I. Escompto Mij. cert.	87	87
Certif. N.H.M.	172	172
Handelsbank	155	154
Koloniale Bank	217	213
Scheepvaart Unie	173	172
Kon. Paketv. Mij.	221	221
Java China Japan Lijn	97	97
Holl. Amerika Lijn	33	—
Kon. Stoomboot Mij.	—	79
N.I. Spoorweg Mij.	199	198
Delispoor	—	198
Sem. Cher. Stoomtr. Mij.	145	144
Sem. Joana Stoomtr. Mij.	150	—
Gas Mij.	—	—
Gas Mij. Nat. Bezit	233	—
Aniem	—	—
Aniem Nat. Bezit	—	315
Internatio	257	255
Lindeteves	144	143
Maintz en Co.	—	—
Philips	461	458
Margarine Unie	—	326
v. Berckels Patent	159	—
A. K. U.	—	106
Hollandsche kunstzijde	—	—
Koninklijke Olie	382	380
Tarakan	380	—
Alg. Exploratie Mij.	—	173
Handelsverg. „Amsterd."	567	569
Cultuur Mij. „Vorstenl."	153	153
Suiker Cultuur	225	—
Suiker Unie	—	—
Poerworedjo	65	65
Java Cultuur Mij.	404	—
Amsterdam Rubber	174	173
Poerowinangoen	190	—
Basilam	—	83
Sumatra Rubber	143	—
Bandar Rubber	—	150
Deli Batavia Rubber	—	—
Kedeng Lemboe	221	—
Malabar	368	—
Gedeh	—	175
Deli Maatschappij	362	—
Senembah	—	415
Deli Bat. Tabak Mij.	—	—
Cultuur Mij. de Oostkust	100	—
Simau	604	—
Redjang	117	117
Billiton B	—	405
Singkep Tin A	—	—
Boeton	173	—

*

Markt zeer stil en iets lager.

Bataviasche Beurs.

(*Nadruk Verboden*).

Nabeurs op 28 Febr.

Certif. N. H. M.		171 1/4
Kol. Bank		216
Redjang Lebong		115
Holl. Siam	42	43
6% Oblig. Doll. L. '22 A à 500 doll.		102
4 1/2% „ Ind. Leen. '26	96 3/4	97
Sem. Stb. en Pr. Veer		200
Kon. Olie		383 1/2
6% Pbr. Java Hyp. Bank		103
6% Oblig. Doll. L. '22 B		101 1/2

N.B. De eerstvolgende call zal worden gehouden op Dinsdag, 4 Maart a.s.

Afgedane Fondsen op 1 Maart.

	Openingsk. laagste	Openingsk. hoogste	Slotkoersen laagste	Slotkoersen hoogste
6% Oblig. Doll. L. '22 A	101 3/4	101 3/4	—	—
4 1/2% „ Ind. L. '26 A/B	96 3/4	96 3/4	—	—
4 1/2% „ Ind. L. '29	96 3/4	96 3/4	—	—
Handelsbank	154 1/2	154 1/2	—	—
Kol. Bank	215 1/4	215 1/4	215 1/4	215 1/4
Escompto cert.	88	88	88	88
H.V.A.	571	571	—	—
Cult. Mij. Vorstenl.	151 1/2	151 1/2	—	—
Internatio	255 1/2	256 1/2	255	255
Unie	172	172	—	—
N.I. Spoor	196	196 1/2	—	—
Sem. Cher. Tr.	144	144	—	—
Cities Service Coy.	33 1/2	34 doll.		
Bali en Lombok	110	110	—	—
Amst. Rubber	174	174	—	—
Basilam	84 1/2	85	—	—
Certif. N. H. Mij.	—	—	172 1/2	172 1/2
Kon. Olie	—	—	382	382
Redj. Lebong	—	—	115	115
Aniem	—	—	300	300
5% Oblig. Ind. L. '23 A	—	—	100 3/4	100 3/4
Taloen	—	—	320	320

Fondsen waarvan geen afdoeningskoersen op 1 Maart '30.

	Vraag	aanbod
5% Oblig. Ind. Leen. '15	100 1/4	—
5% „ „ '16	100 1/2	—
5% „ „ 17	100 1/2	—
6% „ Doll. L. '22 B/C	101 1/2	101 3/4
5% „ Ind. L. '23 A	100 1/4	—
„ „ „ à 500	—	101

6% „ Gem. Batavia	100	—
6% Pdbr. Java Hyp. Bank	—	103 1/2
6% Oblig. Boek. Lambassa	—	96
Javasch bank	310	320
Cert. N. H. M.	170	—
A'dam bank	191	192
Lindeteves	—	145
Bandoeng Kinine pref.	140	—
Japanlijn	96	—
K. P. M.	218	220
Deli Spoor	190	—
Sam. Joana Tram	150	—
Poerworedjo	62 1/2	—
Simau	6 5	625
Redjang Lebong	114	117
Holland Siam	40	50
Expl. Mij. Ned. Indë	200	—
Kon. Olie	381	383
Aniem	290	302 1/2
Solo Electr. Mij.	350	—
Gebeo	205	215
Banjoemas Electr. Mij.	—	140
Sum. Electr. Mij.	—	115
Rembang Electr. Mij. n.c.	—	120
Sem. St. Pr. Veer	199	210
Stroohoedenveem	118	125
Vergde Pr. Veren	—	130
Batavia Veem	—	85
Java Veem	—	179
Java Sum. Hand. Mij.	98	99
Preanger Hotel	—	110
Daj. Manggoeng	172	—
Goen. Hedjo	—	160
Malabar	360	—
Moeara Laboe gew.	—	102 1/2
Moeara Laboe pref.	90	110
Moelia	—	25
Oeloehmanah gew.	15	25
id. pref.	100	—
Pasir Nangka	495	530
Sitiardja	157 1/2	—
Sum. Rubber	—	150

*

Onze beursmedewerker meldt: de markt sloot met matige omzetten, meerendeels op lagere prijzen. Sporen en Scheepvaartpapieren opnieuw zwakker, suikerwaarden lager voor Kol. Banken. Oliefondsen prijshoudend. Cities Service oploopend en uit de markt genomen. Rubberwaarden iets vaster; op A'dam-Rubber werd 174 betaald. Leeningen stil. Alg. Exploratie Mij. werd op 172 1/2 afgedaan.

Wisselkoersen.

	Factorij.	Escompto Mij.	Handelsbank.
T. T. A'dam	100 1/4	100 1/4	100 1/4
Zicht A'dam	100	100	100
2 m/d A'dam	99 3/4	—	—
3 m/d A'dam	99 5/8	—	—
4 m/d A'dam	99 1/8	—	—
6 m/d A'dam	98 5/8	—	—
T. T. Londen	12.15	12.15	12.15
Zicht Londen	12.12 1/2	12.12 1/2	12.12 1/2
30 d/z Londen	12.08 3/4	—	—
3 m/z Londen	12.—	—	—
T. T. Australië	11.90	11.90	11.87 1/2
Zicht Australië	11.87 1/2	11.87 1/2	11.85
T. T. Amerika	2.50	2.50	2.50
Zicht Amerika	2.49 1/2	2.49 1/2	2.49 1/2
T. T. Frankrijk	10 1/8	10 1/8	10 1/8
Zicht Frankrijk	10	10	10
Zicht België (Belga)	35	35	35
T. T. Duitschl.	59 7/8	59 7/8	59 7/8
Zicht Duitschl.	59 3/4	59 3/4	59 3/4
Zicht Zwitserl.	48 1/2	48 3/8	48 1/2
Zicht Italië	13 3/8	13 3/8	13 3/8
Zicht Stockholm	67 1/4	67	67 1/4
Zicht Oslo	67	67	—
Zicht Kopenh.	67 1/8	67	67
T. T. Calcutta	90 3/4	—	—
T. T. Bombay	90 3/4	—	—
T. T. Madras	90 3/4	—	—
T. T. Colombo	90 7/8	—	—
T. T. Rangoon	90 7/8	—	—
T. T. Japan	1.23 1/2	1.23 1/2	1.23 1/4
Zicht Japan	1.23 1/4	1.23 1/4	1.23
Zicht Manilla	1.25	1.24 1/2	1.24 3/4
T. T. Hongkong	94	95	93
T. T. Shanghai	1.16	1.20	1.15 3/4
T. T. Amoy	88	—	84 1/4
T. T. Singapore	1.40 5/8	1.40 5/8	1.40 5/8
T. T. Br.-Indië	—	90 3/4	90 5/8

Batavia, 1 Maart '30.

Amsterdamsche Wisselkoersen.

(*Aneta*).

	27 Febr.	28 Febr.
Prolongatierente	3	3
A'dam-Java	99 7/16	99 3/8
A'dam-Londen	12.12 9/16	12.12 3/8
A'dam-New-York	2.49 15/32	2.49 15/32
A'dam-Parijs	9.75 5/8	9.75 5/8

Officiëele Producten-Noteeringen.

Opgave van de producten-noteeringen der Handelsvereeniging Batavia en de Ned. Ind. Ver. v/d Rubberhandel, loopende van 28 Febr. '30 12.30 u. n. m. tot 1 Maart '30 12.30 u. n. m.

	gedaan gisteren	gedaan heden	laatste vraag	laatste aanb.
Rubber (per 1/2 K.G.) Java-Std.-Sheets Maart	—	—	41 1/4	41 1/2
Java-Std.-Crepe Maart	—	—	41 3/4	42 1/4
Palembang Robusta koffie (per 100 K.G.) E.K. Bat. ready Maart/April	—	—	41 1/2	45
Zwarte Lampong Peper.- (per 100 K.G.) E.K. Bat. ready April/Mei	—	—	116 1/2	119 3/8
Witte Muntok Peper. (per 100 K.G.) E. K. Bat. ready Apr./Mei	—	—	151 3/8	153

Productenmarkt Soerabaja.

SOERABAJA, 1 Maart (*Aneta*). Suiker superieur ready f 10 3/8 vraag, f 10 1/2 aanb. Febr. idem Maart idem, April f 10 1/2 vraag, f 10 5/8 aanb.

Hoofdsuiker ready f 10 1/2 vraag, f 10 5/8 aanbod. Markt zeer flauw.

Rubber en koffie. Onveranderd.

Productenmarkt Batavia.

Rubber smoked sheets en crepe f 0,41— vraag, f 0,41 1/4 aanb.

Palembang Robusta April f 27 1/2—f 27 3/4.

Citronella-olie ready A f 2,60 vraag f 2,65 aanbod.

Peper-Lampongs Mrt /Mei f 73 vraag, f 74,— aanbod.

Peper-Muntok Mrt /Mei f 94 vraag, f 95 aanbod.

Rubber-Noteeringen.

(*Reuter's Handelsdienst via Aneta*).

Singapore.

	27 Febr. 10 u. v.m.	28 Febr. 10 u. v.m.
Sheets spot	26 1/4	26 1/4
Crêpe spot	26 1/4	26 1/4
Sheets Apr.	26 1/2	27 1/4
„ Juli/Sept.	28	29 1/4
„ Oct./Dec.	29 1/4	30 1/2
Medium blankets Mrt./Apr.	23 1/4	23 1/4
Remilled native rolled bark Mrt./Apr.	15 1/2	15 1/2

Heden opende de markt flauw.

Londen.

		27 Febr. open. not.	27 Febr. slot not.	28 Febr. open. not.	28 Febr. slot not.
Sheet spot	koop.	8 1/16	8 7/8	7 7/8	7 7/8
	verk.	—	8	—	7 15/16
„ Mrt.	koop.	—	8 7/8	—	7 7/8
	verk.	—	8	—	7 15/16
„ Apr./Juni	koop.	—	8 1/8	—	8 1/16
	verk.	—	8 3/16	—	8 1/8
Crêpe spot	koop.	—	7 15/16	—	7 3/4
	verk.	—	7 15/16	—	7 7/8

De markt opende prijshoudend en sloot lusteloos.

New-York.

		27 Febr. 4 u. n.m.	28 Febr. 4 u. n.m.
Crêpe spot	koop.	16 1/8	16 1/8
Sheet spot	koop.	15 1/2	15 5/8
	verk.	15 3/4	15 7/8
„ Mrt.	koop.	15 1/2	15 5/8
„ Apr./Juni	koop.	16 1/8	16 3/8
	verk.	16 3/8	16 5/8

Markt kalm en prijshoudend.

Slotnoteeringen.

		27 Febr.	28 Febr.
Sheet spot	koop.	15 5/8	15 5/8
	verk.	15 7/8	15 7/8
Apr./Juni	koop.	16 1/8	16 1/4
	verk.	16 3/8	16 1/2

Markt sloot prijshoudend.

Peper-Noteeringen.

Londen.

	27 Febr.	28 Febr.
Zwarte Singapore cif. Londen Jan./Mrt.	12 3/4 nom.	12 3/4 nom.
Witte Muntok cif. Londen Mrt./Mei	16 7/8 ged.	16 5/8 ged. en nom.
Zwarte Lampong cif. Londen Mrt./Mei	13 1/4 ged.	13 1/8 ged. en verk.

Tin-Noteeringen.

Singapore.

	27 Febr.	28 Febr.
Verkocht	250 tons	100 tons
Prijs (per picol)	86 5/8 doll.	86 3/4 doll.

Londen.

28 Febr.

Slottransacties in den namiddag:

Ready per ton (standard)	—	pd.st.
3 mds. levering	171	pd.st.

New-York.

27 Febr.	28 Febr.
38 doll.	37 3/4 doll.

Markt prijshoudend.

Copra.

Londen.

28 Febr.

Febr./Mrt. 21 pd.st. 7 sh. 6 d. en verk.

De Amsterdamsche Tabaksveiling.

AMSTERDAM, 28 Febr. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). Ingeschreven werden 9877 pakken Java-tabak, hoofdzakelijk bestaande uit Loemadjang, Besoeki en kerftabak.

1615 Pakken werden opgehouden.

De veiling verliep kalm. De meeste belangstelling bestond van Hollandsche zijde.

De koopers betaalden prijzen van taxatie tot 30 pct. daarboven. Voor Loemadjang werden de hoogste prijzen betaald.

De Copra-handel in de Philippijnen.

In Manilla wordt thans een congres gehouden waarop copra-planters en fabrikanten die bij die cultuur belang hebben zijn vertegenwoordigd. Als president fungeert de chef van het Departement van Handel en Verkeer, die vroeger gouverneur was van de meest copra-rijke provincie.

Men besloot op het congres een vereeniging te stichten en tevens om een bank te openen welke de financieering van de copra-cultuur tot taak heeft.

Verder werd tot intensieve samenwerking tusschen planters, fabrikanten en exporteurs besloten, teneinde het hoofd te bieden aan de vele plagen welke de cultuur bedreigen, terwijl tevens stappen zullen worden genomen om tot selectie van planten met hooge productie te komen.

F.NANCIEEL WEEKOVERZICHT.

De gevolgen van de beurscrisis. — Vooral de auto-industrie lijdt er onder. — Het goedkoope geld. — De Fondsenmarkt.

(*Van onzen beurs medewerker*).

De berichten uit de Vereenigde Staten luiden over het geheel niet onverdeeld gunstig.

De terugslag in de conjunctuur laat zich allereerst in de Automobiel Nijverheid gevoelen. Wel verwacht men in het voorjaar eenige opleving, doch men gelooft niet dat deze groote afmetingen zal aannemen.

Intusschen werkt deze onbevredigende toestand op zijn beurt weer in op andere takken van nijverheid, daar de automobiel industrie een belangrijke consument is van allerlei grondstoffen.

In 1929 nam deze industrie vijf en tachtig procent van het totaal van het Amerikaansche rubber verbruik in het beslag, circa twintig procent van ijzer en staal, vijftien procent van koper en circa 20 pct. van hout.

Een sterke achteruitgang in deze industrie, heeft dus onmiddellijk invloed op den toestand van een groot aantal andere bedrijven.

Was het dure geld in 1929 eene belemmering voor den handel, het goedkoope geld van thans is een bewijs, ten eerste van inkrimping der speculatieve posities, doch ook van lagere goederen-prijzen, waardoor veel minder geld noodig is om de voorraden te financieren dan voorheen.

Intusschen zijn er ongetwijfeld ook zeer veel gunstige symptomen, welke 1930 kunnen beinvloeden en wijzen wij op de definitieve regeling der herstelbetalingen, waardoor een stap nader is gedaan tot een blijvenden vrede.

Typisch is het dat er welbeschouwd een natuurlijk bondgenootschap is ontstaan tusschen Amerika en Duitschland, omdat dit land sinds een vijftal jaren op financieel gebied een vazal van Amerika is geworden, waartegen de andere Europeesche Rijken weinig kunnen doen.

Men kwalificeerde in Europeesche kringen daarom het optreden van dr. Schacht, de president van de Rijksbank, als *made in America*!

Voor de beurs kan men dus nog geen conclusies trekken, moet men zich neerleggen bij de feiten van het heden.

De vraag of de definitieve overwinwinning is bereikt, of dat men slechts voor eene tijdelijke opleving kan staan, welke het voorjaar medebrengt, is moeilijk te beantwoorden. De feiten zullen het in de toekomst leeren.

Voor de Fondsenmarkt bleef de aandacht voornamelijk gevestigd op het prijsverloop van Rubber, gestimuleerd door de diverse berichten van restrictie. Ten spijt evenwel van de verschillende handreikingen, bleef de tendenz voor het product ver van opgewekt. Integendeel, reeds in het begin dezer week vielen de noteeringen opnieuw omlaag. Wij meenen ons te moeten scharen aan de zijde van diegenen, welke geen hooge verwachtingen van de te nemen maatregelen koesteren.

De eenige lichtzijde is, het samengaan der producten, waardoor een muur wordt opgebouwd, tegenover den grootsten consument-Amerika.

Voor de bezitters van aandeelen Amsterdam Rubber, het voorstel der directie, tot uitkeering van 15pct. dividend, hetgeen meeviel, doch houders de gelegenheid biedt bij inlevering van 8 dividenden geen cash, doch een aandeel in ontvangst te nemen. Op 't eerste gezicht lijkt het aanlokkelijk, doch, bij intense beschouwen geeft deze maatregel te denken.

De beurs nam het dan ook *niet* als hausse motief op. Gezien de huidige rubber situatie, belooft dit over 1930 een zeer mager dividend.

De likwidaties ter Amsterdamsche beurs houden nog onafgebroken aan, wij zien steeds een teruglopende markt, nu hier, dan in een of andere rubriek.

Suikerfondsen lagen gedrukt, door de zeer flauwe stemming op de suikermarkt, waaraan het faillissement van de Duitsche suikerfirma het hare toe deed. Zoowel New York als Londen liep opnieuw gevoelig terug.

Ook de speculatieve specialiteiten lagen aan den flauwen kant. Het komt ons voor dat het gestadig likwideeren van materiaal nog geen einde heeft genomen.

Philips en Margarine Unie sloten met luttele variatie op verlaagd peil. Boeton liep ook een tiental punten naar beneden. Exploraties verloren weer het geheele avans, kropen naar 175 pct. terug.

Op onze Batavia Call, al even treurig. Zaken van geen beteekenis en overal afbrokkelende koersen.

Suikerpapier ongeanimeerd met lauwe tendenz. Mijnbouw algemeen lager, waaronder zelfs Simau had te lijden. Scheepvaart zeer ongeanimeerd en Sporen, waarin men meende dat, the bottom, was bereikt, opnieuw ineen gestort. Rubbers bleven eenige aandacht vragen, doch verwijzen wij naar de behandeling der diverse rubrieken.

Bankwaarden, misten alle bekoring. Javasche Bank was nog tot 315 pct. krijgbaar. Handelsbanken brokkelden verder af kwamen op 154 pct., Cert. Ned. Handel Mij. bewogen zich om den vorigen koers, 172 pct., Amsterdamsche Bank zwakker op 191 pct. en Escompto's lusteloos, werden tot 88 pct. afgegeven.

Suikerfondsen, met zeer lustelooze tendenz, waar het product niet onschuldig aan is. Voor suiker blijft het signaal op onveilig staan. Het slot was in deze rubriek dan ook weer zwakker, dan 't begin zich liet aanzien. H.V.A. bleef tot 570 pct. aangeboden. Kolbanken en Poerworedjo werden respectievelijk tot 217 pct. en 64 pct. afgegeven. Op Vorstenlanden werd niet beter dan 150 geboden.

Rubbers, met bijna uitsluitend belangstelling voor aandeelen Amsterdam rubber. Was het gebleven bij eene aankondiging van 15 pct. dividend, ongetwijfeld zou de beurs dit als een hausse motief hebben opgevat, nu de keus tot omwisseling in aandeelen er naast werd geplaatst, acht men dit het tegenovergestelde, tenzij de markt voor het product eene opleving te zien mocht geven, wij vreezen er evenwel voor, gelooven wij dat het koersniveau zich binnen korten tijd lager zal stellen. Deze week periode vierde eerst het optimisme hoogtij bracht den koers op 187 1/2 pct. waarna de disillusie volgde op veertien punten lagere basis. In andere soorten geen handel.

Olie, bleef prijshoudend voor Koninklijken, te doen viel er zeer weinig. Amerika kon zich deels herstellen liep van 49 op 50 3/8, hield zich op dien koers en als gevolg hiervan monteerde begin der week de markt hier met een achttal punten, hetgeen ook als slotprijs gold. Tarakans werden opnieuw hooger gezocht, er zijn echter geen verkoopers. Cities Service werd met moeite en alle kunst gebracht op 33 1/2 doll., terwijl Exploratie alle bekoring teloor zagen gaan en zonder handel, lager gestemd bleven op flauwe Amsterdam noteering.

Mijnbouw, flauw en nog eens flauw. Allereerst moest Simau het ontgelden, dat ten spijt van mooie rapporten de marktstemming tegen heeft en tot 615 pct. terug liepen. Ook voor Redjang is alle schwung aus, op 114 pct., werd afgegeven. Holland Siam, met moeite weer boven vijftig gebracht, stortte ruim tien punten in, en E.M.N.I., wij hoorden, kassian, zeggen, vond vrijwel geen belangstelling meer. Er werd tot 217 1/2 pct. afgegeven en verder aangeboden, hetwelk slechts een tegenbod van 210 pct. kon ontlokken. Aimem, alleen scheen uitgeziekt en kon in vraagprijs enkele punten verbeteren.

Scheepvaart. De verwachting van dividend uitkeering zijn veel wat minder gespannen dan te voren. Men verwacht zoowel voor K.P.M. als Rotterdamsche Lloyd en Stoomvaart Mij. Nederland lagere uitkeeringen. Unies moesten het zwaar ontgelden, al was het slot met klein herstel. De koers ging hier tot 170 1/2 pct. terug (Amsterdam 169), doch sloot twee en halfpunt beter. K.P.M. werd tot 215 pct. afgegeven, nadien hoorden wij weer van eene afdoening op 218 pct. Lloyd bleef tot 170 pct. aangeboden.

Sporen en Trams, voelden even beter aan, doch lagen aan 't slot weer flauw. Speciaal N.I.S. werd bij den kop genomen en raakte weer onder de 200 pct. Semarang Cheribon en Semarang Joana vrijwel onveranderd. De overige soorten liggen geheel verlaten, vraag is er welbeschouwd niet.

Theepapier, geen zaken, de theemarkt zelf ligt de laatste dagen iets vaster, invloed bracht dit niet, zij het dan alleen dat momenteel verkoopers zich even stil hielden. Afdoeningen, slechts enkele:

Ardjoena	130/128
Malabar	365/362 1/2
Goenoeng Hedjo	250

De afdeeling Diversen, wij vatten hier het resteerende gedeelte ondersaam en brengen allereerst de zwakke stemming voor Internatio en Lindeteves naar voren. De eersten liepen tot 259 pct. aanbod, terwijl de laatsten tot 144 pct. werden afgegeven. Men fluistert dat ook hier de uit te keeren dividenden wel eens tegen kunnen vallen. Voor Bandoengsche kinine is totaal geen belangstelling meer, de vraagprijs tot 300 pct. werd weggenomen en er viel niets meer in te beweren. Alleen de Pref. aandeelen deden nog 144 pct. Sem. Stoomboot & Prauwenveer liep langzaam weer onder de 200 pct.; voor de diverse electriciteit soorten was evenmin eenige belangstelling meer, zij het meerendeels eerder verkoopers dan koopers. Ook voor Vemen was geen interesse meer.

In Java Veem stelde de vraag zich op 160 pct. en het aanbod op 179 pct., daartusschen was blijkbaar niets te doen. Fucks en Rens ging tot 140 pct., terug, terwijl Woning Mij. tot 110 pct. werd afgegeven.

Obligatie-Geld- en iets over de Zilvermarkt. Op de obligatiemarkt weinig verandering. Eenige vraag naar de 4 1/2 pct. Leening, gaf hier de markt een vaster beeld; daarentegen lagen Dollars met eenig aanbod. De Vijven bleven onveranderd. Op de geldmarkt, rustige rust. Prolongatie bleef zich tusschen de 2 3/4 en 3 pct. bewegen. Nu China overweegt den gouden standaard in te voeren, ziet het er voor de zilvermarkt nog somberder uit dan te voren, het laat zich dan ook aanzien dat de zilverprijs zich voorloopig althans wel niet zal kunnen opheffen, te meer waar het afzet gebied hoe langer hoe kleiner wordt.

De Wisselmarkt, totaal dood Er gaat vrijwel niets om, trouwens de variaties zijn nihil. Sterling hield den Crossrate op circa 12.12 1/2 en Goud Dollars geheel zonder verandering, voor Rupees lag eenig aanbod in de markt, koopers evenwel deden zich niet voor.

PRODUCTENMARKT-OVERZICHT.

(*Van onzen producten-medewerker.*)

Tapioca's. Ook deze verslagperiode ging transactieloos voorbij en duurt de lustelooze stemming voort. Hongkong is voorloopig weder uit de markt en zijn verkoopers daardoor iets lager gestemd dan vorige week: echter zonder tot zaken te komen aangezien Amerika nog steeds geen kooplust toont. Stocks in de Preanger schijnen overigens nogal tegen te vallen en zijn de aanvoeren vrij gering te noemen. Wij zullen volstaan met de noteeringen: KTH 8.—, KTK 8.— Banthong H 8 3/4, STB 7 3/4, GTA. Voor het gebakken product: Aseeds 11 1/2, AMPD pearl 11 3/4.

Palembang Robusta. Hoewel buitenlandsche noteeringen een vrijwel onveranderd beeld toonden met kleine schommelingen, begonnen prijzen hier te dalen. Hetgeen te verwachten was, aangezien export prijzen nog steeds guldens uit zijn en de locale vraag momenteel niet groot genoeg is de opgezette prijzen op te houden.

Het begin gaf een zeer lustelooze stemming met eenige kamp-vraag tot 28.1/2 aanbod 29. Nadat echter een der exporteurs tot 28.1/2 April lev. als verkooper optrad en tot die limite eenige zaken gedaan werden, liep de markt al spoedig terug en staan we thans op 27.3/4 koopers, waartoe waarschijnlijk te krijgen: de vraag beperkt zich echter nog steeds van indekkers zijde.

De markt sluit stil met dalende tendenz.

Zwarte Lampong Peper. Buitenlandsche noteeringen liepen terug met 3/8 d en was ook hier ter plaatse een teruggaan in prijzen waar te nemen. De markt opende vrij vast vraag 75.— voor Mrt/Mei lev. met aanbod 2.— hooger.

Langzaam maar zeker flauwde de markt af en via 74.1/2 waartoe wat afgedaan werd, komen wij bij het slot op 73.— koopers voor de zelfde termijn met aanbod 74.—Marktstemminge flauw met weinig interesse.

Witte Muntok Peper. Hier gaven buitenlandsche noteering een hrootere daling aan, n.l. 5/8 d en liepen locale prijzen dan ook een 6.— omlaag. Werd in het begin nog tevergeefs 99.— geboden met aanbod 100.—, weldra zakte de stemming en via een kleine afdoening tot 97.1/2 geeft het slot koopers niet hooger dan 94.— met aanbod 95.1/2.

Olie. De afgeloopen week is wederom zeer stil geweest met slechts kleine afdoeningen in ready product en geen vraag voor forward leveringen. Ready olie werd bij opening gedaan tot f 2,65, liep daarna terug tot f 2,50, doch werd later weer iets vaster door vraag voor dekking op Febr. contracten, waarvoor wederom f 2,65 werd betaald, tenslotte blijft er verder aanbod bestaan tot f 2,60, met vraag op f 2,55. Voor Juli/Dec. blijft aanbod bestaan tot f 2,75.

Rijst. De locale markt bleef onveranderd, terwijl het buitenland weer iets verder terugliep. Door de hier aanwezige groote voorraden kwamen er bijna geen nieuwe zaken tot stand.

Rangoon. Small mills werd voor Febr. shipment bij opening nog gedaan tot f 7.20, waarvoor de prijs later terugliep f 7,— op dit punt werd de Febr. vracht volgeboekt, doch nu kwam er aanbod uit de tweede hand, waarvoor f 6,95 en f 6,90 werd betaald.

Rangoon offreert voor Maart eveneens f 6,90, doch zijn voor deze levering geen koopers te vinden.

Saigon. Ook hier liepen prijzen iets terug, longgrain werd bij opening tot f 8,20 gedaan en later tot f 8,10 voor Febr. shipment. Daarna is geen vracht meer verkrijgbaar en noteert men buiten f 7,85 voor Maart shipment. Koopers zijn tot dezen prijs geïnteresseerd voor

afscheep gedurende de eerste helft Maart, waarvoor geen vracht beschikbaar blijkt te zijn, totdat tenslotte op dezen prijs wordt afgedaan voor afscheep met een boot welke uiterlijk 20 Mrt. vertrekt. Ook deze boot is nu volgeboekt en blijft verder aanbod bestaan voor vol Maart tot f 7,85 longgrain, f 8,20 Gocong en f 7,60 Japan kwaliteit.

Bangkok. Deze markt is zwaar gedaald. Gedurende deze week noteerde men voor A I special f 7,20, terugloopend tot f 6,90 voor Mrt/April shipment, doch bestaat zelfs voor deze lage prijzen geen interesse.

Krawang. Voor ready liepen de prijzen weer iets terug door ruim aanbod van buitenlandsche soorten. De markt was zeer beperkt en houden koopers zich over het algemeene afzijdig. Men noteert:

Huller Boeloe	ready	10,—
„ „	Juni/Juli/Aug.	9,—
„ „	Aug.Sept./Oct.	9,20
„ Tjere	ready	9,40
Lolossan „	ready	8,90
Petja Koelit	ready	9.20
„ „	Juni/Juli/Aug.	7,50

Rubber. De markt opende met een vaste stemming op 42½, om tegen het midden der week wat flauwer te worden. Londen noteeringen bleven voortdurend boven de markt van New-York. Londen en Liverpool stocks zijn vrijwel onveranderd en noteeren thans resp.: 62725 tons en 19704 tons. Tegen het slot is de stemming wat onzeker met koopers op 41.

De Rubber.

De Ceylon-planters stoppen niet in Mei

COLOMBO, 28 Febr. (*Aneta-Reuter*). De Ceylon Estates Propietary Association gaat niet accoord met het plan om in Mei de rubbertap stop te zetten, daar deze maand niet geschikt is voor Ceylon. De associatie verwacht een ander voorstel.

De Singaporesche Rubbermarkt.

De Rubbermarkt te Singapore zal Maandag wegens leberan gesloten zijn, meldt onze speciale dienst.

Een nieuwe Uitgifte.

Op 6 Maart zal de Nederlandsche Handel Mij. te Amsterdam een inschrijving openen op 10 millioen aan Zwitsersche francs 6 pct. obligatieleening Chili tegen een koers van 88 1/8 pct. Deze uitgifte is een tranche van de leening van 60 millioen francs. (Aneta.)

De Londensche Theeveilingen.

(*Van de firma John Peet en Co.*).

Te Londen liepen de standaard noteeringen in de aldaar op 27 dezer gehouden veiling van Javathee naar boven en wel:
1 d. voor ordinaire B. T.;
¾ d. voor gewone P. F. en middensoort B. O. P.;
¼ d. voor ordinaire B. P., middensoort P. S. en B. P.;
¼ d. voor gewone Dust, ordinaire P. S. en P.,
terwijl de overige drie soorten ongewijzigd bleven

In genoemde veiling werden o.a. de volgende prijzen betaald, bruto per Engelsch pond:

Perbawatie	Br. Or. Pek. I	2 sh. 2½ d.
Windoe	Broken Pekoe	1 sh. 4 d.
Taloen	Broken Pekoe	1 sh. 3½ d.
Tanara	Broken Pekoe	1 sh. 2¼ d.
Tjiseureuh	Br. Or. Pekoe	1 sh. 2⅛ d.
Taloen	Broken Tea	1 sh. 1¼ d.
Tanara	Broken Tea I	1 sh. 1¼ d.
Windoe	Pek. Fannings	1 sh. ¾ d.
Taloen	Pek. Fannings	11½ d.
Bedakah	Br. Or. Pekoe	11¼ d.
Tjiomas	Pek. Fannings	11¼ d.
Tambi	Broken Pek. I	11 d.
Tanara	Broken Tea	10½ d.
Windoe	Broken Tea II	10¼ d.
Tambi	Broken Tea	10 d.
Halimoen	Br. Or. Pekoe	9⅞ d.
Bedakah	Broken Pekoe	9½ d.
Tambi	Pek. Fannings	9½ d.
Tjimedang	Br. Or. Pekoe	9½ d.
Bedakah	Broken Tea I	9¼ d.
Tjiseureuh	Broken Pekoe	9¼ d.
Tjiseureuh	Broken Tea	9¼ d.
Halimoen	Broken Pekoe	9 d.
Halimoen	Broken Tea	9 d.
Tjiseureuh	Pek. Fannings	9 d.
Tjimedang	Broken Pekoe	8⅞ d.
Tjimedang	Broken Tea	8½ d.
Halimoen	Broken Tea II	8¼ d.
Tambi	Broken Pekoe II	8¼ d.
Tjimedang	Broken Tea II	8 d.
Tambi	Dust	7 d.
Tjiomas	Dust I	7 d.
Halimoen	Dust	6½ d.
Tjiseureuh	Dust	6½ d.

Gevolgen van de Java-Bengalen Conferentie.

Gelijk wij reeds meldden, zullen de agentschappen op Java van de Asiatic en British India Steam Navigation Companies met ingang van 1 Mei 1930 door Maclaine Watson & Co., Mc Neill & Co en Fraser Eaton & Co worden overgedragen aan de Vertegenwoordigers van genoemde Maatschappijen. Naar aanleiding daarvan schrijven ons deze drie firma's:

Wij maken van deze gelegenheid gebruik te vermelden dat hoewel wij natuurlijk het verbreken van een lange en vriendschappelijke zakenrelatie, welke circa 30 jaar bestaan heeft, betreuren, dit niet anders dan een gevolg is van het feit, dat wij, als verschepers, het onmogelijk hebben bevonden onze zakenbelangen te doen aanpassen aan de voorwaarden en bepalingen zooals door de Java-Bengal Conference voor verscheping naar Britsch Indië, Burma en Ceylon voor het a.s. seizoen zijn vastgesteld. Wij willen hieraan toevoegen dat wij tot deze beslissing zijn gekomen na een meest vriendschappelijk overleg met de genoemde Stoomvaart Maatschappijen.

Radio-Nieuws.

Onze Luisterpost.

Phohi.

Jeanne Bergsma van Gorkom schrijft ons over de jongste Phohi-proefuitzending:

Precies om 8.20 het Wilhelmus, dat ons altijd weer 't gezellige gevoel geeft van *dicht* bij onze lieven in het Vaderland; verdwijnt dat nummer soms in het luchtruim, dan *missen* we iets. Ditmaal echter klonk het flets, met uitzondering van booze, harde geluiden, alsof een kwaadaardige trombonist eens eventjes zijn ergernis moest uiten, om daarna weer zacht mee te mompelen.

Verder werd het Wilhelmus nog gesteund door vogelgetjilp, gekras en gesein. De gramofoonplaten daarna maakten de zaak niet beter, maar toen het Bach-kwartet, dat dezen avond tot een „klassieke uitzending" stempelde, duidelijk waarnéémbaar voor de microfoon verscheen, met het F-dur Strijkkwartet van Anton Dvôrak, was alle leed vergeten. Het droomerige, exotische van dezen Slavischen componist werd — zonder in sentimentaliteit te vervallen — mooi weergegeven door de heeren Cohen, Webster, Baune, Amende.

Het interessante werk van den Rus, Alexander Borodin, kwam weer veel minder helder dan Dvôrak. De cello, die in deze compositie een overwegende rol vervult, maakte daarbij het geheel tot een stuk melancholie.

Tusschen de twee genoemde kwartetten in, begeleidde het ensemble een zangeres (naam niet verstaan), die heel bevredigend „Ständchen" en „Ave Maria" van Schubert zong.

We kunnen ons nu verheugen op het a.s. Woensdag-Symphonieconcert, dat bij wijze van proef in de Groote Zaal van het Muziek-Lyceum gegeven wordt. Het zou een zegen zijn als door die andere omgeving de meer-genoemde metaalklank voorgoed verdween. Pas dàn kunnen we Spaandermans enorme capaciteiten ten volle waardeeren!

P. L. E.

Het bureau voor internationale telefonie van den gouvernementeelen radiodienst ontvangt heel wat correspondentie, zoowel uit binnen- als uit buitenland, en wel over de prestaties der telefoniezenders, waarover men beschikt.

Zoo mocht het *A.I.D.* inzage verkrijgen van een missie uit Hull betreffende een *P.L.E.*-uitzending van Dinsdag 21 Januari, op een golflengte van 15,94 meter. Deze uitzending werd daar zeer goed ontvangen; de draaggolf was heel sterk en de modulatie prachtig. Het was wat na twaalven in den middag, dat men Bandoeng ontving en het geluid was zóó sterk, dat rapporteur dacht: dat de Phohi in Huizen bezig was, Bandoeng te herbroadcasten, doch uit de golflengte (Huizen werkt op 16,88) bleek, dat men rechtstreeks ontving.

Rapporteur meldde e.e.a. aan de plaatselijke pers en deed verder uitkomen, dat deze concerten, gebroadcast door P.L.E., door duizenden in Engeland geapprecieerd worden, omdat, zoo schreef hij verder, „sinds 3 L.O. van Melbourne zijn Zondag-uitzendingen heeft gestaakt — dit station werkte op 31,53 meter —, Bandoeng het eenige station op de wereld is, dat echte en goede muziek geeft. De Amerikaansche installaties XAD op 19,56 en XAE. op 31,48 zijn in hun soort ook goed, doch Bandoeng spant verre de kroon."

Schrijver vroeg nog, tijdig aankondigingen voor nieuwe concerten te laten hooren, wijl hij op deze broadcasting zeer gesteld is.

Op dienzelfden dag, 21 Januari, heeft P.L.E. de redevoeringen geherbroadcast, welke werden uitgesproken bij de opening der vlootconferentie in Londen. Een luisteraar in Mitcham (Zuid-Australië) rapporteerde hierover, dat alles prachtig overkwam. Hij schreef verder: „Onze eigen stations in Australië hebben geprobeerd, de speeches van 5 SW in Engeland opnieuw uit te zenden, doch deze poging was een mislukking als gevolg van de ongunstige atmosferische omstandigheden".

Een andere rapporteur in Zuid-Australië, die bij Adelaïde woont, luisterde ook naar de speech van Engeland's koning, welke via 2 Nederlandsche stations. Huizen (ICJ) en Bandoeng overkwam. Hij noemde de uitzending, prachtig, heel duidelijk en regelmatig. Op goede luidsprekerssterkte werd ontvangen en het was zóó klaar, dat de echo der sprekers in het gebouw van het Hoogerhuis kon worden opgepikt.

Programma's.

Phohi.

Zaterdag, 1 Maart 1930.

Twee uur zending.
Versterk orkest onder leiding van Loe Cohen.
1. Stars and Stripes, Marsch — J.P. Soussa.
2. Verschmaehte Liebe, Walzer — Paul Lincke.
3. Stumme von Portici, Ouverture — D.F.C. Auber.
4. a. Parade der Dickbaeuche — V. Aubert.
   b. Rusticanelle Sérénade — D. Cortopassi.
5. Rose Marie, Operette Potpourri — Rud. Friml.
6. Der Tausendkuenstler, Marsch — H.L. Blankenburg.

H. Dumas, Humorist.
Dansmuziek onder leiding van Loe Cohen.
H. Dumas, Humorist.

Zondag, 2 Maart 1930.

Twee uur zending.
Kwartet onder leiding van Loe Cohen.
1. Ouverture Die schoene Helena — J. Offenbach.
2. Chant d'Oisseau, Walzer — Em. Waldteufel.
3. a. Liebestraum nach dem Balle, Intermezzo — A. Csibulka-Artok.
   b. Ungarische Taenze 5 en 6 — Joh. Brahms.
5. a. Entr'acte (Gavotte) — A. Thomas.
   b. Kennst du das Land, Vioolsolo, uit de opera „Mignon," — A. Thomas. Intermezzo.
6. Fantasie „Le petit Duc", — Ch. Lecocq-Tavan.
7. Berceuse de Jocelyn — B. Godard. Cello Solo W. Amende.
8. Ich spiel fuer dich ein Liebeslied, Tango nach ungarischen Motiven, — Ernö Ferry.
9. Dein ist mein Herz, Lied aus der Operette „Das Land des Laechelns" — Franz Léhar.
10. Finale.

Maandag, 3 Maart 1930.

Twee uur zending, van 12-14 G.M.T. (19.20-21.20 M.J.T.)
Klein dansorkest onder leiding van Loe Cohen.
Programma van oude en nieuwe Schlagers.
O.a.: One step, Two step, Foxtrot, Tango, Paso doblo, Scottish Espagnol, Boston, Shimmy, Slow Fox, Blues, Six Light, Ouderwetsche Walsen.

Batavia (I.A.A., 75 M.)

Zondag, 2 Maart.

11.30—1.30 Lunchmuziek Hotel der Nederlanden.
7 —9 Muziek Hotel der Nederlanden.
9 —10 Gramofoonplaten.

Zondag a.s. van 11 tot 12 uur voormiddags geeft I.A.A. een extra uitzending. De heer Jaap Brill van het Capitol, wiens vorige Zondagochtendje zoo in den smaak der luisteraars viel, hebben we bereid gevonden nog eens als piano-solist voor onze microfoon op te treden, en wel met het volgende programma:

1	Mazurka	Godard
2	Polnischer Tanz	Scharwenka
3	Piet Hein Rhapsodie	P. v. Anrooy
4	Prelude	Rachmaninoff
5	Tarantelle	Nocodé
6	Rhapsodie No. 2	Liszt
7	Printemps	C. Ciu
8	Frühlingsstimmen	Strauss-arr-Grunfeld.

(Konzert-Transkription)

Soerabaja.

Zaterdag. 1 Maart.

Goldberg 12—1.30 Lunchuurtje.
R.T.B. Soer. 6-8 Odeonprogramma.
S.R.V. 8—10 Strijkje Simpang Club.

Zondag, 2 Maart.

S.R.V. 10—12 Gramofoonprogramma.
7—9 Strijkje Simpang Club.
R.T.B. Soer. 12—1.30 Bitteruurtje.

Uit de Provincie.

(*Van onze correspondenten.*)

BUITENZORG.

De Tjiliwong.

Vestigden wij eenigen tijd geleden de aandacht van de bevoegde autoriteiten op de afschuring van de oevers der Tjiliwong even voorbij de brug naar Kedoeng Halang, wij kunnen thans melden dat met den arbeid tot herstel en bescherming aldaar is aangevangen. Een steenen dam wordt aangebracht.

Exodus.

Vele vooraanstaande persoonlijkheden zullen binnenkort Buitenzorg verlaten of hebben zulks reeds gedaan. Wij meldden reeds dat de beide assistent residenten Weys en Cohen heengaan en dat de garnizoensarts dr. van Leeuwen heengaat. Dr. Schmutzer is reeds vertrokken, terwijl de alg. secretaris de heer Erdbrink zich over eenige weken inscheept. Wij kunnen nu nog aan de lijst toevoegen dr. Stigter, directeur van het krankzinnigengesticht, die 6 Augustus met verlof naar Nederland vertrekt en den heer Ch. Braat, hoofd van het Boschwezen, die den dienst met pensioen verlaat.

De tonnen van Buitenzorg.

Dat we hier goed in onze duiten zitten, bewijzen de verbeteringen in de gemeente: de nieuwe brug aan den Gasfabriekweg, de verbreeding van „Gang de Leau, enz. Buitenzorg is een gemeente, die goed gefinancierd wordt. De tonnen rollen binnen bij de waterleiding. Vermoedelijk daarom zet men nog steeds op een van de voornaamste punten van onze kota een ton neer ter regeling van het verkeer uit en in de richting Bantam. Naar wij vernemen heeft die ton daar wel aan „de verwachtingen beantwoord" Sommigen mopperen van „onaesthetisch" maar dat zijn van die lieden, die zelfs aan een ton iets moois willen zien.

Wegverbreeding.

Den weg naar Leuwiliang-Djasingga is men bezig aanzienlijk te verbreeden door weggraving van de bermen. Voor het zeer drukke autobusverkeer is dit wel een uitkomst.

CHERIBON.

Aansluiting waterleiding Tjipaniis.

In verband met het feit, dat in den drogen tijd het debiet van het bronnengebied Soember onvoldoende is om aan de behoeften aan water voor de geheele bevolking en de bedrijven te voorzien, zal noodwendig moeten worden uitgezien naar nieuwe bronnen met grooter capaciteit.

Tot de reeds jaren geleden aangegeven eenige afdoende oplossing n.l. aansluiting van de waterleiding op het bronnengebied van Tjipaniis zal dus moeten worden overgegaan. Het water van deze bronnen is herhaaldelijk door het proefstation voor waterzuivering onderzocht en vrij van bacteriën, dus geschikt voor drinkwater bevonden. Alvorens echter B. en W. met concrete voorstellen bij den Raad kunnen komen, zullen de kosten van aanleg nauwkeurig moeten worden begroot, waarvoor een bedrag van f 3000,— ware te voteeren voor opname en ontwerpwerkzaamheden.

Het ligt in de bedoeling om de uitwerking der plannen door den dienst van Gemeentewerken te doen geschieden, welke plannen den Dienst van Volksgezondheid daarna ter goedkeuring zullen worden voorgelegd.

In verband met het bovenstaande verzoekt het College van B. en W. om machtiging van den Raad tot het doen van uitgaven tot een bedrag van f 3000,— voor voorbereidende werkzaamheden verbonden aan de aansluiting van Tjipaniis, waarbij tevens in principe ware te besluiten t.z.t. tot de doortrekking der waterleiding van Soember naar Tjipaniis over te gaan.

B. en W. stellen zich voor dan het drainageterrein te verlaten en bij het bronreservoir te Soember het bestaande buizennet direct aan te sluiten op de nieuw te leggen leiding van Tjipaniis.

Ontsporing.

Drie wagons van de S. C. S. ontspoorden te Kedongboender, wegens een verkeerde wisselstand. Persoonlijke ongelukken kwamen niet voor.

Geschorst.

Karto, in dienst bij de Gemeente Cheribon, als kaartjesverkooper bij het Passerwezen werd geschorst met inhouding van salaris, in verband met door hem gepleegde knoeierijen.

SPORT EN SPEL.

HOCKEY

Delft — Leiden.

'S-GRAVENHAGE, 28 Febr. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). De interacademiale hockeywedstrijd tusschen Delft en Leiden eindigde met 1—2.

BOKSEN.

Sharkey—Scott.

MIAMI, 28 Febr. (*Aneta-Reuter*). De ongeloofelijke beslissing van den scheidsrechter is ten slotte een zaak, welke tot diens bevoegdheid behoort; de „officials" zijn geraadpleegd, alvorens de beslissing genomen is.

Johnston, Scotts manager en anderen zetten uiteen dat de scheidsrechter eerst Sharkey gedisqualificeerd heeft en dat, toen later een protestkreet vernomen werd, hij die beslissing herriep. De scheidsrechter ontkent dit echter.

De officieele verklaring van den scheidsrechter luidt: „Scott werd tweemaal door een maagstoot getroffen. Ik noodigde hem uit, den strijd te vervolgen, doch hij zeide „geef me vijf seconden". Daarom heb ik Sharkey tot overwinnaar uitgeroepen".

Reuter heeft Scott in de kleedkamer opgezocht. Hij kermde en gilde toen de masseur probeerde zijn rechter dijbeen aan te raken. Dit vertoonde een duidelijk zichtbare blauwe plek en eveneens een rijtwond. De dokter beweerde echter dat er niets ongeoorloofds had plaats gehad.

Beide boksers werden uitgefloten en uitgejouwd.

Scott riep van den ring uit tot drie politieagenten „ik heb nog nooit zulke schreeuwers ontmoet".

Hij vertelde voorts dat Sharkey tegen hem zeide: „Ik heb nog nooit van mijn leven zoo'n misselijke beslissing gezien. Ik heb minstens zes fout-slagen toegebracht".

Hij legde er den nadruk op dat Sharkey voor de derde maal gewaarschuwd was wegens te laag treffen, juist voor de knockout viel. Sharkey's aanvallende houding bezorgde hem in de geheele eerste ronden de meerderheid. Hij sloeg Scott vier maal down.

De beide eerste keeren gedurende 3,6 seconden; den derden keer kreeg hij eerst een rechtschen stoot te incasseeren, vervolgens een linkschen, een rechtschen en nog een linkschen kaakstoot, een ontzettenden linkschen en tenslotte een rechtschen maagstoot, welke hem buiten gevecht stelde.

Beide boksers misten herhaaldelijk gedurende den geheelen strijd.

Scott werd door Sharkey uitstekend ingesloten en kreeg een behoorlijk pak slaag, had verscheidene malen rechtsche slooten te incasseeren en een verschrikkelijke linksche, doch scheen niet ernstig gekwetst. Het einde kwam na 2 minuten 34 seconden.

Een niet officieel dokter, toeschouwer van het gevecht, stelde vast dat Scott „trumatic sciatica" (de beteekenis van het woord „trumatic" is ons niet bekend, sciatica is heupjicht—*Red. B.N.*) had, veroorzaakt door herhaalde slagen op de heup-zenuw.

Scott heeft hiervan niets bemerkt en voelde geen pijn.

De bekende ex-wereldkampioen lichtgewicht, referee kid Mc. Partland, die door Reuter geïnterviewd is, verklaarde: „Het schijnt mij toe dat Sharkey twee of drie maal te laag geslagen heeft".

Scott zal niet meer in den Amerikaanschen ring uitkomen.

Het gevecht was in alle opzichten een groote mislukking. Er waren slechts 25.000 toeschouwers, die tezamen 40.000 pond sterling aan entreegelden opbrachten, tegenover een geschatte opbrengst van 50.000 p. st.

Tresor Wignall, de correspondent der *Daily Express* te Miami, verklaarde dat dit de gemeenste strijd is welken hij ooit gezien heeft: „Sharkey heeft verschillende smerige trucs toegepast, van te lage slagen tot het gebruik van zijn knieën toe. Het was een schandelijke manier van boksen."

Tredd Artnell van de *Daily News* zei dat Scott de beslissing opzettelijk geforceerd heeft.

Hij meent dat hier officiëele bescherming van Sharkey in 't spel is.

Dat tegen de inbreuken op de spelregels niet is opgekomen, acht hij een treurig gebrek aan houding. De vrees van Scotts manager, Johnston, is door de gebeurtenissen volkomen gerechtvaardigd.

Te New-York van experts uit Maimi ontvangen telegrammen vermelden over het algemeen, dat het een oneerlijk gevecht was.

Damon Runyan schreef in de *New-York-American*: „gemeen is gemeen. Ik heb het gezien".

Donald Skene van de *Herald Tribune* schreef: „Sharkey plaatste een linksche hoek op een verboden plaats".

Fred Keats van de *Daily Mirror* verklaarde: „Scott kreeg een gemeenen slag, vijf inches te laag".

Schmehling wenscht Sharkey geluk.

BERLIJN, 28 Febr. (*Aneta-Radio*). Max Schmehling, op wien Duitschland zijn hoop heeft gevestigd voor het wereld-kampioenschap zwaar gewicht, heeft een telegrafische gelukwensch gestuurd aan Jack Sharkey wegens diens overwinning op Scott.

Ter zelfder tijd heeft Schmehling in een interview medegedeeld dat hij verheugd is dat hij aan den vooravond van den wedstrijd voorspeld heeft dat Sharkey de overwinning zou behalen.

Verder sprak Schmehling uitvoerig over de reputatie van Scott als „horizontale kampioen".

Over Magnolia zei Schmehling: „Magnolia heeft twee van mijn wedstrijden geleid en zou zeker zijn plicht gedaan hebben, indien Sharkey werkelijk gemeen had gebokst."

Ten slotte verklaarde Schmehling: „Wanneer ik 26 Juni in den ring treedt om tegen Sharkey te vechten om het wereld-kampioenschap, zal ik strijden tegen een meester in bokskunst, in het kort tegen de beste zwaargewicht."

Campolo — Risko.

MIAMI, 28 Febr. (*Aneta-Reuter.*) Aan den grooten strijd Sharkey — Scott ging vooraf een wedstrijd over tien ronden tusschen Campolo en Risko, welke de scheidsrechter echter voor „onbeslist" verklaarde.

Over het algemeen wordt dit een onbevredigende beslissing genoemd men vindt dat Risko gewonnen heeft

KORFBAL.

De Competitie.

3 Mrt. V.K.C. II — P.A.M.S. II B.V.C.-veld.
7 Mrt. Vios I—P.A.M.S. II Bondsterrein.

VOETBAL TE BUITENZORG.

Sparta.

Zondag a.s. zullen de proefelftallen van Sparta tegen elkaar in het veld komen. De elftallen zullen dan definitief worden vastgesteld. Vooral met het oog op de competitie, die ook reeds Zondag aanvangt zal dit voor Sparta een belangrijke onderlinge wedstrijd worden.

Zondag spelen Achilles I en II tegen Sparta I en II.

VOETBAL TE TJIANDJOER.

Een voetbalfeest.

Het gebeurt niet alle dagen, dat Tjiandjoer iets bijzonders heeft, schrijft onze correspondent te Soekaboemi. Zondag echter zal voor deze stad een waar festijn zijn. De Voetbalvereeniging Luno van Bandoeng zal een friendly game spelen tegen een combinatie van de vereenigingen van Soekaboemi.

Dat geeft weer leven in de brouwerij en de noodige centen in het laatje van de Soos en de voetbalvereeniging.

SCHAKEN.

Maandag 3 dezer, zal in de zaal van den K.S.B., Waterloooplein Noord, alhier, een wedstrijd gehouden worden tusschen een gecombineerd team der schaakclubs *Kramat* en *de Pion*, en de leden van de schaakvereeniging „Schaakmat".

Het aantal deelnemers is bepaald op 25 en de sterkste spelers van Batavia zullen in dezen massakamp uitkomen.

De wedstrijd vangt aan om half negen 's avonds en is toegankelijk voor eventueele belangstellenden.

LEGER EN VLOOT.

Mutaties der Infanterie.

Aan den 1en luitenant der infanterie W.C.A. van Beek is wegens zevenjarigen onafgebroken dienst in N I., negen maanden verlof naar Europa verleend ingaande 1 Maart 1931.

Aan den onderluitenant der infanterie C.A.F.H. van de Coolwijk is idem, ingaande 1 Maart 1931.

LAATSTE BERICHTEN.

De ontvoerde Missionarissen vermoord.

HONGKONG, 1 Mrt. (*Aneta-Reuter*) Uit Shiuchow wordt gemeld, dat Versiga, Caravario en drie Chineesche zusters in de bergen door roovers zijn vermoord.

Het gezelschap werd overvallen toen het langs de rivier reisde. De bende boeven probeerde de zusters te ontvoeren. Versiglia en Caravario boden hevigen weerstand. Zij werden door de roovers gegrepen en geslagen. De onmenschen plunderden het gezelschap en de boot, staken deze laatste in brand, en voerden het gezelschap mee de bergen in.

Zoodra het gebeurde bekend was haasten pater Cavada en pater Lareno zich naar het gebergte om over de vrijlating te onderhandelen. Zij kwamen echter te laat en vonden de lijken, doorzeefd met kogels.

De missionarissen namen de lijken naar de nabij gelegen stad.

Chineesche Gevangenen in Wladiwostok.

NANKING, 28 Febr. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). Het Ministerie van Buitenlandsche Zaken van de regeering te Nanking verzocht de Duitsche regeering om bemiddeling te willen verleenen voor het vrijstellen van 45 Chineezen die nog steeds door de Russen in Wladiwostok worden gevangen gehouden.

De Nankingsche regeering wijst er op dat zij zich gehouden heeft aan de bepalingen der overeenkomst inzake vrijstelling van gevangenen en alle Sovjetburgers op vrije voeten heeft gesteld.

Wapenstilstand op Santo Domingo

WASHINGTON, 28 Febr. (*Aneta-Reuter.*) Het ministerie van buitenlandsche zaken heeft van den Amerikaanschen gezant te Santo Domingo een telegram ontvangen waarin gemeld wordt dat door bemiddeling van de Amerikaansche legatie een wapenstilstand tot stand is gekomen. Men hoopt een basis voor een duurzame overeenkomst ge vonden te hebben.

G.L. Te Wechel.

Eervol ontslag is verleend, op verzoek, wegens volbrachten diensttijd, op 30 April, aan het hoofd van de handelsafdeeling van het djatibedrijf, thans met verlof, G.L. te Wechel.

Prof. dr. E. W. Walch.

Benoemd voor een tijdvak van drie jaren als lid, tevens plaatsvervangend voorzitter van de landsgezondheidscommissie voor de gemeente Batavia prof. dr. E. W. Walch. Benoemd tot plaatsvervangend lid dier commissie prof. dr. C. Bonne.

Kolonel Geldorp.

Kolonel Geldorp is eervol ontheven van het commando over het zesde regiment infantie te Malang en met ingang van 1 Mei overgeplaatst naar Bandoeng waar hij ter beschikking wordt gesteld van den inspecteur.

Rechtzaken.

Hedenmorgen stond voor den Raad van Justitie te Batavia terecht vrouwe T.I.T., echtgenoote van den heer W.H. terzake, dat zij haar nicht Sarie met een mes heeft geworpen, waardoor deze zwaar lichaamlijk letsel werd toegebracht.

Het O.M. eischte tegen beklaagde een gevangenisstraf van zes maanden.

*

Voorts stond terecht mevrouw v. D. wegens het vervalschen van een accept. De officier van Justitie eischte tegen haar een voorwaardelijke straf van twee maanden met een proeftijd van twee jaren.

*

De Raad van Justitie alhier heden uitspraak doende in de zaak van W.E., laatstelijk maangelder bij den Landraad te Buitenzorg, veroordeelde hem ter zake het opzettelijk vernielen van acten die op openbaar gezag bewaard worden, en verduistering, tot een jaar en drie maanden gevangenisstraf.

*

Ter zake van het wederrechtelijk binnendringen in een woning, is vrouwe E.P.G. tot betaling van f 25,— boete veroordeeld.

*

Bij vonnis van den raad van heden is H.M. wegens opzettelijk beschadigen van eenig goed dat aan een ander toebehoort, tot vier maanden gevangenisstraf veroordeeld.

*

Op 22 April a.s. zal voor den Raad van Justitie te Batavia terechtstaan de beklaagde P.M., beschuldigd van verduistering van een bedrag van ± f 725, en valschheid in geschrifte; beide feiten gepleegd zijnde in de uitoefening van zijn functie van ontvanger der I.U. en A. te Pemangkat.

Personalia.

Benoemd tot directeur van het algemeen proefstation van Landbouw, dr. ir. L.G. den Berger, wordende hij tevens belast met de leiding van de afdeeling laboratoria van gemeld proefstation, van buitenlandsch verlof teruggekeerd.

Benoemd tot hoofdopziener bij het boschwezen en ter beschikking gesteld van den adviseur der bosschen in de Buitengewesten, H. de Vier, thans opziener bij het Boschwezen.

TELEGRAMMEN.

NEDERLAND.

Onderscheiding.

'S-GRAVENHAGE, 28 Febr. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). De oud-generaal J. de Ronde Bresser, is benoemd tot ridder in de orde van den Nederlandschen Leeuw.

Krankzinnigen ontsnapt.

UTRECHT, 28 Febr. (*Aneta*). Uit het krankzinnigen-gesticht alhier zijn twee krankzinnigen ontsnapt.

De Moord te Ede.

EDE, 28 Febr. (*Aneta*). Het garnizoen van Ede heeft de heide af-getirailleerd. Dit heeft tot dusver echter geen resultaat opgeleverd.

Aneta verneemt dat de politie thans een bepaald spoor volgt, in verband met een te Voorthuizen gevonden zwart en grijs costuum, naar de herkomst waarvan een onderzoek wordt ingesteld.

Nadere bijzonderheden.

EDE, 28 Febr. (*Aneta*). De lustmoordenaar dreef de meisjes, dreigend met een driekantigen dolk, in het bosch, waar het schelmenstuk op de verpleegster Koperberg werd bedreven, terwijl de verpleegster Boerwinkel trachtte den dolk weg te rukken, waarbij zij zware wonden aan de hand opliep. Vervolgens vluchtte zij.

Het Postmuseum.

'S-GRAVENHAGE, 28 Febr. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). De minister van Waterstaat mr. Reymer installeerde het bestuur en den directeur van het Postmuseum.

Gezant te Riode Janeiro.

'S-GRAVENHAGE, 28 Febr. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). De gezantschapsraad bij het Nederlandsch gezantschap te Londen, dr. J. B. Hubrecht, is benoemd tot gezant te Rio de Janeiro.

De Leiders van de Reisvereeniging.

AMSTERDAM, 28 Febr. (*Spec. Bat Nieuwsblad*). Op de vergadering van de Nederlandsche Reisvereeniging hebben zich zeer opgewonden tooneelen afgespeeld. De beroering ontstond daar gebleken is dat de echtgenooten van eenige leiders gratis meegereisd zijn naar Londen en Spanje.

Liebermann.

2 jaar!

AMSTERDAM, 28 Febr. (*Aneta.*) Het Gerechtshof veroordeelde Liebermann wegens medeplichtigheid aan bedrieglijke bankbreuk tot twee jaar gevangenisstraf, met aftrek van de preventieve hechtenis.

Van de overige feiten welke hem ten laste werden gelegd is hij vrijgesproken.

De Zaak Haazevoet.

AMSTERDAM, 28 Febr. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). Bij de behandeling in hooger beroep van de zaak Haazevoet, werd tegen beklaagde vier maanden gevangenisstraf geëischt.

Jubileum Cor Ruys.

DEN HAAG, 28 Febr. (*Aneta.*) Ter gelegenheid van het jubileum van Cor Ruys was het tooneel van den Princesseschouwburg in een bloemenwoud herschapen. Ruys werd benoemd tot *officier de l'instruction* publique, onder zeer hartelijke toejuichingen. Jan Fabricius sprak den jubilaris namens het feestcomité toe, bood hem een bloemstuk en een enveloppe met inhoud aan. Na afloop volgde een zeer geanimeerde receptie.

Luchtvaartverdrag 1919.

DEN HAAG, (*Aneta*). Ingediend is een wetsontwerp tot goedkeuring van het ontwerp wijziging Luchtvaartverdrag 1919.

HET CHINEESCHE RIJK.

De Communisten.

HANOI, 28 Febr. (*Aneta-Radio*). Terzelfder tijd dat er te Longtchou, in de provincie Kwangsi gelegen, een communistische regeering werd gesticht, maakte een bende gewapende lieden, welke met den Kwangsineeschen generaal Chang Fat Kwai samenwerkt, zich meester van de stad Tonghing, gelegen in de kuststreek van de provincie Kwantung, aan de grens van de provincie Tonkin, in Indo-China, vlak bij de plaats Moncay.

Een detachement troepen welke door de regeering van Canton over zee naar Tonghing werd gezonden, heroverde zonder strijd de stad en het Chineesche grensgebied. De orde is nu weer hersteld.

Volgens berichten uit gezaghebbende bron hebben de extremisten, die te Longtchou in den nacht van 20 Febr. begonnen met het plunderen der gebouwen van de vreemdelingen, nu ook hun vandalisten werk uitgebreid tot het bezit van hun landgenooten. De huizen der beter gesitueerden worden leeggeplunderd en zijzelf worden vermoord.

In Indo China heeft men alle mogelijke maatregelen genomen om de veiligheid te handhaven. De grens blijft absoluut gesloten.

HONGKONG, 28 Febr. (*Aneta-Reuter*) Bisschop Versiglia, pater Caravario en eenige Chineesche Christenen uit Siuchow, zijn 26 Februari, terwijl zij een bezoek brachten aan het district Yingtak, gevangen genomen. Men gelooft dat zij door communisten naar de bergen ontvoerd zijn. Er is geen losprijs geëischt. Men weet niet wat met hen is gebeurd.

BRITSCH-INDIË.

De Radio-plannen.

NEW DELHI, 28 Febr. (*Aneta-Reuter*). De onderhandelingen over de radiouitzendingen zijn met succes beëindigd. Met ingang van 1 April zal de regeering de uitvoering op zich nemen.

HET BRITSCHE RIJK.

Nieuwe Heffingen.

NEW DELHI, 28 Febr. (*Aneta-Reuter*). Sir George Schuster heeft, bij de indiening van de begrooting, voorgesteld nieuwe heffingen in te voeren, waardoor de regeering van Indië in staat wordt gesteld grooter hulp te verleenen aan de provincies en die in staat te stellen de arbeidshervormingen in te voeren. Hierbij is begrepen om de invoerrechten op katoenen goederen te verhoogen van 11 tot 15 percent. Bovendien zal een beschermend recht geheven worden op niet-Engelsche katoenen goederen groot 5 percent.

De belasting op kerosene worden verhoogd van 1 anna tot 1 anna 6 p. Het invoerrecht op kerosene wordt verlaagd van 2 anna 's 6 p. tot 2 anna 's 3 p. De invoer op suiker wordt verhoop met 1 r. 8 a. per 100 kilo.

Voorts wordt ook de inkomsten-belasting voor inkomens boven 15.000 rupeeën verhoogd.

De Scheepsbouw.

LONDEN, 28 Febr. (*Aneta-Reuter*). De scheepsbouwindustrie heeft in de laatste drie jaar haar positie versterkt en is nu in staat het hoofd te bieden aan de buitenlandsche concurrentie. Engeland bouwt nu meer dan 50 pct. van de wereld-tonnemaat. De problemen in de scheepsbouwindustrie worden met den dag grooter in verband met de vermindering van den aanbouw van oorlogsschepen.

Het aantal scheepbouw-maatschappijen is de laatste jaren verminderd, maar hun aantal is nog steeds te groot.

De toestand wordt des te moeilijker daar de gemiddelde omvang der handelsschepen in de laatste jaren steeds grooter wordt waardoor een minder aantal voor een gelijke tonnemaat gezocht wordt.

FRANKRIJK.

Koloniale Unie.

PARIJS, 28 Febr. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). De Fransche Koloniale Unie bood een diner aan, waar Marcel Olivier en Léon Cayla als eere-gasten aanzaten. Ook generaal Lyautey was aanwezig.

HET DUITSCHE RIJK.

Handel in Blanke Slavinnen.

BERLIJN 28 Febr. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). Verschillende bladen in Berlijn en Hamburg richten een scherpen aanval tegen de politie in beide steden, welke in gebreke bleef voldoende maatregelen te treffen tegen den handel in vrouwen en meisjes.

Dit bedrijf kwam aan het licht toen een dame van den Vrouwenbond aan het station een twaalftal meisjes, die een betrekking in Buenos Aires hadden aangenomen, aanhield en ze trachtte tegen te houden, wat haar ook in twee gevallen gelukte, niettegenstaande het agressieve optreden van de „leidster", een zekere Frau Schmeling.

Toen de bladen op onderzoek uit togen, bleek het dat de consul van Argentinië een pas-visum had verleend, terwijl aan het licht kwam dat de meisjes, die in het vorige jaar door Frau Schmeling naar Argentinië waren gebracht, daar onaangename ervaringen hadden opgedaan. Zij verklaarde dat zij de meisjes naar Montevideo en vandaar over La Plata naar Argentinië wilde brengen.

De politie beweerde dat alle meisjes meerderjarig waren en dat de passen en contracten, die afgestempeld waren door de Internationale Artisten-loge, volkomen in orde waren. Er bestond dus voor haar geen reden om in te grijpen.

De meisjes waren intusschen op een Fransch schip vertrokken.

De bladen wijzen er op dat een streng onderzoek dient te worden ingesteld, terwijl zij meenen dat de politie in dezen niet volkomen haar plicht heeft gedaan.

SPANJE.

Relletjes in Madrid.

MADRID, 28 Febr. (*Aneta-Reuter*). Na de opgewonden rede van Sanchez Guerra, trok een menigte van 30.000 menschen, meest studenten, door de hoofdstraten van de stad. Men droeg in de stoet banieren mee en riep: „Lang leve de republiek!" en „Weg met de monarchie!"

De politie probeerde zich meester te maken van de banieren, waarop een gevecht ontstond.

Ondertusschen bewogen zich vrouwen door de menigte — leden van de Katholieke associatie — die vlugschriften verspreidden, waarin de koning en de ministers geprezen worden.

Een aantal winkels en café's sloten uit voorzorg de deuren.

Er heerschte groote opwinding in de stad, doch in den loop van den avond werd het weer rustig.

DE VOLKENBOND.

De Tarieven-conferentie.

GENÈVE 28 Febr. (*Aneta-Radio*). Serruys deelde mede dat Frankrijk genoodzaakt is zich te verzetten tegen het principe van wapenstilstand in den tarievenoorlog. Deze houding van Frankrijk is een terugslag van de Amerikaansche crisis en van de crisis in den landbouw en der wijnbouw.

De verklaring heeft groote opwinding veroorzaakt.

Men besloot de bijeenkomst te schorschen tot na de ministerieele crisis in Frankrijk.

ALGEMEEN NIEUWS.

De Marine-conferentie.

PARIJS, 28 Febr. (*Spec. Bat. Nieuws blad*). De belangen van Frankrijk ter maritieme conferentie te Londen zullen door Defleuriau voorloopig worden behartigd.

Telegrafisch Nieuws.

Mutaties in de Duitsche Marine-Leiding.

Naar uit Berlijn wordt gemeld zal de vice-admiraal Franz van het commando over zijn linie-schip worden ontheven en ter beschikking gesteld worden van den vloot-commandant. Als zijn opvolger is schout-bij-nacht Foerster benoemd. Inspecteur der marine-opleiding wordt vice-admiraal Schultz, tot nog toe commandant te Kiel.

Een Handels-„Entente Cordiale".

De *Mainichi*, een orgaan dat te Osaka verschijnt, meldt dat de katoen-industrie van Lancashire een „entente cordiale" wenscht te sluiten op het gebied van den katoen-handel.

Men deelde dezen wensch eenigen tijd geleden mede aan verschillende leiders in de katoen-industrie, door bemiddeling van den Britschen consul te Osaka. De voorstellen hebben ten doel moordende concurrentie zooveel mogelijk te voorkomen door verdeeling van de markten en een regeling van de verkoops-prijzen en door classificatie van de verschillende soorten van goederen.

Een van de leidende Japansche fabrikanten verklaarde in een persgesprek dat de Japansche handel wel ooren heeft naar het voorstel en verdere bijzonderheden wenscht te vernemen.

De „Vervlaamsching" van de Universiteit te Gent.

Bij de discussies in de Belgische Kamer, zeide Minister Japar dat hij de Universiteit van Gent gaarne van een centrum van Fransche cultuur veranderd zou zien in een centrum van Vlaamsche beschaving, doch aan den anderen kant zou hij het evenzeer toejuichen indien de Vlamingen hun afscheidings-beweging zouden stopzetten.

De Toestand in Spanje.

Donderdag jl. had te Madrid een stormachtige vergadering van den Grondwettelijken Raad plaats. De socialist Savorit becritiseerde op heftige wijze de benoeming van burgemeesters bij ordonnantie. Deze critiek gaf aanleiding tot heftige tooneelen tusschen Savorit en Minister Romanones. De socialist bleef echter volhouden dat een burgemeester verkozen en niet benoemd diende te worden.

Tegen het communisme in Griekenland.

De meest scherpe maatregelen zijn in Griekenland genomen om alle mogelijke communistische manifestaties door het geheele land tegen te gaan.

Radio in Britsch-Indië.

De maatschappij, te Rangoon gevestigd, welke in onderhandeling was met de Britsch-Indische broadcasting-maatschappij, heeft Donderdag deze onderhandelingen gestaakt naar aanleiding van het tekort aan geldelijke middelen voor den aankoop van installaties voor Calcutta en Bombay. De uitzendingen echter door een maatschappij onder nieuwe leiding worden voortgezet.

De „Europa".

De *Europa* keerde Donderdag van haar proeftocht terug. Het verloop van de reis was buitengewoon bevredigend. In den loop der volgende week zal het schip op den geregelden dienst afvaren.

Gratis Les in Italiaansch.

Evenals dit reeds in Dusseldorf geschiedt, zal de Italiaansche consul in Berlijn de gelegenheid openen om gratis les in Italiaansch te nemen. De deelnemers zijn slechts tien mark voor leer-materiaal verschuldigd.

Parlementaire Moeilijkheden in Duitschland?

De economische commissie uit den Rijksdag en die voor Buitenlandsche Zaken beëindigden Donderdag in een gecombineerde zitting de beraadslagingen over het Young-plan. Wederom had geen stemming plaats.

Het Kabinet kwam bijeen en confereerde over de maatregelen welke voor het verkrijgen van een evenwicht in de financiën zullen worden voorgesteld.

De bladen schrijven over het fatum van het Kabinet, daar onder de huidige omstandigheden met het ontslag van den minister van Financiën, wellicht met dat van het geheele Kabinet, moet worden rekening gehouden.

Een Fransche Kruiser in Indo-China.

De kruiser *Waldeck Rousseau* met vice-admiraal Mouget, commandant van de Fransche maritieme divisie in het Verre Oosten aan boord, kwam Donderdag in de baai te Along aan. Vrijdag zou de admiraal zich met het stoomjacht *Marne* naar Hanoi begeven, alwaar hij de gast zal zijn van gouverneur-generaal Pasquier. De *Waldeck Rousseau* zal veertien dagen in de baai van Along blijven.

SCHEEPSBERICHTEN

Haven van Tandjong-Priok.

Aangekomen 28 Febr.

Ned. ss. „Bali" gez. Jansen, van Rangoon en Tg/Pandan, agt. S.M.N.

Eng. ss. „Giang Seng" gez. Stewart, van Singapore, agt. Kian Gwan.

Eng. ss. „Nardana" gez. Reilly, van Melbourne en Semarang, agt. M/Watson.

Eng. ss. „Imperial Prince" gez. Isdale, van New-York en Pamanoekan, agt. Ross Taylor.

Vertrokken 28 Febr.

N.I. ss. „Schouten" gez. Gorter, naar Tg/pandan, Riouw en Singapore.

Eng. ss. „Giang Seng" gez. Stewart, naar Cheribon en Semarang.

N.I. ss. „Reael" gez. Kandau, naar Oosthaven en Merak.

N.I. ms. „Paloh" gez. Laubinger, naar Palembang.

Rotterdamsche Lloyd.

ms. „K. Baroe" 27 Febr. uit Medan uitr.
ss. „Deli" 28 Febr. te Medan id.
ms. „K. Djambi" 28 Febr. pass. Suez id.
ss. „Tapanoeli" 28 Febr. uit Singapore id.
ss. „Tabanan" 28 Febr. uit Marseille id.
ms. „K. Radja" 28 Febr. uit Rotterdam id.
ss. „Kertosono" 28 Febr. uit Tg. Karang thuisreis.
ss. „Tjerimai" 28 Febr. uit Singapore thuisreis.
ss. „Ameland" 27 Febr. te Semarang kustr.
ss. „Djember" 28 Febr. te Soerabaja id.
ss. „Gorontalo" 1 Maart te Makasser id.

Stoomvaart Maatschappij Nederland.

ms. „Chr. Huygens" 28 Febr. te Semarang kustreis.
ms. „P. Roebiah" 27 Febr. uit Soerabaja kustreis.
ss. „S. Bangka" 28 Febr. uit Semarang kustreis.
ss. „Roti" 28 Febr. uit Soerabaja kustr.
ss. „Radja" 27 Febr. te Amsterdam thuisr.
ss. „J.P. Coen" 28 Febr. te Genua id.
ss. „Salawati" 28 Febr. te Genua id.
ss. „Joh. de Witt" 28 Febr. uit Singapore 2 Maart verw. Priok uitreis.

Holland Amerika Lijn.

ss. „Blijdendijk" 28 Febr. uit Medan thuisr.

Java New-York Lijn.

ss. „Sembilan" 27 Febr. uit Suez 15 Maart verw. Sabang.

Java Bengalen Lijn.

ss. „Medan" 1 Maart te Priok.

H. A. P. A. G.

ss. „Heidelberg" aangek. 1 Maart te Batavia van Palembang uitreis.
ss. „Dortmund" aangek. 28 Febr. te Makasser van Banjoewangi kustreis.

Dodwell Castle Line.

ss „Thurland Castle" aangek. 28 Febr. te Soerabaja van Davao uitreis.

Radioverbindingen.

Binnen bereik van Weltevreden-Radio: Tjikembang, England Maru, Medan, Chr Huygens, Joh. de Witt, Lematang, Mel. Treub, Ombilin, Ophir.

„MAGNEETJES"

Te Huur Aangeboden.

HUIS Goenoeng Sari 53 is verhuurd M1940

RUIME STEENEN HUIZEN Kemajoran Nrs. 92 en 94 te huur. Te bevragen Kemajoran 97. M1951

HUIS Gang Kadiman No. 4 te huur. Inlichtingen aldaar. M1955

HUIS TANDJONGLAAN 47, Nieuw Gondangdia, te huur aangeboden ad f 200.— per maand, ingaande 1-4-'30. Bevragen aldaar. M1941

PAVILJOENHUIS Pasoeroeanweg 5, bevattende voorgalerij, 2 kamers, disperskamertje, gesloten achtergalerij en bijgebouwen, te huur met overname meubilair. Huurprijs f 115.—. M1931

EEN RUIME VILLA, Salemba, te huur. Huur fl. 220.— per maand. Te bevragen Woningbureau Tromp, Gang Kwini 5, Tel. 441 Welt. M1990

HUIS, Viosplein Zuid 13, 3 kamers, voor-, binnen-, achtergalerij en autogarage, te huur. Huur f 160.— per maand. Te bevragen Maboed Effendi, Telefoon 949 Welt. M1988

EEN ZEER RUIM EN KOEL HUIS, met mooien grooten tuin, gunstig gelegen (Kebon Sirih), te huur aangeboden met ingang van 1 Mei a.s. of eerder. Lage huurprijs. Verplichte overname inboedel. Brieven onder no. M1987 Bataviaasch Nieuwsblad.

COMPLEET GEMEUBILEERD HUIS voor ca. 4 maanden aangeboden, eventueel per 1 Maart, in centrum der stad, tegen maandelijksche huur van f 150.—. Brieven onder no. M1921 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

RUIM HUIS te huur met ingang van 1 April of eerder, Petodjo Djagamonjet 38, bevattende 4 kamers, voor-, binnen-, zij- en achtergalerij, paviljoentje en complete bijgebouwen. Huurwaarde f 125.— 's maands. Te bevragen aldaar. M1994

RUIM HUIS, bevattende 4 kamers, te huur aangeboden voor f 50.— 's maands. Gang Hauber 14. Te bevragen Gang Kadjie 52. M1923

MR. CORNELIS. Te huur twee huizen van vijf en zes vertrekken, een met paviljoen; electr. licht, waterl., garage, aan autobus- en tramlijn. Bevragen telef. 438 M.C. M1877

RUIM HUIS, Djoharlaan No. 18, bevattende 3 kamers, voor-, binnen-, achtergalerij, volledige bijgebouwen, paviljoen en autogarage, te huur per 1 April. Te bevragen Telefoon Wlt. 887. M1907

GROOT HUIS te huur met overname meubilair en bediendenkantoor. Huurwaarde f 120.— 's maands. Te bevragen Woning-Bureau „Trio" Molenvliet West 20. M1912

PAVILJOEN, bestaande uit voorgalerij, 2 kamers, aparte gemakken, vrij water, te huur per 1 April f 55.— 's maands, voor echtpaar of dame. Oude Tamarindelaan 83. M1983

PAVILJOEN te huur met licht en water f 50.—. Matramanlaan 18 telefoon Mr. Corn. 522. M1984

PAVILJOEN, voorgalerij, 2 kamers, bijgebouwen, 15 Maart of eerder te huur. Bevragen Laan Trivelli 49. M1980

PAVILJOEN Kebon Sirih bij Gang Holle te huur aangeboden voor heer of dame, gedeeltelijk of geheel gemeubileerd, bevat voorgalerij, 2 ruime kamers, goedang. Huurprijs f 100.— water en licht vrij. Te betrekken 1 April, event. 16 Maart. Brieven onder no. M1959 Bataviaasch Nieuwsblad.

KEURIG GEMEUBILEERD PAVILJOEN per 1 April a.s. te huur voor dame of heer b.b.h.h., Tanah Abang West 52. Huur f 80.— per maand, inclusief water en licht. M1937

EEN GOED, STERK, GOEDKOOP JANCORIJWIEL op afbetaling f 90.—. Bij alle gouvernementsdiensten in gebruik. Kemajoran 22, Weltevreden. M1969

PAVILJOEN in de buurt Salemba, geheel van steen, ongemeubileerd, bevattende voorgalerij, zitkamer, 4 kleine kamers met moderne gemakken te huur v/m 1 Mei t/m 30 Juni 1930 voor slechts f 60.— 's maands, betaling vooruit. (Geschikt voor Bandoengers en gedurende vacantie). Brieven onder no. M1976 Bataviaasch Nieuwsblad.

PAVILJOEN EN 2 KAMERS te huur. Te bevragen Woning-Bureau „Trio" Molenvliet West 20. M1914

PAVILJOEN, bevattende voorgalerij en 2 kamers, te huur, met vrij licht en water voor f 40.—. Gang Kadji 6. M1917

KAMERS VERHUUR, met en zonder pension. Geeft Uw kamers op aan het kamer-verhuurkantoor Tromp, het kost voor elke kamer maar een gulden, dan wordt een maand lang steeds Uw adres opgegeven. Kantoor Gang Kwini 5, Tel. 441 Wlt. M1993

GEMEUBILEERDE PAVILJOENKAMER met voorgalerij en garage te huur aangeboden. Te bevragen Bandoengweg 4, Tel. Mtg. 264. M1956

EEN VRIJSTAANDE GEMEUBILEERDE ZIT-SLAAPKAMER te huur aangeboden voor direct of later bij Hollandsche familie (Nieuw Gondangdia), met of zonder pension, met aparte bediening en gebruik van telefoon. Brieven no. M1952 Bataviaasch Nieuwsblad.

ZEER MOOIE KAMER te huur, gemeubileerd of ongemeubileerd, met of zonder pension. Laan Canne 36. M1964

RUIME GEMEUBILEERDE ZIT-SLAAPKAMER, met geheel aparte ingang, op eersten stand Gondangdia, dicht bij spoor, te huur. Te bevragen Telf 3852 Wl. M1978

GEMEUBILEERDE VOORKAMERS voor 2 personen te huur, desgewenscht met kost, aparte gemakken. Gang Pool No. 6. M1979

TWEE KAMERS (een- en tweepers.) te huur aangeboden per 1 Maart met kost en inwoning, dicht bij electrische trein. Tjikini 83, Tfn. 372 Wl. M1968

BETON-TENNISBAAN aan den Soerabajaweg Nieuw Menteng te huur voor f 12.50 's maands in de middaguren en f 7.50 's maands in de ochtenduren. Te bevragen Tel. No. 173 M.C. (op te bellen tusschen 5 en 7 u. n.m.) M1879

Te Huur Gevraagd.

EEN GOED, STERK, GOEDKOOP JANCORIJWIEL op afbetaling f 90.—. Bij alle gouvernementsdiensten in gebruik. Kemajoran 22, Weltevreden. M1971

ONGEMEUBILEERD PAVILJOEN, minstens 3 kamers, omtrek Koningsplein, voor direct te huur gevraagd. Brieven onder nummer M1985 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

Kost en Inwoning.

KOST EN INWONING AANGEBODEN, met toezicht op het huiswerk, aan studeerend jongmensch, bij Hollandsche familie, wonende op netten stand. Brieven no. M1953 Bataviaasch Nieuwsblad.

RUIME KEURIG GEMEUBILEERDE APPARTEMENTEN te huur, ook zéér geschikt voor 2 heeren, met volledig pension, gelegen Raden Salehlaan. Te bevragen Telefoon W. 3918. M1943

EEN HEER van middelbaren leeftijd zoekt kost en inwoning, liefst bij alleen wonende dame, weduwe of gescheiden vrouw. Uitvoerig geschreven brieven no. M1965 Bataviaasch Nieuwsblad.

KOST EN INWONING AANGEBODEN bij familie met 1 kind, voor schoolgaand meisje, leeftijd 7 tot 10 jaar. Brieven onder No. 11835 N.V. Reclamebedrijf Aneta, Weltevreden. M1939

James: — Ik zal weer te laat zijn — een slecht voorbeeld voor mijn ondergeschikten — Enfin, ze zullen er toch niet zijn om het te zien! *(Passing Show).*

KEURIG GEMEUBILEERD PAVILJOEN met een prachtigen tuin en omgeving te huur voor beschaafde Europeesche dame, met volledig pension. Brieven no. M1932 Bataviaasch Nieuwsblad.

2 RUIME DOORLOOPENDE KAMERS te huur aangeboden, op netten stand, bij trein en tram, voor 1 of 2 personen, met volledig pension. Brieven no. M1847 Bataviaasch Nieuwsblad.

Aanbevolen Adressen.

EEN GOED, STERK, GOEDKOOP JANCORIJWIEL op afbetaling f 90.—. Bij alle gouvernementsdiensten in gebruik. Kemajoran 22, Weltevreden. M1970

BOEKHANDEL H. TIMMERMANS, Weltevreden, Laan de Bruin Kops 6, Tel. 2638 Wl. Ontvangen: twee prachtjongensboeken door Herbert Strang, Sultam Jim geb. f 3.50, Ahmed de Jonge Held geb. 3.50. M1961

HOTEL PENSION „CENTRUM", Pintoe Besie 22, Weltevreden, Telf. 4028. Nog beschikbaar: 2 ruime voorkamers in 't hoofdgebouw elk f 110.— per maand per persoon, f 190.— per maand voor 2 personen, 1 kamer f 85.— per maand per persoon, f 160.— per maand voor 2 personen. Rustig verblijf. Prima keuken. M1928

GEORG FRIEDRICHS, Goudsmid, Gang Secretarie Nr. 3. Atelier voor moderne Juweelen en Goudwerken. Omwerking van oude bijoux in modern genre. Reparaties, vergulden, verzilveren en graveeren. M1873

DE FIJNE SMAAK der Moerbeien Jam valt iedereen op. Bestelt deze eerste klassige jam, gegarandeerd alléén vruchten en suiker, per flesch f 0.75 en f 1.40, 10 fleschen f 7.— en f 13.50. Zendingen onder rembours. A. Herrmann, Selabintanah, Soekaboemi. M1934

Wees uw eigen beschermengel, als de zaken niet naar wensch gaan. Trek een week of veertien dagen naar het buitenland, kom terug met een frisch hoofd en neem dan een overzicht van uw zaak, met dezelfde koelheid, waarmee een buitenstaander dat zou doen. Tien tegen één, dat u nog tot betere conclusies komt. (Maandblad „Succes").

ETEN BUITENSHUIS. Prima rijsttafel, Europeesch en vegetarisch eten. Uitsluitend onder toezicht bereid in speciale hygiënische inrichting. Thuis bezorgd. Tjikini 83, Telefoon 372 Welt. Bonboekjes van 30 coupons f 40.—, van 15 coupons f 20.—, van 10 coupons f 15.—. M1967

SEMARANGSCHE-BAGELENSCHE BESCHUIT- EN BROODBAKKERIJ TAN SOEI LIONG, Soekaboemi Tel. No. 17. Vraagt uwe langanans onze alom bekende fijne Semarangsche en Bagelensche beschuit met of zonder boter, respect. in vierkante en ronde blikken. Versche op bestelling verkrijgbaar. M1966

WEET U, bij Bouw-Bureau H. F. Schwab is ook harmonica-gaas voor erfafscheiding verkrijgbaar en wordt door zijn personeel aangezet met ijzeren of houten stijlen, dus geen last meer Oude Tamarindelaan 82 Telef. 3216 Wl. M1975

WEDUWE LEVERT BUITENSHUIS Europeesch, Indisch en vegetarisch eten. Prima gerechten. Zindelijkheid gegarandeerd. Bij abonnement f 45.— 's maands. Gang Rijckmans 20. M1982

AUTO-TRANSPORT-ONDERNEMING „OUDSTRIJDER", Telefoon Nos. 644 en 3665 Wl., Tanah Abang West 82. Het beste adres voor verhuizen, verpakken en transporteeren van diverse goederen, tegen concurreerende prijzen en onder Europeesch toezicht. M1874

KLEERMAKER KONG TJI NJAN, Djagal Senen 10, Weltevreden, Tel. 1794 Welt. Voorhanden diverse soorten en kleuren goed. Prijzen 1 stel witte jas no. 1 f 10.—, idem no. 2 f 9.50, idem no. 3 f 9.—. Maakloon: 1 stel witte jas f 4.—, 1 stel palmbeach costuum f 8.—. M1876

GAAT U HENGELEN? Wij hebben complete hengel-benoodigdheden. Billijke prijzen. Tio Tek Hong, Weltevreden. M1944

MEUBELFABRIEK „BATAVIA", Postweg Noord 33 t/o Postkantoor, tel. no. 3825 Wlt. Het beste en goedkoopste adres voor eerste klas meubelen. Beleefd aanbevelend. M1878

Te Koop Aangeboden.

EEN GOED, STERK, GOEDKOOP JANCORIJWIEL op afbetaling f 90.—. Bij alle gouvernementsdiensten in gebruik. Kemajoran 22, Weltevreden. M1972

ZWART KAPITEINSUNIFORM, groot tenue uitrustingsstukken, compleet of stuksgewijze, voor persoon ± 1,72 M. tegen elk redelijk bod ter overname aangeboden. Brieven onder no. M1954 Bataviaasch Nieuwsblad.

WEGENS BIJZONDERE OMSTANDIGHEDEN wordt te koop aangeboden: 1 compleet stel W.M.F. tafelzilver, 1 compleet porceleinen eetservies, 1 compleet porceleinen ontbijtservies, 1 compleet porceleinen theeservies, alles één dessin, 1 compleet stel glaswerk (kristal). Alles ongebruikt en voor 12 personen. Telefonisch te bevragen Bat. 735 toestel 7. M1949

BLOEIENDE ORCHIDEEEN. Groote collectie Cattleya's, Dendrob, Veratrifolium, Superbiëns, Fleischerianium, Taurinum, Undulatum, diverse soorten Vanda's o.a. Coccinea, Storei, Terès giganteum etc. etc. te koop, ook per pot. Te bezichtigen bij de Vos, Kramat 75. M1957

„BUF ORPINGTONS" 1—4 en een broedmachine merk "Cycle Hatscher" voor 50 eieren te koop. J. v. Holsteijn, Kramat No. 108 Weltevreden, Tel. 1286. M1958

EEN ROTTAN WIEG, groot formaat, op wielen, geheel met zijde bekleed, met zijde gevoerde kap, te koop aangeboden voor f 40.—, een kinderwagen, diep model, met kleine wielen, voorzien van rubberbanden, donker blauw gelakt, Engelsch fabrikaat, voor f 40.—. Te bevragen Telefoon Wlt. 2461. M1950

EEN MOOIE HERDERSHOND, teef, oud 2 jaar, twee prachtige reu's, 6 weken oud, te koop aangeboden voor f 10.— per stuk. Te bevragen Tfn. Wl. 3849. M1960

BOEKHANDEL H. TIMMERMANS, Weltevreden, Laan de Bruin Kops 6, Tel. 2638 Wl. Ontvangen: Ant. Averkamp grootmeesters der toonkunst met 73 portretten, geb. in fraaien band f 9.—. M1962

REMINGTON SCHRIJFMACHINE, in goeden staat verkeerende, wegens vertrek te koop aangeboden à f 40.— contant. Te bezichtigen (na tel. afspraak tel. M.C. 243 (opbellen tusschen 5—8 uur n.m.) M1936

ANTIEKE COMMODE uit compagnies tijd ter overname. Koopje! Te bevragen Hotel Cramer, Telefoon 2100 Wlt. M1945

2 PERSOONS WASCHTAFEL met spiegel, opzet, glazen, marmeren blad en waschstellen ter overname. Prijs f 55.—. Te bevragen Hotel Cramer, Telefoon Wlt. 2100. M1946

EEN HUPMOBILE 8 te koop wegens vertrek, in zeer goeden toestand, nieuw model, twee reserve-wielen, heeft 13 000 K.M. geloopen. Gemeentel. en Prov. Belasting zijn voldaan. Technisch onderzoek toegestaan. Inlichtingen Telefoon Menteng 158. M1883

TWEE VOLWASSEN CHINEESCHE HONDEN (reu en teef) te koop aangeboden. Lembangweg 35, Nieuw Menteng. M1909

EEN ERNEMANN-SPORTCAMERA 9 × 12 „Ernon" 1:6 8 7 — 13,5 compleet met tasch, filmpakchassis, geelfilter en statief, te koop tegen elk aannemelijk bod. Brieven onder no. M1920 Bataviaasch Nieuwsblad.

FOR SALE Vauxhall 4 cylinder motor car 1927 model, 10 kilometers per litre; one double barrel 12 bore gun duly licensed, Hollis & Son, London. Both in very good condition. Letters no. M1929 Bataviaasch Nieuwsblad.

VAUXHALL, 4 cylinder, model 1927, zuinig in gebruik 10 K.M. per liter; dubbelloop, hamer, jachtgeweer met pas, kaliber 12, fab. Hollis & Son, London, beide in zeer goed conditie, te koop. Brieven no. M1930 Bataviaasch Nieuwsblad.

TWEE 2-PERSOONS BEDDEN, compleet, 2 waschtafels met stellen, buffet, theetafel, etenskast met tafel en 4 stoelen, een zitje, een kleine en groote ijskist, glas- en aardewerk, enz. voor zeer billijken prijs te koop. Te bevragen Woningbureau Tromp, Gang Kwini 5, Tel. 441 Welt. M1991

DAMAST TAFELGOED, zoo goed als nieuw, alsmede een partij huishoudlinnen ter overname aangeboden. Adres Hotel Djokja Kamer 18. M1977

FIAT 505, 6-zits, in prima conditie, steeds door eigenaar gereden, te koop voor f 750.—. Te bevragen: Rijwielhandel H. J. Sneep, Noordwijk 14G, Tel. 3945. M1918

EEN GOED ONDERHOUDEN KINDERWAGEN en kinderstoel te koop aangeboden tegen zeer billijken prijs en een gramophoon met platen. Te bezichtigen: Gang Lebar 2 Weltevreden. M1989

EEN GOED, STERK, GOEDKOOP JANCORIJWIEL op afbetaling f 90.—. Bij alle gouvernementsdiensten in gebruik. Kemajoran 22, Weltevreden. M1973

1 REPETEER GEWEER kal. 303 mod. Savets, te koop aangeboden voor f 60.—, 1 automatisch pistool mod. F.N. kal. 6.35 voor f 40.—. Te bevragen Gang Kadjie 52, Tel. 1591 Wlt. Te bezichtigen Hoofdbureau van Politie, Weltevreden. M1924

SOLIED GEBOUWD HUIS met vier kamers, voor-, binnen- en gesloten achtergalerij en garage, met grooten tuin, te koop aangeboden, eigendomsgrond 2350 M². Passerstraat 153 Mr.-Cornelis. Prijs f 17000.—. M1935

DIVERSE 2de HANDSCH DAMES- EN HEEREN-RIJWIELEN, w.o. 1ste klas merken, te koop, Gazelle Huis, Rijswijkstraat 16, Welt. M1904

FIAT 501 te koop voor f 800.— Julianaweg 8. Nieuw Gondangdia. M1985

LEERBOEK VOOR STENOGRAFIE, systeem Sir I. Pitman, door Sj. van Eck, is verkrijgbaar in de voornaamste boekwinkels in Indië. M1881

A.J.S. MOTOR te koop wegens ziekte, 500 c.c., kopklep, electrisch, duo, boschhoorn, steering-damper enz., gegarandeerd zonder gebreken. Mr. J. C. Lycklama, Tangerang, Telefoon Tg. 49. M1905

GROOT HUIS met 2 paviljoens, gelegen Berendrechtslaan, groot huis Djamboelaan te koop. Te bevragen Woning-Bureau „Trio" Molenvliet West 20. M1913

Vacante Betrekkingen.

EEN JUFFROUW gevraagd voor toezicht huishouding, bij familie met 1 kind, wonende Goenoeng Sahari. Brieven onder No. 11834 N.V. Reclamebedrijf Aneta, Weltevreden. M1938

Het is in een organisatie niet mogelijk, dat ieder op zijn eigen houtje werkt, er moet eenheid zijn in de arbeidsmethoden; maar er behoeft volstrekt geen gelijkvormigheid te zijn in de typen. (Der Organisator").

Aanbod Personeel.

GEDIPLOMEERD LEERARES KINDERBEZORGING EN OPVOEDING belast zich gaarne met de tijdelijke verzorging van gezin en huishouding van zieke of afwezige moeder. Brieven aan Mevrouw Schipper-Hoogenbergh, Laan Trivelli 49 paviljoen. M1981

DAME, in bezit van schrijfmachine, vlot typiste (ook op dictaat), bekend met stenografie en moderne talen, zoekt kantoor voor heele of halve dagen. Brieven no. M1963 Bataviaasch Nieuwsblad.

Wie eenmaal begint toe te geven, tegen zijn eigen overtuiging in, maar ter wille van de dagelijksche omgeving, glijdt langzaam maar zeker weer terug naar de platgetreden paden der middelmatigheid — paden die niet langs het succes voeren. (Der Organisator").

DUITSCHE PARTICULIERE VERPLEEGSTER zoekt plaatsing. Brieven onder nummer M1916 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

HEER, candidaat handelswetenschappen, volkomen op de hoogte met administratieve werkzaamheden, ziet zich gaarne belast met inrichten en/of bijhouden van boekhoudingen of andere administratieve werkzaamheden in de avonduren. Brieven onder no. M1823 Bataviaasch Nieuwsblad.

BEKWAAM BOUWKUNDIG OPZICHTER-UITVOERDER, met ruim 10-jarige bouwpraktijk, zelfstandig kunnende optreden, wenscht door omstandigheden van betrekking te veranderen. In bezit van goede getuigschriften. Brieven no. M1833 Bataviaasch Nieuwsblad.

JONGMENSCH, diploma school voor suikerindustrie, gerout. org. praep. werker, zoekt passende werkkring. Goede referenties s.t.d. Brieven no. M1813 Bataviaasch Nieuwsblad.

EEN GOED, STERK, GOEDKOOP JANCORIJWIEL op afbetaling f 90.—. Bij alle gouvernementsdiensten in gebruik. Kemajoran 22, Weltevreden. M1974

Efficiency is een geestelijke eigenschap; niet een technische methode. Onvoldoende kennis van het Engelsch heeft die dwaling doen ontstaan. (Maandblad „Succes").

(Vervolg Magneetjes pag. 3 Tweede Blad)

ABONNEMENTSPRIJS: f 7.50, fr.p.p. f 9.—, buiten Ned.-Indië f 12.50 p. kw.
ADVERTENTIE-TARIEF: 1—25 woorden f 3.75, elke 5 woorden meer f 0.75. Regeltarief f 0.50 per regel

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN — DERDE BLAD — Directeur: G. MOLENAAR

UITGEEFSTER: N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij.
BUREAUX: Sluisbrugstraat 23, Weltevreden
TELEFOON: Welt. 2886, 2887 en 2888 (Wisselbord).
Na 5 uur 's midd. Welt. 429

Uit het Buitenland.

Over geloofwaardigheden.

Agnostici kunnen voor hun medemenschen lastig wezen. Niet dat men hun woorden ernstig behoeft op te nemen, maar wanneer je je best doet om met veel smaak iets te vertellen wat je zelf gezien hebt, wat je hebt meegemaakt of wat je gehoord of gelezen hebt, komen zij altijd aan met de diepzinnig wijsgeerige vraag: „Maar is dat wel wààr?"

Wanneer agnostici lezen dat een oorlog is uitgebroken, wanneer ze het gedonder van het geschut hooren, wanneer ze zelf naar het slagveld moeten oprukken, wanneer ze op dat slagveld gewond worden en wanneer ze dan stervend in een hospitaal liggen, met tientallen slachtoffers van dien oorlog om zich heen, dàn nog zal van hun stervende lippen de vraag komen: „Maar is het wel wààr dat er oorlog is?"

Een dergelijk agnosticisme hebben wij dezer dagen in de Chineesch-Maleische journalistiek beleefd. Reeds hebben wij in ons blad gewezen op en geschreven over hetgeen de *Keng Po* in onze mond heeft gelegd wat onze pen niet heeft neergeschreven.

Maar buitendien heeft de *Keng Po* nog een andere fraaiïgheid in haar kolommen geloosd. Wij gebruikten voor onze gegevens over de destructieve agitatie in Indo-China voor een groot gedeelte het rapport van den Raad van Indo-China. Daarin worden feiten medegedeeld die aan het licht zijn gekomen. Nu trekt de *Keng Po* de geloofwaardigheid van dit rapport of wel, de geloofwaardigheid van de daarin genoemde feiten in twijfel met de volgende woorden:

> Dengen memoeat itoe „rapport officieel" (ja, officieel bagi pamerenta djadjahan Prasman, tetapi boekan pada a c t u a l f a c t), *Bataviaasch Nieuwsblad* paling sedikit pertjaja kabenerannja semoea otjean dalem itoe rapport dan dengan moeat apa jang ia pertjaja publiek jang batja ia poenja soerat kabar poen tetoeroetan pertjaja sadja, sebab tida ada tentangan dari fihak jang diterkah, jaitoe Kuomintang.

Als de *Keng Po* redenen heeft aan de geloofwaardigheid te twijfelen, waarom noemt het die dan niet? Als het ons adviseert alvorens uit een dergelijk rapport iets over te nemen wat op China betrekking heeft, bij de afdeeling van de Kuomintang in Batavia te rade te gaan, waarom heeft het blad het dan zelf niet gedaan nadat wij de ongeloofwaardige dingen hadden overgenomen, en de juiste toedracht van de zaak naast onze gegevens weergegeven? Het blad zal adviseeren ons stuk in het Engelsch en het Chineesch te laten vertalen en het door te zenden naar het ministerie van buitenlandsche zaken te Nanking. Voorwaar, te veel eer!

Maar wij zouden op onze beurt de *Keng Po* een raad willen geven. Namelijk even te wachten met het opsturen dier vertalingen, en wel zoolang tot we den uitslag weten van het tournooi tusschen Chang Kai Shek en Yen Hsi Shan. Dan hoeft dat misschien niet doorgezonden te worden naar een ander ministerie van buitenlandsche zaken in een andere plaats. Voorts adviseeren wij de *Keng Po* daarbij in te sluiten een vertaling van de „officieele" verklaring van Sir Cecil Clementi (ja, officieel bagi pamerenta djadjahan Engelschman tetapi boekan pada a c t u a l f a c t, O. *Keng Po*) waarin de politiek van de regeering der Maleische staten tegenover de Kuomintang wordt uiteengezet. In deze verklaring wordt de Kuomintang zonder meer verboden. Er wordt geen onderscheid gemaakt in richtingen van de Kuomintang.

Moeten wij gelooven dat dit verbod is uitgevaardigd? Wij hebben helaas verzuimd om naar de juistheid van dit bericht bij het bestuur van de Kuomintang te Batavia te informeeren. Ook hadden wij moeten vragen of het wààr is dat Sir Cecil Clementi zoovele jaren in Hongkong geweest is, en of het wààr is dat hij zoo'n knap Sinoloog is gelijk van hem gedrukt staat. En wij hadden moeten vragen of dit laatste misschien met zijn maatregel verband houdt.

Het één-dag ministerie.

„Ik denk dag en nacht verwoed, maar ik heb nog geen licht in de mij omringende duisternis gezien", sprak Gandhi onlangs tegen den dichter Tagore, toen deze hem vroeg wat hij dit jaar van plan was te gaan doen.

En president Doumergue zou deze woorden tot de zijne kunnen maken, nu hij een persoon moet kiezen die in staat is een stevig Fransch ministerie te formeeren.

Het ministerie Chautemps heeft geen bijster lang leven gehad. Bij het eerste optreden in de Kamer is het geduikeld. Naast het tragisch-komische zit er poëzie in dit reeds gestorven kabinet, een poëzie à la Kloos:

> Ik ween om bloemen, in den knop gebroken
> En voor den uchtend van haar bloei vergaan...

Toen het ministerie Chautemps in de Kamer viel, werd gejuicht: „Leve Tardieu!" en deze kreet werd herhaald door de menigte die buiten op de Quai d'Orsay op den uitslag stond te wachten.

Maar nu is Tardieu al weer enkele dagen bezig, en het verzet dat hij ondervindt, vooral van de radicaal-socialisten, is zoo groot dat hij waarschijnlijk zijn pogingen zal moeten opgeven. Uit de laatste telegrammen blijkt dat men in Parijs reeds denkt dat Doumergue het nu maar eens met Briand zal probeeren.

Of in een eventueel ministerie Briand, Tardieu ook zitting zal hebben, staat te betwijfelen, daar de opvattingen van beiden nog al uiteenloopen. Wij wezen op dat verschil toen beiden in één ministerie zitting namen. Later is het meeningsverschil in scherpte toegenomen. Maar als de een den ander noodig heeft, zal er wel een nieuw verbond gesloten worden.

Is aan gene zijde van de Pyreneeën een crisis, aan deze zijde, in Spanje, dreigt de crisis in een chaos te veranderen. Of liever er heerscht een chaos waaraan de dictatuur van Primo niet vreemd is. Men wilde Primo weg, hij is gegaan. Maar nu wil men ook den Koning weg, en of die zal gaan staat nog te bezien, maar daarover later. Elke actie kweekt nu eenmaal reactie.

J. SCH.

VAN ALLE ZIJDEN.

Het „Laatste Oordeel" van Michelangelo.

Gelijk bekend, heeft het prachtige fresco van Michelangelo in de Sixtijnsche Kapel in den loop der eeuwen veel geleden door de onvoldoende bewerking der kalk, waarop het door den grooten meester werd geschilderd.

Binnenkort zal nu naar wij in de *Tijd*. lezen, met het groote herstelwerk worden begonnen. Het bestuur der Pauselijke musea en galerijen heeft reeds geruimen tijd de zaal bestudeerd.

Alvorens tot het eigenlijke herstelwerk over te gaan, zal men eerst van de geheele muurschildering een 1000-tal fotografische opnamen maken om zoo de kleinste bijzonderheid vast te stellen. Alsdan zal beter kunnen worden nagegaan, waar en in hoeverre een herstel noodig is. Tevens dienen de foto's dan later als documenten van den toestand, waarin de muurschildering verkeerde.

Het herstelwerk is natuurlijk een kwestie van tijd en geduld. De directeur der musea en galerijen beschikt over bekwame restaurateurs, die reeds de zoogenaamde Stanze of kamers van Raphaël restaureerden en ook de zoldering van de Sixtijnsche Kapel zelve, met de prachtige schilderijen van de Schepping. Het voorgenomen herstel bestaat in het reinigen en vastmaken van de kalk, waarop de meester heeft geschilderd. De groote kunst is echter het weer vastmaken van de beschilderde kalkstukken, die hier en daar losgelaten hebben. Er zijn in den loop der tijden kleine bulten en oneffenheden ontstaan, waaronder stof en vocht zich hebben vastgezet, waarna barsten in de verf komen.

Waarschijnlijk zal men in de lente een begin maken met het fotografeeren, hetgeen op zich zelf al verschillende maanden in beslag zal nemen.

De langste Hangbrug ter Wereld.

Naar het voorbeeld van Antoine de la Mothe Cadillac, stichter van de stad Detroit, die meer dan tweehonderd jaar geleden als eerste blanke de Detroitrievier tusschen wat nu de Vereenigde Staten zijn en Canada, overstak, heeft een „vloot" van veertig Cadillacs den eersten officieelen overtocht gemaakt op den laatsten Wapenstilstandsdag, ter gelegenheid van de ingebruikneming van de nieuwe internationale Ambassador Bridge te Detroit.

De Ambassador Bridge is de langste hangbrug in de geheele wereld. De vrije spanninglengte bedraagt 1850 Engelsche voet, dat is 100 voet langer dan die van de tot dusver langste spanning ter wereld, die behoorde aan de Delaware River Bridge, die Philadelphia en Camden verbindt. Zij is 255 voet langer dan de Brooklyn-Bridge, en 218 voet langer dan de spanning van de Bear-Mountain Bridge over de Hudson. Het middelpunt van de spanning ligt 152 voet boven de Detroit rivier, d.i. 17 voet hooger dan het geval is bij de Delaware River-Bridge en bij de brug over de Oost-rivier in New-York. De Ambassador Bridge dient alleen voor het verkeer van motorvoertuigen en voetgangers. De bouw van de brug kostte meer dan $ 22.500.000.

Meer dan 100.000 personen waren tegenwoordig bij de plechtigheid van de ingebruikneming, die deel uitmaakte van het officieele programma voor den Wapenstilstandsdag te Detroit, en veertig Cadillac limousines, versierd met de Amerikaansche vlag en de Union Jack, voerden de autoriteiten en genoodigden bij den eersten officieelen rit over de brug.

De bouw van de brug werd begonnen op 7 Mei 1927 en was 8½ maand voor den in het contract overeengekomen tijd gereed. Voor de vervaardiging van de brug waren meer dan 24.000 ton staal noodig, 4000 vaten cement en meer dan 2.000.000 klinknagels.

De brug en haar fundamenten bevatten 25.000 kubieke yard metselwerk.

NIEUWE BOEKEN.

Paul Eipper. Dieren kijken ons aan. H. P. Leopold's Uitg. Mij.

Wanneer wij tot de dieren gaan, gaan wij naar huis, heeft Joh. V. Jansen gezegd. Niemand mag daar een ongepast grapje op schoonmoeders in zien. Jansen bedoelt het anders, en de schrijver van dit boek heeft het op juiste wijze geïnterpreteerd. Hij heeft de dieren in den dierentuin bestudeerd en vertelt er merkwaardige dingen van, die het lezen waard zijn en die ons de overtuiging geven dat menig dier, door de oogen van een dichterlijk mensch gezien, interessanter is dan velen onzer.

Hedda Walther heeft er uitstekende foto's bij gemaakt en dr. K. Kuiper, directeur van de Rotterdamsche Diergaarde, gaf een goede vertaling van den Duitschen tekst.

De R.

⁂

Th. H. v. d. Velde Ananke, tooneelspel in 3 bedrijven.

Het onderwerp, in dit tooneelstuk behandeld, is van precairen aard, n.l. of de mensch, in casu de medicus, mag ingrijpen om de ongeboren vrucht te verwijderen; een moeilijk vraagstuk waarover de medici het niet eens zijn, en dat zich o.i. niet leent voor publieke beoordeeling. Evenmin tot stof voor een tooneelstuk, tenzij het met een zoo groot talent is geschreven dat de waarde van het kunstwerk als zoodanig, los van het gegeven, domineert. Hetgeen hier niet het geval is.

De R.

⁂

Willy Corsari: Chimaera. N.V. W. P., Leopold's Uitg. Mij.

Dit boek zal vermoedelijk zijn weg wel vinden, want het is stellig vlot geschreven door Willy Corsari, de bekende novelliste. Waarmee nog niet gezegd wil zijn dat het ook een goed boek is. Het doet denken aan *Das Grüne Gesicht*, van Meierink, wiens boeken den laatsten tijd worden stuk gelezen door een aantal intellectueelen die voor deze zeer bijzondere lectuur voorkeur hebben. Het verschil tusschen zijn werk en dat van deze schrijfster is dat hij een behoorlijke dosis philosophie en levenswijsheid bezit en zich den tijd gunt. Zoowel het een als het ander schijnt de schrijfster van dit verhaal te ontbreken. Haar figuren zijn geen menschen geworden, psychologisch lijkt het werk mij zeer zwak, en van de mystiek welke *Der Weisze Dominikaner* zulk een groote bekoring geeft, weet de schrijfster ongeveer niets; en zij staat op zeer gespannen voet met de logica.

Hetgeen niet wegneemt dat voor velen de lectuur een genoegen zal zijn. Misschien dat juist deze tekortkomingen het aantrekkelijk maken. Het boek boeit juist genoeg om te interesseeren en het vergt van het verstand niet teveel. En dat is in onzen tijd dikwijls een groote aanbeveling.

De R.

⁂

Joe Lederer, Het meisje George, uit het Duitsch door Hans Hollander. Leidsche Uitgeversmij.

De schrijfster van dit boek is eerst twintig jaar, zoo adverteeren de uitgevers. Vandaar dan zeker dit onsamenhangende, geëxalteerde boekje, in haastige, quasi-geniale krabbels neergeschreven. Wij kunnen er waarlijk geen teeken des tijds in zien. Zoo erg is het met onzen tijd nog niet gesteld.

De W.

⁂

Fritz Lange: Johann Strausz de Walskoning, vertaald door J. L. J. F. Ezerman. 's-Gravenhage, J. Philip Kruseman.

Philip Kruseman heeft zijn serie boeken over musici met een aantrekkelijk boek vermeerderd. Fritz Lange heeft als Strausz-biograaf naam gemaakt en dat kan slechts hij, die voor de zeer speciale muziek en de spheer, waarin Strausz heeft geleefd, waarachtige belangstelling heeft. Een droge, zakelijke studie over Strausz is niet mogelijk; wie over hem wil schrijven, dient zich er van bewust te zijn, dat uit een opsomming van feiten nimmer een portret van den Walskoning ontstaan kan.

Lange heeft hier *Wahrheit* en *Dichtung* op gelukkige wijze vermengd. Zijn boek is in dezen tijd van Strausz-herleving een welkome verschijning.

De W.

⁂

Hubert S. Banner. Red Cobra, London, Thornton Butterworth Ltd.

Hubert Banner heeft Java bereisd en onder den titel *Romantic Java* die reis beschreven. Een detective-roman valt echter meer in zijn smaak en ook in de onze. De held raakt betrokken in een affaire, die wij hier op Java hoogst onaangenaam vinden: een complot van communisten. Geen enkel soort schurk wordt zoo gaarne in een roman gebruikt, als de communistische schurk, want al laat de schrijver hem in nog zooveel stukjes hakken, de lezers zullen er zich nimmer tegen verzetten.

Banner kent ook een beetje Hollandsch en een beetje Maleisch. „Ja zeker" is zijn stopwoord en enkele vloeken en een fraai germanisme „God in hemel" doen de rest. Het verhaal is overigens wel spannend; hoe zou het ook anders kunnen op *romantic Java*, niet waar?

De W.

— U heeft den getuige schurk en leugenaar genoemd?
— Ja.
— En een kaffer en bedrieger.
— Neen. In de hitte van het oogenblik kon ik toch niet overal aan denken.

(Muskete, Weenen)

Siwertz: Het groote Warenhuis, vertaald door mr. J. J. ten Siethoff. 's-Gravenhage, J. Philip Kruseman.

Siwertz bekijkt in dit onderhoudende boek een aantal menschen en gebeurtenissen, die onderling verband houden, doordat zij alle thuishooren en voorvallen binnen de muren van een modern warenhuis. De schrijver doet een concessie aan hen, die opzien tegen een dik boek met een languitgesponnen intrige: hij geeft hun de illusie, dat zij een roman lezen, terwijl zij eigenlijk met een serie verhalen te doen hebben. Afwisseling zit er wel in dit boek dank zij de zeer verschillende karakters en levensgeschiedenissen, die men er in aantreft en die vaak in enkele korte bladzijden uitnemend zijn getypeerd.

De W.

FEUILLETON.

Zijn Laatste Wensch.

Roman van ANNY VON PANHUYS.

Geaut. vertaling uit het Duitsch.

17)

„Graag natuurlijk, maar je hoort zelf, dat mijnheer Stern morgen en overmorgen niet kan gaan „Wacht", viel zij zich zelf in de rede, „ik ben er. Ik zal mijnheer Pohl verzoeken bij mij te komen, want hij bood mij zijn hulp aan, indien ik die voor wat ook noodig mocht hebben".

„Maar moeder, u kunt toch niet verlangen, dat mijnheer Pohl alleen daarvoor naar Schneiditz zal komen", bracht Else in 't midden.

„Zeker zal ik dat", zei de moeder snel, „overigens moet hij Zaterdag waarschijnlijk toch voor zaken hier zijn, herinner ik me, dus komt dat goed uit".

„Zaterdag zou vader zijn jubileum gevierd hebben", zei het meisje zachtjes — het klonk alsof ze een snik onderdrukte.

„Ook daarvoor had mijnheer Pohl willen komen", vervolgde mevrouw Berner. „In elk geval zal ik hem dadelijk schrijven".

„Doe dat, mevrouw, dan zal, denk ik, de zaak spoedig tot klaarheid komen".

De advocaat ging heen en mevrouw Berner begaf zich naar haar kamer om Pohl te schrijven. Zij legde daartoe een vel papier van groot formaat en voorzien van een breeden rouwrand gereed. Walter had hiervoor gezorgd; hij beijverde zich zeer om voorkomend jegens haar te zijn, in de stille hoop hierdoor de toekomstige schoonmoeder voor zich te winnen.

Mevrouw Berner had beslist, dat het engagement der jongelui aanstaanden Zondag in alle stilte publiek zou worden gemaakt en het huwelijk na afloop van het jaar, dat zij in de rouw zouden zijn, kon plaats hebben. Walter had hiermede ingestemd. Hij zou tot Zondagavond in Schneiditz blijven, tot zoolang duurde zijn verlof, en voortaan zou hij dikwijls zijn meisje komen opzoeken. Zoo was een en ander vandaag afgesproken.

In Else's hart was door het verlies van haar vader een zeer smartelijke wond toegebracht en elk oogenblik moest zij er aan denken, hoe veel zij in hem had verloren. Zij was hem zoo innig dankbaar, dat hij haar nog met Walter had vereenigd, want ware dat niet zijn uitdrukkelijke wensch geweest dan zou haar moeder zich er niet zoo spoedig bij hebben neergelegd. Heel goed zag ze, hoe zwaar het deze nu nog viel, zich in het onvermijdelijke te schikken, maar ook wist ze, dat haar moeder een hekel had aan de babbelzucht der menschen en hoofdzakelijk daarom zou het publiek worden van 't engagement reeds den komenden Zondag plaats hebben. Behalve de dokter wisten immers verscheidene menschen, dat er een heer in het hotel „Frankfürter Hof" logeerde, die dagelijks de villa in de Alleestraat bezocht en ook was het bekend geworden, dat die heer reeds in Nauheim voortdurend in het gezelschap van de Berner's was geweest. De gravin Wendel en mevrouw von Grolius hadden er wel voor gezorgd haar interessant nieuwtje — natuurlijk onder het zegel van geheimhouding — te verspreiden. Mevrouw Berner kon dus niet meer terug — het engagement moest publiek worden gemaakt.

Daarbij plaagde haar nog altijd de gedachte, dat in dien nacht, toen haar man bewusteloos in huis was gedragen, er toch het een of ander was gebeurd, dat Walter zorgvuldig voor haar verborgen hield. Reeds dikwijls had zij het gesprek er op gebracht, wat toch wel de directe aanleiding tot het flauw vallen was geweest en telkens scheen het haar toe, dat de ingenieur haar vragen ontweek. Hij vertelde altijd hetzelfde: dat de professor tweemaal een schreeuw had gegeven en, naar zijn hart grijpend, in elkaar was gezakt. Steeds werd haar wantrouwen grooter, het fluisterde haar geheimzinnig toe en wilde maar niet verstommen".

„Iets, waarover Walter het stilzwijgen blijft bewaren, is er tusschen hem en je vader gebeurd", had ze nog onlangs aan Else gezegd, „dat staat vast. Vader was in een uitstekende stemming, toen hij met Walter uitging en had bijna geen droppel wijn gedrongen. Den ganschen nacht heeft hij toen over den ouden Thomas gefantaseerd en op de vraag van dr. Murtag, of hij over de oude sage had gesproken, antwoordde Walter met een kort „ja" en volgens dokter zou vader dat hebben opgewonden. Maar dat is natuurlijk onzin, over zulke dwaze, belachelijke spookgeschiedenissen zou je vader zich niet hebben opgewonden. Voor mij staat vast, dat Walter indirect de schuld is van vaders dood".

Else trachtte Walter te verdedigen, maar dat ging haar niet zoo gemakkelijk af, want zij had zelf het gevoel, dat er in dien nacht iets gebeurd was, waarover Walter zweeg — maar wat? Tevergeefs brak zij zich daarover het hoofd.

⁂

Den morgen, nadat Walter vrouw Retter had opgezocht, deed hij Else het voorstel met hem naar het museum te gaan: hij wilde zoo graag het portret van den overledene zien. Feitelijk gold zijn bezoek het portret van baron Thomas.

Graag ging Else mee en samen stonden zij tegenover het goed gelijkende portret van haar vader, die nog maar kort geleden met haar hier in de directeurskamer was geweest, om toezicht te houden op het ophangen van zijn beeltenis. Haar blauwe oogen vulden zich met tranen, toen zij naar de geliefde trekken keek en een luid snikken met moeite onderdrukkend, ging ze op de met roode stof overtrokken rustbank zitten, waarop haar vader nog geen week geleden had plaats genomen.

„Voortreffelijk is de gelijkenis getroffen", zei Walter en ging naast haar zitten, „wie heeft het portret geschilderd".

„De kunstschilder Welschmann", antwoordde zij, „de schoonzoon van mijnheer von Weiden. Welschmann zal waarschijnlijk vaders opvolger zijn als directeur van het museum".

„Zei je niet zooeven, dat hij de schoonzoon is van mijnheer von Weiden?" vroeg Walter.

„Ja".

Zonderling toch, dacht hij, telkens komt die naam von Weiden bij mij aankloppen. In Schneiditz wonen toch werkelijk menschen genoeg, maar voor hem dook altijd die eene naam weer op. Von Weiden was het, die den professor had verteld, dat de oude Thomas weer aan 't spoken was. Toen hij Zaterdag den professor een eindweegs naar huis bracht, herkende deze een hem voorbijsnellenden heer als von Weiden. Het huis in de Slotsteeg, waarover de overledene in zijn koortsfantasie had gesproken, behoorde von Weiden toe. De ambtsopvolger van den doode was een schoonzoon van von Weiden. Altijd en altijd weer von Weiden!

Else onderbrak zijn gepeins. „Ik zal later met moeder er over spreken, om vader's portret uit het museum terug te vragen", en zij vertelde Walter, dat haar moeder daartoe het recht bezat. „Het moet bij ons thuis hangen, opdat wij het dagelijks voor onze oogen hebben", zei ze met een teederen blik naar haar vader's beeltenis.

Aandachtig had Zernikow naar de drie andere portretten gekeken en op het eerste van de rij bleef zijn blik het langst gevestigd. „Dat is immers baron Thomas?" vroeg hij Else.

Zij knikte. „Het staat er onder vermeld".

Walter ging er naar toe. „Wolfgang Franz, Maria Freiherr von Thomas, 1ste museumdirecteur te Schneiditz 1756—1781", stond er op het smalle plaatje er onder.

Dit is dus de spokende mijnheer, dacht Walter, en beschouwde het portret met de uiterste opmerkzaamheid. Ja, zoo heeft de man aan den ingang van het museum er uitgezien, althans over 't geheel genomen. De details kon men in het donker natuurlijk niet onderscheiden. Een klein, mager man-

NEDERLAND.

STERFTESTATISTIEK VAN NEDERLAND.

In 1928 het laagste sterftecijfer.— Verschillende doodsoorzaken.

Het Centraal Bureau voor de Statistiek publiceert de „Statistiek van de sterfte naar den leeftijd en de oorzaken van den dood" in 1928.

Het jaar 1928 wijst een sterftecijfer van 9.61 per 1000 inwoners aan (9.73 mannen en 9.50 vrouwen), een cijfer 0.63 lager dan in 1927 (10.24) en het laagste dat ooit is geboekt. Van 26.56 per 1000 inwoners in de jaren 1840/49 daalde het stertecijfer tot 21.27 in 1880/89, tot 11.11 in 1920/23 en tot 9.61 in 1928.

De afneming der sterfte is voor een deel veroorzaakt door de afneming der zuigelingensterfte, welke op het platteland grooter is dan in de steden. In 1880/84 bedroeg de zuigelingensterfte 19.09 per 100 levend aangegevenen, in 1900/04 14.12 in 1920/23 6.83, om in 1927 nog te dalen tot 5.87 en in 1928 tot 5.23, niettegenstaande sedert 1924 de levend geboren kinderen, die als levenloos waren aangegeven, omdat zij overleden waren, voordat de geboorteaangifte plaats had, bij de zuigelingensterfte zijn geteld. Vrijwel algemeen kwam van jaar tot jaar de hoogste zuigelingensterfte in de warme zomermaanden voor (Juli, Augustus of September).

Bij de sterfte naar de doodsoorzaken per 10.000 der gemiddelde bevolking van elk geslacht, treedt kanker het meest op den voorgrond en is steeds stijgende. Gemiddeld stierven daaraan in de jaren 1911/15 10.78 mannen en 10.93 vrouwen (in de jaren 1921/23 11.05 mannen en 11.63 vrouwen en in 1928 11.44 mannen en 12.44 vrouwen). De laagste kankersterfte komt in de provincie Limburg voor. In de periode 1901/27 had Friesland het hoogste cijfer, in 1928 heeft Zeeland voor 't eerst Friesland overtroffen.

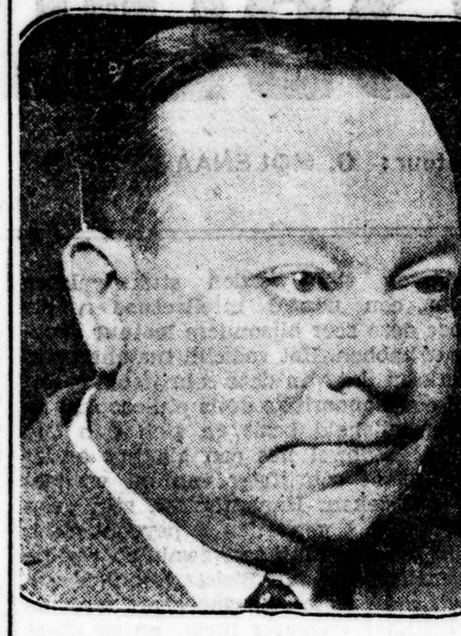
De sterfte aan hartgebreken neemt eveneens toe. In 1911/15 stierven aan deze ziekte 7.66 mannen en 9.42 vrouwen per 10.000 der bevolking van elk geslacht (in 1921/23 mannen 9.16 en vrouwen 11.06, in 1928 mannen: 10.17 en vrouwen: 11.98).

De sterfte aan tuberculose, die thans op de derde plaats wordt genoemd, bedroeg in de jaren 1911/15 14.19 voor mannen en 14.87 voor vrouwen (voor longtuberculose alleen 10.67 mannen en 11.43 vrouwen). In 1921/23 waren de cijfers voor mannen 10.80 en voor vrouwen 12.22 (longtubercuolse voor mannen 7.94 en voor vrouwen 9.35). In 1928 bedroegen zij 7.30 voor mannen en 8.95 voor vrouwen (longtuberculose voor mannen 5.47 en voor vrouwen 6.76).

De sterfte aan diarrhee en enteritis bij kinderen beneden twee jaar is sterk afnemende (1911/15 10.07 jongens en 7.80 meisjes, in 1921/23 4.31 jongens en 3.14 meisjes en in 1928 1.54 jongens en 1.10 meisjes).

Aan pneumonie (sterk afnemende) stierven in 1928 4.85 mannen en 3.65 vrouwen (1911/15 7.13 mannen en 2.11 vrouwen), aan bronchitis 2.57 mannen en 2.11 vrouwen (1911/15 4.39 mannen en 3.93 vrouwen) en aan andere ziekten der ademhalingsorganen 6.39 mannen en 5.22 vrouwen (1911/15 9.63 mannen en 8.27 vrouwen).

Nap de la Mar

die ernstig ziek was, is weer hersteld.

Apoplexie en hersenverweeking komt bij vrouwen belangrijk meer voor dan bij mannen, hetgeen eveneens, hoewel in mindere mate, het geval is met ecute en chronische nephritis.

Aangeboren zwakte en gebreken veroorzaakten in 1911/15 een sterfte van 5.89 jongens en 4.33 meisjes, in 1921/23 van 3.41 en 2.45 en in 1928 van 5.65 en 3.94 per 10.000 der bevolking van elk geslacht.

Gewelddadige dood (meestal verdrinking, maar in niet onbelangrijke mate door rij en voertuigen, alsmede door vallen en verbranding) komt bij mannen veel meer voor dan bij vrouwen (1911/15: 4.61 mannen, 1.60 vrouwen-1928 4.33 mannen en 1.65 vrouwen).

Zelfmoord wordt meer gepleegd door mannen dan door vrouwen (1911/15 0.95 mannen en 0.30 vrouwen, 1928 0.96 mannen en 0.41 vrouwen).

De sterfte aan kraamvrouwenkoorts en aan andere ziekten van zwangerschap en kraambed was in de jaren 1911/15 resp. 0.37 en 0.89 en in 1928 resp. 0.44 en 1.12 per 10.000 vrouwen.

Voor de sterfte aan besmettelijke ziekten zijn over een reeks van jaren overzichten samengesteld, waaruit blijkt, dat de sterfte aan besmettelijke ziekten sedert 1870 belangrijk is gedaald.

Het aantal levenloos aangegevenen bedroeg in 1840/49 4.79 per 100 geborenen en in 1920/23 3.78. Het aantal doodgeborenen was in 1924/28 2.55 per 100 geborenen en in 1928 2.51.

Het aantal niet geneeskundig behandelden onder de overledenen neemt vrij sterk af; het hoogste percentage komt voor bij de zeer jonge kinderen.

Geen Plaatselijke Keuze.

De minister van Arbeid, Handel en Nijverheid heeft zooals reeds werd gemeld, uit het ontwerp tot wijziging van de Drankwet de Plaatselijke Keuze teruggenomen.

Het *Hbl.* noemt dit een uiterst verstandige daad. Niet alleen omdat op de wijze, zooals de minister zegt, uit het ontwerp een element wordt weggenomen, dat de stemming erover onzuiver zou maken, maar ook, en meer nog, omdat er, nu wij van dezen minister blijkbaar geen voorstel tot invoering der plaatselijke keuze te verwachten hebben, alle kans is, dat deze tenminste voorloopig niet komt. En wie weet, of over enkele jaren de denkbeelden omtrent de bestrijding der drankzucht niet weer zooveel verder geëvolueerd zullen hebben, dat de meerderheid is gaan inzien, dat het zoo min mogeijlk in dwangmiddelen moet worden gezocht.

Hoe meer dwang in dezen, hoe meer neiging tot verzet, dat zien wij aan de Vereenigde Staten. Wij ontvingen juist dezer dagen van een correspondente in Amerika een schetsje van de toestanden op drankgebied, die van de „prohibition" het gevolg zijn; dat stukje teekent in schetsmatigen vorm, hoe bijna ieder in Amerika haakt naar drank, hoe er voortdurend ontdoken en gesmokkeld wordt, hoe het overtreden van de wet een sport is geworden. En een Amerikaansche vertelde ons dat sedert de Volstead-Act de meisjes cocktails zijn gaan drinken; vroeger deden ze dat niet. Het is waarlijk een geluk voor ons land, dat minister Verschuur weigert een toestand in het leven te roepen, die zou leiden tot eigen fabricage van drank, die de dranksmokkelarij zou bevorderen en ongelijkheid zou scheppen tusschen aangrenzende gemeenten.

Moge de plaatselijke keuze nooit meer in een Nederlandsch wetsontwerp komen te staan.

Treurig Ongeval.

In den vroegen morgen van Nieuwjaarsdag had er in het Schottegat in W.-Indië, een treurig ongeval plaats, dat het leven kostte aan drie personen, en waarbij drie andere ernstige brandwonden opliepen.

In een motorbootje van de C. P. I. M. keerden de kapitein van de Engelsche tankboot *Achatina,* de eerste en vierde machinist en tweede stuurman van de *Filipa,* de tweede stuurman van de *Jesefina* en nog een heer terug van het feest van het Alg. Nederl. Verbond gegeven in de Club van Negropont, om zich naar hun resp. schepen te begeven. Aangekomen bij den Engelschen tanker, die bezig was gasoline te laden, wilde de kapitein zich aan boord begeven, toen hij ineens door een golf gasoline overgoten werd, waarschijnlijk doordat bij het pompen de tank overliep. Men vermoedt dat er gasoline terecht kwam op den onbedekten gloeikop van den motor in de motorboot, die onmiddellijk vlam vatte en in een oogwenk geheel de boot in lichte laaie zette.

Het vuur deelde zich mede aan den tanker en aan de op het water drijvende gasoline, zoodat de inzittenden zich te midden van een zee van vuur bevonden. Onmiddellijk sprongen allen te water om zich te redden.

De kapitein kwam echter jammerlijk om in de vlammen. Een der anderen zwom gekleed en wel onder de vlammenzee door en wist zich te redden op een boei, vanwaar hij spoedig verlost werd, met nog een persoon, echter niet zonder verschillende brandwonden te hebben opgeloopen. De kapitein van de motorboot, een Venezolaan, wist zich eveneens te redden en al zwemmende den stuurman van de *Josefina* mee aan wal te brengen.

De stuurman en machinist van de *Filipa* werden echter nog vermist. Eerst twee dagen later werden hunne lijken gevonden. Onder buitengewone belangstelling werden de slachtoffers van deze ramp ter aarde besteld.

H. W. Spendel †.

Toen de heer Spendel op 23 Januari in den gemeenteraad van Leiden bij de algemeene beschouwingen over de gemeentebegrooting het woord voerde, werd hij door een hartverlamming getroffen en overleed enkele oogenblikken later. De zitting werd in verband hiermede geschorst.

De heer H. W. Spendel, die 22 December 1866 werd geboren, was een bekende persoonlijkheid in het katholieke vereenigingsleven te Leiden. Hij bewoog zich vooral op liefdadig terrein en in muziekkringen. Als muziekcriticus was hij o.m. werkzaam aan de *Leidsche Courant.* De overledene was sedert 1923 lid van den raad.

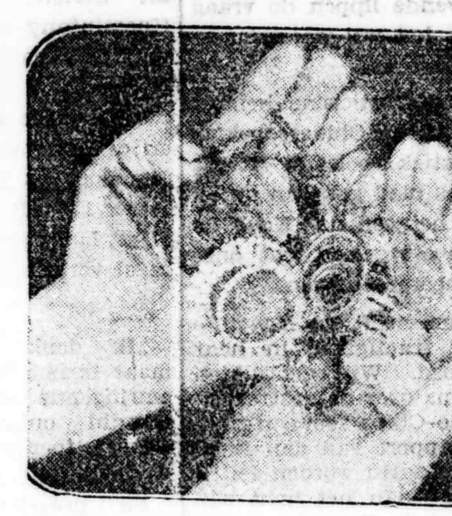
Wat aan het Scheveningsche Strand gevonden wordt.

Een groote inktvisch spoelde aan 't Scheveningsche strand aan. Het dier was 90 c.M. lang en woog 6 pond.

Als het badseizoen voorbij is, gaan de goudzoekers aan het werk.

Enkele stukjes uit de verzameling, het resultaat van een dag zoeken: armbanden, colliers, ringen en geld.

SCHOOL EN KERK.

PREDIKBEURTEN.

Zondag, 2 Maart '30.

EVANGELISCHE GEMEENTE TE BATAVIA.
Hollandsche Diensten.
Willemskerk v.m. 9 uur ds. Keers. (Doop. Coll. Alor.)
Willemskerk n.m. 6.30 uur ds. Quast. (Coll. Alor.)
Nieuwe kerk v.m. 9 uur ds. Jansen. (Coll. Alor.)

Kapel Ziekenhuis Tjikini.
(Voor ieder toegankelijk)
's Av. 6.30 uur ds. Jenny.

Nederlandsche Zendingsvereeniging.
Maleische Diensten.
Patekoan.
v.m. 9 uur de heer Gouw Khiam Kiet.
v.m. 10 uur Zendel.-leeraar de Groot.

Mr. Cornelis.
Holl. dienst v.m. 9 uur ds. Broers.
Jeugddienst v.m. 8 uur.

Mal. dienst der Nederl. Zend. Ver.
Rehobothkerk v.m. 9 uur goeroe Indjil.
id. n.m. 5.30 u. de hr. Vermeer.
id. Woensdag n.m. 6 u. Goeroe Indjil.

Buitenzorg.
Holl. dienst v.m. 9 uur ds. Hofker.

Soekaboemi.
Holl. dienst v.m. 9 uur ds. Klaassen.

Kerk van Chineesche Christenen.
Molenvliet 175.
v.m. 10½ uur de heer A.J. Bliek.
n.m. 7½ u. de hr. Gouw Khiam Khiet.
Tanahabang.
v.m. 10 uur de heer Lee Kim Tian.

GEREFORMEERDE KERK.
Kwitang 28, Weltevreden.
Zondag 2 Maart 1930.
Hollandsche Gemeente.
9 uur v.m. ds. J. Ubels.
6½ uur n.m. Geen dienst.
Maleische Gemeente.
's Middags 4 uur Goeroe Siagian.

Mr. Cornelis.
(Rehoboth Kerk).
Hollandsche Gemeente.
7 uur n.m. ds. J. Ubels.

Buitenzorg.
Loge a/d Hospitaalweg.
9 uur v.m ds. A. Merkelijn.

R. K. KERKEN.
Zondag, 2 Maart.
Kathedraal Waterlooplein.
Kwart vóór zes v.m.: Stille H. Mis.
Zeven uur v.m.: Kindermis.
Acht uur v.m.: Gezongen Hoogmis.
Half tien v.m.: Stille H. Mis.
Zes uur n.m. Lof.

Kerk van het H. Hart — Kramat
6 uur v.m. Stille H. Mis.
7.30 uur v.m. Hoogmis.
9 uur v.m. Stille H. Mis. voor de inheemsche militairen.
5.30 uur n.m. Lof.

Kerk van den H. Jozef.
Mr.-Cornelis.
7 uur v.m. Hoogmis.
9 uur v.m. Stille H. Mis.
5.30 uur n.m. Lof.

CHURCH OF THE BRITISH PROTESTANT COMMUNITY.
Engelsche Kerkweg, Parapattan.
Hours of Service.
Sunday, March 2 end until further notice.
7.30 Matries.
8 Holy Communion.
6.30 Evensong en Sermon.

VRIJE KATHOLIEKE KERK.
St. Willebrordskerk, Tanah Abang-Oost 67.
Zondag, 2 Maart.
8 uur v.m. Hoogmis.

STICHTELIJKE BIJEENKOMSTEN.
The Free Pentecostal Conference.
Openbare samenkomsten in „het Pinksterhuis" Matramanweg 53, Meester-Cornelis.
Elken Zondagavond 7 uur Hollandsche dienst.
Elken Woensdagavond 7 uur gemengde dienst.
Elken Vrijdagavond 7 uur bidstond.
Elken Zondagmiddag te 5 uur Zondagschool.

Openbare samenkomsten: Sluisbrugstraat no. 48.
Zondagochtend 8 uur Zondagschool.
Zondagochtend 10 uur Hollandsche dienst.
Zondagavond 7 uur Holl. en Mal. dienst.
Woensdagavond 7 uur Holl. dienst.
Vrijdagavond 7 uur Bidstond.

Christian Science Society.
(Koningsplein Noord No. 21).
Hollandsche Dienst: 9.45 uur v.m.
English Service: 11.— a.m.
Testimony Meetings:
Hollandsche: 1e Woensdag v/d maand 6.30 uur n.m.
English: last Wednesday of the month 6.30 p.m.

Magneetjes Trekken!

neke stelde het portret voor: een klein mager manneke had hij zelf in den bewusten nacht gezien en een dito heertje schijnt de vader van de mismaakte vrouw te zijn.

In elk geval moest hij trachten dien mijnheer de Ruyter te zien. Morgenochtend zou hij eens in de Slotsteeg heen en weer loopen en 't huisje, waarin de Nederlander woont, speciaal in 't oog houden, misschien ging de man uit of vertoonde zich aan het venster, die mijnheer de Ruyter, naar wiens kennismaking hij werkelijk verlangde.

Den volgenden morgen volvoerde hij zijn plan.

Het kon ongeveer tien uur zijn, toen hij in de Slotsteeg kwam en het verbaasde hem zeer, dat aan alle vensters van het huis, welks bewoners hem zoo interesseerden, de gordijnen ontbraken. Groote schoonmaak, dacht hij, want juist trad vrouw Retter buiten de deur, met een pak onder haar arm, een pak, dat bij nadere beschouwing bleek te bestaan uit opgerolde, witte, kanten gordijnen.

De vrouw herkende den heer, van wien ze eergisteren dat welkome extratje gekregen had, dadelijk. Zij knikte hem vriendelijk en ongedwongen toe en keek alsof zij verwachtte te zullen worden aangesproken.

Zernikow raakte even zijn hoed aan en naast de vrouw voortloopend, die naar haar woning ging, vroeg hij losjes: „Wascht u ook voor de familie de Ruyter, vrouw Retter?"

„Ja", was het antwoord, „ik heb voor mijnheer en de juffrouw ook gewasschen, maar dit hier", met haar rechterhand op het dikke pak kloppend, „heeft juffrouw mij cadeau gedaan, omdat ze toch vertrekken; 't zijn gordijnen...", de vrouw wilde doorpraten, maar Walter viel haar in de rede.

„Wat zegt u, gaan ze vertrekken?"

„Ja, maar dat is toch niets bijzonders". Zij waren nu bij huis nummer 4 gekomen en met een vriendelijken glimlach vervolgde de vrouw: „De familie de Ruyter schijnt u heel veel belang in te boezemen, maar laat ik u zeggen", zei ze met een knipoogje, „dat ik van uw verhaal van die mededeeling aan de juffrouw niets meer geloof".

Walter gaf door een beweging te kennen, dat hem dat tamelijk koud liet en vroeg snel, of hij nog een oogenblik in haar huis mocht komen; hij had haar nog het een en ander te vragen en zijn dankbaarheid zou hij haar toonen.

„Als 't maar niets ten nadeele is van den ouden heer en de juffrouw, want die zijn beiden zoo goed voor me geweest". Weer klopte vrouw Retter's hand op de gordijnen en bijna teeder zei ze: „Die zijn nog heelemaal niet stuk, geen gaatje er in. En voor de heele komende maand heb ik mijn loon gekregen, gisteren al, toen de juffrouw mij vertelde dat zij en haar vader weer naar Nederland terugkeerden.

„Hoe zou het hun ten nadeele kunnen zijn, wanneer u mij op een paar doodeenvoudige vragen antwoordt", zei Walter lachend. Hij bevond zich weer in de kamer met de bonte oleografieën en den uitdagenden groenen palm.

„Dus vader en dochter vertrekken", begon de ingenieur.

„Ja, vanavond".

„Wat zegt u?" Walter schrok. Dat was een streep door zijn rekening. Hij had dus slechts tot vanavond den tijd te ontdekken of hem zijn vermoeden, dat de oude Nederlander en het spook aan den ingang van het museum een en dezelfde persoon was, niet bedroog.

„En u hebt eerst gisteren gehoord van dit op til zijnde vertrek?" vroeg hij verder.

„Ja, dat mijnheer en de juffrouw spoedig zouden vertrekken, wist ik al een paar dagen, maar niet dat dit zoo hals over kop zou gebeuren. Maar ik zal er wel geen schade door lijden, een maand loon te schenken en de gordijnen er bij". De vrouw keek heel tevreden. „Maar als u nog wat te vragen hebt, doe 't dan gauw, ik heb al den halven morgen vertreuzeld met zoeken naar dat kleine, gouden knoopje".

„Waarnaar?" vroeg Walter en toen herinnerde hij zich dat kleine knoopje, dat hij aan den ingang van het museum had opgeraapt met de heimelijke gedachte, dat het hem misschien behulpzaam kon zijn bij het zoeken naar het spoor van den man, die onder het masker van den ouden Thomas den professor verschrikt en beangstigd had.

„Ik moest naar een gouden knoopje zoeken, dat mijnheer De Ruyter had verloren", verklaarde de vrouw nader, „hij dacht, dat het in zijn kamer moest liggen, maar ik heb het nergens gevonden; er zit een echt steentje in.

Onwillekeurig stak de ingenieur zijn hand in de zak, waar in zijn portemonnaie een kleine, gouden knoop met een doorzichtig steentje was opgeborgen — en nu vernam hij dat het een echt steentje was. Want het was nauwelijks aan twijfel onderhevig of dit was 't knoopje, dat de Ruyter miste.

„Mijnheer de Ruyter heeft twee dozijn van die knoopjes", vertelde vrouw Retter verder, „en hij zegt dat ze heel kostbaar zijn en tevens een aandenken, dus vindt hij 't erg jammer dat er nu een ontbreekt".

Walter moest nu een besluit nemen. Hoe ook, de Ruyter wenschte hij te spreken, de rest zou dan wel vanzelf komen. Indien hij zich nog langer bezon, zou het ten slotte te laat zijn. Hij had nu een goede aanleiding om in het huisje te komen, welks bewoners sinds kort zijn gedachten zoo levendig bezig hielden. Hij haalde zijn portemonnaie voor den dag, en nam er het knoopje uit, dat hij zonder een woord te zeggen aan vrouw Retter liet zien.

Verschrikt staarde zij er naar en riep buiten adem: „Dat is het knoopje, waarna ik een paar uur heb gezocht; ik weet 't zeker, want mijnheer de Ruyter liet mij de andere zien".

„Weet u heel zeker, dat dit het verloren knoopje is?"

„O ja, beslist — tenzij er meer van die soort bestaan".

„Dat kan ik nauwelijks gelooven", was Walters antwoord en na het knoopje zorgvuldig te hebben opgeborgen gaf hij vrouw Retter weer een goede fooi, die dankbaar werd aangenomen, „veel van zulke knoopjes zullen er wel niet bestaan, daarvoor zijn ze te bijzonder".

„Dan is 't zeker van mijnheer de Ruyter".

„Waarschijnijlk wel".

„Waar vond u het, mijnheer?"

„Dat kan ik uitsluitend aan mijnheer de Ruyter zelf vertellen".

De vrouw schudde het hoofd. „Die heele geschiedenis tusschen u beiden komt mij zonderling voor". Ze keek met blijdschap naar het geld en zei als tot zich zelf. „Maar wat kan mij 't schelen", en luider: „Waarom gaat u er niet heen om 't knoopje te geven? U wildet onlangs immers zoo graag daar in huis komen, welnu, dan moet u nu gaan en als u aanbelt, doet meneer de Ruyter u zeker zelf open; de rest is uw zaak. Maar zeg vooral niet, dat ik u iets van dat knoopje heb verteld, want ik zou niet graag in de zaak, die u met mijnheer de Ruyter hebt uit te maken, en waarvan ik heelemaal niets weet, worden betrokken."

„Best, best", weer tikte Walter vluchtig aan zijn hoed en ging snel heen.

„Ik hoop maar, dat ik niet iets verkeerds heb gedaan", mompelde de vrouw voor zich heen, liefdevol naar de gordijnen kijkend.

Walter overlegde hoe hij zich bij den Nederlander zou introduceeren en zelfs toen hij de knop van de bel al in de hand had, was hij 't daarover nog niet met zich zelf eens geworden.

In huis naderden schreden en toen ging de deur open, maar niet meer dan een handbreedte. Een baardeloos, oud mannengezicht, vol rimpels keek door de opening. „U wenscht, mijnheer?"

Een ongemeen welluidende stem heeft die oude heer, vond Walter en keek vorschend naar diens gezicht. „Tooneelspeler", dacht hij dadeijlk en tegelijk speet het hem, dat hij vrouw Retter niet had gevraagd wat de man was geweest of misschien nog was. Maar een tooneelspeler paste prachtig in het kader der voorstelling, die hij zich van het spook gevormd had, sinds hij meende, dat er tusschen den ouden Thomas en dezen ouden heer verband bestond.

(Wordt vervolgd).

Leger des Heils.

De samenkomsten van het Leger des Heils te Weltevreden zullen Zondag 2 Maart a.s. worden geleid door luitenant kolonel *Rawie*, Algemeen Secretaris, bijgestaan door de uit Europa verwachte stafofficieren *Bridson* en stafkapiteine *Neddermeijer*, secretaresse voor den arbeid onder jongelieden.

Die samenkomsten zullen in de Legerzaal Kramat no. 9 aanvangen te 9½ uur 's morgens en 7 uur 's avonds en op het Waterlooplein te 5 uur n.m.

Alle belangstellenden zijn hartelijk welkom!

Voor de jeugd.

A. Pleysier, De Reuze-midvoor. Amsterdam, N.V. Ontwikkeling.

De Reuze-midvoor is een aardig jongensboek. Het gaat den held wat al te zeer voor den wind, niet alleen wat het maken van doelpunten betreft. Niemand ondervindt eigenlijk tegenslag in dit verhaal, behalve een oude water-en-vuurbaas, aan wien alle jongens het land hebben. Maar de jeugdige lezers zullen alle van „kooltjes" en kampioenschappen droomen en den reuze-midvoor zijn jofele ouders benijden.

DE W.

Schoolfilmcommissie.

De commissie voor de distributie van schoolfilms bericht ons, dat zij haar eerste voorstellingen heeft gegeven met de films van den heer Willy Mullens: „Bestuurswisseling in Ned.-Indië, Excursie naar Indië's machtige elementen, en Bali".

In Weltevreden zijn deze films gedurende drie dagen, elk van twee voorstellingen, vertoond in het Decapark voor bijna 3000 schoolkinderen.

Jammer was 't, dat door een samenloop van omstandigheden de zaal bij de eerste voorstelling niet zoo vol was als verwacht werd.

Ook in Meester Cornelis zijn op één dag nog twee voorstellingen gegeven, voor bijna 1000 scholieren.

Dit begin van de reeks voorstellingen, die de commissie voornemens is te geven, kan geslaagd genoemd worden, waartoe ook bijdroeg het gratis beschikbaar stellen van een aardige voor- en nafilm, door de directies van het Decapark te Weltevreden en van de Centrale Bioscoop te Meester Cornelis.

Ingezonden Mededeelingen.

ADVERTENTIEN.

No. 74 Zaterdag 1 MAART 1930. 46e JAARGANG.

ABONNEMENTSPRIJS: f 7.50, fr.p.p. f 9.—, buiten Ned.-Indië f 12.50 p. kw.
ADVERTENTIE-TARIEF: 1—25 woorden f 3.75, elke 5 woorden meer f 0.75. Regeltarief f 0.50 per regel

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN VIERDE BLAD Directeur: G. MOLENAAR.

UITGEEFSTER: N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij. BUREAUX: Sluisbrugstraat 23, Weltevreden TELEFOON: Welt. 2886, 2887 en 2888 (Wisselbord). Na 5 uur 's midd. Welt. 429

Kunst en Letteren.

Storm in de Avante-Garde.

(Van onzen Parijschen correspondent.)

Parijs, 16 Januari.

De Fransche avant-gard'isten, dat zijn de baanbrekers voor al wat fonkelnieuw, vurig en vibreerend is in de kunst, hebben hun hoofdkwartier op Montparnasse. Als ik zeg Fransche, is dat meer bij wijze van spreken. Want al loopt er menige Franschman tusschen door, het gros bestaat toch uit Italianen, Spanjaarden, Russen, Polen, Serven, Tsechoslovakken, Bulgaren enz. Overigens doet dat er weinig toe aangezien hun werk geïnspireerd is door het Latijnsche genie en er den duidelijken stempel van draagt.

Die avant-gard'isten ontmoeten elkaar dagelijks in de wereldvermaarde café's op de kruising van de boulevards Montparnasse en Raspail: de Rotonde, de Dôme en de Coupole. Als ge ooit in Parijs mocht komen en een man van uw tijd zijt, kan ik u een gang naar de café's, en speciaal naar de Rotonde, ten zeerste aanbevelen. Ge gaat maar aan een tafeltje zitten, liefst binnen, bestelt een kopje koffie en geeft ooren en oogen flink de kost. Want daar valt voor een goed opmerker wat te leeren! Voor 't oor zijn er de gesprekken van uw buren, de langharige, hol-oogige en begeesterde nieuwlichters uit vele landen die bezig zijn de schilderkunst op te stooten tot hoogten, vergeleken waarbij de klassieke toppen slechts molshoopjes zijn. En voor 't oog hangen tegen de muren honderden landschappen, stillevens en naakt-studies die samen een compleet gamma vormen van wat in de laatste twintig jaar door de avant-garde is tot stand gebracht. Dit zijn alle onvergankelijke meesterwerken en het is alleen te wijten aan de botte achterlijkheid van Jan Publiek en zijn regeerders dat ze nog niet zijn opgenomen in particuliere verzamelingen of musea van den den staat. Maar eens zal het licht door de wolken breken en dan wordt de eigenaar van de Rotonde die deze doeken verwierf in ruil voor een bord zuurkool of een half dozijn cafécrèmes, een schatrijk man.

In de drie genoemde café's heerscht elken avond zoo tusschen tien en twaalf een vurige, heroïeke, onverschrokken en echt-creatieve stemming. Men voelt onmiddellijk dat men in een milieu is waar de scheppende oerkrachten tegen elkaar opbotsen, dan wel zich harmonisch paren. Soms gaat het er wel eens luidruchtig toe. Er wordt bulderend betoogd, vuistballend gekankerd, wreed-hoonend geschaterd en wreed-schaterend gehoond, om de beurt of door elkaar. Daar moet ge dan maar aan wennen. Een kunstenaar is nu eenmaal geen komenysbaas. Hij heeft een groot hart, breede passies en een daaraan geëvenredigden drang om zich te geven, om zich te uiten. Wie geen zenuwen heeft en geen temperament, wie niet op z'n tijd buldert en het tafelblad beukt, is geen artist van de avant-garde, dat wil zeggen heelemaal geen artist.

⁂

Was de Rotonde al jaren lang een soort van retort waarin de kunsten der toekomst zieden en schuimen, sinds enkele maanden is daar de temperatuur waarnaar scheppingsdrang en scheppingsvaardigheid worden afgemeten tot het kookpunt gestegen. De koppen zijn vuriger, de vuistslagen op de tafel vervaarlijker, de oogen rollen wilder en de café-crème's worden in een koortsachtiger tempo leeggeslurpt. De gesprekken, onderbroken door knallender temperaments-uitbarstingen, planten zich voort van het eene tafeltje naar het andere met het dreigend gerommel van een metrotrein die over de wissels klik-klakt. Twee woorden, de woorden „Camille Mauclair" komen steeds terug in die gesprekken, geuit op een toon van de diepste minachting, en gewikkeld in een kleed van invectieven die ik hier niet allemaal kan herhalen. Smakkerd, schobbejak, fielt, verrader en expert-van-de-kouwe-grond zijn er de zachtzinnigste van.

Wie is Camille Mauclair?

Een *homme de lettres* die over kunst schrijft, een kunst-criticus met een voorheen eervolle reputatie die hij echter thans bezig is onherstelbaar te bederven. Want Camille Mauclair — mogen de Muzen het hem vergeven! — heeft zich schrap gezet, hij de pygmee!, tegen het enthousiaste streven van de avant-garde, tegen het wassend getij van de nieuwe kunst, tegen dan stuwenden scheppingsdrang eener elite uit vele volken! Hij critiseert het cubisme, en het futurisme, en het simultaneïsme, en het dadaïsme, en het sur-realisme. Hij zegt dat dit alles malligheid is, boerenbedrog. Dit is zeer verkeerd van Mauclair. En bovendien bot, dom, stom *à faire peur*. Want iedereen weet dat bijvoorbeeld het orphisme een trancendentaal-lyrische, spontane en aan het constructief-geslotene cubisme tegenovergestelde schilderkunst is; en het surrealisme een abstracte, half-mystieke romantiek waarvan de basis ligt in het onder-bewustzijn, in den droom en de daarmee gepaard gaande fantastische gevoelsverbeelding; terwijl het neo-plasticisme... Maar genoeg, ik behoef dit niet alles te herhalen. Ge weet het natuurlijk net zoo goed als ik. En mocht er, wat ik bijna niet durf te veronderstellen, eenige leemte in uw kennis zijn, nu dan kunt ge uw licht opsteken bij Guillaume Apollinaire wiens glas-heldere definities onlangs nog in de *Groene Amsterdammer* zoo verdienstelijk vertaald zijn door onzen grooten Theo van Doesburg, zelf schilder en liefhebbend geestverwant van alle sur's, morph's, dada's, neo-plat's, simul's, cub's en fut's.

Wel moet ik nog even de aandacht vestigen op de groote beteekenis van het onder-bewuste in de kunst van de avant-garde, en speciaal in het surrealisme. Want dáár moeten we den sleutel zoeken voor heel de nieuwere schilderkunst. Een sur, moet ge weten, schildert uit zijn onder-bewustzijn.

Hij beeldt geen voorwerpen af zooals de dusgenaamde meesters uit het grauw verleden. Dat zou trouwens al heel weinig oorspronkelijk zijn. Neen, het aardige is juist dat hij weergeeft welke indruk een *stoffelijk* voorwerp maakt op zijn *ontstoffelijk* onder-bewustzijn. Als een schilder uit de oude doos een paard zag, haastte hij zich dat paard op het doek te brengen, precies als een fotograaf. Niet alzoo de sur. De sur ziet van dat paard het wezen, en dat wezen heeft natuurlijk niets gemeen met den uiterlijken vorm! Ge begrijpt dus nu dat het onmenschwaardig dom is te proesten van 't lachen om een schilderij waaronder „paard" staat, terwijl het meer weg heeft van een poliep of van een nevelvlek. Bij de fut's is het weer anders. Die beelden slechts af wat hen sterk getroffen heeft, bijvoorbeeld de kop van het paard, of de pooten. Ze schilderen dus alleen dien kop, of twee of tien koppen, of twintig pooten, dit om den ontvangen indruk zoo goed mogelijk te doen uitkomen en te amplificeeren. De cub's daarentegen interesseeren zich alleen voor de leidende beginsels in den vorm van een voorwerp, dat wil dus zeggen voor het Rechte, het Gebogene, het Ronde, het Ovale. En uitgaande van dit principe is het zeer wel mogelijk een schilderij te maken dat uit louter horizontale en verticale streepjes bestaat, naar onze vermaarde landgenoot Piet Mondriaan overigens al vóór den oorlog treffend uit wat vooraf ging heeft bewezen.

Maar om terug te komen op het surrealisme: laat het zich verklaren dat, om met Theo van Doesburg te spreken, in het sur-realisme verborgen gebieden belicht worden die evenals de kunst van de krankzinnigen — hij bedoelt de opgesloten krankzinnigen — een groote suggestie op het publiek uitoefenen. Hier kan ik met de hand op het hart verklaren dat van Doesburg de zuivere waarheid spreekt. Een jaar of wat geleden is in Parijs een tentoonstelling gehouden van werk dat in krankzinnigen-gestichten tot stand kwam en waarvan ik indertijd trouw verslag heb uitgebracht. Welnu, dit werk was in de hoogste mate suggestief en kon wat stoutheid en onstoffelijkheid aangaat wedijveren met de meest geprezen scheppingen der avant-garde. Ik herinner me met name de verbeelding van een philosoof of mysticus wiens hoofd uit elkaar barst van 't peinzen — een puur *chef d'oeuvre* waaronder iedere sur graag zijn handteekening zou hebben.

⁂

Ik hoop dat ik me helder heb uitgedrukt en dat de diepe beteekenis van het onder-bewuste u volkomen duidelijk is geworden. Dit is noodig om den afgrond te kunnen peilen welke Mauclair scheidt van de avant-garde, en tevens kunt ge er uw voordeel mee doen als ge ooit in aanraking komt met de baanbrekers voor de nieuwe kunst. Hoor eens, die sur's zijn fideele kerels. Ze laten zich veel welgevallen, zelfs kritiek op hun wijze van uitvoering. Maar pas op dat ge de basis waarop die kunst berust ongemoeid laat, hoedt u er voor om ook maar een vinger uit te steken naar hun onder-bewustzijn. Ze kunnen veel verdragen, maar dàt niet...

En dat is nu precies wat die hatelijke Mauclair doet: hij drijft den spot met het onder-bewuste. Hij zegt dat de sur's grappemakers zijn. Hij noemt de cub's en de fut's malloten. Hij grinnikt om de paarden met twee koppen of vijf pooten, hij beweert dat de vrouwen-naakten van sommige fut's aan elefantiasis lijden, hij ziet niet, de botterik, dat de artiest met òpzet zulke dikke beenen aan z'n model gaf om de weldoorvoedheid en weelderigheid juist beter te doen uitkomen... En hij heeft nog veel meer op z'n geweten. Dat hij van Dongen een schilder voor gepikeerden noemt, een zeer begaafd „faiseur" die een uitstekend ontwerper van reclamebiljetten zou kunnen worden — dat hij, zeg ik, een loopje neemt met Kees van Dongen is tot daar aan toe. Want van Dongen is door de avant-garde al lang verloochend. Maar Mauclair durft te schrijven, en dit is geen mop want ik gebruik ongeveer zijn eigen woorden, dat Henri Matisse, Henri Matisse! en Dufy, Dufy!! prutsers zijn die doekjes nee, behangselpapier! maken van inferieure kwaliteit, dat Utrillo, Utrillo!!! maar enkele mooie dingen gemaakt heeft naast veel kinderachtigheden en misbaksels, dat Derain, Derain!!!!... in zijn naakt-studies vrouwenvleesch verwart met slachtvleesch, dat Picasso, Picasso!!!!!... achter hersenschimmen aanloopt en even vaak verandert als een kameleon... En alsof al deze blasphemieën nog niet genoeg waren eindigt hij plompverloren met de verzekering dat de aller-grootsten van deze nieuwlichters-pleiade, dat zijn dus Picasso, Utrillo, Vlaminck, Matisse en Derain, kunstenaars van den derden rang zijn, overgangs-schilders in een tijdperk van verslapping... en ver beneden mannen blijven als Manet, Degas en Gauguin, gezwegen nog maar van da Vinci, Botticelli, Velasquez, Rembrandt...

⁂

De onbesuisde beeldenstorm van dien achterlijken Camille Mauclair heeft naar ik zei de Rotonde, de Dôme en de Coupole in rep en roer gebracht. Maar ook buiten den kring van de avant-garde is de verontwaardiging groot. Want er zijn gelukkig nog overal nobele, hoogstaande, vèr-blikkende mannen en vrouwen die het goed meenen met de kunst van hun land, die wel geen fut's, sur's of cub's zijn maar die ook niet achterlijk willen wezen, die mee gaan met hun tijd zonder te overdrijven, die graag de vensters van Louvre en Luxembourg open zouden gooien opdat er 's wat frissche lucht kwam in die duffe zalen, die met alle kracht van hun edele overtuiging ijveren voor den bloei van de nieuwe kunst, de nieuwe, echt-Fransche kunst van Picasso, Klee, Kokoschka, van Dongen, Vlaminck, Kandinsky en Marc-Chagall... Zij maken één front tegen den *Spielverderber*, mèt de schilderijenhandelaars en de tusschenpersonen aan wie het toch maar te danken is dat af en toe een Chicagosche worstfabrikant of een vee-koning uit Argentinië drie ton betaalt voor een Picasso of een Vlaminck! Zij allen hebben gedaan wat ze konden om Mauclair terug te brengen van de dwalingen zijns weegs. Zij hebben gepleit, betoogd, gesmeekt, gedreigd...... Alles vergeefs. Mauclair blijkt onverbeterlijk, ja diabolisch, want inplaats van zich te bekeeren volhardt hij in 't kwade. Daarom heeft de verbolgen avant-garde besloten voortaan tegenover Mauclair, dien verrader der kunst, dezelfde houding aan te nemen als wijlen Bellamy ons Hollanders aanraadde ten opzichte van een verrader des vaderlands: ze zonderen zich vol walging van hem af, want waarlijk:

...Natuur wrocht hier een aterling.

En daar staat hij nu, alleen, uitgestoten door de vurige jongeren die nieuwe banen openen. — Camille Mauclair?... *C'est un traître, un pompier, un passéiste*... Hij heeft afgedaan, voor goed, en mag zich troosten als hij dat wil met bekijken van de Rembrandt's en de Leonardo's in het Louvre waar geen zelfbewust, vooruit-stormend nieuwlichter hem storen zal.

't Is z'n verdiende loon.

TH.

Mej. L. Sluyters de 21-jarige dochter van den schilder Jan Sluyters, behaalde op de tentoonstelling voor portretkunst in de Amsterdamsche Arti den portretprijs van vijfhonderd gulden, met een zelfportret.

Jan Musch in de rol van Paul Protassof in „Zonnekinderen"

In Memoriam Jac. van Looy

door

JOHN SCHILTE.

Hij heeft het gedicht in de dagen van zijn leven:

— „O mooie Vogel, wat? hoe wilt gij van mij gaan?"
— „Uw Kooi is mij te eng, ik klaag om ruimt' en hemel,
O ik versnak zoozeer om 't nederig gefemel
Van mijn gespreide vleugels gansche-lijk uit te slaan.
Om mij te menglen in het opperste gewemel,
Om daar in 't Licht te zijn, stil in dien glans te staan
Als eene flonkersteen, die werd in licht gevaân,
O, in die Kreitsen waar het hoog is, in dien Hemel......"

...en wij zeggen het hem na in zijn dood. Hij is in 't Licht gegaan, in die Kreitsen waar het hoog is, nadat hij ons heeft verblijd met het licht van zijn kunst en ons heeft gevoerd naar de kreitsen van het hoog genieten door zijn meesterschap.

Want dat is Van Looy geweest, een meester in de uitbeelding, een meester in het woord. En wanneer ik denk aan zijn *Festen* in dit uur van zijn dood, dan weet ik dat een man is heengegaan die de eigenschap bezat, aan weinigen gegeven, van het invoelen van de uiterlijke wereld. In dit werk gloeit de warme liefde van Van Looy, zijn levendige sympathie voor het schamele leven van de eenvoudigen dezer wereld. Maar vooral ligt in dit boek, de als een verheerlijking van het mende als en verheerlijking van het menschelijk leven.

Van Looy heeft onze literatuur niet met veel, maar met goede werken verrijkt. Uit zijn eerste bijdragen voor *De Nieuwe Gids* proefde men reeds de persoonlijkheid van den schrijver: iemand die zich gàf zooals hij, was zonder reserves, zonder gemaaktheid. Zooals hij werkte op het doek, zoo werkte hij ook op het blanke papier. Hij was schilder en bleef schilder in zijn letterkundig werk.

Hij plooide en politoerde zijn taal tot machtige effecten. Hij schilderde met woorden en koos met de grootste zorg zijn uiterst rijke woordenschat. Hij zocht nieuwe wendingen, nieuwe saamkoppelingen, die treffend en totaal zijn visie weergaven, een visie die vaak een visioen werd. Wie met Van Looy begint voelt zijn proza als iets vermoeiends, wie Van Looy leert kennen doet het warm en rustig aan.

„Van Looy is, hoezeer zich ook zijn talent verfijnde en de bewogenheid van zijn gemoed zich verreinde en verstilde, in kracht nooit achteruit gegaan", schreef Verwey eens over hem.

Zijn kracht die bleek uit zijn eerste merkwaardige bundel *Proza* en die belangstelling voor hem afdwong, groeide in *Gekken*. Dit werk, impressionistisch op z'n Van Deyssel's, een fantastische weergave van het Marokkaansch leven met schrille tegenstellingen en scherpe kleuren, bleef gevrijwaard van het exotische en buitensporige waaraan het impressionisme mank ging. De langzaam ontstane *Wonderlijke Avonturen van Zebedeus* zijn in hun grillige fantasie duister en vaak onverstaanbaar, maar daarna verscheen weer *Reizen*, indrukken van Marokkaansche tochten, waarin hij de dood-gewone incidentjes beschrijft met meesterlijke plastiek en fijnheid.

Zijn eigen kinderleven, zijn herinneringen aan zijn jeugd als wees, heeft hij neergelegd in *Jaapje*.

Toen de blinde dichter Penning in een vers zijn bewondering neerschreef voor *Jaapje*, antwoordde Van Looy daarop:

Mijn alleroudst verhaal heb ik verzwegen,
Bevreesd misschien voor al te vlugge traan,
Wijl 'k niet vermocht tot de uiterste armoe gaan,
Of zelf het meest behoefte had aan zegen.
't Verhaal eens kinds, dat, als den grond ontstegen,
Getild op vaders schouders, werd gedaan,
Voor hem moest kijken bij het duistre gaan
En hem waarschuwen voor verkeerde wegen.
Het oudst verhaal en zelve weet ik niet
Het te vertellen naar het is geschied;
Mare of herinnering of al te gader;
Maar 'k weet een kind het van een blinde vader,
Hoe meer ik kijk, hoe dichter ik hem nader,
Die diep in mij, achter zijn oogen ziet.

Jaapje stierf niet. De sterke Van Looy, die aan het leven hing, die de menschen en hun menschelijkheid liefhad, moest uit dat leven worden weggerukt, weggesleurd, anders ware hij gebleven, nooit moe om steeds weer opnieuw het wonderlijke van het bestaan in zich op te nemen. Van Looy is gestorven, Van Looy die ons leerde leven, die ons gewezen heeft, onbewust wellicht, op het ook voor ons bereikbaar schoone, op het betere op het rijkere van het toch zoo alledaagsche leven.

Van Looy is dood, maar Jaapje en Jaap van Feesten blijft bij ons, blijft altijd bij ons.

Kunstnieuws.

Het Uitleenen van Boeken.

Een Deensche schrijver was er zoo van overtuigd dat het uitleenen van boeken een kwaad is, dat hij gepoogd heeft het uitleenen van zijn werken te verbieden. De correspondent van de *Frankf. Ztg.* te Kopenhagen vertelt er het volgende van:

De Deensche schrijver over het Pool-gebeid Peter Freuchen heeft een rechterlijke uitspraak weten te bewerken, die van groote beteekenis is voor het boekenwezen en voor de schrijvers in het bijzonder. Freuchen had zijn laatste boek *Nordkaper* met de bemerking voorzien, dat het niet uitgeleend mocht worden.

De bibliotheken namen gezamenlijk stelling tegen dit verbod, terwijl de Deensche vereeniging van auteurs tegenover de actie van Freuchen in principe een sympathieke houding aannam.

De Kopenhaagsche boekhandelaar Hassing stoorde zich niet aan het verbod en nam het boek in kwestie op in zijn uitleenbibliotheek. Toen lieten Freuchen en zijn uitgever Hasselbach door bemiddeling der justitie den boekhandelaar verbieden het boek uit te leenen. De zaak kwam voor den rechter, die ten gunste van der schrijver uitspraak deed. Hij erkende, dat de boekhandelaar niet het recht had om in weerwil van het verbod van den auteur het boek van Freuchen uit te leenen. Hassing werd veroordeeld de kosten van het geding te betalen.

In de motiveering van dit vonnis legt de rechter het zwaartepunt op de omstandigheid, dat de auteur volgens de geldende wetgeving vrij met zijn uitgever tot een overeenkomst mocht komen hoe zijn werk geëxploiteerd zou worden. In zooverre men bij verkoop van een artikel den kooper mag verbieden het uit te leenen, moet dit ook met betrekking tot een gepubliceerd werk mogelijk zijn. Men kan niet ontkennen dat de auteur recht had op het niet doen uitleenen van zijn boek zonder dat daarvoor een passende vergoeding wordt betaald. Het is zeer wel mogelijk, dat door het uitleenen de verkoop van het boek wordt bemoeilijkt. De gedaagde was met het verbod van Freuchen bekend en hij heeft derhalve onrechtmatig gehandeld toen hij het boek uitleende.

Deze uitspraak heeft in de betrokken kringen te Kopenhagen nogal opzien gewekt. De voorzitter van de vereeniging der auteurs, Sophus Michaëlis, heeft er zijn instemming mee betuigd. De zaak zal bij de auteurs in studie genomen worden. Een ambtenaar der staatsbibliotheken gaf als zijn meening te kennen, dat de uitspraak alleen voor de uitleenbibliotheken der boekhandelaars, niet voor de openbare bibliotheken zou gelden. Maar daar komen eischers, gedaagde en verdedigers in het proces tegen op. Tot zoover het bericht in de *Frankf. Ztg.*

Dit gebeuren heeft begrijpelijker wijze ook elders de aandacht getrokken en pennen in beweging gebracht. De *Msb.* knoopt er het volgend commentaar aan vast:

Een algemeen en volstrekt uitleenverbod werkt tegenover bepaalde groepen (studeerenden b.v.) even onrechtvaardig als het grenzenlooze uitleenen zonder eenige vergoeding tegenover de auteurs. Niet in het uitleenen op zichzelf zit het kwaad, maar in de schade die de auteurs daardoor kunnen lijden. Er moet iets op gevonden worden, waardoor de auteurs eenigszins worden schadeloos gesteld, want in ieder geval is het niet in den haak dat het wekelijksche dubbeltje „leesgeld" van de kleine uitleenbibliotheken geheel aan den boekhandelaar vervalt. Er zou een klein supplement geheven dienen te worden ten bate van den auteur. Een reeds eerder geopperd denkbeeld is dit: De boeken die mogen worden uitgeleend, dienen te voren van een stempel te worden voorzien, dat alleen verkregen kan worden bij storting van een zeker bedrag als auteurs-vergoeding.

Voor de Dames.

Onze Parijsche Brief.

Le semaine blanche — Gekleurd beddegoed — De nieuwste manier van zakdoek dragen — Davos — Sport en kleeding.

Parijs, 7 Januari 1930.

Lieve Thérèse,

We zijn alweer in „La Grande Semaine de Blanc", het évenement in de vrouwenwereld, de groote tentoonstelling van wit goed, waar alle groote winkels bij de intrede van 't Nieuwe Jaar, hunne serie étalages mee openen.

Kun je je van de zijde der winkeliers wel iets meer geraffineerds bedenken om de publieke belangstelling gaande te houden, dan deze plotselinge overgang van de bijna vermoeiende kleurenweelde der Kerst-étalages tot 't koele, smettelooze wit, wit en nog eens wit van de Semaine-blanche tentoonstellingen?

Een ieder heeft hier weer versteld gestaan over de vindingrijkheid der étaleurs, ware genieën in 't onwerpen van nieuwe schikkingen en combinatie's en over de architectonische gaven van de uitvoerders, die allerlei kunstige figuren, personen, beesten, ja heele landschappen konden opbouwen uit geen ander materiaal dan servetten, zakdoeken, sloopen en de noodige lappen coton, linon, foile en batiste!

't Was als een wedijver tusschen de verschillende groote zaken, wie 't smaakvolste, 't origineelste had kunnen bedenken om 't zoo verwende publiek weer opnieuw te boeien.

opvallend was een étalage van een kudde schapen, waarvan elk beest gemaakt was uit dozijnen en dozijnen als touw gedraaide, gewrongen en gevouwen badhanddoeken.

Ook trok zeer de aandacht een groote ooievaar met uitgespreide wieken, waarvan de veeren geïmiteerd waren door over elkaar geschoven franje van ontbijtservetjes, terwijl aan 't uiteinde der vleugels de donkere vlekken waren aangegeven door bij elkaar gebonden puntjes van zwartomzoomde zakdoekjes.

De Semaine Blanche zal zoo langzamerhand geen werkelijke tentoonstelling van zuiver wit meer kunnen zijn, nu 't gekleurde huishoudgoed en de gekleurde lingerie's zoo in de mode zijn.

De tijden van onze grootmoeders zijn ook in dat opzicht voorbij; wat waren ze vroeger trotsch op de stapels wit linnen- en huishoudgoed, waarvan 't eenige kleurige was, de lintjes waar ze mee bij elkaar waren gebonden.

Nu is 't rose, blauw, lila en geel crêpe de chine en zelfs zwart satijn waar men de lakens en sloopen van ziet gemaakt; dit laatste staat heel somber, al is er dan ook altijd een kleurige applicatie of incrustatie op 't zwart aangebracht.

Voor velen, vooral voor de ouderwetschen, is deze schennis van 't traditioneele wit een doorn in 't oog; zij noemen 't behalve uiterst frivole, onzindelijk en onhygiënisch, aangezien men al dat gekleurde goed lang niet zoo goed en zoo dikwijls wasschen kan als 't meer stevige linnen en katoen in de degelijke effen witte tint.

Met 't gekleurde tafelgoed is 't wat anders, dat heeft al sinds jaren overal in, gang gevonden, maar 't gekleurde beddegoed doet velen vreemd aan en 't is dan ook nog verre van algemeen.

En toch staat 't werkelijk zoo mooi!

Ik was onlangs op bezoek bij een vriendin van me, die herstellende was. Zij is een zeer mondaine vrouw, die altijd van alles 't nieuwste heeft en 't mooiste.

Ze ontving me in bed, liggende tusschen lavendelkleurige lakens en kussens van crêpe de chine met veel roomkleurige kanten afgezet; de pyjama die ze droeg, was van bleek soepel flanel, 't geheel was een plaatje en ik moet je eerlijk zeggen dat ik 't gekleurde beddegoed beeldig en zeer flatteus vond.

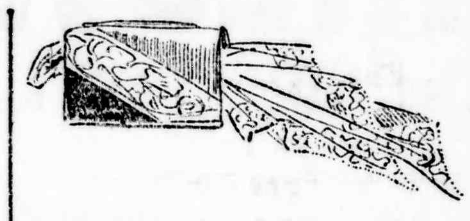
In de nieuwe étalages zag ik al beduidend meer dan de vorige jaren deze zachtgetinte beddelakens en sloopen, met fijne open zoomen gewerkt, met geïncrusteerde blokken en figuren, in één woord smaakvol en elegant.

Ik kreeg gewoon spijt, dat mijn heele uitzet op 't oogenblik nog zoo compleet is, zoodat ik niet de minste reden heb er zoo'n paar pastelkleurige lakens en sloopen bij te koopen, jammer!

Want goedkoop zijn ze niet, zeker niet voor een Fransche beurs.

In Engeland is tegenwoordig te krijgen een soort stof die voor 't zelfde doel gebruikt wordt en dat den specialen naam heeft van Lady Pepperill Marquise; men vindt ze in de

fijnste tinten als maiskleur, bleekrose en nijlgroen.

Deze stof is minder kostbaar en absoluut was-echt, evenals 't z.g. Wamsutta-linnen, dat wit is van kleur maar een breeden ingewerkten rand heeft van sprekend gekleurde, grillige figuren.

De nieuwste zakdoeken zijn heel groot en van soepele bedrukte mousseline of van een effen tint met een breede kanten rand er aan.

Deze groote zakdoeken moeten op een bepaalde, goed zichtbare manier gedragen worden; men steekt een punt in den armband, in de ceintuur of in den overslag van 't taschje en laat dan heel 't overige stuk vrij afhangen. — (Zie teekening I en II).

25 Januari.

Deze brief is, zooals je ziet, een paar weken blijven liggen.

Je hebt zeker niets begrepen van mijn stilzwijgen, vooral niet, omdat ik door alle drukte en 't pleizier dat ik gehad heb (hoe egoïst hè, vergeef je 't me?) verzuimd heb, je uit Davos eenige cartes te sturen.

We hebben n.l. van oncle François een invitatie gehad om een reisje naar Zwitserland te maken voor 14 dagen op en neer, (helaas niet langer!) wat we natuurlijk dankbaar hebben geaccepteerd.

Ik hoef je niet te zeggen, dat we volop van ons verblijf in 't hooggebergte hebben genoten, waar de meest koesterende zonnestralen schenen bij een vorst van eenige graden, en was niet de omliggende sneeuw een schreeuwend tegenbewijs er van, dan hadden we ons verbeeld midden in de lente te zijn!

't Was een typisch gezicht al die bruin en roodgebrande gezichten van de menschen te zien op 't felle wit van de sneeuw!

Er was een speciale attractie aan 't verblijf in Davos verbonden; we hebben er n.l. nog 't begin van de Academische winterspelen meegemaakt, waartoe een driehonderdtal studenten uit alle deelen der wereld daar bij elkaar zijn, die op alle mogelijke gebied van sport keurige demonstraties zullen geven.

't Programma is zeer uitgebreid: ijshocky, bobsleden, ski, schaatsenrijden. De strijd in 't bobsleden hebben we nog kunnen meemaken, wat je wel in 't bijzonder interesseeren zal, omdat een van de prijzen aan de bobslee „de vliegende Hollander" werd uitgereikt.

Alle „bobs" hebben n.l. een naam, er waren twee Nederlandsche bij, de andere heette „de Holland", die gereden werd door Blaisse en van Berckel, terwijl de prijswinners Holleman en Stradmeijer heetten.

De sleden werden eerst met een kabelbaan 400 M. hoog naar boven getrokken om dan met duizelingwekkende vaart de mooie lange baan af te glijden, schitterend!

Aller verwachting is nu op de Hollandsche schaatsenrijders gericht, die momenteel druk aan 't trainen zijn, wat een buitengewoon aardig gezicht is, omdat de Hollanders rood-wit blauwe armbanden dragen op zwarte tricotpakken. Ja, je landgenooten trekken wel de aandacht en zullen ongetwijfeld een goed figuur slaan. De dagen zijn wel heel kort, omdat de zon nog een heel eind te klimmen heeft, vóór zij boven de bergtoppen uit komt kijken en voordat men 't weet, heeft haar baan alweer den tegenovergestelden bergrand bereikt, om achter te verdwijnen, waarna 't dan ook plotseling ijzig koud wordt.

Maar dan komt de feestelijke gezelligheid van de hotels, die allerlei tea's, bals, voordracht-avondjes en muziekfeesten organiseeren.

Wij hebben in 't Kurhaus gelogeerd, waar we vele Hollanders aantroffen; 't was er buitengewoon gezellig.

Wat de kleeding betreft die is daar heel anders dan ik 't me in werkelijkheid had voorgesteld.

Wanneer ik hier de verschillende shows zag op 't gebied van wintersportkleeding, dan zag ik in mijn verbeelding alle sportliefhebbers uitgedost in dure, mooie pakjes, in de bizargeteekende trui's, in de moderne pofbroekjes.

In werkelijkheid is dat wel een beetje anders.

Iedereen kleedt zich hier precies zooals hij wil, naar eigen smaak en beurs.

Men ziet de beeldigste sportcostumes, laarzen en overige accessoires dragen naast een doodgewoon pakje en stevige vetleeren laarzen.

Bij de avondkleeding ziet men al precies 't zelfde.

Er zijn er genoeg die op de verschillende bals verschijnen in de meest kostbare avondtoiletten, maar daarnaast ziet men velen met de allereenvoudigste en niet eens moderne avondtoiletten.

De heeren zijn in smoking, maar lang niet allemaal, men is er zeer vrij wat de kleeding betreft, zoodat voor menschen met een minder ruime beurs 't geen bezwaar hoeft te zijn om naar Davos te gaan, vooral niet, wanneer men in de minder dure hotels gaat.

Ik spreek hier speciaal van Davos, want van de andere plaatsen als St. Moritz, Arosa, Adelboden enz. weet ik natuurlijk niets af, aangezien ik daar nooit geweest ben.

Wat ik er van gehoord heb is echter, dat 't overal ongeveer 't zelfde is.

En nu Thérèse, tot over een week, dan zal ik je zeker al 't een en ander kunnen vertellen over „ce que l'on portera cet été...!"

Hartelijke groeten
YVONNE.

Onze Tuinen.

't Lijkt me voor mijn lezeressen wel leerzaam om eens iets over de ervaringen te vertellen, die ik had met het aanleggen van mijn eerste groote tuin hier in Indië.

Het is wel een gróót verschil met het werken in Holland! Wáár haalt men b.v. geoefende tuinlieden vandaan, die het grondwerk volgens de regelen der kunst kunnen uitvoeren, wáár een mandoer die goede aanwijzingen kan geven en zijn menschen aan het werk kan houden?

Dergelijke werkkrachten zijn hier zeldzaam en dit is een niet te onderschatten bezwaar. Waar men in Holland het grondwerk door een bekwame tuinman aan *laat nemen*, moet men hier zelf de „hoofdmandoer" zijn, en daarenboven met *zeer* ongeoefende krachten het werk ten uitvoer brengen.

't Resultaat is dus dat men alle werkuren ter plaatse aanwezig moet zijn om alles te regelen en toe te zien dat er *gewerkt* wordt. Vooral in felle zon of regen is dit geen sinecure.

Wel geeft het een voldoening om elken dag te zien hoe het werk is opgeschoten en dan de dagtaak voor de volgende dagen te berekenen.

't Stelletje koelies, waar ik mee werkte was niet van humor ontbloot en al begreep ik (gelukkig wellicht!) de helft niet van wat ze zeiden, de stemming was over 't algemeen vroolijk en hielp dat wel om 't werk te doen vlotten.

Als 't heel erg warm was deden twee zomerhoeden mode „1925" de ronde; om de beurt mochten ze van de heerlijke schaduw van het hoofddeksel genieten. Zij werden danook als meisjes behandeld: „Wàh, baboe bagoes..." en dan was 't een eindeloos gegichel en gelach. Onderwijl droegen ze hun „pinkies" met aarde naar de bestemde plaats om daarna weer op hun dooie gemak een niuewe lading te halen.

Mijn zoontje van 5 jaar hielp zoo nu en dan mee met patjollen en op 't midden van den ochtend mocht hij hen ieder een „roko" brengen. Ze probeerden hem dan in de war te brengen met 't aantal, door hem te zeggen dat ze nog niets gehad hadden!

Als een schildwacht liep ik overal rond, want, bleef ik lang op één plaats, dan kon ik er zeker van zijn dat ze aan den anderen kant niets uitvoerden. Van grondwerk hadden ze verwonderlijk weinig besef. Alleen voor 't gelijkmaken van den grond vertoonden ze opeens een grootere bekwaamheid dan onze Hollandsche tuinlui. Met dit werk waren de meesten dan ook van kindsbeen af vertrouwd door de sawahbewerking.

't Duurde eenige weken voordat ik den grond naar behooren had laten patjollen en op de vereischte hoogte had laten brengen. In dien tusschentijd had ik mijn planten besteld bij een Hadji in kampong Soekaboemi (Kebajoran). Deze Hadji was me door den hortulanus van den Plantentuin te Buitenzorg aangeraden. Ik had hem alle soorten (en de hoeveelheid ervan) opgegeven en hij moest probeeren dat bij elkaar te vinden, want in zijn kweekerij stond maar een klein aantal. Ook in de andere kweekerijen in de buurt was over het algemeen zeer weinig te krijgen.

Dat is een enorm verschil met Holland! Daar maakte ik een enorme plantenlijst van boomen, heesters, vaste planten enz., stuurde die naar bepaalde kweekerijen en op de genoemde datum kreeg ik alles thuis.

Toch is mij de verscheidenheid in heesters meegevallen; er is hier dan ook véél meer variatie te brengen dan over 't algemeen gebeurt.

Toen de grond tot planten klaar was en de beplantingslijnen waren uitgezet, begon mijn groote werk. Het is altijd een geweldig moment als je alle planten om je heen hebt en die dan achter elkaar hun bestemde plaats moet geven. Daarbij moet aan heel wat tegelijk gedacht worden: *Wáár* de hoogste punten voor de toekomst, *wáár* de hooge heesters, *wáár* de mooist bloeiende, etc. etc. en tevens steeds in 't oog te houden hoe over een jaar 't effect zal zijn.

Hier in Indië mag men dus vooral niet te dicht op elkaar planten. Ook moet men er aan denken heesters te nemen die niet te snel verwilderen. Daarom verdient b.v. ook de Japansche bougainville welke niet die enorme loten vormt en gedurende langen tijd een mooien groeivorm heeft, den voorkeur boven de wilde soorten, welke de kweekers probeeren te verkoopen.

't Is inspannend werk, dat planten; er zijn altijd sommige gedeelten die niet vlotten willen en telkens veranderd moeten worden, hetgeen de stomme verwondering van de koelies opwekt.

Ook moet men op 't planten van elke plant letten. De koelies maken gemakshalve meestal een veel te klein plantgat — met het gevolg dat men over eenige weken merkt dat de plant 't niet doet.

Na 't planten komt 't gras aan de beurt en dat is minder eenvoudig dan een maand geleden, want door 't verbod van graszoden steken in de gemeente Batavia (en niet alleen binnen de bebouwde kom zooals ik dacht, doch ook vèr daar buiten, hetgeen ik tot mijn spijt moest ondervinden!- komt men voor een puzzle te staan. Wel kan men een mooi gelijk grasveld kweeken van „padi" door de gepatjolde en gelijkgemaakte grond met paardenmest te bedekken, waaruit na een week lichtgroene grasprietjes verschijnen, maar die grassoort is breed van blad, dus niet zoo mooi als een gewoon gazon. Graszaad, dat bij de Zeeuwsche zaadhandel in Soekaboemi is te krijgen, kost f 3.— voor 50 M^2 en dan is 't nog de vraag of 't gelijkmatig opkomt.

In Meester-Cornelis bestaat geen „graszodensteekverbod", maar ik denk niet dat deze gemeente er op den duur op gesteld zal zijn als alle Batavianen hun gras daar vandaan halen.

Zooals U ziet, is 't nog niet zóó eenvoudig om hier een goeden tuin aan te leggen!

Maar, als zich hier op den duur goede tuinarchitecten uit Holland vestigen, zullen de kweekerijen wel beter worden en zullen ook de geoefende werkkrachten wel verschijnen.

Eerst moet men hier echter behoefte krijgen aan beteren tuinaanleg — zoodra die behoefte er is komt de rest wel van zelf.

De B.—G.

Miss Holland.

Dit is Rie, gekozen uit de rest, welke overbleef toen nummer één van de schoonheids koninginnen afviel, omdat zij te oud, reeds getrouwd geweest en moeder was. Deze jongedame heet Rie van der Rest.

Miss Holland reist per K.L.M. naar Parijs, waar zij tolk is in een modemagazijn.

LEVENSWOORDEN.

De langzaamste in het doen van een belofte, is de getrouwste in hare vervulling.

ROUSSEAU.

*

Dat is der liefde schoone toovermacht
Dat zij veredelt wat haar adem raakt,
Der zon gelijk, die met haar stralenpracht
Zelf de onweêrswolk tot goud en purper maakt.

Naar GRILLPARZER.

*

Deugd is gelijk aan die kostbare kruiden, die het meest bij kneuzing of verbranding geuren, de ondeugd daarentegen tiert het weligst in den voorspoed.

BACON.

*

Wie een goed boek slechts éénmaal las, maakte er kennis mede, doch kent het niet.

*

Hoe minder de vrouw beveelt, hoe meer de man gehoorzaamt.

*

Eigenliefde is niet alleen natuurlijk, maar ook billijk, mits niemand lijde onder die eigenliefde, of de maatschappij er minder door verlieze dan zij er door wint.

VAUVENARGUS.

Kort verhaal.

OLIFANTEN, LEEUWEN EN BEREN

door

ANDRÉ MAUROIS.

(Nadruk verboden; auteursrecht voorbehouden).

In de officierscantine van de Lennox-Hooglanders vertelde majoor Bramble over Indië, over de witte regimentsponies, de inheemsche bedienden met hun gecompliceerde titels en hun nauwkeurig afgebakende plichten en het trage leven in het heuvelland. Parker beschreef, hoe men op olifanten ter jacht uitrijdt. „Zij staan op hun dier, met het eene been zijn zij vastgebonden, en terwijl de olifant galoppeert, zweven zij in de lucht; het is werkelijk zeer opwindend.“

„Dat geloof ik graag“, zeide de jeugdige Aurelle.

„Wanneer je het eens probeert“, zeide de majoor met nadruk tot Aurelle, „vergeet dan niet zoo snel mogelijk langs de staart naar beneden te klauteren, wanneer je olifant in moerassig gebied komt. Zoodra hij namelijk den bodem onder zich voelt wegzakken, pakt hij je—geheel instinctmatig—met zijn slurf en zet je voor zich op den grond neer, om een harde onderlaag te hebben voor het knielen“.

„Ik zal het niet vergeten, Sir,“ antwoordde Aurelle.

„In de Maleische staten“, zeide de majoor van de genie, „loopen de wilde olifanten vrij op de wegen rond. Ik heb er verscheidene ontmoet, wanneer ik op mijn motorfiets onderweg was. Bevalt zoo'n dier je neus of je pak niet, dan pakt hij je in het voorbijrijden en verplettert je onder zijn pooten. Maar daarvan afgezien zijn zij zeer onschuldig.“

Nu ontspon zich een lange discussie over de vraag, op welke plek de olifant het lichtst te verwonden zou zijn; ook Padre bewees, dat hij er iets van wist en legde uitvoerig uit, in welk opzicht de lichaamsbouw van den Afrikaanschen olifant verschilt van dien van den Indischen.

„Padre“, zeide Aurelle, „ik heb je altijd voor een sportsman gehouden, maar heb je werkelijk op groot wild gejaagd?“

„Hoe bedoel je dat, werkelijk gejaagd? My dear fellow, ik heb neergelegd, wat een jager maar kan neerleggen, van olifant en rhinoceros tot leeuw en tijger toe. Heb ik nooit de geschiedenis van mijn eersten leeuw verteld?“

„Nog nooit, Padre,“ zeide de dokter, „maar nu moet je het doen.“

„Padre“, zeide de majoor, „ik wil voor mijn part je geschiedenis aanhooren, maar ik stel de voorwaarde: iemand moet de gramofoon opwinden, ik wil vandaag per se mijn lieveling mistress Finzi Magrini hooren.“

„Neen, Sir, heb genade, laat een ragtime spelen, wanneer de machine bepaald moet draaien.“

„Geen sprake van, dokter, zoo gemakkelijk komt u er niet af, ik wensch mijn Finzi Magrini... toe, Aurelle wees zoo goed, denk er aan, snelheid 65.... en kras niet op mijn plaat! Padre, vertel de geschiedenis van je eersten leeuw.“

„Ik was in Johannesburg en wenschte van harte, in een jachtclub te worden opgenomen, waar ik veel goede vrienden had. Het voorschrift bestond echter, dat iedere reflectant ten minste een leeuw moest hebben neergelegd. Ik begaf mij dus in gezelschap van een jager, die verscheidene geweren torste, op weg en betrok des avonds een schuilplaats bij een bron, waar de leeuw gewoon was te drinken.

Een half uur voor middernacht hoorde ik gekraak in de twijgen en boven een bosch verscheen de kop van een leeuw. Hij had ons opgemerkt en loerde in onze richting. Ik leg aan en schiet, de kop verdwijnt achter de struiken, maar een minuut later komt bij weer te voorschijn. Het tweede schot heeft hetzelfde resultaat. Het verschrikte dier bukt en dan duikt de kop weer op.

Ik bleef doodkalm; in mijn verschillende geweren had ik nog zestien schoten gereed. Ik vuur voor de derde maal, het spelletje herhaalt zich, voor de vierde maal: telkens hetzelfde. Ik werd opgewonden, mik telkens slechter met het resultaat, dat ook na het vijftiende schot de kop nog te voorschijn komt.“

„Nu wanneer jij mis schieten“, zeide de neger, „wij opgevreten“.

„Ik haal diep adem, mik zoo nauwkeurig mogelijk, en schiet: het dier valt..., één seconde..., twee..., tien..., het verschijnt niet meer. Ik wacht nog een oogenblik, dan storm ik zegevierend vooruit, de neger mij na en nu moet u raden, heeren, wat ik achter het bosch vind...“

„Den leeuw, Padre“.

„Zestien leeuwen, mij boy... ze hadden elk een kogel in het oog. Dat was mijn debuut.“

„By Jove, Padre, wie durft nu nog beweren, dat het de Schotten aan fantasie ontbreekt?“

„Laat u nu eens een ware geschiedenis vertellen. In Indië heb ik voor het eerst een vrouw doodgeschoten...., ja, een vrouw.... Ik was op de tijgerjacht gegaan en kwam des nachts door een dorp, dat van de wereld afgesloten midden in het oerwoud lag; daar hield een oude inlander mij aan: „Sahib, een beer!“ En hij wees mij op een boom een donkere massa, die bewoog.

Ik richt mijn geweer en vuur; de gestalte valt door de krakende wijgent omlaag en ik vind een oude vrouw, die ik had gedood terwijl zij vruchten plukte. Een bruine kerel, haar man, overstelpt mij met verwenschingen.

Men haalt den inheemschen politieagent en ik moest de familie schadevergoeding betalen; het heeft mij een knap stuk geld gekost. Het verhaal deed snel de ronde, twintig mijlen in den omtrek, wekenlang kon ik in geen dorp meer komen, zonder dat twee of drie naar buiten stormden en riepen: „Sahib, een beer in den boom!“ Natuurlijk hadden zij vooraf hun vrouwen er in gezet!“

Daarop vertelde Parker van een krokodillenjacht, kapitein Clarke vermeldde bijzonderheden over de haaien in de Bermuda's, die in het geheel niet gevaarlijk zijn, wanneer men zoo voorzichtig is, bij groepen in het water te springen. Intuschen draaide de majoor in plechtig traag tempo den marsch van de doodenbrigade.

De Nieuw-Zeelandsche majoor had Eucalyptusbladeren op het vuur gelegd, die bij het verbranden een geur verspreidden, die hem aan het pikante aroma van het oerwoud herinnerde. Het suisde Aurelle in het hoofd; hij meende de zon van Indië, de scherpe geur van het Afrikaansche wild te bespeuren en begreep eindelijk, dat de aarde een groot park is, dat een goddelijke tuinman voor de gentlemen der vereenigde koninkrijken heeft aangelegd.

ADVERTENTIEN.

— Heb je die belachelijke hoed gezien die mevrouw Opzicht in de kerk op had?
— Nee, lieve, ik vrees dat ik een beetje heb gedommeld.
— Nou, dan zal je ook wel veel aan de preek gehad hebben!

(London Opinion)

5350

MOPPEN.

De oude dame kwam aan het 't station, net toen de trein voor Den Haag wegreed.
— M'n goeie man, zei ze tot den chef, is de trein naar Den Haag al weg?
— Ja, mevrouw, zei de beleefde man, u is net te laat. Daar gaat uw trein!
— Mijn trein, mijn trein, mopperde de dame, mijn trein is 't toch niet, hij is van de spoorwegmaatschappij.
— Maar dame, zei de man met 'n vriendelijk lachje, u zegt toch ook: mijn goeie man — en u weet toch ook wel dat ik van 'n ander ben!

* * *

Palmolive after-shaving talcum: onzichtbaar en weldadig.

* * *

„De man, die toegeeft, wanneer hij ongelijk heeft", sprak de redenaar, „is wijs, maar de man, die toegeeft, wanneer hij gelijk heeft is . . ."
„Getrouwd", klonk een zachte stem uit het publiek.

* * *

Palmolive zeep: keep that schoolgirl complection.

* * *

— Hoe vond je zuster den verlovingsring dien ik haar gegeven heb? vroeg hij.
— O, mooi, antwoordde haar broertje. Maar ik geloof dat hij een beetje te nauw is, want ze kan hem haast niet van haar vinger krijgen, als mijn groote neef komt.

* * *

Palmoliva zeep: niet duur, toch No. 1

ABONNEMENTSPRIJS:
f 7.50, fr.p.p. f 9.—, buiten Ned.-Indië f 12.50 p. kw.
ADVERTENTIE-TARIEF:
1—25 woorden f 3.75, elke 5 woorden meer f 0.75.
Regeltarief f 0.50 per regel

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN VIJFDE BLAD Directeur: G. MOLENAAR.

UITGEEFSTER:
N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij.
BUREAUX:
Sluisbrugstraat 23, Weltevreden
TELEFOON:
Welt. 2886, 2887 en 2888 (Wisselbord).
Na 5 uur 's midd. Welt. 429

School en Leven.

Een typisch verschijnsel.

Ons leven is er vol van, van die eigenaardige verschijnselen, waarmee men, als 't er op aankomt, maar zelden raad weet. En ook de schoolopvoeding, die wisselwerking tusschen onderwijzers en leerlingen, houdt niet op steeds nieuwe te voorschijn te roepen. Een dier interessante kwesties, eigenlijk een eigenaardige wrijving tusschen opvoeders en opvoedelingen, welke steeds duidelijker aan den dag treedt, is wel de steeds toenemende, wederzijdsche ontevredenheid over de onderlinge verhouding van beide partijen (zoo zal ik het nu maar noemen) na den schooltijd.

Voortdurend komt die ontevredenheid naar boven, zich uitende in een dikwijls negeeren van de wenschen en bedoelingen van de onderwijzers door de jeugd, zoodra het schoolgebouw uit 't gezicht is; speciaal blijkende ook uit een zorgelooze, slordige behandeling van de opgegeven taak en een zich overgeven aan sport en vermaak tegen de bedoeling van de opvoeders in.

Kort geleden wees de heer v. Andel in *Ons Muloblad* (zie *Bat. Nieuwsblad* v. 19 Oct) erop en het bitter gestelde artikel geeft duidelijk weer, hoe 't oordeel van vele onderwijzers en leeraren over hun discipelen heden ten dage is. Ik wil even een paar dingen uit bovengenoemd artikel overschrijven:

„Over onze groote kinderen is in het algemeen een geest van slapheid en verwijfdheid gekomen. Ga 's avonds wandelen: een eindeloos geflaneer langs de straat, meestal per rijwiel. Den jongens vooral neem ik veel kwalijk. „Uilenbril", leverkleurige wijde broek, blauw jasje met koperen knoopen zijn tegenwoordig zaken van het allerhoogste belang".

Wij hier in Indië kunnen, dit lezende, gerust zeggen: „Aldus van het Westelijk front ook in deze geen nieuws" al openbaart zich het verschijnsel hier natuurlijk op eenigszins andere wijze. Het geheele artikel van den heer v. Andel ademt een geest van wanhoop, wanhoop over het verlies van den moreelen invloed op de jeugd.

In datzelfde artikel haalt de schrijver de woorden aan van een anderen collega, die zegt:

„'t Zijn allemaal beroerlingen tegenwoordig." (sic). Er is geen woord Fransch bij, dunkt me, en ook deze woorden typeeren zeer duidelijk de machteloosheid, welke de opvoeders zich bewust zijn. Ook op de schoolvergaderingen, vooral wanneer de rapporten worden besproken, komen dergelijke verzuchtingen aan alle kanten naar boven. Ieder die het wèl meent met onze jeugd, zal inzien, dat we hier een kwestie voor ons hebben van het allerhoogste belang. En aangezien ze ook voor de ouders van groot gewicht moet zijn, kan het zijn nut hebben, haar ook eens buiten de onderwijspers aan te roeren.

Het lijkt mij daarom loonend eens na te gaan in hoeverre dit gevoel van machteloosheid en wanhoop redelijk is en waaraan het verschijnsel wel te wijten zou kunnen zijn.

Laten we daartoe beginnen met een klein stukje „onderwijs-historie", en onze aandacht concentreeren op drie op elkaar volgende perioden in onderwijs-(en maatschappelijke) ontwikkeling.

a). den tijd voor de Fransche Revolutie.

b). de 19de eeuw.

c). de huidige periode (na den wereldoorlog).

Tot op 't eind van de 18de eeuw bereikte het onderwijs, speciaal het voortgezet onderwijs slechts een kleine groep van bevoorrechte lieden in den staat en we kunnen gerust aannemen, dat de massa in dien tijd er weinig op belust was, die menschen in hun ontwikkeling te volgen. Men had wel wat anders te doen; het veroveren van een dragelijk bestaan was al moeilijk genoeg, nam den gewonen man geheel in beslag. Er bestond bij 't volk een soort van stille berusting in dezen toestand, waarbij de geestelijke ontwikkeling slechts voor enkele bevoorrechte en bewonderde lieden bereikbaar was. De inrichting van het maatschappelijk leven was ook zoodanig, dat er slechts voor weinigen wat mee te bereiken was. Techniek, Industrie, Verkeer, alles was nog betrekkelijk primitief en bood weinig kansen.

Na de Fransche revolutie — door de ontwikkeling van de stoommachine en het ontstaan van de *groot-industrie* met haar wereldomvattende bedrijven — moest dat allemaal veranderen.

Toen pas ging men voelen, welke waarde er in 't onderwijs gelegen was, buiten de bevrediging van moreele en geestelijke behoeften.

Toen pas werd het onderwijs een ernstige *bestaansfactor*.

De techniek eischte goed onderlegde krachten. Wie wat meer leerde dan een ander kon er verzekerd van zijn een veel betere positie te verwerven.

En hiermede steeg de waarde van het *onderwijs*, van de *school*.

Het is dan ook alleszins verklaarbaar, dat de 19de eeuw feitelijk aanspraak mag maken op den naam van: *de eeuw der groote onderwijs wetgeving*: De organisatie van het volksonderwijs is een zuiver product van de vorige eeuw.

Overal ging men de waarde van 't onderwijs beter beseffen. Niet voor niets zei men na 1871, dat „De Duitsche schoolmeester den oorlog had gewonnen". Zooals men ziet begon ook de onderwijzer in de meerdere waardeering te deelen. De Duitsche schoolmeester, die met strenge hand de jeugd had opgevoed in de richting van de kazerne, mocht zich verheugen in de bijzondere belangstelling van het overwinnende volk.

Er is dan ook geen land in Europa geweest, waar zoo duidelijk de waardeerkenning van 't onderwijs is uitgesproken, als in Duitschland.

Het is wel jammer, maar dergelijke, blijkbaar zoo evidente resultaten maken den meesten indruk en de veronderstelling komt op, dat ook de andere landen meer zorg aan 't onderwijs zijn gaan besteden, niet in 't minst om in den grooten bewapeningswedstrijd niet achter te blijven, al hebben natuurlijk handel, industrie enz. ook hun invloed doen gelden.

Op bijzonder snelle wijze heeft zich in dien tijd 't aantal scholen uitgebreid, eensdeels om het volk gewoon lager onderwijs te verschaffen, aan den anderen kant om behoorlijke arbeidskrachten te verkrijgen voor industrie en handel.

Men zou haast van 't onderwijs-*fanatisme* der 19de eeuw kunnen spreken.

En nu de deceptie na den wereldoorlog.

Het verhaaltje van „den Duitschen Schoolmeester" heeft uitgediend.

Men ziet nu in, dat andere factoren beslissen kunnen, al blijft het onderwijs een factor van beteekenis. Bovendien is de waardeering van oorlogssuccessen ook niet meer dezelfde als vroeger. Wie ter wereld zal nog openlijk de ontwikkeling van de chemie durven verheerlijken, met het oog op eventueele gasoorlogen. De bewondering is omgeslagen in een gevoel van angst voor wat de wetenschap, als bovenbouw van ons onderwijsstelsel, de wereld zal brengen.

En zoo is het aspect geheel veranderd.

Wat vroeger als iets bijzonders beschouwd werd ('t voortgezet onderwijs) is nu vrijwel algemeen bekend en gewenscht. En dan gaat het bij 't onderwijs niet anders dan bij alle dingen op deze wereld; met vliegmachine's en gramofoons, met korte rokken en uilenbrillen; de aanbidding verdwijnt met het *algemeen* worden.

Waar vroeger 't volgen van 't M.O. in de eerste plaats een binnentreden in den tempel der wetenschap beteekende, werd het nu voornamelijk 't middel om een positie te verwerven. De eerbied voor de school heeft hiermede een geweldige knak gekregen.

En zoo is de stijgende lijn der waardeering van het onderwijs en de onderwijzers reeds nu veranderd in een dalende.

Daarover een volgende keer.

R. MIELART.

De Gramophoon.

Duitsche zangeressen. — Het duo Frida Leider-Melchior. — Nieuwe bands.

Orkesten.

Bij de namen van twee bekende dirigenten, die wij ditmaal aan het werk hoorden, Leopold Stokowski en Erich Kleiber, voegt zich een derde, die van Clemens Krauss, den jongen leider van de Weensche Staatsopera. Krauss, die buiten zijn vorige standplaats München geen bijzondere bekendheid genoot, werd plotseling als de opvolger van Schalck naar Weenen geroepen. Zijn debuut was een groot succes en thans geniet hij een algemeene vermaardheid in Europa.

His Master's Voice heeft hem met zijn Weensch orkest de eerste en de derde Hongaarsche Dans van Brahms laten spelen. Krauss blijkt reeds zeer vertrouwd met zijn menschen te zijn; hij kan zich elke vrijheid veroorloven, die hij wenscht.

Erich Kleiber leidt de Weensche Philharmonie in de Symphonie in D. majeur van Mozart (de 48ste), die Mozart te Praag geschreven heeft en die in samenstelling afwijkt van het gewone „recept" van haren maker: zij bestaat n.l. uit drie deelen, mist het gebruikelijke *menuetto*. De uitvoering is voortreffelijk van stijl, licht en toch zeer vast van rythme, vol van klank en fijn gearticuleerd.

Stokowski en zijn Philadelphia Orkest komen andermaal met Bach: het tweede Brandenburgsche Concert in F. Wij hebben de Bach-kwaliteiten van dezen dirigent reeds eenige keeren besproken. *A perfect thing is a joy for every one*, zou men met een variant op Keats kunnen zeggen. Stokowski zet het werk kant-en-klaar voor U neer. Er is geen instrumentalist of hij speelt zijn partij feilloos en volgens de intenties van den leider. De opname slaagt in Chicago blijkbaar altijd. De overschietende halve plaat van deze serie herbergt weer de orkestzetting van een orgelkoraalvoorspel in die dramatische opvatting, die Stokowski eigen is; één groote climax, die eindigt in een orgie van geluid, maar zuiver.

Zang.

Centraal Europa is ditmaal goed vertegenwoordigd.

Elisabeth Schumann roept ons Vera Janacopoulos in de herinnering met Händel's *O, hätt' ich Jubal's Harff*. De keerzijde bevat een minder bekende Strausz (Richard): *Die heiligen drei Könige aus Morgenland*.

Dan is er een nieuwelinge, Rosette Anday, een mezzo, die haar toelatingsexamen glansrijk doorstaat met het bekende *Erbarme dich, mein Gott* uit de *Matthäus Passion* (waarbij wij den concertmeester Franz Mairecker van de Weensche Staatsopera moeten vermelden).

De bekoorlijke Lotte Schöne deed een verrassende keuze: zij zingt uit de *Fledermaus* van Johann Strausz het bekende *Mein Herr, was dachten Sie von mir*, zoo schalksch en zoo heerlijk van geluid, dat wij er maar niet genoeg van kunnen krijgen. De plaat is gecompleteerd met de *Geschichten aus dem Wiener Wald*, door dezelfde zangeres in een wat al te vrije bewerking.

Dan is er nog een Duitsche sopraan, Frida Leider, die met Lauritz Melchior een niet te overtreffen vertolking geeft van het liefdesduet uit de *Tristan und Isolde*.

De coloratuur-zangeres Toti dal Monte charmeert met haar virtuositeit in *Io son Titania* uit de *Mignon* en een aria uit Verdi's *Linda di Chamounix*.

Verder maakten we kennis met de welluidende, typisch Engelsche tenor van Joseph Hislop, die een lied van Rachmaninow en een fijn melodietje uit de *Fortunio* van Messager zingt. Hij maakt een beschaafd gebruik van zijn stem en vermijdt elk exces, een kunst, die ook verstaan werd door den neger-bas Paul Robeson, die deze keer geen *Spiritual* zingt, doch een geurig liedje van Nevin, *Migthy lak' a rose*, en een mopje van Phillips, *Just keepin' on*, waarom wij hem bijna *whispering bass* zouden willen noemen. Maar dan doen we hem tekort, want Robeson blijft altijd zingen en vervalt nimmer in kletspraatjes.

Dansmuziek.

Zoo komen we via de zangers van zelf op de dansmuziek. Daar zijn nog Jim Miller en Charles Farrell, twee heeren met veel maanlicht en bloemengeur in hun keel: zij zwijmelen van zaligheid in *Blue Hawaii* (U moet hen dat woordje „blue" hooren zingen!) en *Lovable and Sweet*. In hun genre zijn ze uitstekend.

Naast oude bekenden — Jack Hylton met *Rio Rita* en The New Mayfair met *Fairy on the clock* en *Finesse* — is er een nieuweling: Ted Weems met zijn band. *Good morning, good evening, good night* (ja, een dag is gauw voorbij) en *Piccolo Pete* doen hem kennen als een origineel vakman, voorzoover men zoo langzamerhand nog van originaliteit in dit vak kan spreken.

Bij de Duitschers is ook een nieuw stel: Weintraubs Syncopaters. Zij spelen *Ewige Liebe*, een English Waltz, en *Heut' spielt mein Sebastian*, een slow fox, waarvan zij de verwantschap met Liszts tweede Rhapsodie geestig aan de kaak stellen.

Alle hier genoemde opnamen zijn van *His Master's Voice*.

DE W.

NIEUWE BOEKEN.

Upton Sinclair, De Martelaren van Boston, Uitg. N. V. Ontwikkeling, Amsterdam; vert. van C. F. van der Horst.

Een boek van duizend bladzijden over een rechtszaak die, na zeven jaren van behandeling en herbehandeling, op 22 Augustus 1927 eindigde met de terechtstelling der anarchisten Sacco en Vanzetti te Boston!

En tevens een boek van Upton Sinclair!

En tenslotte een boek in een smakelijk omslag, naar het uiterlijk te oordeelen goed verzorgd!

Wel, we zijn met een willig gemoed de lezing begonnen, erop gebrand om de oplossing te ontvangen van wat voor ons steeds het vraagstuk is geweest: hoe het mogelijk was, dat een „eenvoudige diefstal- en beroovingszaak" als die welke tegen Sacco en Vanzetti aanhangig gemaakt was geworden, zeven jaren van zoeken, onderzoeken, speuren en keuren, vijlen en polijsten, noodig had om hare voldoening te vinden in 2000 volt op den electrischen stoel van den Staat Massachusetts.

Helaas! we zijn een stap verder gekomen. Die oplossing geeft het boek niet. Hoe verder we bij de lezing ervan vorderden, hoe dieper de teleurstelling zich grifte door het gemis aan feiten, door gebrek aan objectiviteit, door het gedebiteer van algemeenheden, door het woelen en wroeten in andermans reputatie dan die van Sacco en Vanzetti om welke de duizend pagina's toch gáán!

Als we in de buurt van bldz. vierhonderd zooveel zijn aangekomen, dan weten we van Sacco niet veel meer dan dat hij gehuwd en schoenmaker was, goed verdiende, aardig wat spaarde en in een huisje van zijn patroon woonde. Van Vanzetti hoorden we méér. Doch 't is alles gekleurd, eenzijdig-welwillend, algemeen niets zeggend, niets verhelderend, niets openend!

We zijn blijven rondtasten in een, telkens door smerige, petillante schandaaltjes uit de Bostonsche *Upper Ten* en financieele wereld, speciaal die der bankiers, verstoorde atmosfeer van welwillende bescherming der verdachten-veroordeelden en onwelwillende verdachtmakingen hunner rechters, getuigen, verslaggevers, ja zelfs kameraden. Het heet b.v. al heel gauw, dat de anarchisten zelf de grootste sta-in-den-weg 's waren voor een herbehandeling met vrijsprekend vonnis, en die beletten!...

Een staaltje van Upton Sinclair's bewijsvoering dat Vanzetti den roofmoord niet bedreven kán hebben.

„De man heeft vroeger eens een katje van den verdrinkingsdood gered. Welk een zacht medelijdend gemoed", roept de schrijver uit. Tot vijfmaal toe vindt ge dit reddingsverhaal in de duizend bladzijden opgehaald als een bewijs, welk een teerhartige goeierd Vanzetti was. „En die zou bommen werpen naar zijn medemenschen?"

Bladzijden lang wordt betoogd dat Vanzetti alles weg gaf, nooit wat voor zich behield, zijn schamel loon van tien dollars in de week als uitstrooide onder de kinderen der Italiaansche achterbuurten van Plymouth en Boston. En plots, als terloops, wordt vermeld hoe tijdens het proces blijkt dat hij 400 dollars gespaard had...

Vanzetti is vegetariër, kan geen beest zien lijden, maakt Zondagsche wandelingen om bloemen en dieren te bewonderen en hemel en aarde te vereeren. Hij raakt voor den zooveelsten keer zonder werk. En wat is zijn nieuwe stiel? Het venten van levende paling, het villen van levende paling, het zouten, bakken en braden en doen oppeuzelen van paling!

Behalve subjectief is de samensteller ook slordig te werk gegaan. Over de duizend bladzijden ligt een waas van slordigheid en overhaasting, dat tenslotte ook den drukker heeft omvangen: een aantal bladzijden is onleesbaar van wege het dóórdrukken der letters. Nadat Vanzetti tot vijftien jaar veroordeeld is wegens diefstal, heet hij een brief uit zijn cel aan „Cornelia Thornwell" te hebben geschreven; met klimmende verbazing leest gij dat „nu hij thans ter dood gebracht wordt", nu hij „den electrischen stoel" op gaat enz. enz. Blijkbaar is het een brief die enkele honderden bladzijden verderop in het boek thuis hoort, als er een doodvonnis uitgesproken is.

Als bewijsstuk voor het Martelaarschap dezer beide anarchisten lijkt dit boek ons een mislukking. Daarnaast prijken Sinclair's kostelijke humor, bittere satyre, venijnigend sarcasme, scherpe karakterteekening, haastdoodende persoonsaanduidingen (aan iedereen, die *The Jungle*, *The Brass Check* heeft gelezen, bekend), in dit nieuwe boek met donkerwakte glans. Prachtfiguren zijn Cornelia Thornwell, de gouverneursweduwe en kampioene voor „de beide onschuldige jongens", Betty en Joe, de vertegenwoordigers van Jong Amerika en Rood Europa en dan al de Debora's en Alice's en Agatha's, Rupert's, Henry's en Jozua's uit de Bostonsche blauwbloed-families van geld-, steenkool- vilthoeden- en mijnmagnaten! Aan hen is Sinclair's boosaardigheid besteed!

Tot slot de korte vermelding, dat de vertaling prulwerk is! Het is een ontmoedigend verschijnsel, dat belangwekkende boeken — daar hoort dit „Martelaren van Boston" ondanks alles toch bij — ter vertaling worden toevertrouwd aan menschen, die zoowel met de eigen taal als die waarin het te vertalen werk is geschreven, volslagen op voet van oorlog verkeeren. De heer van der Horst heeft er al bizonder slecht af gebracht. Hier en daar staat volkomen nonsense.

In plaats van: „Verondersteld dat een burger zich 's avonds ene," schrijft de vertaler: „Ik neem een burger die zich 's avonds eve.". Elders heet het dat de verdediging van een advocaat „onvermoeld was in het uitdenken van tegencomplotten die hij uitbroedde als rupsen in een boom". Ra, ra, wat is dat? De „sterren en strepen van de vlag" doemen op den haverklap voor 's lezers oogen op, evenals het „ijl u Betty, ijl u, opdat ge niet te laat komt". Zelfs de spelling stoort onophoudelijk. Achttien wordt geschreven: acht-tien en negentien bij meneer van der Horst negen-tien. Een namiddagpraatje is na-middagpraatje en oliemannen worden olie-mannen. 't Is alsof het noodlot alles en alles tezamen heeft gebracht om dit boek omlaag te trekken.

L. S.

De Geheimen van den St. Pietersberg.

Bij het graafwerk, dat in den St. Pietersberg werd verricht, kwam men in een tunnel, waar deze teekeningen werden gevonden.

De ingang van den gegraven tunnel.

Sport en Wedstrijden.

Dickson, de Zakenman.

Handel in kampioenen en vedettes. — Bokssport en Zaken-doen onafscheidelijk? — Verwording.

(Van onzen Parijschen correspondent).

PARIJS, 27 Januari.

De vorige week heb ik u beschreven hoe de jonge Breton Yvon Trévédic in een match om het wereldkampioenschap afgerost en tot opgeven gedwongen werd door den tien jaar ouderen en veel meer ervaren titelhouder Frankie Genaro. Deze wel zeer ongelijke wedstrijd is een treffend voorbeeld van de manier waarop in onzen tijd de sport dienstbaar wordt gemaakt aan commercieele doeleinden.

De promotor van de match, de heer Jeff Dickson, is niet beter of slechter dan zijn concurrenten. Evenals zij is hij vóór alles zakenman. Een jaar of zes geleden stond hij voor de vraag hoe zijn ongetwijfeld buitengewoon organisatie-talent en het kapitaal waarover hij beschikte op de meest winstgevende wijze aan te wenden. Hij had in den handel kunnen gaan, garage-houder kunnen worden of bioscoop-exploitant.

Maar na rijp beraad koos hij het boksvak. Hoe hij slaagde en reusachtige zalen als Cirque de Paris en Winter-Velodroom tot aan den nok toe wist te vullen met zijn „gala's" is den lezers van deze brieven bekend. Hij werd de Europeesche Tex Rickard en maakte hoogere recettes dan welke promotor vóór hem ook.

Het beproefde systeem.

Jeff Dickson's methode is zeer eenvoudig. Hij houdt ze trouwens absoluut niet geheim. Zijn streven is erop gericht *vedettes* of trekpleisters te ontdekken en die omhoog te stooten tot kampioen van Frankrijk, van Europa, van de wereld. Dit gebeurt in een serie wedstrijden welke dank zij een uiterst handige, effectieve reclame in stijgende mate toeschouwers trekken en voor Frankrijk werkelijk kolossale ontvangsten mogelijk maken. Zoodra een bokser de hoogste sport van de ladder bereikt heeft, gaat Dickson op zoek naar geschikte uitdagers. Volgt weer een reeks matches waarin de uitdagers moeten toonen dat ze in aanmerking komen voor een titel-wedstrijd.

De winnaar van het tornooi wordt in een gala — waarvoor de ring-fauteuils drie tot vijfhonderd francs kosten — tegenover den kampioen geplaatst. Faalt hij, dan organiseert Dickson een nieuwe competitie. Hij rust niet voordat de titel in andere handen is overgegaan. En dan begint de zaak weer van voren af aan. Dickson handelt in v e d e t t e s en kampioenen, die hij tegen de hoogst mogelijke prijzen aan den man brengt, en laat schieten zoodra ze hun populariteit, in dit geval synoniem met marktwaarde, verloren hebben. Menig jong en onbemiddeld bokser maakte door toedoen van Dickson in korten tijd fortuin. En Dickson zelf verdient schatten. Zijn jaarlijksche omzet loopt als ik het wel heb naar de zeven of acht millioen.

De pers „werkt" mee.

Zuiver commercieel valt er op dezen handel niets aan te merken Het groote publiek is verzot op boksmatches en een handig zakenman doet er zijn voordeel mee. Hij exploiteert die voorkeur. Dat is zijn recht. Vanuit een sportief oogpunt beschouwd moet het natuurlijk betreurd worden, ofschoon ik eerlijk beken niet te weten hoe er verandering in te brengen. Ik betwijfel trouwens of het ooit anders zal worden. Doch wel kan er voor gezorgd worden dat een exploitant van de sport binnen de perken blijft en de sport niet absoluut afhankelijk maakt van business-overwegingen.

De boksfederaties hebben macht om eventueel wedstrijden te verbieden. En het is de plicht van de pers, meer speciaal van de sport-pers, om het publiek tijdig in te lichten en te protesteeren, wanneer een promotor over de schreef gaat. Jammer genoeg staan de twee groote Parijsche sportbladen niet heelemaal onafhankelijk tegenover Dickson. De prijs welke zij voor hun reclame ontvangen houdt verband met... de recette! Men begrijpt dat ze zich gezien deze verhouding wel tweemaal zullen bedenken voor ze Dickson in de wielen rijden. De promotor heeft dus aan dezen kant de handen zoo goed als vrij.

De sport in het gedrang.

Erkend zij, dat Dickson over 't algemeen zorgt voor goed-geëquilibreerde wedstrijden. In het begin van zijn carrière, een jaar of vijf geleden, ging hij den verkeerden kant op met de organisatie van wedstrijden tusschen Paolino, destijds in volle opkomst, en de twee aftandsche veteranen Soldier Jones en Harry Drake. Deze wedstrijden gaven tot zulke stuitende vertooningen aanleiding, dat de sport-pers — die tijdig had moeten waarschuwen doch dit naliet — na afloop zich gedwongen zag den promotor openlijk de les te lezen. Dickson deed er zijn voordeel mee. Hij zag in dat zijn zaken op den duur het best gediend waren met oprechtheid, en handelde dienovereenkomstig. Toch heeft hij onlangs weer een *faux pas* gemaakt in zijn zucht om een hooge recette te verwezenlijken. En dat was met de organisatie van de match Genaro—Trévédic.

De zaak zat zoo in elkaar: Dickson had contracten met Genaro voor wedstrijden in Europa, waarbij Genaro zijn titel van wereldkampioen vlieggewicht op het spel zou zetten. Hij was van plan den kampioen uit te doen komen tegen Eugène Huat, die kort tevoren Pladner had verslagen en een alleszins bevoegd challenger was. Het plotseling vertrek van Huat naar Amerika stuurde echter al z'n plannen in 't honderd. Een geschikt plaatsvervanger ontbrak. Emile Pladner, anders een goede trekpleister, kon niet in aanmerking komen omdat hij al eens van Genaro had verloren en bovendien te zwaar was geworden voor de vlieggewichten-klasse.

De Engelschman Johnny Hill was onverwachts overleden. Dickson stond dus voor de keus òf het contract met Genaro op te zeggen (een couteuze geschiedenis want hij liep zoodoende de verwachte hooge recette mis en zou waarschijnlijk Genaro een schadeloosstelling moeten betalen), òf een jong, populair bokser die eenige hoop voor de toekomst gegeven had tot uitdager te bombardeeren. En hier namen bij Dickson de zaken-overwegingen de overhand op de sportieve: hij zette een match op touw tusschen Genaro en Yvon Trévédic, deze laatste een bokser met amper een jaar praktijk. De experts van de sportbladen wisten heel goed, dat het een gewaagde onderneming was. Trévédic had eenige fraaie successen behaald, maar altijd op boksers van het tweede en derde plan.

Op papier had hij geen schijn van kans tegen een oude rot als Genaro, die al een jaar of tien bokst, honderden gevechten heeft geleverd en de beste vlieggewichten van de wereld heeft ontmoet. Maar, zeiden Dickson en de krantenmenschen, Genaro heeft geen punch. En Trévédic heeft er wel een en zelfs een heele harde. En aangezien een harde punch opweegt tegen routine en ervaring, staat de uitslag van de match lang niet vast. Jawel, een harde punch is een allergevaarlijkst wapen. Alleen kan niemand een oordeel hebben over die hardheid van Trévédic's punch. Hij had hem immers nooit op boksers van het eerste plan gedemonstreerd?

Hoe het zij, er werd een grootscheepsche reclame-campagne gevoerd en Dickson verzamelde andermaal twaalfduizend boksenthousiaten in het Winter-Velodroom. Men kent het verloop van de match: Trévédic moest opgeven na twaalf ronden. Gelukkig heeft hij het er betrekkelijk goed afgebracht. Want al werd hij duchtig afgestraft, gevaarlijke verwondingen liep hij niet op. Met een paar weken rust komt alles weer in orde. Maar dit neemt niet weg dat Dickson bij deze gelegenheid een ergerlijke inbreuk gemaakt heeft op de gezonde regels van de sport, die uitsluitend wedstrijden gedoogen tusschen gelijkwaardige tegenstanders en alle gevaarlijke proefnemingen verbieden.

De Fransche Boksfederatie, die op zeer goeden voet staat met Dickson, heeft hem zijn gang laten gaan. Ook zij is tekort geschoten. Want zoo ooit dan was het thans zaak geweest in te grijpen en den promotor op vriendschappelijke manier aan het verstand te brengen dat hij een verkeerden weg in sloeg.

En de boksers zelfs?

Overigens moet men niet meenen dat de promotors alleen de sport vanuit een zuiver zaken-oogpunt beschouwen. Manager en boksers geven hun niets toe. De managers zijn even goed op zoek naar den trekpleister die record-recettes maakt. En als ze vergeefs zoeken, laten ze geen middel onbeproefd om het publiek en de promotors in den waan te brengen dat ze wèl het schaap met de vijf pooten gevonden hebben. Wat de boksers aangaat, die droomen uitsluitend van titels en vette beurzen.

Daar zijn ze trouwens professionals voor. Toch stemt het treurig, dat tegenwoordig zulke slinksche methoden in zwang komen om wedstrijden te winnen. Neem de jongste wedstrijd tusschen Pladner en het Britsche idool Teddy Baldock in Londen. Zes ronden lang werd er fair gevochten en de onstuimige Franschman was in de meerderheid, toen hij onopzettelijk — daar zijn allen het over eens — een stoot toebracht, die volgens sommigen iets onder den gordel aankwam. Volgens sommigen, want een groot gedeelte der toeschouwers achtte den stoot reglementair. Baldock ging neer en beklaagde zich over een foul.

Hij was echter volkomen in staat door te boksen en maakte aanstalten om op te staan. Maar zijn secondanten gaven hem een wenk en eischten de disqualificatie van Pladner, waarop Baldock onmiddellijk van plan veranderde en zich zoogenaamd krimpend van pijn om en om wentelde op het canvas. Pladner werd daarop gedisqualificeerd en Baldock, die zeer waarschijnlijk verloren zou hebben, tot overwinnaar uitgeroepen. Het publiek, zijn eigen landgenooten nog wel, floot hem uit. Maar daar bekommerde hij zich niet om. Zaken zijn zaken, nietwaar?

Dezelfde praktijk paste Phil Scott toe bij zijn match tegen den Noor von Porath. In de tweede ronde raakte de Noor zijn... dijbeen. Scott had kunnen doorboksen. Maar hij en zijn manager waren lang niet gerust wat het resultaat van de match aangaat. Ze eischten dus de disqualificatie van von Porath, die dan ook uitgesproken werd. Scott is overigens een specialiteit in het uitlokken van disqualificaties. Sinds 1926 heeft hij op die manier gewonnen van Cook, de Carolis, Bertazollo, Okun en Sandwina, die zich volgens hem allemaal aan fouls hadden schuldig gemaakt. Toen hij door Hansen en Paolino uitgeslagen werd, beweerde hij eveneens onder den gordel getroffen te zijn. Maar bij die gelegenheden ging de vlieger niet op. Met dat al heeft Scott het zoover gebracht, dat hij uitkomt tegen Sharkey in een soort van demi-finale voor den vacanten titel.

De winnaar wordt in Juni tegenover Schmehling geplaatst. Een match om het wereldkampioenschap is een affaire van vele honderdduizenden dollars, vergeet dat niet. Er zijn in Amerika heele syndicaten van zakenmenschen, die achter de pretendenten staan en hun candidatuur pousseeren met alle mogelijke middelen. Wordt hun mannetje uitverkoren dan maken ze de kosten ruimschoots goed. Want het grootste gedeelte van de beurs valt ten deel aan het syndicaat waaraan de bokser het immers te danken had, dat hij het zoover bracht.

Reclame-oordeel.

Op dezelfde manier moet het groote aantal tegenstrijdige klassementen, die in omloop zijn, verklaard worden. Er is geen touw meer aan vast te knoopen. Volgens sommige is de neger George Godfrey de beste zwaargewicht van het moment. Volgens andere zijn er minstens tien zwaargewichten, die beter zijn dan hij. Sharkey wordt door de meeste experts boven aan de lijst gezet. Maar ik heb ook beschouwingen gelezen, bijvoorbeeld na zijn match tegen Stribling, waarin hij een prutser wordt genoemd. Schmehling zou èn Sharkey èn Stribling op één avond kunnen kloppen, heet het daar! Maar er zijn toch de records, zult ge tegenwerpen. Ja, die zijn er.

Maar wie waarborgt dat de daar vermelde uitslagen alle eerlijk verkregen zijn? Een paar jaar geleden werd Godfrey tot stomme verbazing van iedereen op punten geklopt door Risko. De toeschouwers hadden sterk den indruk gekregen dat hij zich had laten kloppen. Waarom? Omdat hij als neger toch geen kans had op een titelmatch, terwijl Risko na een zege over een tegenstander als Godfrey wel degelijk in aanmerking zou komen. Men veronderstelde dus en het lag voor de hand, dat de neger bezweken was voor een speciaal soort van argumenten, aangewend door de „backers" van Risko....

Zoodat ik maar zeggen wil dat tegenwoordig in de bokswereld alles mogelijk is.

TH.

WIELRENNEN.

Frankrijk tegen de rest.

In het Vélodrome d' Hiver te Parijs hebben de Fransche wielrenners het opgenomen tegen een combinatie van sterke buitenlanders. Moeskops was onder de laatsten, maar presteerde weinig.

De *Tel.* schrijft over het verloop als volgt:

De sprint.

In den sprintwedstrijd stonden tegenover Michard en Faucheux, de Zwitser Kaufmann en Moeskops. Deze laatste had weer eens de phantastische ingeving in geen goede conditie te zijn; in elk der drie manches, die hij te verrijden had, was hij de onbetwiste laatste. Kaufmann daarentegen was wonderlijk goed en aan hem en hem alleen had de vreemdelingen-equipe de overwinning te danken.

In zijn manche tegen Michard trachtte de Franschman de bekende vroege demarrage van den Zwitser te voorkomen en zette na 400 M. reeds de eindsprint in. Kaufmann, die zooals gewoonlijk resoluut de leiding had genomen, merkte het eerst, toen Michard hem reeds op halve hoogte was gekomen, maar dan zet ook hij zijn volle kracht in en het gelukt hem werkelijk na een verblindende sprint, die bijna anderhalve baanronde duurt, met een halve wiellengte de meerdere te blijven. De mooiste prestatie werd geleverd in de laatste manche, waarin alle vier de renners tegelijk uitkwamen. Faucheux had de leiding voor Moeskops, Kaufmann en Michard. Na een 150 M. slaagt deze er in van de laatste plaats op de tweede te komen: Faucheux moest zijn gangmaker zijn.

Doch begrijpelijker wijze was dit niet volgens den wensch der „vreemden" en handig manoeuvreerend slaagt Kaufmann er in den Franschman van de tweede plaats te verdringen. Plotseling, bij het ingaan van de laatste ronde, schiet Faucheux naar voren, Michard vangt hem goed op en in pijlsnelle vaart schieten zij weg. De Zwitser, die niet op Moeskops, maar alleen op zijn eigen athletenkracht moet rekenen, zet onmiddellijk de vervolging in. Hij slaagt er in de Franschen te passeeren, doch Michard blijft hem op zij, komt hem zelfs bij het ingaan van de laatste bocht even voor.

Doch de Zwitser is onverbiddelijk-hardnekkig en bij het uitgaan van de bocht is hij weer de leider om ten slotte met een klein verschil van den Franschman te winnen. Beide partijen hadden ten slotte evenveel punten behaald, ieder elf, doch de vreemdelingen worden door de overwinning van Kaufmann in de laatste en beslissende manche tot overwinnaars geproclameerd.

De omnium-race.

De omnium-wedstrijd bracht een nieuwe overwinning aan de buitenlandsche renners: Richli en Linari winnen twee van de drie manches voor de zwart-witte equipe Raynaud en Dayen.

De eerste manche was een wedstrijd over één K.M. tegen het horloge met vliegenden start. Richli begon: en na 1 min. $8^3/_5$ sec. had hij de vier baanrondes afgelegd. Na hem kwam Dayen: het werd een teleurstelling: 1 min. $9^1/_5$ sec. Zijn landgenoot deed het niet veel beter: 1 min. 9 sec. Eindelijk de fameuze Italiaan Linari. Zou hij er in slagen het record onlangs door hem op dezen afstand gevestigd: 1 min. $7^3/_5$ sec. te verbeteren: het was de groote spanning voor de duizenden en duizenden toeschouwers. En werkelijk, daar klonk het uit den loud-speaker: „Hallo, hallo, Record battu. Eén seconde beter, dan de vorige maal legde hij den afstand af en stelde nu het record op 1 min. $6^3/_5$ sec.

De tweede manche was een spelletje voor de buitenlanders; het was een individueele wedstrijd over 2500 M., met elke twee rondes een sprint. En van die vijf sprints won Linari de eerste drie, terwijl Richli de laatste twee voor zijn rekening nam. Met 35 punten tegen 10 sleepten de vreemdelingen ook deze manche binnen.

In de laatste manche, een achtervolgingswedstrijd per equipe, gelimiteerd op 10 K.M., namen de Franschen echter revanche en redden ten minste de eer, door na 4,625 M. Richli en Linari in te halen. Oorspronkelijk hadden dezen een licht voordeel behaald, doch zeer geleidelijk herwon de Fransche equipe het verloren terrein, liep meer en meer in om na een 3500 meter reeds hun tegenstanders in hetzelfde rechte einde voor zich uit te zien vluchten. Hardnekkig bleven Linari en Richli zich verdedigen en het duurde nog bijna 1000 M. voordat zij definitief waren ingehaald.

De Stayers.

Ook deze wedstrijd was in drie manches verdeeld: in de eerste twee, elk over 20 K.M., stonden respectievelijk de drie Fransche en de drie buitenlandsche renners tegenover elkaar; in de laatste over 30 K.M. de twee eerst-aangekomenen der beide voorgaande manches. Möller en Grassin waren hier de onbetwiste uitblinkers, beiden wonnen hun manche zonder al te veel moeite, terwijl in den eindstrijd de Duitscher van af de laatste plaats vertrokken, in heerlijk-soepelen stijl al zijn tegenstanders passeerde om ten slotte een 40-tal meters voor Grassin te winnen.

De eenige, die de beide mannen nog eenigszins verontrustte, was de jonge Auguste Wambst, de blonde „Gugusse", die den uitstekenden indruk, een week tevoren tegenover Grassin en Paillard gemaakt, bevestigde. Waren de eerste twee manches vrij onbelangrijk, doordat de twee leiders van elke afdeeling toch zeker waren van hun plaats in den eindstrijd en zij door den derden man, Paillard bij de Franschen, Wynsdau bij de vreemdelingen, niet ernstig verontrust werden, de laatste manche was voortdurend spannend door het bijna niet-ophoudende duel Möller—Grassin.

Na een tweetal kilometers komt Möller van af de vierde plaats opzetten: in vliegenden ren passeert hij Wambst, zit een oogenblik later achter Grassin, die enkele rondes lang, weerstand biedt, doch ten slotte moet wijken voor den uitstekend-rijdenden Duitscher, zeer verstandig „gepaced" door Carman. De twee „vreemden" — de Amerikaan Jaeger was de vierde man — bezetten dus de eerste plaatsen, maar wanneer Möller dezen passeeren wil, begrijpt deze de taktiek niet. In plaats zijn medevreemdeling te helpen, biedt hij tegenstand, maar niet voor lang, want spoedig decolleert hij en zakt af naar de vierde plaats.

Van dat oogenblik af is hij niet meer in de course en wordt keer op keer gelapt. Vooraan tracht Toto telkens de verloren plaats te herwinnen: onvermoeid valt hij Möller aan, doch de Duitscher slaat onwrikbaar elken aanval af. Maar ook Toto heeft een stijven kop: geen oogenblik zakt hij verder af, dan een 40-tal meters achter den Duitscher om telkens opnieuw met een verwoede sprint naar voren te schieten. Maar steeds is het tevergeefs en weer moet Toto, „de koning van het *Vél. d'Hiv.*", de meerderheid van den Duitschen stayer erkennen. Wambst werd een goede derde op een 150 M., Jaeger vierde met vele rondes achterstand.

Intusschen hadden in een achtervolgingswedstrijd met moter-gangmaking Paillard en Wynsdau om de 5e en 6e plaats gevochten. Bijna had de wereldkampioen den Belg ingehaald, nog slechts enkele meters scheelde het, toen hij plotseling decolleerde en in een minimum van tijd bijna al het gewonnen terrein verloor. Gelukkig voor Frankrijk, dat toen de limiet van 10 K.M. bijna bereikt was, zoodat ten slotte Paillard met slechts een vijftal meters van Wynsdau kon winnen. En het slot werd, dat Frankrijk op deze wijze den stayerswedstrijd won met 10 tegen 11 punten, doch het geheel van deze ontmoeting verloor met 2 tegen één overwinning.

BOBSLEERENNEN.

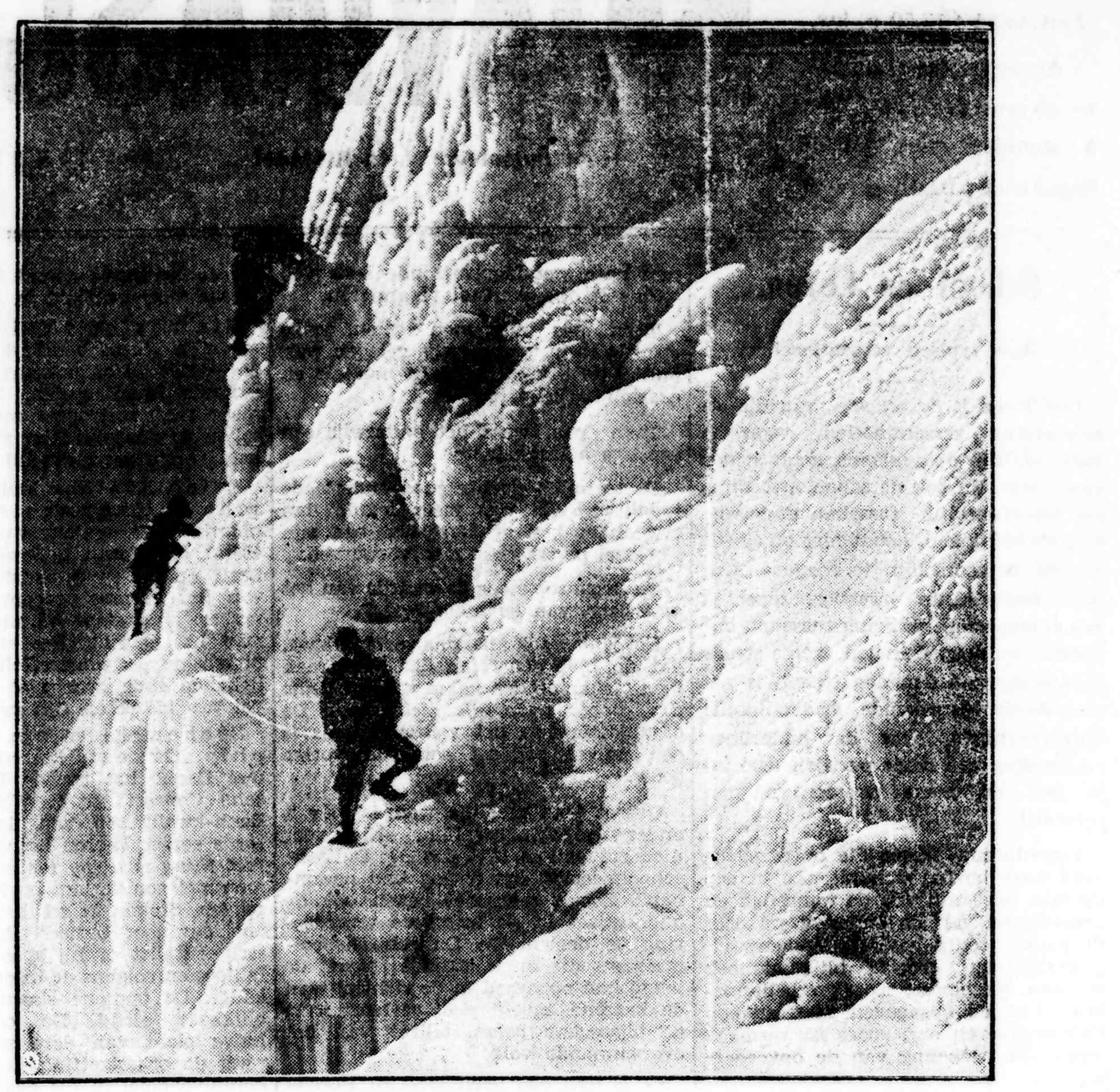
Onder enorme belangstelling zijn te Caux bij Montreux de wereldkampioenschappen voor bobslee (4 persoons) gehouden. Het weer was tamelijk rustig, doch helaas ontbrak de sneeuw bijna geheel en het was dan ook een eenigszins vreemd schouwspel de witte bob-baan tusschen de groene bergen te zien.

De temperatuur is gelukkig steeds onder nul gebleven, zoodat de baan, die uit aangevoerde sneeuw van de hooge bergtoppen was geconstrueerd, in uitstekenden toestand verkeerde, schrijft de *Tel.*

Acht landen hebben aan den wedstrijd deelgenomen, namelijk Frankrijk, Duitschland, Italië en Zwitserland elk met twee ploegen en verder Spanje, Oostenrijk, Argentinië en Engeland elk met één ploeg.

De *Italia I* werd winnaar in het eind klassement. Op haar volgden de *Schweiz II* en de *Deutschland II.*

De Witte Hel van Piz Palu.

Een foto uit de nieuwe Duitsche film welke tot de allerbeste van Duitsche filmkunst gerekend wordt.

De film, vervaardigd in acht maanden — de opnamen zijn gemaakt in de buurt van Pontresina — vertelt van den grooten strijd der menschen met de natuurelementen: daarin is een dramatische handeling gevlochten. De operateurs Sepp Allgeier, Richard Angst en Hans Schneeberger, daalden in de Morteratschgletscher (ongeveer 3000 meter boven den zeespiegel) in geweldige afgronden. Het is voor de eerste maal gelukt zóó diep een gletscher binnen te dringen en de natuurwonderen te filmen.

Dr. Fanck zegt: „Elk jaar eischt de bergsport wel 200 menschenoffers; grootendeels is dat te wijten aan de roekeloosheid der slachtoffers. Echter krijgt men diepe bewondering voor de redders, die altijd weer bij nacht en nevel uittrekken om hulp te verleenen. Enkele ervaringen heb ik zelf doorgemaakt toen 18 jaar geleden een mijner vrienden bij een bergtocht het leven verloor."

Leni Riefenstahl, de vrouwelijke hoofdrolvertolkster, werd aan een touw van 90 meter neergelaten in een afgrond.

Zij vertelt daarvan: „..... De blauwe, groene, naar beneden onzichtbare, duistere diepte van een dergelijk ijsblok is luguber. Geen touw, geen mensch en geen licht kon in zulk een diepte doordringen. De afgronden van de hel kunnen er niet gruwelijker uitzien dan dit."

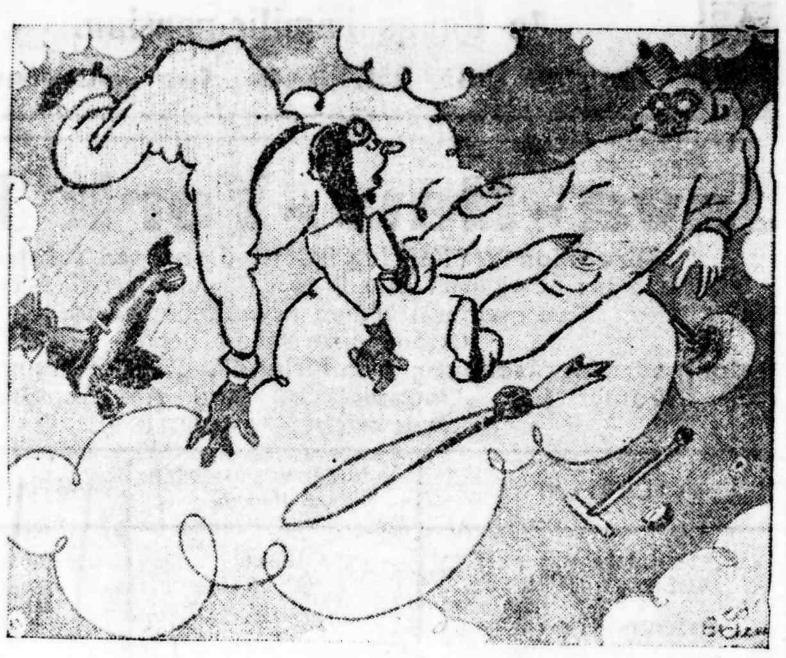
De operateur Sepp Algeier deelt een en ander over de technische moeilijkheden mede:

Dagen en nachten brachten wij door in den buik van de Morteratsch, in ijsholen en kloven, welke bij het magnesiumlicht onzer filmlampen wonderlijk reflecteerden en glansden. Onverwachte ijs- en steenlawines kwamen door het schuren van de touwen naar beneden en dikwijls kregen we niet alleen een paar blauwe oogen, maar zaten we van onder tot boven vol blauwe plekken. Zoo ontploften dikwijls de magnesiumfakkels bij een massa-opname in een gletscherbreuk.

Bij de opname van een reddingsbrigade vonden we eens een wezenlijken doode. Hevige sneeuwstormen maakten het werken dagenlang onmogelijk. Dat voortdurend op je tellen passen was zeer enerveerend. Eindelijk kon ik deelnemen aan de bestijging van de Piz Palü; bij het vertrek van de Isola Pas kreeg ik een kwetsuur aan de knie. Zoo had ik mijn portie beet en de berggoden hoefden mij niet meer te straffen voor mijn vermetelheid.

Inderdaad, dr. Arnold Fanck is een zeer waaghalzig regisseur. Geen enkele van zijn films is voltooid zonder arm- en beenbreuken van zijn medewerkers. Bij De Heilige Berg werkte Leni Riefenstahl toch door, ondanks haar gekwetsten enkel. Dr. Fanck zelf scheurde enkele pezen en hij was een tijdlang zeer neerslachtig bij de gedachte, geen bergfilms meer te kunnen maken. De „visch" wordt duur betaald!

Humor uit het Buitenland.

— Heb je zijn nummer genoteerd?

— Neem me niet kwalijk, mevrouw, maar u heeft die eend nog niet betaald die u een poosje geleden gehad hebt.

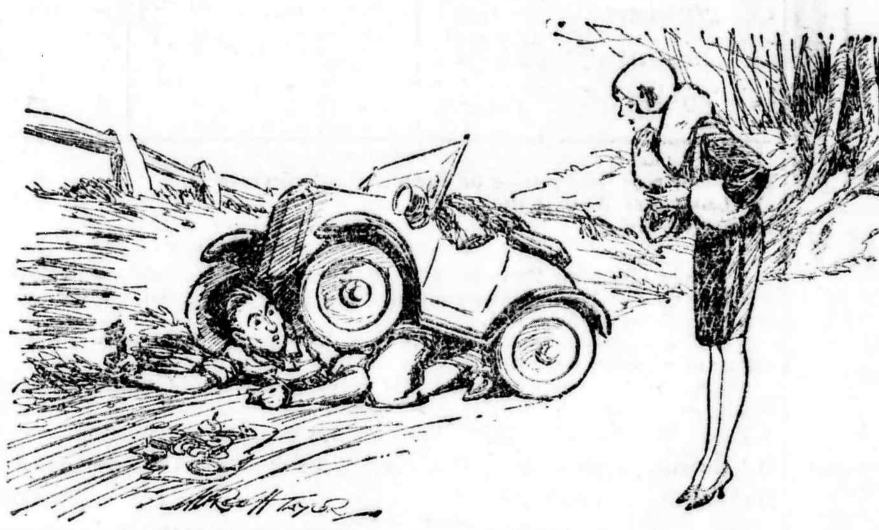
— Neen, mijn man heeft zijn pols zoo erg verstuikt, toen hij probeerde hem voor te snijden, dat hij nog niet in staat is geweest, een chèque voor u te schrijven.

(*Passing Show*).

Toeschouwer: Waar lach je zoo om?

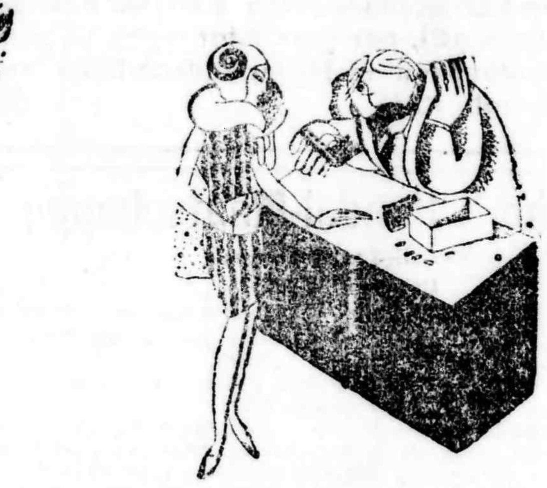
Automobilist: Het is de directeur van mijn ongevallen verzekering die mij aanrijdt.

— Ik weet niet wat er aan mankeert, ik kan hem maar niet in beweging krijgen.

— Dacht je dan dat je er op deze manier mee naar de garage kunt kruipen?

(*London Opinion*)

— Dit is 'n prachtrevolver met zes kamers.

— Maar ik zal nooit zes echtgenooten hebben.

(*Fantoche, Mexiko*).

— Ga je al naar huis terug? Ik dacht dat je nog een maand zou blijven?

— Dat was ik ook van plan, maar mijn man zond het geld waar ik om vroeg dadelijk zonder tegenspartelen, en daarom ga ik maar huis.

(*Passing Show*)

KOLYNOS
DENTAL CREAM

ABONNEMENTSPRIJS: ƒ 7.50, fr.p.p. ƒ 9.—, buiten Ned.-Indië ƒ 12.50 p. kw.
ADVERTENTIE-TARIEF: 1—25 woorden ƒ 3.75, elke 5 woorden meer ƒ 0.75. Regeltarief ƒ 0.50 per regel

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN — ZESDE BLAD — Directeur: G. MOLENAAR

UITGEEFSTER: N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij.
BUREAUX: Sluisbrugstraat 23, Weltevreden
TELEFOON: Welt. 2886, 2887 en 2888 (Wisselbord).
Na 5 uur 's midd. Welt. 429

Radio-Revue.

Onze Radio-causerie.

(Van onzen technischen medewerker.)

Golfmeting.

I.

Hoewel de meeste radio-amateurs zich tevreden stellen, wanneer zij bij ontvangst van een verafgelegen en vreemd station bij benadering de golflengte kunnen schatten, is er een andere groep, die zich niet tevreden stelt met halfbakken gegevens, doch nauwkeurig wil weten, op welke lengte zich het opgevangen station bevindt. Vooral bij een nogal dicht bevolkte golfband, is eigenlijk een golfmeter een onmisbaar instrument.

En wanneer men 's nachts het oor eens te luisteren legt, om te trachten een der stations uit het groote Amerika te beluisteren, dan is het een heele toer om te bepalen welk station men te pakken heeft, wanneer men niet gewapend is met een nauwkeurigen golfmeter en bovendien een lijst waarop de stationsnamen en de golflengtes voorkomen. Een eigenaardig verschijnsel is het, dat een zoo bij uitstek nuttig instrument, dat eigenlijk drie functies kan vervullen, niet die populaire plaats is gaan innemen, waarop het recht heeft.

Men zal daarvoor aanvoeren, dat hier in Indië niet zoo verschrikkelijk veel te hooren valt, dat men de stations precies aan de golflengte moet onderscheiden, en wij gelooven dan ook wel, dat dit de voornaamste reden is. Maar wij spraken hierboven van drie functies. De golfmeter kan ook dienen om een zelfgebouwd toestel te ijken. Wil men niet steeds op den tast een station moeten afstemmen, dan is het van veel belang, dat men de juiste plaats weet, waar men op den condensator moet zijn om het bepaalde station te vinden.

Door middel van een golfmeter is het een klein kunstje voor de verschillende te gebruiken spoelen krommen te maken, aan de hand waarvan men zijn toestel precies zoo kan instellen, dat men nauwkeurig weet waar het bewuste station te vinden is. Als derde functie is een golfmeter te gebruiken als zeefkring. Heeft men een sterke storing van een locaal station of althans een station dat vlakbij de te gebruiken golflengte ligt, dan stemt men eenvoudig zijn golfmeter op den stoorder af, en de meter onttrekt zooveel energie aan den afstemkring van het ontvangtoestel, dat hier het effect van den stoorder zeer verkleind wordt t.o.v. het station, dat men hebben wil.

Een golfmeter is een zeer eenvoudig instrument en bestaat eigenlijk alleen uit een kring, waarin opgenomen is een draaicondensator en een spoel. Vanzelf sprekend worden aan den condensator de allerhoogste eischen gesteld, daar bij een losse verbinding tusschen schaal en platen een onnauwkeurige aflezing verkregen wordt en men in dit geval het beter zonder golfmeter kan doen, want onnauwkeurige aflezing geeft aanleiding tot allerlei vergissingen wat betreft de identificatie van een onbekend station, en eventueel van verkeerd ijken van het ontvangtoestel.

Enkele in den handel verkrijgbare ontvangtoestellen leveren bij hun apparaat een aantal krommen voor het bepalen van de golflengte, waarop men afgestemd is. Bij een dergelijk apparaat is natuurlijk het gebruik van een golfmeter niet meer zoo dringend noodig, daar men reeds een voldoende handleiding hieraan heeft. Zoo men echter niet in het bezit van een dergelijk toestel is, en men gewone draadgewonden spoelen met een normalen voet gebruikt, kan men deze spoelen zonder bezwaar voor een eigengemaakten golfmeter gebruiken.

De methoden voor de indicatie van een golflengte zijn verschillend.

In de eerste plaats noemen wij de „klik"-methode. Indien men een primaire ontvanger bezit, koppelt men den spoel van den golfmeter tamelijk vast met den antennespoel, van het ontvangtoestel. Is men in het bezit van een inductief apparaat, dan wordt de koppeling gemaakt met den secundairen spoel. Men brengt nu het ontvangtoestel vrij sterk in genereeren, en begint met den variabelen condensator van den golfmeter langzaam tedraaien.

Op een bepaald punt van den condensatorstand van den golfmeter hoort men vervolgens een tweeden klik. De punten, waarop deze klikken waargenomen worden, liggen soms een paar graden uit elkaar.

Men neemt hiervan precies het midden en vindt dan een condensatorstand, b.v. 30. Op de ijkkromme van onzen golfmeter lezen we nu met een oogopslag af op hoeveel lengte het ontvangtoestel afgestemd was.

Het is duidelijk dat deze golfmeter alleen bruikbaar is voor toestellen die kunnen genereeren. Hebben we een niet-genereerend toestel, dan kunnen we een golfmeter, zooals hierboven bedoeld, niet toepassen, doch moeten we van een zoemer-golfmeter gebruikmaken. Bij een dergelijke meter wordt in serie met den golfmeterkring een niet-vonkende zoemer alsmede een batterijtje geschakeld. De vonken van den zoemer kunnen gemakkelijk worden weggenomen door als shunt een niet-inductieven weerstand van 20 à 35 Ohm over de magneetspoeltjes te plaatsen.

Bij elke verbreking, die de zoemer in den stroomkring van de batterij door den golfmeterspoel teweegbrengt, krijgt de condensator een oplading en gaat de kring zoolang de onderbreking duurt op eigen golflengte slingeren. We hebben hier dus een klein gedempt zendertje gemaakt dat we met ons niet-genereerend apparaat gaan opvangen. Het is natuurlijk de weg om door middel van een bepaalde lengte uit te zenden. Nemen we aan een golf van 50 M. We vinden in ons ontvangtoestel hiervoor met een bepaalde spoelencombinatie een condensatortstand van b. v. 25 M.

Vervolgens stellen we onzen golfmeter op 60 M. golflengte en vinden op den condensator van onzen ontvanger, bij dezelfde spoelencombinatie een stand van zeggen we 40. Vervolgens nemen we het derde punt van meting door den golfmeter op een andere bekende golflengte b.v. 80 M. te stellen en vinden voor deze lengte op den condensator van ons ontvangtoestel een stand van — nemen we aan — 70.

We trekken nu een lijn door deze drie door ons gevonden punten en zien, dat dit een kromme wordt. Deze kromme kunnen we naar beide kanten verlengen en hebben nu een nauwkeurige aflezing gemaakt voor het geheele bereik dat met onze spoelencombinatie en condensator af te stemmen valt. We teekenen onze kromme in een geruit vel papier, waarop we in verticale richting de golflengte in meters hebben uitgezet, in regelmatige afstanden van elkaar, natuurlijk slechts die golflengten, die met de bepaalde combinatie te bereiken zijn. Horizontaal zetten we de condensatorstanden in graden af en kunnen dus bij een bepaalden stand van ons toestel onmiddellijk aflezen op hoeveel meter golflengte we afgestemd staan.

(Wordt vervolgd).

GRAF VON ARCO.

Van één van de pioniers, één van de mannen, die ontzaglijk veel hebben gedaan en in dit geval nog doet voor de ontwikkeling der radio-techniek, dr. H.C. Graaf von Arco, die onlangs zijn zestigsten verjaardag vierde, vertelt de *Radiogids.*

Geboren op 30 Augustus 1869 te Grossgorschütz in Oberschlesien bezocht hij het gymnasium te Breslau, was gedurende drie jaren officier in het keizerlijk Duitsche leger, doch ging, daar hij in dit métier geen bevrediging vond, over naar de techniek.

Onder geheimraad Riedler werkte hij in het laboratorium van de Technische Hoogeschool te Charlottenburg en legde zich speciaal toe op machine-bouw.

Toen iets uitlekte omtrent de proeven, welke professor Slaby nam op een geheel nieuw gebied, dat der radiotelegrafie, interesseerde zich von Arco sterk daarvoor; weldra werd hij medewerker van Slaby. Samen bouwden zij verder op de grondslagen, welke gelegd waren door den eminenten Duitschen geleerde, professor Hertz, de eigenlijke grondlegger van de radio-techniek. Graaf von Arco, die inmiddels als ingenieur bij de „Allgemeine Elektrizitäts Gesellschaft" (A.E.G.) werkzaam was, besteedde allen tijd, waarover hij kon beschikken, aan zijn proeven in samenwerking met prof. Slaby.

Gelijktijdig echter waren door Marconi in Engeland en prof. Braun in Straatsburg ook prachtige successen op het gebied der draadlooze telegrafie behaald, zoodat de feitelijke toestand dus was, dat drie groepen onafhankelijk van elkaar werkten aan de oplossing van een vraagstuk, dat destijds slechts matige belangstelling opwekte bij het publiek, en aan de verwezenlijking waarvan in technische kringen ernstig getwijfeld werd.

Er bestond een scherpe concurrentie, waaraan echter goeddeels een einde kwam, toen de systemen Slaby-Arco en Braun vereenigd werden. De patenten van het eerste systeem waren in handen van de A.E.G.; die van Braun in handen van Siemens & Halske. Het was vooral op aandringen van den keizer, die uit militair en maritiem oogpunt het groote belang der draadlooze telegrafie inzag, dat bovengenoemde vereeniging plaats had en zoo ontstond in 1903 de Telefunken-Maatschappij (Gesellschaft für drathlose Telegraphie m.b.H.). Vanaf de oprichting tot nu toe was Von Arco hoofd-ingenieur en technisch leider van deze maatschappij, die zich in haar ruim zes-en-twintigjarig bestaan een reputatie heeft opgebouwd, welke door geen andere op radiogebied wordt overtroffen of zelfs maar geëvenaard.

Toen in 1906 de bluschvonkenbaan in principe door Wien was uitgevonden, werden door Von Arco en zijn ingenieurs uitgebreide proeven daarmede genomen, en werd na verdere ontwikkeling dit systeem toegepast in de Telefunken scheeps- en kuststations.

De Wiensche vonkenbaan beteekende een geweldige vooruitgang in de zendtechniek, daar de terugwerking der antenne op den gesloten trillingskring grootendeels opgeheven werd en daardoor een onaangenaam dempingsverschijnsel tot het verleden behoorde. Scherper afstemming, geringere demping en grooter werkingssfeer waren de kenmerken van de zenders met bluschvonk.

Uit dit systeem sproot voort de z.g. bluschvonktoonzender, waarmede het gelukte de grootste afstanden te overbruggen.

Toen bij de verdere ontwikkeling der techniek de voordeelen der ongedempte golven zich scherper markeerden, was het wederom von Arco, die een helder inzicht had in de mogelijkheden van frequentievermenigvuldiging door middel van door gelijkstroom verzadigde ijzertransformatoren, waardoor het mogelijk was zeer hooge frequenties op te wekken, welke met succes voor de radio gebruikt konden worden.

De machine-zender, waarbij het grondperiodental van een hoogfrequent-inductor door statische omvorming in hooge en allerhoogste frequenties kan worden omgezet, dankt zijn ontwikkeling ook voor het grootste gedeelte aan Von Arco.

De machtige zenders te Nauen met hun gigantische machine-installaties zijn het levenswerk van Von Arco en toen bleek, dat radio-communicatie door middel van Nauen mogelijk was met elk willekeurig punt van de aarde, en ook de grootste afstanden, welke op aarde bestaan, in de bun lagen van het net, dat Von Arco's geniale brein had geworpen om den aardbol, verleende in 1916 de Universiteit te Straatsbrug Von Arco het eere-doctoraat.

De electrodenlamp, zooals die in principe door Von Lieben voor de radio bruikbaar gemaakt was en op welk systeem de moderne radio-techniek berust, had reeds vanaf den beginne Von Arco's volle belangstelling en dankt hem feitelijk haar groote uitbreiding, ontwikkeling en toepassing.

Radio-varia.

Radio-Terminologie.

Het Engelsche tijdschrift *The Listener* heeft een prijsvraag uitgeschreven, waarbij verzocht wordt nieuwe en betere woorden te zoeken voor veel gebruikte radiotermen, zooals „luidspreker", „studio", „luisteraar" „ontvangtoestel", enz. De „radio-terminologie" is niet alleen in het Engelsch, maar ook in vele andere talen minder juist en evenmin „van vreemde smetten vrij."

Radio voor de Blinden.

Winston Churchill heeft op den eersten Kerstdag een liefdadigheidsoproep gedaan door middel van de B.B.C.-stations, voor het „Radio-voor-de-blinden"-fonds. Deze oproep heeft buitengewone resultaten gehad; meer dan 10.000 pnd. st. werd voor dit doel geschonken door radio-luisteraars, terwijl de „Radio Manufacturers' Association" besloten heeft 1000 complete radio-toestellen bij blinden te installeeren, eveneens ter waarde van 10.000 pnd. st.

Spoorweg Radio.

De Canadeesche spoorwegen geven thans een maandblad uit, getiteld *Radio-Features*, waarin de belangrijkste programma's van de komende maand worden aangekondigd en besproken. Deze programma's zullen in de treinen, die van radio-installaties voorzien zijn, ten gehoore worden gebracht. Op het oogenblik zijn reeds meer dan 70 wagons van de „Canadian National Railways" uitgerust met radio-installaties, terwijl alle nieuwe wagons hiervan reeds bij den bouw voorzien worden.

In een Spaansche Gevangenis.

Sinds 21 December l.l. kunnen de veroordeelden in de vrouwengevangenis te Barcelona naar radioprogramma's luisteren. De inrichting bezit een ontvanginstallatie, waarmede een groot aantal luidsprekers verbonden is.

Radio-auto's voor de politie.

De radio-politie-dienst te New York zal binnenkort met 200 auto's worden uitgebreid. De golflengte 240 m. is in Amerika speciaal voor politie-diensten bestemd.

Hoeveel Luisteraars zijn er in de Vereenigde Staten?

In de Vereenigde Staten zal men om het juiste aantal luisteraars vast te stellen bij de eerstvolgende volkstelling ook gegevens omtrent het in bezit hebben van een ontvangtoestel vragen.

In Duitschland.

Op 1 Januari 1930 bedroeg het totale aantal luisteraars in Duitschland 3 066 682. Tegenover 1 October 1929 heeft dus een toename van 223 113 of 7,8 pct. plaats gevonden. Op 1 Januari 1929 werden in Duitschland 2 635 567 luisteraars geteld.

Amerikaansch!

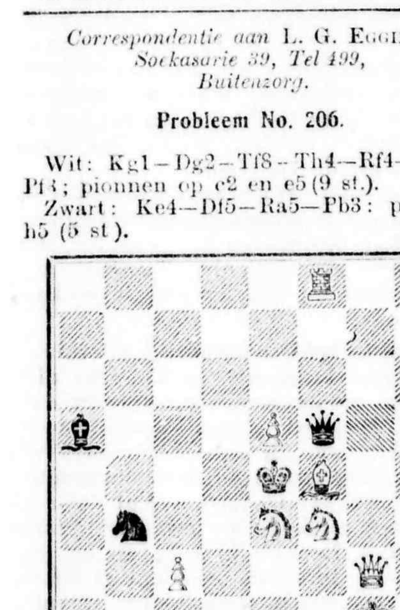
Een Amerikaansch omroepstation heeft het denkbeeld geopperd om bij begrafenissen radiomuziek te gebruiken. Men heeft zich dit zoo gedacht, dat door den zender op een bepaald uur van den dag een speciaal „begrafenisprogramma" wordt gegeven, waaraan zich de begrafenisplechtigheden kunnen aanpassen. In plaats van een orkest zou men eenige luidsprekers bij het graf kunnen plaatsen.

SCHAAKRUBRIEK.

Correspondentie aan L. G. EGGINK, *Soekasarie 39, Tel 499, Buitenzorg.*

Probleem No. 206.

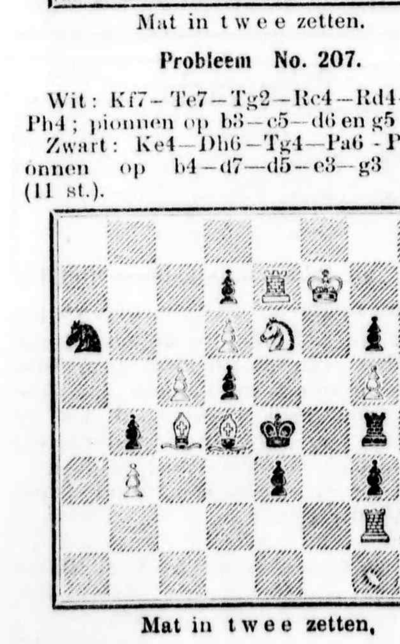
Wit: Kg1—Dg2—Tf8—Th4—Rf4—Pe3—Pf3; pionnen op c2 en e5 (9 st.).
Zwart: Ke4—Df5—Ra5—Pb3: pion op h5 (5 st).

Mat in twee zetten.

Probleem No. 207.

Wit: Kf7—Te7—Tg2—Rc4—Rd4—Pe6—Ph4; pionnen op b3—c5—d6 en g5 (11 st.).
Zwart: Ke4—Dh6—Tg4—Pa6—Ph5; pionnen op b4—d7—d5—e3—g3 en g6 (11 st.).

Mat in twee zetten,

Het laatste probleem vereischt een kleine toelichting, opdat sommige oplossers niet den juisten sleutelzet, dien zij eventueel zouden gevonden hebben, verwerpen op grond van de overweging, „dat men op den eersten zet *geen schaak mag geven en ook niets mag nemen.*" De oplosser heeft zich van eenigen compositieregel *niets* aan te trekken. Hij handelt alleen in overeenstemming met de schaakregels, waaraan ook elk probleem moet voldoen.

Overigens moet ons ten aanzien van deze opgave de opmerking uit de pen, dat ze meer „volume" dan „inhoud heeft".

De Hertogen van Brunswijk en het Schaakspel.

In Duitschland hebben verscheidene vorstelijke en andere hooggeplaatste personen zich met voorliefde met het schaakspel beziggehouden en de beoefening ervan in hun landen of omgeving bevorderd. Behalve Frederik de Groote, bekend om zijn oorlogen met Oostenrijk en Frankrijk, groot strateeg op het werkelijke oorlogsterrein was, is het bekend, dat hij af en toe gaarne speelde en de legende omtrent het schaakdorp Ströbeck heeft hem tot held. Maar ook eenige anderen zijn te noemen.

I. Hertog Ernst van Brunswijk. Hij werd geboren in 1497 en stierf in 1550. Tezamen met Johann Friedrick was hij in 1547 als krijgsgevangene in het leger van Karel V. Met hem speelde de ongelukkige Johann Friedrick in die dagen menige partij schaak, waardoor zij hun leed trachtten te vergeten voor enkele uren. Op een morgen, toen zij weer in een partij schaak verdiept waren, trad een bode binnen, die Johann Friedrick den dood aanzeide. Deze tragische scène is op schitterende wijze in een schilderij weergegeven.

II. Gustavus Selenus, Augustus, Hertog van Brunswijk. Een nakomeling van Ernst van Brunswijk, werd den 10en April 1579 geboren. In 1616 zag zijn beroemd schaakwerk te Leipzig het licht. Het titelblad bevat verscheidene interessante illustraties. De bovenste beeldt enkele legendarische tooneelen uit betreffende de uitvinding van het schaak. In de verte ziet men Troje branden. Dit betreft de sage van de uitvinding van het schaakspel door Palomedes, maar op de teekening zit de hertog in stede van Palomedes aan het schaakbord. Onder aan is de geschiedenis van Columbus en het ei in beeld gebracht. Ook hier is het conterfeitsel van den hertog geteekend in plaats van dat van Columbus.

Magneetjes Trekken!

Des hertogen waardevolle verzameling van schaakmanuscripten is behouden gebleven. Eenige ervan treft men aan in de bibliotheek te Wolfenbüttel.

III. Karl Friedrich August Wilhelm, Hertog van Brunswijk, werd geboren in 1804 en overleed in 1873. Tijdens de revolutie van 1830 moest de hertog van Brunswijk zijn land verlaten en zocht hij zijn toevlucht te Parijs en Genève. Zijn politieke agent, Silberschmidt, de probleemcomponist, werd om politieke redenen in de gevangenis geworpen en publiceerde, terwijl hij gevangen zat, in 1845 zijn problemenverzameling. Morphy speelde in 1858 een schitterend miniatuur blind tegen den hertog, gedurende een opvoering van „De barbier van Sevilla".

De Hongaarsche schaakjournalist Hoffer die jaren lang in Engeland woonde, schreef den 31sten December 1910 omtrent hem in *The Field*: „Prins Napoleon nam geregeld schaakles bij Rosenthal. Dit deed ook de Hertog van Brunswijk, die zijn millioenenbezit aan de stad Genève vermaakte. De hertog bezocht ook, wanneer in het Théatre Français, te Parijs, premières werden gegeven, het Café de la Régence en speelde daar meestal met Préti, den eersten uitgever van „La Stratégie" Dat was in de zestigerjaren, en wij herinneren ons nog den excentrieken, wonderlijken heer, in zijn muisgrauw pak en handschoenen. Hij droeg een glanzend zwarte pruik en dito baard à la Henri IV en had een daarbij passende, kunstmatig-jeugdige gelaatskleur. Ofschoon hij zich overdadig met diamanten tooide, van welke hij een zeer kostbare verzameling bewaarde in een in den wand van zijn slaapkamer ingemetseld kistje, speelde hij met den armen Pétri slechts om één frank de partij, en deze munt ging gedurende het spel van den een op den ander over."

Russisch Driepaardspel.

Gespeeld in het Karlsbader concours van 1929.

Wit: Prof. dr. A. Becker. Zwart: dr. M. Euwe.

De annotaties bij deze partij zijn van den Witspeler.

1. e2—e4 Pg8—f6
2. Pb1—c3 e7—e5
3. Pg1—f3 Bf8—b4
4. Rf1—c4 d7—d6
5. Pc3—d5 Pf6×d5
6. Rc4×d5 0—0
7. c2—c3 Rb4—a5
8. d2—d3 c7—c6
9. Rc1—g5 . . . .

Wint een ontwikkelingstempo, zonder evenwel openingsvoordeel te bereiken.

9. . . . . Dd8—e8
10. Rd5—b3 Kg8—h8
11. Dd1—e2 Pb8—a6!

Dit paard moet naar e6. Wit beproeft dit te verhinderen, maar moet daartoe afstand doen van zijn Raadsheerenpaar.

12. Pf3—h4 Pa6—c5
13. Rg5—e3 Pc5×b3

Op 13. . . ., Pe6 zou 14. Rf5 zijn gevolgd, benevens eventueel Dg4.

14. a2×b3 Ra5—d8
15. Ph4—f5 De8—e6
16. b3—b4! . . . .

Dit dreigt 17. Pd6×, Dd6× 18. Rc5, enz.

16. . . . b7—b6
17. 0—0 g7—g6

Het begin van een riskanten pionnen opmarsch, waardoor Wit het betere spel krijgt. Solide was 17. . . ., Dg6 met den tegenzet 18. g4!

18. Pf5—g3 f7—f5
19. e4×f5 g6×f5
20. f2—f4! . . .

De pionnen e5 en f5 vormen nu welkome aanvalsobjecten voor Wit.

20. . . . Rc8—d7
21. Ta1—e1 Rd8—c7
22. c3—c4! . . .

Om den raadsheer op den hoofddiagonaal te brengen.

22. . . . Ta8—e8
23. Re3—d2 Kh8—g8
24. Rd2—c3 De6—g6
25. De2—d1 . . .

Er dreigde 25. . . ., ef×. Van d1 uit werkt de dame uitstekend naar h5, b3 of zelfs naar a1.

25. . . . c6—c5
26. b4—b5 e5×f4

Dit erop los slaan leidt na weinige zetten tot uitgesproken voordeel voor Wit. Zwart wilde evenwel de verdere versterking der Witte stelling niet afwachten.

27. Pg3—h5 d6—d5
28. c4×d5! . . .

Anders wordt de hoofddiagonaal door d5—d4 versperd.

28. . . . Rc7—d8

Ter bescherming van het punt f6. De tegenactie 28. . . ., Rb5× faalt door 29. d6!, Rd6× 30. Db3†, c4 (op Tf7 of Df7 volgt 31. Pf6†) 31. Db5×, Dh5× 32. Dd5† plus Dd6×.

29. Te1×e8 Tf8×e8
30. Ph5×f4 . . .
31. Dd1—h5 . . .

Stelling na Wits 31sten zet.

In deze stelling werd de partij afgebroken. Het overwicht der Witte stelling berust minder op den pluspion, dan op de sterke dreiging Tf1—f3—g3†

31. . . . Rd8—f6

Ingeval Te3, dan 32. Pe6, Re6× 33. Dh6! en Wit wint.

32. Tf1—f3 Rf6×c3
33. b2×c3 . . .

Nu zijn de Witte pionnen weer verbonden.

33. . . . Dd6—e5?

Dit kost na weinige zetten de dame. Zwart had door 33. . . ., Te7 nog taaien weerstand kunnen bieden.

34. Tf3—g3† Kg8—f8
35. Dh5—h6† Kf8—e7
36. Pf4—g6†! h7×g6
37. Tg3—e3 De5×e3†

Op Kd6 volgt natuurlijk niet 38. Dg6×?, Te6!, maar eenvoudig 38. Te5×.

38. Dh6×e3† Ke7—f6
39. De3—g3 Rd7×b5
40. c3—c4 Rb5—a4

Gedwongen, want Ra6 zou 41. Dd6†, Kf7 42. Dc6 plus d6 ten gevolge hebben gehad.

41. h2—h4 Te8—e5
42. Dg3—g5† Kf6—f7
43. h4—h5 g6×h5
44. Dg5—g5† Kf7—g7
45. Db5—g5† Kg7—f7
46. Dg5—f4! . . .

Wit wint pion f5, daar 46. . . ., Kf6 niet opgaat wegens 47. Dh6†, Kf7 (Ke7 48. Dg7†, Kd6 49. Df6†) 48. Dh7†, K onv. 49. Dh8† plus De5×.

46. . . . Te5—e1†
47. Kg1—f2 Te1—e7
48. Df4×f5† Kf7—e8
49. Df5—c8† Ke8—f7
50. Dc8—d8 Te7—d7
51. Dd8—h8 Kf7—g6
52. g2—g4 . . .

Een leuke struikeling ware 52. De8†?, Tf7† enz.

52. . . . Td7—g7
53. Dh8—h5† Kg6—f6
54. Dh5—f5† Kf6—e7
55. d5—d6†! Ke7—e8
56. Df5—c8† en zwart gaf het op, want op Kf7 wint 57. d7 den raadsheer.

Philidors Paardenspel.

Hieronder volgt de partij, die Morphy in 1858 in de Parijsche opera speelde tegen den hertog van Brunswijk, die daar onder den schuilnaam Graaf Isouard, vaak vertoefde.

Wit: Morphy (blind). *Zwart:* Graaf Isouard.

1. e2—e4 e7—e5
2. Pg1—f3 d7—d6
3. d2—d4 Rc8—g4
4. d4×e5 Rg4×f3
5. Dd1×f3 d6×e5
6. Rf1—c4 Pg8—f6
7. Df3—b3 Dd8—e7
8. Pb1—c3 . . .

Morphy heeft gelijk, den dameruil niet toe te laten en den pion op b7 niet te slaan. Iedere figurenafruil is een groote en overbodige concessie aan den zwakkeren speler, die bij groote complicaties of bij een bord vol stukken overal spoken ziet en in de war raakt.

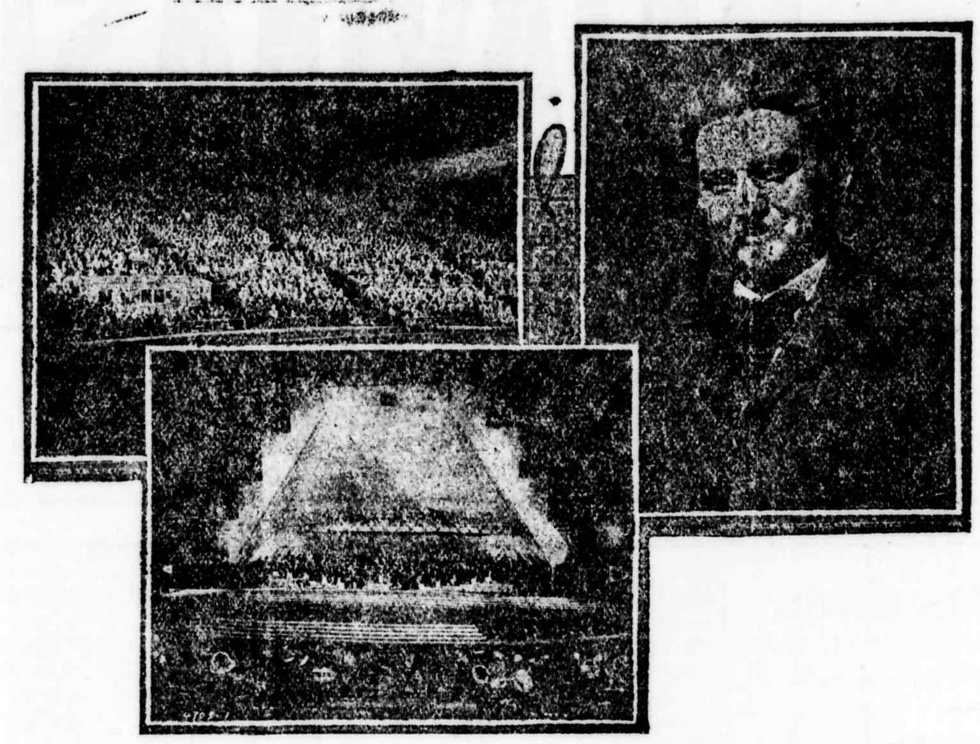
8. . . . c7—c6
9. Rc1—g5 b7—b5

Stand na Zwarts negenden zet.

De Filmwereld.

Jazz-Mad.

Een Universal film welke binnenkort in het Deca Park wordt vertoond.

Charlie Chaplin --- zooals hem niet velen kennen.

„Stadslichten", de nieuwe film van Charlie.

Nacht-opname in het park van Chaplin's studio. Het is tien uur in den avond; ik zit op een rieten stoel in het duister vlak tegenover het schel-verlicht tooneel.

Er is een met water gevulde gracht te zien, tamelijk breed en misschien vijf-en-twintig meter lang, die in de komende film een rivier zal voorstellen, dwars door een groote stad. Langs de rivier loopt de kade; van de straat leiden steile trappen naar de rivierbedding.

De rij straatlantaarns, die aan de kade staan, weerkaatsen zich in de rivier; ergens in den achtergrond, daar waar de rivier zich buigt, geven de verlichte vensters van een paar grootsteedsche woonhuizen den indruk van belangrijken afstand. De nieuwe film al „Stadslichten" genoemd worden („City lights"). De scenario doet aan de Theems-embankment te Londen denken.

Chaplin is nog in „burger"; heelemaal in 't wit met tennisschoenen: witte pantalon, pullover, zelfs de sportpet is wit.

Chaplin is zijn eigen regisseur, hij werkt zonder veel ophef of drukte, er is zekere fleurigheid, zekere goedmoedigheid in zijne regelingen. Hij zwaait met zijn dunne stokje, dat steeds deel uitmaakt van zijn vermomming; meer huizengevels wenscht hij op den achtergrond van zijn beeld.

Er wordt zoo'n gevel aangedragen, amper twee meter hoog, bestaande uit een zwarte plank, waarin gaten voor de lichten. De oude rot Chaplin vindt het nog steeds vermakelijk, dat deze plank op het doek het „doet" als een huis van meerdere verdiepingen. Hij lacht als een jongen over deze goochelarijen der lens en ook een beetje over de menschen, die op 'n goeien dag, vóór het doek, gelooven, dat er werkelijk groote huizen zouden hebben gestaan.

Hij werkt zeer accuraat en volledig, maar men bemerkt duidelijk, dat hij niet zou kunnen werken, als het hem geen plezier verschafte.

Vanuit de bungalow, grenzend aan de tooneelruimten, doet een gramofoon een tango hooren.

Meteen begint plotsteling de in 't wit gekleed Chaplin, beneden aan de kade, een tango te dansen, met zijn stokje als zijn dame, zeer soepel een zeer gracieus.

Hij denkt er niet meer aan om de lui van de schijnwerpers bevelen te geven, hij laat alle werk eenvoudig liggen, puur en alleen, omdat deze tango hem aanvuurt, in beweging brengt en omdat het hem nu zoo invalt.... en omdat hij juist in de goeie stemming is.

Waar hij nu met dansen begint, laten ook de werklui alles liggen; zij treden naderbij en zien toe hoe de groote „kei" Charlie Chaplin, midden in den arbeid, aan het dansen slaat. . . . totdat de plaat afloopt, de danser ophoudt met dansen en . . . . de arbeid wordt hervat, alsof er niets was gebeurd.

Na een tijdje zit Chaplin naast mij en legt mij het stukje handeling uit, dat vandaag gedraaid zal worden: „Dus — een chique type uit de groote wereld — die man in rok daarginds, zal er voor spelen — zal de trappen naar de rivier afdalen; hij wil een eind aan zijn leven maken.

Hij heeft een klein handkoffertje bij zich, in den koffer zit een koord met lus, die hij om zijn hals legt; aan de andere zijde van het koord is een zware steen gebonden. Dan kom ik de treden af, zie wat er gaat gebeuren, vang den man op en spreek hem ernstig toe. Wij kibbelen dan wat, de lus raakt bij toeval rond mijn nek en.... ik plomp, in zijn plaats, in het water. Het zal heel grappig kunnen worden... ha-ha-ha!" Hij is vandaag in een bijzonder goed humeur.

De schijnwerpers trekken allerlei nachtkevers aan. Een van deze is in 't water getuimeld, kampt met zijn leven; kringen van golfjes in het water rond hem toonen aan, hoe taai hij den strijd strijdt. Chaplin staat op, gaat naar den oever van de gracht en vischt met den haak van zijn stokje het arme dier op.

Als hij weer naast me zit, geeft hij opheldering van zijn goedhartigheid.

„Het water, weet u, moet geheel stil zijn, krinkelingen en luchtblaasjes bederven n.l. de foto."

Met een laatsten, controleerenden blik naar de schijnwerper in 't rond zegt hij: „Ziezoo, alles dus in orde, dan ga ik me aankleeden. Komt u mee."

Chaplin, in dit witte sport-pakje, is eenigszins een cliché-type. Hoe zal nu deze onopvallende figuur worden tot dien anderen, onmiskenbaren, die over de wereld bekend is als Charlie Chaplin?

Chaplin's kroeskop is geen pruik. Ik ben gisteren erbij geweest, toen een massieve kapster zijn mooi-krullend reeds grijzend haar zwart verfde, wat Chaplin rillen deed van afkeer. Maar.... aldus troost hij zich — het moet nu eenmaal en het is netter, minder onaangenaam dan een pruik.

Wij gaan de afdeeling garderobe binnen: in een zij-ruimte speelt de gramofoon denzelfden tango als van zooeven. Het is zijn lievelings-tango. Uit een andere ruimte komt Kono, Chaplin's Japansche bediende, het garderobe-vertrek binnen en vraagt bijna ceremonieel:

„Is het zóó goed, mr. Chaplin? Of mogelijk iets te zacht?"—„Neen, het is juist goed." Waarop Kono gerustgesteld verdwijnt.

De pullover, boven 't hoofd uitgetrokken, brengt het haar in dien toestand van verwarring, waarin het ten slotte onder het smal-gerande, zwarte, ronde dopje voor den dag zal komen. Chaplin haalt met een paar haastige vingerbewegingen, het nog wat meer door elkaar en drukt het dan bovenop plat. Maar de man, die voor me staat, krijgt daardoor nog altijd niet gelijkenis met den Chaplin van 't witte doek.

Allengs groeit er onrust in hem en kijkt hij het vertrek rond. Daarginds ligt de wijde broek met de afhangende pijpen; in den beginne streelt hij ze bijna teederlijk, dan daalt hij in de beide pijpen, waaruit van onderen, onwezenlijk, de witte tennisschoenen piepen.

Deze disharmonie blijft nog een tijdje bestaan, want Chaplin begint zóó, als hij nu is, met het maken van zijn masker! Allereerst witte poeier over het heele gezicht, daarna voor den spiegel een kort oogenblik van mimiek, waarbij het gezicht in de lengte wordt getrokken; dan de wenkbrauwen geverfd, rond, worst-vormig gebogen even boven de natuurlijke, die echter niet heelemaal worden weggeschminkt.

En dan — dan het snorretje. Ik zou hebben willen wedden, dat het kneveltje een duurzaam rekwisiet was: menschenhaar op een bodempje van gaas gehecht en als zoodanig als een klaar-geheel met mastiek geplant op de bovenlip. Maar neen, hij doet het op de ouwerwetsche manier, op de provinciale: met haarwol, telkenmale met nieuwe haarwol, die hij dan zelf bijknipt.

Ziezoo, nu kleeft het propje onder den neus, beide helften van het snorretje in één stuk. De wolprop is veel te groot, staat bijna nijdig, heelemaal niet Chaplin-achtig. Eerst langzamerhand doen een dozijn juist-gemikte schaarhappen, boven, onder, schuins, 't 'm.... leveren den onnavolgbaren snit, het kleine-ietsje, dat boven de lippen is gewipt.... en, zoo dikwijls nageaapt, nimmer bereikt!

En thans komt er een heel belangrijk oogenblik.

De wenkbrauwen zijn er, ook het snorretje, maar 't gezicht is nog vreemd. Nu loopt Chaplin nog één keer op den spiegel toe, zeer dicht er aan toe, zoodat de spits van zijn neus bijna het glas raakt; hij trekt een gezicht, waarbij hij alle tanden laat zien, houdt dit een oogenblikje vast en.., laat dan ijlings de spieren schijnbaar opnieuw in de oude positie terugglijden.

Maar slechts schijnbaar. Want wat nu in den spiegel kijkt, is iets heel anders dan dat, wat een kwartier geleden zich ervoor vertoonde. Dit is niet meer Chaplin als privé-mensch, die straks buiten den tango gedanst heeft, dit is reeds — ondanks de tennisschoenen, die zoo vreemd van onderen uit de broekspijpen steken — dit is alreeds dat hoopje misère van het trillende doek, dat met zijn groote oogen zich door de omstandigheden heen werkt, dit is reeds de aan millioenen bekende, stumperige marionet.

Chaplin is in dit ééne oogenblik vóór den spiegel uit zich zelf getreden en in de figuur gekropen, die hij uit niets geschapen heeft, waar allen plezier om hebben, hoewel de figuur zeer treurig is.

En van nu af aan wordt er, totdat de figuur àf is, in het kleine vertrek geen woord meer gesproken. Alleen de tango klinkt zacht, van uit het zij-vertrek.

Zwijgend trekt hij dikke sokken aan en de „kistjes" over de smalle, elegante voeten. Om den hals een niet geheel schoon boordje, dat eigenlijk een heel gewoon kraagje is, maar door een zekere kneep een bijzonderen vorm krijgt als elegant bedoeld met tegenovergesteld effect.

De zwart-zijden das is niet een vastgenaaide, maar wordt, met veel charme extra onhandig, zelf gestrikt. Dan glipt Chaplin in iets wat een vest moet verbeelden en ten slotte in het zwaluwt jacket van onbeschrijfelijke kleur, iets van chocolade-bruin en grauw-grijs.

Nu nog een greep naar den hoed en één greep naar het stokje: dan vaart er een ruk door het lichaam, die de houding van schouders en ellebogen wijzigt en... alles is klaar.

Van dit oogenblik af kan Chaplin niet meer los worden van zijn masker. Het houdt hem vast, het laat hem niet meer vrij.

Dat alles zou heel goed zijn als hij in zijn nieuwe film niet anders dan hoofd-acteur was, maar hij is ook nog regisseur, hij groepeert de spelers om zich heen; hij doet — met zijn masker! — aan elk de bewegingen voor en dat brengt allerlei moeilijkheden met zich mede.

De repetitie is begonnen. De zelfmoord-candidaat komt met moeizame, onzekere passen de trappen naar beneden. Hij is een lange breedgeschouderde man, hij draagt over zijn rok een jas, de hoed zit scheef achterover. Hij opent het koffertje, neemt het koord en de lus en den steen eruit, legt de lus om den hals.

Nu verschijnt boven aan de treden, uit de donkerte der straat, Charlie Chaplin. Hij overziet, begrijpt wat daar beneden zich afspeelt, waggelt de trappen omlaag en staat nu naast den langen man.

Wanneer Chaplin repeteert, doet hij, opdat elk zijner bewegingen en ook die der partners vastgelegd worden, zijn spel begeleid gaan van woorden.

Het zijn door pauzes onderbroken korte, in staccato-uitgestootene uitroepen van een kleine, grappige stem. Zoo iets als: „Mijn God, wat doe je daar? — Doe het niet, schaam je toch! — denk er nog eens over, denk aan den dag van morgen! — Morgen is er zonneschijn, morgen zingen de vogels, geuren de bloemen".

Als hij van de bloemen spreekt, trekt hij er een uit zijn knoopsgat, ruikt er een oogenblik aan en steekt haar gauw weer op haar plaats.

Zoolang Chaplin zijn aandeel speelt en spreekt, is alles prachtig in orde. Maar dan springt hij rond, komt op de plaats van den langen man, praat in zijn plaats om hem aan te toonen, hoe hij zich dien zelfmoordenaar had gedacht. Opnieuw klinkt 't staccato:

„Toe, ga weg! — Ik wil er 'n eind aan maken! —
Weg met mij, daarheen!"

Maar de „lange" is iemand, die heelemaal niet staccato spreken kàn, maar juist met een donderende stem zijn vertwijfeling vertolkt. Hetgeen Chaplin hem vóórdoet, brengt hem juist geheel van de wijs, maar hij wil toch probeeren het na te doen. Zoodat nu een donkere bariton pathetisch declameert: „Ga weg van mij! Ik wil mijn ellendig-zelf aan de golven der zwarte rivier prijsgeven!"

Chaplin doet 't hem opnieuw voor, maar na iederen keer, dat de „lange" dit moest aanzien, doet hij het zelf slechter.

De scène die heden opgenomen wordt, beslaat in de film niet meer tijd dan een deel van een minuut. Chaplin heeft haar reeds den vorigen dag in de kamer geprobeerd.

Nu wordt ze den heelen nacht, steeds opnieuw van voren af aan, door genomen, totdat de „lange" zijn rok-overhemd verwisselen moet, omdat het plastron en de kraag reeds lang zijn bezweken. En wanneer dan tegen drie uur 's morgens eindelijk een paar korte opnamen „geschoten" zijn, deelt Chaplin mij, terwijl hij mij ter zijde neemt, in diep vertrouwen mede:

„Neen, het kan zóó niet... ik moet naar een anderen zelfmoordenaar-candidaat omzien...

Chaplin werkt aan deze film meer dan anderhalf jaar. Hij heeft in al dien tijd meer dan 60.000 meter film verdaan, waarvan hij hoogstens 500 goed kan keuren, maar als hij nu den zelfmoordenaar inruilt, zal hij op die goede 500 weer een paar dozijn verliezen.

— Zoo dikwijls men van Chaplin afscheid neemt, heeft men 't gevoel: nu was je bij een ouden, trouwen vriend, bij iemand, die je na staat, die je broer kon zijn.

Dat is geen ijdelheid of zelfoverschatting—het gaat allen zoo, die langer of korter tijd in zijn nabijheid leven. Het is een vorm van zijn genie, dat hij de menschen betoovert.

Alle dweperij ter zijde schuivend, kan men gernst zeggen, dat in zijn nabijheid te zijn, met hem te babbelen of hem bij het werken gade te slaan, een verbluffende gebeurtenis beteekent. De kracht der betoovering werkt — als een natuurkracht — al te sterk in op hem, die hem te nabij komt.

De millioenen, die hem, van 't doek, tot hunne harten hooren spreken, staan op den juisten afstand: zij verkrijgen tegen entrée-geld het recht op de steeds nog van kracht zijnde uitstraling, die in weerwil der verre diepten van het tooneel, waar hij zijn rol instudeert en zich laat filmen, haar invloed op den toeschouwer niet mist. Wat zij van die uitstraling ondervinden, is juist wat hij wil dat zij ontvangen en wat zij noodig hebben: de bekoring vol sympathie, die er van Charlie Chaplin op de film uitgaat.

Al Jolson in

de geluids-film welke binnenkort hier wordt vertoond.

GRETA GARBO.

Over Greta Garbo, die men dezer dagen in de film De Spionne kan zien, schrijft dr. J.F. Otten een lyrische beschouwing in de *N. R. C.*:

Zij bezit de koele voornaamheid van een chrysant en oogen die reiken naar verre einders. Zij heeft de diepe bezonkenheid van een bergmeer en de ongenaakbare hoogheid van een alpentop. Haar lichaam is slank als het lijf van een vlinder, de haren, vroeger opkrullend hoog boven de fijne wenkbrauwen en het hooge voorhoofd, nu meestal weggestreken achter de goed gevormde ooren, zijn blond en somtijds bovenaardsch.

Zij gelijkt op de koele, moeilijk bereikbare bloemen van de hoogvlakte.

Tot alle dingen weet Greta afstand te bewaren, zij leeft in een eigen, afgesloten sfeer, die moeilijk te doorboren schijnt. Maar wien het gelukt door deze sfeer te dringen, staat plotseling tegenover de andere zijde van haar wezen, tegen een warme bloem, een hartstochtelijke vrouw, die haar hart onvoorwaardelijk wegschenkt aan hem voor wien zij voelt.

Achter het koele vlindermasker van Greta Garbo ligt een wereld van hartstocht besloten. Hoe vaak worden niet haar fijngevormde trekken doorsneden door de felle pijn die alleen de liefde opwekt?

Hoe leeft haar hart zich uit in het bewegen van het soepele lichaam dat zich aan den geliefde vastklemt, den geliefde wiens lippen zij in vervoering kust! Men heeft haar wel eens een „vamp" genoemd, maar deze naam die zoo dierlijk klinkt, is zeker onjuist.

Niet te ontkennen is dat sommige films, waarin zij haar beste kunnen niet gaf, oppervlakkig gezien, aanleiding tot deze benaming konden geven, maar in zijn algemeenheid is deze term zeker onjuist. Zoo wordt de liefde die haar drijft niet alleen door de zinnen gedragen. Greta Garbo is een vrouw met een hartstochtelijke psyche en een hartstochtelijk lichaam. In haar spel is de liefde aanleiding, doel en einde van alle leven.

Voor haar slechts leeft zij. Haar liefde is een liefde teeder en hartstochtelijk, waarin zinnelijkheid en ziel tot een synthese zijn samengesmolten. De dierlijke liefde, die een Pola Negri zoo goed weet weer te geven, is haar vreemd. Greta's oogen zijn, ook in de sterkste zinsvervoering, steeds naar den hemel gericht.

Greta Garbo, in 1906 geboren, was nog heel jong, zestien jaren, toen de wensch haars harten vervuld werd: zij werd toegelaten op de Koninklijke Tooneelschool te Stockholm. Ieder die in de meening verkeert over tooneeltalenten te beschikken, kan zich bij het bewuste instituut, door rijkssubsidie gesteund, opgeven.

De school neemt echter slechts leerlingen aan die slagen voor een examen, afgenomen door een commissie van twintig leden, bestaande uit docenten van de school en vooraanstaande personen uit de tooneel-wereld. Greta Garbo legde dit examen met glans af en werd dus op de School voor het tooneel opgeleid.

Het Noodlot had evenwel anders beschikt. Toen Greta in haar derde studiejaar was en kort voor haar debuut stond, kwam zij in aanraking met den nu overleden, talentvollen Zweedschen regisseur Maurits Stiller, die acteurs zocht voor de film. Zij gevoelde terstond voor deze nieuwe richting. Eenige proeven werden genomen, Greta Garbo toonde zich bij uitstek geschikt en werd uitgekozen om een hoofdrol te vervullen in Gösta Berling, een film die velen van ons zich nog wel zullen herrinneren. Van dezen tijd af dateert haar succes.

Het was in deze film, waarin zij met Lars Hanson als partner optrad, dat Louis B. Mayer, vice-president van de toen pas opgerichte Metro-Goldwyn-Mayer, haar voor het eerst zag. Toen nu Greta Garbo aan de Ufa was „uitgeleend" om op te treden in de „Freudlose Gasse" (in Holland onder den titel „Stervend Weenen" vertoond) hadden zij en Stiller te Berlijn een onderhoud met den heer Mayer.

Deze engageerde haar en haar partner Hanson voor de Metro Goldwyn; feitelijk alleen omdat Stiller het wilde. Want het voornaamste oogmerk van Mayer was den begaafden Stiller met een contract naar de States mee te krijgen. Inderdaad gelukte dit. En nu wilde het toeval dat, terwijl Stiller in de Hollywoodsche atmospheer niet kon aarden en naar Zweden moest terugkeeren, Greta Garbo in Amerika weldra als een der „prominenten" werd erkend.

Zeer te betreuren is het zonder twijfel, dat Greta Garbo in de Europeesche filmwereld slechts zoo korten tijd heeft kunnen vertoeven. Want wat wij van haar in Gösta Berling en in de „Freudlose Gasse" hebben gezien, gaf hoop op een groote toekomst.

Want men mag zeggen wat men wil: Hollywood is niet de juiste atmospheer voor deze bloem van het Noorden, die slechts in een zuiverder, kunstzinniger atmospheer tot den hoogsten bloei kan komen.

Dit beteekent nu natuurlijk allerminst dat Greta Garbo zich in Amerika niet tot een groote kunstenares heeft ontplooid. Maar wij willen slechts opmerken, dat, zoo zij zich ontplooid heeft tot een kunstenares van de eerste grootte, deze ontwikkeling zich veelal voltrokken heeft ondanks de haar omringende omgeving. Evenals zij ginds in het dagelijksche leven de eenvoudige Greta, wars van valschen schijn en reclame, gebleven is, heeft zij ook in de film haar persoonlijkheid kunnen behouden.

Film-varia.

Gaston Ravel zal te Parijs L'Etrangère van Dumas Fils in filmbeeld brengen.

*

Fox en Paramount hebben hun ingenieurs opdracht gegeven, nieuwe pogingen in het werk te stellen tot het uitvinden van de practisch bruikbare stereoscopische film. Volgens *The Film Renter* zou men al een goed eind op weg zijn, en een nieuwe studio — die aan speciale eischen moet voldoen — op het terrein van laatstgenoemde firma in aanbouw zijn.

*

De volgende film van Cecil B. de Mille zal heeten: Madame Satan. Roland Young krijgt de hoofdrol.

Beter dan de tekst zet was Dc7. Morphy krijgt nu gelegenheid, een diepdoordachte en hoogst elegante combinatie uit te voeren, met verrassend schoon sloteffect.

10.	Pc3×b5	c6×b5
11.	Rc4×b5 †	Pb8—d7
12.	0—0—0	Ta8 - d8
13.	Td1×d7	Td8×d7
14.	Th1 - d1	De7 – e6 ?
15.	Rb5×d7 †	Pf6×d7
16.	Db3 - b8 † !	Pd7×b8
17.	Td1—d8 † mat.	

Volgens Maroczy een eeuwig schoone partij.

Oplossingen.

Nr. 195. Tweezet van Baron Wardener. 1. Rf2—d4.

Nr. 196. Tweezet van M. Feigl. 1, Ke5—e6.

Nr. 197. Tweezet van Vrijberghe de Coning. 1. Pf5—d4.

Nr. 198. Tweezet van Van Berkel. 1. Td7 - d8.

Nr. 199. Driezet van F. Michels. 1. Pb2—a4.

Nr. 200. Tweezet van G. Jordan. 1. Tc4—a4.

Nr. 201. Tweezet van J. J. Rietveld. 1. Tc8—a8.

Nr. 202. Tweezet van F. J. Schotel. 1. Dc2—c5.

Goede oplossingen werden ontvangen van:

B. Moechtar Benkoelen (nrs. 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201 en 202).

T. G. Oey, Buitenzorg), (nrs. 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201 en 202).

Rd. Sahit, Bolang, Buitenzorg, (nrs. 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201 en 202).

F. P., Weltevreden, (nrs. 195, 196, 197 198, 199, 200, 201 en 202).

W. O. Tan, Weltevreden, (nrs. 196, 197, 198, 199, 200, 201 en 202).

Waas, Weltevreden, (nrs. 197 en 198).

C. P. Bakker, Weltevreden, (nrs, 195 en 196)

Tan Hoat Liong, Buitenzorg, (nrs. 195, 196, 197 en 198).

Stand van den ladderwedsrijd.

	Vorige stand	Thans
Bakker	149	153
Mochtar	128	140
Waas	132	136
W.O. Tan	85	101
Hetharia	62	62
Rd. Sahit	45	62
F. P.	35	52
Prins	75	75
T. G. Oey	28	45
A. P. Kleute	47	47
G. Koesoema	40	40
Tan Hoat Liong	9	17
Warren	6	6

De heer C. P. Bakker, te Weltevreden, heeft de 150 punten overschreden en komt alzoo in aanmerking voor een prijs, die hem door de administratie van het *Bataviaasch Nieuwsblad* zal worden toegezonden.

Ad. Nr. 201. In dezen tweezet faalt. 1. Ra6 wegens 1. . . . ., Ta1 !

Correspondentie.

T, G. O., Buitenzorg. Wanneer men de 150 punten is gepasseerd, ontvangt men een prijs in den vorm van een boekwerk.

T. H. L., Buitenzorg. U kunt tijdelijk Uw inzending van oplossingen staken. De reeds behaalde punten blijven tellen gedurende een jaar. Daarna begint u pas wederom op nul

M., Benkoelen. Verzoeke Uw oplossingen rechtstreeks aan ons adres te zenden en niet aan de redactie van het *Bat. Nsbl.*

Kwaakje's Avonturen.

Kwaakje was een jonge kikvorsch. Hij woonde in een vijver tusschen het riet en daar hij aan het water geboren werd, was hij er heelemaal niet bang voor en had hij, zoo lang hij zich maar herinneren kon, slechts één wensch gekoesterd en die was: te gaan varen en — avonturen te beleven natuurlijk! Die avonturen vooral leken hem juist zoo bijzonder prettig.

Toen Kwaakje nog heel klein was en alleen maar een kop en een staart en geen pootjes had, zwom hij met misschien wel honderd zusjes en broertjes in den vijver rond. Was dat geen groote familie? Ze zwommen steeds in den vijver om voedsel te zoeken en konden het water niet uit, omdat ze nog geen pootjes hadden.

Maar al was Kwaakje nog jong, hij beleefde toch al avonturen.

Het eerste avontuur was het volgende:

Op zekeren dag sperde Geelsnavel, een groote eend, haar snavel dreigend open, juist toen Kwaakje er vlug vóór zwom, maar — Kwaakje was zóó vlug, dat — hij al lang weg was, toen Geelsnavel haar snavel weer dicht deed. Het had werkelijk niet veel gescheeld, of het was met Kwaakje slecht afgeloopen, maar gelukkig kon hij nog vroolijk rondzwemmen, al was hij natuurlijk wel wat van streek door den schrik.

Het tweede avontuur liep eveneens goed af.

Kwaakje werd door een jongen in een netje opgevischt en in een met water gevulden jampot gestopt, maar gelukkig was de jongen zoo dom — Kwaakje vond hem juist slim! — om den jampot om te gooien, waardoor het Kwaakje gelukte weer in zijn geliefden vijver te komen. Het kostte wel eenige inspanning, maar dat was minder.

Kort na dit laatste avontuur begonnen Kwaakje's pootjes te groeien: eerst kreeg hij achter- en daarna voorpootjes. Nu duurde het niet lang meer, of hij verloor zijn staart en toen was Kwaakje een echte kikvorsch, die zoowel in als buiten het water leven kon. Hij vond het nu ook wel eens prettig een eind te loopen, of eigenlijk moet ik zeggen: te springen, want springen kon hij als de beste.

Maar op een keer verdwaalde hij en kwam hij in een grooten vijver terecht. Die was heel wat grooter dan de vijver, waar hij geboren was en Kwaakje dacht, dat het de zee was.

Aan den kant dreef een mooi, klein bootje. Kwaakje trok zijn hemdje uit en bond het aan den mast. Nu had hij een boot met een zeil.

In die boot begon hij zijn eerste reis, een reis, die zeer avontuurlijk zou worden.

Kwaakje had een heelen tijd gevaren, toen hij een eiland ontdekte en daar op afstevende. Het was het eilandje, waar mevrouw Eend zat te broeden, maar dat wist Kwaakje niet.

Hij zwom eens om het eiland heen en ontdekte daarbij een plekje, dat geschikt was om te landen. Nu was dit toevallig juist de plaats, die mevrouw Eend uitgekozen had voor haar nest. Kwaakje legde aan en wilde aan wal stappen, toen mevrouw Eend plotseling haar kop tusschen het riet door stak.

Kwaakje, die dadelijk aan zijn eerste avontuur met Geelsnavel dacht, schrikte geweldig, maar deed al zijn best om er als een moedig avonturier uit te zien.

Nu hield mevrouw Eend dolveel van kikvorschen.

„Welkom op mijn eiland, schipper Kwaak!“ riep zij uit.

„Ik-ik w-wist niet, dat het uw eiland was,“ stamelde Kwaakje, die stond te trillen op zijn achterpootjes, „w-want d-dan zou ik hier nooit gekomen zijn.“

„O, het hindert volstrekt niet. Kom maar! Ik heb juist ergen honger!“

Bij het hooren van deze woorden wilde Kwaakje rechtsomkeert maken, maar dat ging niet, want mevrouw Eend hield zijn linker achterpootje met haar snavel vast en trok Kwaakje het eilandje op. Haastig bond zij hem vast aan het riet en zei:

„Ik zou je nu wel dadelijk kunnen opeten, maar morgen komen kuikentjes uit en ik zal je als een traktatie voor hen bewaren".

„Als 't moet, dan maar dadelijk!" had Kwaakje eerst in zijn wanhoop gedacht, maar nu zou er misschien nog redding komen opdagen. Als dat eens waar was!

Mevrouw Eend had zijn beide achterpootjes vastgebonden en ging weer op het nest zitten.

Kwaakje schreeuwde om hulp, maar die verscheen niet.

Eindelijk kwam de maan op en hoorde hij plotseling geritsel in het riet.

In het volgend oogenblik gluurde er een klein muizenkopje tusschen het riet door. Het was Pieps, de muis.

„Sst! Ik zal je bevrijden!" zei zij en begon het riet, waarmee Kwaakje vastgebonden was, met haar scherpe tandjes stuk te knagen.

Het duurde niet lang meer, of Kwaakje was vrij. Hij vertelde het muisje, dat mevrouw Eend hem den volgenden dag met haar kinderen had willen opeten.

„O, wat vreeselijk!" riep Pieps uit. „Mevrouw Eend is een afschuwelijk dier. Zij heeft mijn vader en moeder en de heele familie opgegeten. Ik ben hier mijn leven niet zeker en wacht daarom al tijden, of er niet het één of andere schip komt om mij te bevrijden".

„En nu is er een schip gekomen en zal ik je bevrijden," fluisterde Kwaakje terug, terwijl hij weer den lust tot avonturen voelde bovenkomen.

(Slot volgt).

Raadselhoekje.

Oplossingen der raadsels uit 't vorige nummer.

Voor grooteren.

1\. **V** — **Voorschoten.**

b**o**t
st**o**rm
Woo**r**den
tuin**s**lang
Voorschoten
visc**h**boer
sch**o**tel
as**t**er
d**e**n
n

2\. Van Schotland. (Een Schot en een schot).
3\. Lijn, Nijl.
4\. Vier, Houten, Vierhouten.

Voor kleineren.

1\. Wat een flauwe boeken zijn dat! Als ik er een p**aar** mag uitkiezen, n**eem** ik **die ze**ker niet. (**Aar, Eem** en **Dieze**).
Er stond een groot**e em**mer met water vóór de deur. (**Eem**).
Zie je lieve**r egge**n dan ploegen? (**Regge**).
Je moet Alide **zoo maar** niet op bezoek vragen, zonder dat ik het weet, Jenny. (**Zoom** en **Aar**).
Je hebt de vi**sch ie**ts te gauw opgezet, Corrie. (**Schie**).
2\. Een tol.
3\. Onrijpe.
4\. De wind.

***

Om op te lossen.

Voor grooteren.

1 Mijn eerste is een lichaamsdeel, mijn tweede is het tegenovergestelde van vlug en lenig en mijn geheel is een ware ramp.

2\. Mijn geheel wordt met 19 letters geschreven en noemt iets, dat soms door jongens geleverd wordt.
Een 1, 17, 18, 8, 19 kan groote waarde hebben.
13, 14, 4, 6 is een kleur.
1, 12, 11, 3, 5, 6 valt in Nederland niet in den zomer.
Een 7, 4, 11, 2 is een lichaamsdeel.
Sommige dieren hebben een 15, 8, 17, 18, 19.
10, 14, 12, 8 is een verkorte meisjesnaam.
Een 6, 8, 10, 1 is een ouderwetsche dans.

3\. den — man — been — keizer — bed — tanden — streken.
Bedenk op ieder der bovenstaande woorden een rijmwoord, maar doe dit zoo, dat de nieuwe woorden (in dezelfde volgorde genomen) een bekend spreekwoord vormen.

4\. Ik ben een getal. Onthoofdt men mij en ontdoet men mij tevens van mijn staart, dan word ik een rivier. Onthoofdt men mij daarna opnieuw, dan word ik een visch.

Voor kleineren.

1\. 'k Heb soms vele, vele ooren.
Waarmee ik toch niets kan hooren.
'k Heb een rug, maar arm noch been
En men krijgt mij vaak te leen.
Soms hoor 'k mijn geleerdheid roemen.
Stellig kun je mij wel noemen.

2\. Met **m** dien ik om iets te bergen, te bewaren of te vervoeren, met **h** ben ik een lichaamsdeel, met **t** zit ik in je mond, met **l** woon je in mij, met **z** ben ik een grondsoort en met **w** heeft elk vertrek mij eenige malen.

3\. 'k Ben van ijzer en van hout
En houd dol van glijden.
Als het flink gevroren heeft,
Kun je — — rijden.

4\. Verborgen voorwerpen, die je in huis aantreft.
Heeft Oom Hans To elken dag in de vacantie gesproken?
Je moet je vooral goed bedienen, Amalia.
Zou Hendrika straks nog even aankomen? (2)
Gebruikt Henk andere medicijnen dan Otto?
Wat heeft die domme Simon weer veel vergeten!
Ik vind, dat Jacob ordentelijker eten moet.

KINDERCOURANT

van het BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Zaterdag, 1 Maart 1930 — 17e Jaargang No. 9

OPSTEL-WEDSTRIJD.

Onderwerp naar keuze.

Het is al eenigen tijd geleden, dat voor de jongens en meisjes, die de *Kindercourant* lezen, een wedstrijd werd uitgeschreven. Raadseloom had het wat erg druk! Maar nu komen de wedstrijden weer. We beginnen met een opstel-wedstrijd voor de grooteren: de meisjes en jongens boven de 10 jaar. Jullie moogt zelf kiezen, waarover je een opstel wilt maken. Het opstel mag niet langer zijn dan één kolom van de *Kindercourant*. Je mag er ook wel een aardig teekeningetje bij maken; dat telt ook mee.

Raadseloom zal nu een zestal van de beste opstellen uitzoeken en dan mogen de meisjes en jongens van de *Kindercourant* stemmen wie daarvan de 1e, 2e en 3e prijs verdient.

Is dat nu geen aardige wedstrijd?

De zes opstellen worden natuurlijk in ons *Kinderkrantje* afgedrukt, zoodat jullie ze eerst kunt lezen. De inzenders van de zes uitgekozen opstellen mogen natuurlijk niet aan de stemming meedoen. Dat zou niet eerlijk zijn!

Gaan jullie nu maar aan den slag. Tot 31 Maart kunnen jullie inzenden. Dan beginnen we dadelijk met het opnemen van de zes beste opstellen. Raadseloom zal dan nader bekend maken, hoe de stemming plaats heeft.

Opgepast dus!

De volgende week zullen we een prijsraadsel opnemen voor de kleineren: de meisjes en jongens tot 10 jaar.

De prijzen bestaan uit mooie boeken.

RAADSELOOM.

Is 't boven ook zoo koud?

Oom's Verjaardag.

Verhaaltje op Rijm

Met vlugge trippelpasjes
Komt kleine Tom er aan.
Waar zou hij zoo parmantig
Aleen toch henen gaan?

In de ééne hand wat bloemen,
In d' and're een cadeau,
Dat hij zelf uit zijn spaarpot
Gekocht heeft voor Oom Jo.

Want Oom is heden jarig,
O, jongens, wat een feest!
'k Geloof: nog nooit is Tommy
Zoo vrees'lijk blij geweest!

Hij zal een versj' opzeggen;
Moes maakte het voor Oom.—
Tom kende 't op zijn duimpje
Vannacht nog in zijn droom.

Maar... als hij 't op moet zeggen,
Raakt Tommy in de war.
De eerste regel gaat nog,
Maar dan... nee.. 't is te bar!

Hij kan 't niet meer bedenken
En plots snikt Tommy luid:
— Het vers is heusch zoo mooi, Oom,
— Maar... 't is nog lang niet uit!—

Oom zet Tom op zijn knieën
En fluistert in zijn oor:
— De rest zal 'k er bij denken,
— Dat kan ik wat goed, hoor!

Tom is nu weer getroost en
Geeft Oom dan zijn cadeau.
— Een vloeiboek! — zegt hij plotseling.
— 'k Wensch u geluk, Oom Jo!

— Wat ben ik in mijn nopjes
— Dat u vandaag verjaart!
— Voor 't vloeiboek heb ik zelf heusch
Al weken lang gespaard.

— De bloemen uit ons tuintje
—Mocht 'k voor u plukken, Oom!—
Tom babbelt voort... Verdwenen
Is plots'ling alle schroom.

En nu wordt 't mooie versje
Vlot opgezegd door hem.
De groote menschen luist'ren
Dan naar de kinderstem.

Oom Jo bedankt zijn neefje,
Zegt: — Tom, mijn lieve vent,
— Ik vind, dat jij je Oompje
— Wel vrees'lijk erg verwent!—

Tom kijkt nu even ernstig
En fluistert in Oom's oor:
— Nee, Oom! Om te verwennen,
— Daar zijn de kind'ren voor!

CARLA HOOG.

OP HET IJS.

Een moedige Indische Jongen.

Wintervertaal uit Holland.

Het was in de tweede helft van Januari en dus midden in den winter. 't Was bovendien wat de groote menschen noemen: een ouderwetsche winter, en het vroor, dat het kraakte, terwijl over tuinen en velden een wit sneeuwkleed lag.

De Kerstvacantie met haar gezellige feestdagen behoorde alweer tot het verleden en de jeugd ging dus weer naar school.

't Was even over twaalven en een troepje jongens kwam gezamenlijk uit school. Het was een drietal, dat bij „Opa" in de klas zat. Wie Opa was? O, hij heette eigenlijk meneer van der Toren, maar hij had zóó iets grootvaderlijks over zich, dat de jongens hem altijd „Opa" noemden, een bijnaam, waarop de reeds vrij bejaarde klasseonderwijzer wàt trotsch was!

„Jammer, dat het ijs weer zoo laat komt en we in de Kerstvacantie heelemaal niet konden schaatsenrijden," vond Piet Holweg.

„Juist fijn, man!" riep Jaap de Bont uit. „Nou krijgen we immers extra vrije middagen ter beoefening dezer Oud-Hollandsche sport, zooals Opa het deftig noemt."

„Ja, dat 's waar," moest Piet toegeven. „Ze zijn er tegenwoordig nogal royaal mee."

„Holland is toch maar een best land. 'k Geloof, dat je nergens zoo'n goeie gelegenheid hebt om schaatsen te rijden als bij ons," zei Jaap weer.

„Holland is koud!" merkte Jan van der Kop op, een jongen, die pas uit Indië gekomen was en dikwijls dacht aan het lekker warme zonnetje, dat in zijn geboorteland zooveel scheen.

„Bah! flauwe jongen!" riep Piet uit, die geen gelegenheid zou laten voorbijgaan, als hij „Jantje Roetmop", zooals hij Jan van der Kop smalend noemde, op zijn nummer zetten kon.

Jan deed zijn best zoo onverschillig mogelijk te kijken, maar kneep zijn handen in zijn zakken tot vuisten. Die lamme Piet ook! Altijd moest die hem uitlachen en plagen. De andere jongens waren nog zoo kwaad niet, maar Piet!... O, als Piet er maar niet was! Hoe heel anders zou zijn leven op school dan zijn!

„'t Blijft nog weken vriezen," voorspelde Jaap. „'t Zal minstens net zoo'n fijne winter worden als verleden jaar."

„Met veel vrije middagen!" juichte Piet, die niet bepaald tot de ijverigsten uit zijn klas behoorde.

Ze waren inmiddels op de markt gekomen, waar zij alle drie een verschillenden kant uit moesten.

„Nou, tot straks op de ijsbaan!" riep Jaap. „'k Heb mijn boterhammen in een wip op."

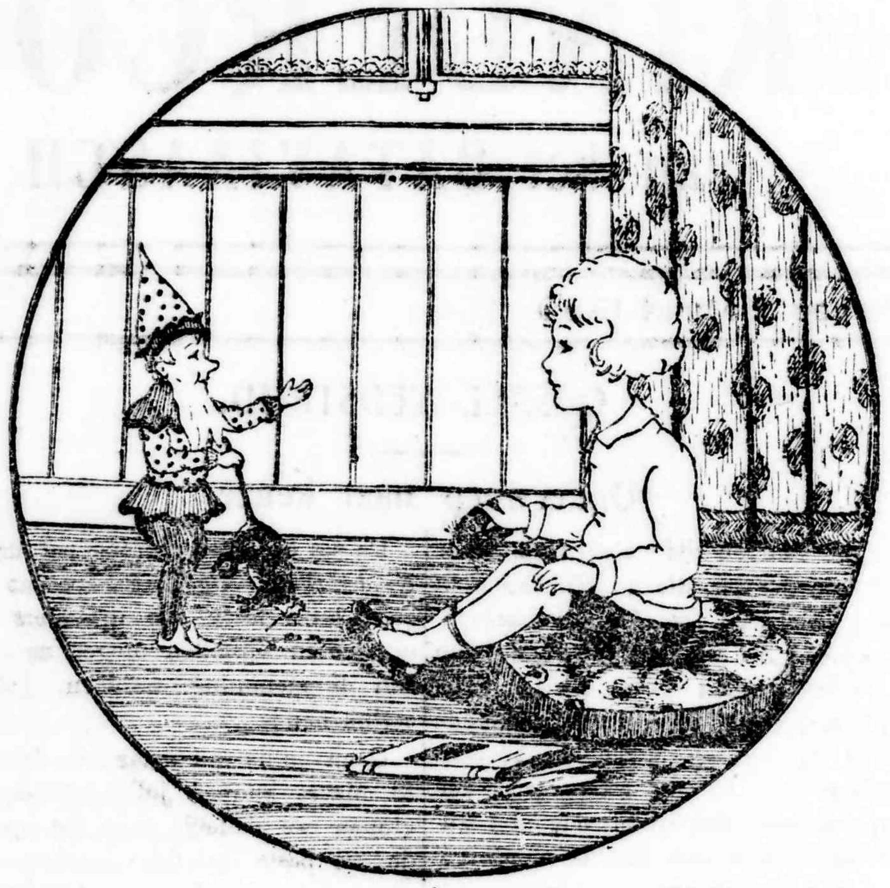
„Ajù!" riep Piet nog. „Jij blijft zeker thuis vanmiddag, Jantje Roetmop! Denk er aan: het ijs is koud!"

„Flauwe vent!" mompelde Jan en luider, zoodat Piet het goed verstaan kon, riep hij:

„Ik ben gisteren en eergisteren toch ook op het ijs geweest! Ik wil ook schaatsen leeren rijden".

„Dat zal wel!" zei Piet, maar maakte toch beenen, want als Indische jong was vlug als water. Piet, die altijd een heele branie had, was eigenlijk juist het tegenovergestelde van een held.

Hans en de Kabouter.

Hansekindje zat te spelen
  Met zijn speelgoed op den grond.
Eerst keek Hans een boek met plaatjes,
  Die, hij o, zoo aardig vond.

Toen het boek was uitgelezen,
  Keek ons Hansje eens in 't rond.
Plots zag hij z'n zwarte poesje,
  Dat daar in een hoekje stond.

Wacht! nu zou Hans eens gaan kijken,
  Waarmee zoo een pluche kat
Toch wel opgevuld zou wezen,
  Wat of in zijn buikje zat!

In een wip had kleine Hansje
  't Kopje van de poes er af...
Maar, o wee, wat toen gebeurde,
  Toen kreeg kleine Hans zijn straf!

Want daar vóór hem stond een ventje
  Met een groote puntmuts op.
Van den schrik zat Hansje roerloos,
  In z'n hand den kattekop!

— Zeg eens Hans! zei de kabouter,
  — Wat is dat voor malligheid?
— Zoo raak jij je mooie speelgoed
  — In een oogenblikje kwijt!

— Denk je, dat je arme poesje
  — Dat nu aardig van je vindt?
— Kijk het maar eens treurig kijken!
  — 't Vindt je vast een heel stout kind! —

— Hansje keek nu heusch beteuterd
  — Naar den armen kattekop.
— Toe kabouter, wil je helpen?
  — Samen zetten we 'm er op! —

— Dat is goed, — zei de kabouter,
  — 'k Help je nog voor dezen keer,
— Maar je moet me vast beloven:
  — Doe die dingen nimmer weer! —

Ro. Fr.

Stevig stapte Jan door naar het huis van zijn Oom en Tante, waar hij nu al een paar maanden was. Oom en Tante waren heel lief voor hem. Tante was Moeders tweelingzuster en hij hield veel van haar evenals van Oom. Ze hadden twee kleine meisjes, die dol waren op hun grooten neef Jan. En Jan? O, hij hield ook veel van de kleintjes, al wilde hij dat voor de jongens op school — vooral voor Piet Holweg! — niet weten. Die hadden er immers niets mee te maken.

Toen Jan thuis kwam, zag hij onmiddellijk aan het ontstelde gezicht van Tante, dat er iets gebeurd was.

„Toch niets met Vader of Moeder in Indië?" schoot het onmiddellijk door hem heen.

Tante vertelde hem echter dadelijk, dat Ankie, de jongste der kinderen, op eens ernstig ziek was geworden.

„En nu heeft Oma, die ik onmiddellijk opgebeld heb, gevraagd, of Rietje bij haar komt logeeren," ging Tante voort. „Ik heb dat aanbod dankbaar aangenomen en zal mij dan geheel aan de kleine zieke kunnen wijden. Maar Oma heeft geen gelegenheid haar te laten halen en daar Oom pas vanavond laat van zijn zakenreis thuiskomst en de werkster er vandaag niet is, heb ik niemand om Rietje weg te brengen. Zelf wil ik natuurlijk bij Ankie blijven".

„Maar dan kan ik Rietje toch wegbrengen, Tante. 't Is maar een uurtje met de tram en we hebben vanmiddag juist vrij voor schaatsenrijden" zei Jan, die dit als de gewoonste zaak der wereld beschouwde.

„Ja als je dat zou willen doen! 't Zou een uitkomst zijn. Eet dan maar vlug je boterhammen op. Ze staan al klaar".

Niet lang daarna stapte Jan met Rietje aan de ééne en een klein valiesje in de andere hand naar de tram. Het kleine ding was in de wolken: in de tram naar Oma te gaan en dat niet eens op Zondag, was werkelijk een buitengewoon feest en ze was nog te jong om te begrijpen, dat de reden van dit reisje lang niet prettig was.

Druk babbelend liep ze naast Jan voort, die geduldig al haar vraagjes beantwoordde.

Plotseling schrok hij echter, want bij het omslaan van een hoek zag hij, dat Piet Holweg er aan kwam. Zijn schaatsen bungelden aan zijn arm.

„Hé Jan, kindermeisje, ga je niet naar 't ijs?" begon Piet al uit de verte te sarren.

Jan deed maar net, alsof hij het niet hoorde en klemde de tanden stijf op elkaar. Hij stak de straat over, al had hij op dit oogenblik wel in den grond willen zinken.

„Natuurlijk ga je niet naar het ijs! 't Was niets dan grootspraak van je, flauwe vent!" riep Piet hem nog na. „Jantje Roet-mop; Roet-moppie! Suiker poppie!"

Jan beet zich op de lippen van kwaadheid, liep wat steviger door en bereikte de tram. Het kleine ding naast hem babbelde zóó druk, dat hij er alles door vergat en niet meer aan Piet en zijn plagerijen dacht. Zij genoot van het tramritje, dat haar bij Oma brengen zou.

Jan ging echter spoedig weer naar huis. Misschien zou hij nog een boodschap voor Tante kunnen doen. Maar Tante had zijn hulp niet meer noodig en zei:

„Ga jij nu nog wat schaatsenrijden, Jan. Je kunt het nog net een uurtje doen".

Zoo ging Jan dien middag dus toch nog met schaatsen onder den arm naar het ijs. Hij stapte stevig aan en floot een vroolijk wijsje, blij nog even te kunnen rijden, want al vond hij het dan in Holland koud, onder het schaatsenrijden vergat hij dat heelemaal. Hij verstond die kunst al vrij aardig.

Even voor hij bij de ijsbaan kwam, voerde zijn weg langs een breede sloot. Daar kwamen een paar schaatsenrijders aan. Het baantje rijden was hun gaan vervelen zij hadden de sloot opgezocht. Piet Holweg reed vooraan. Wat zou die nu weer hebben?

Lang tijd om hierover na te denken had Jan echter niet, want op hetzelfde oogenblik gebeurde er iets vreeselijks: Piet scheen de slechte plaats onder de brug niet te zien en... schoot eensklaps onder het ijs! In een ommezien verdween hij in de diepte. Alleen zijn hand stak hulpeloos en als om hulp smeekend boven het water uit.

Zonder zich ook maar één oogenblik te bedenken, snelde Jan naar de plaats des onheils, ging plat voorover op het ijs liggen, stak een schaats bij wijze van stok uit en... zag, dat de hand van Piet die greep. Jan was echter niet sterk genoeg om den zwaren Piet uit het water te trekken. Hij kon hem alleen maar vasthouden en op zijn hulpgeroep kwam een heer aangesneld, die Jan's beenen vasthield en hem langzaam achteruit trok. Het mocht hem gelukken Piet op die manier uit het water te halen.

Klappertandend en druipnat stond Piet weldra aan den kant der sloot. De toegesnelde heer ried hem aan zoo spoedig mogelijk naar huis te loopen en onder de wol te kruipen.

Piet stamelde eenige woorden van dank en volgde zijn raad op.

„Ik zal wel vooruitloopen en het bij je thuis vertellen," zei Jan. „Dan schrikken ze niet zoo".

Hij holde naar het huis van Piet. Gelukkig was diens Moeder thuis en had zij warme thee. Zij stopte Piet onmiddellijk in bed en liet hem een paar groote koppen thee drinken. Zij was natuurlijk erg geschrikt, maar wist haar kalmte te bewaren. Pas toen Piet onder de wol lag, liet zij zich het gebeurde door Jan nog eens nauwkeurig vertellen. Jan liet daarbij zijn daad als iets heel gewoons voorkomen.

„Ik dank je voor hetgeen je voor Piet gedaan hebt. Je zou een goede vriend voor hem zijn," was alles wat mevrouw Holweg zei, doch deze woorden klonken Jan als muziek in de ooren.

En toen Piet den volgenden morgen — hij had gelukkig geen nadeelige gevolgen van zijn onverwacht bad ondervonden! — op school kwam, ging hij regelrecht naar Jan toe en zei:

„Jij bent een held, hoor! en ik — ik zal 't wel laten, je ooit weer te plagen of uit te schelden."

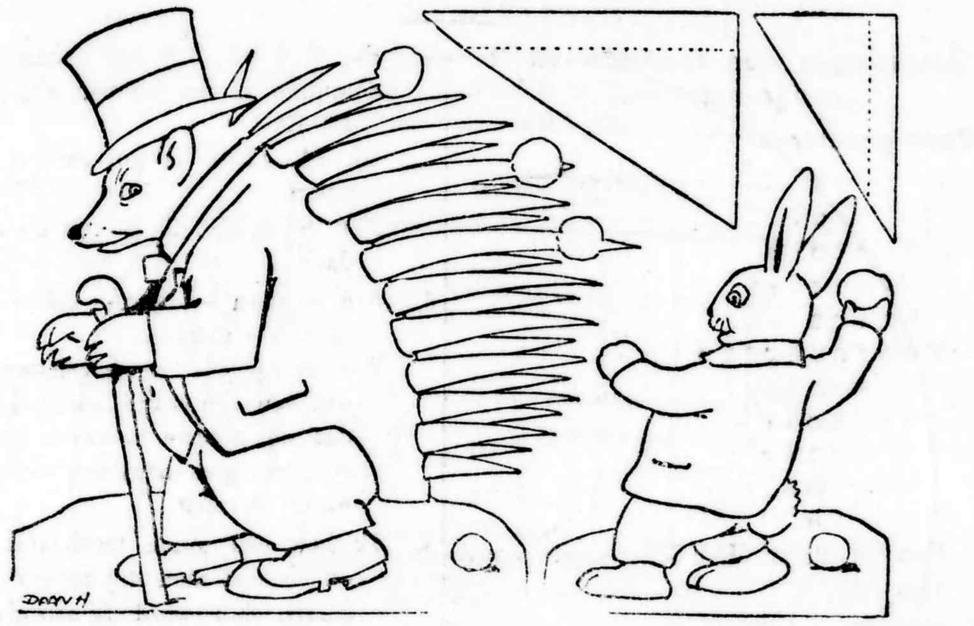
„Och, malligheid!" weerde Jan af. „Jij zou hetzelfde voor mij gedaan hebben"

„Dat — dat weet ik niet!" bekende Piet eerlijk. „Maar één ding weet ik wel en, dat is: Wie ooit durft zeggen, dat jij laf bent, die krijgt met mij te doen!"

Voor Jan werd het vanaf dien dag veel prettiger op school en hij vond het nu in Holland nog zoo kwaad niet. Zelfs de strenge winter had hem iets goeds gebracht!

Kleur- en Knipplaatje.

Het had flink gesneeuwd in den nacht — het was winter en in een koud land — maar des ochtends scheen het zonnetje en Joop Stekel ging een heerlijk wandelingetje maken. Hij was keurig netjes aangekleed en wàt deftig, hoor! Zie maar: hij heeft zelfs slobkousen aan!

Hansje Lepel, een echte kwajongen, gooide hem met sneeuwballen. Wat blijven die prachtig aan de pennen van Joop Stekel hangen!

Je zou bijna lust krijgen mee te gooien!

Alleen — hoe komen we aan sneeuw hier in Indië en ook aan zoo'n ventje als Joop Stekel?

Zullen we een opzetplaatje van hem en van Hansje maken?

Eerst trekken we daartoe de plaatjes en de driehoekjes over. Daarna plakken we ze op dun carton en gaan we de plaatjes kleuren. Kies zelf maar mooie kleuren. Vervolgens gaan we de plaatjes en driehoekjes uitknippen. Dan de driehoekjes op de stippellijnen omvouwen, de smalle reepjes met lijm of gluton bestrijken en tegen de plaatjes aanplakken. Het groote driehoekje moet Joop Stekel een steuntje geven en het kleine moet zorgen, dat Hansje Lepel zijn evenwicht niet verliest.

Blijven zijn sneeuwballen op jullie plaatje ook zoo goed aan Joop Stekel's pennen hangen?

Een wasbeerjong met zijn pleegmoedertje.

ABONNEMENTSPRIJS: f 7.50, fr.p.p. f 9.—, buiten Ned.-Indië f 12.50 p. kw

ADVERTENTIE-TARIEF: 1—25 woorden f 3.75, elke 5 woorden meer f 0.75 Regeltarief f 0.50 per regel

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN

ZEVENDE BLAD

Directeur: G. MOLENAAR

UITGEEFSTER: N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij.

BUREAUX: Sluisbrugstraat 23, Weltevreden

TELEFOON: Welt. 2886, 2887 en 2888 (Wisselbord). Na 5 uur 's midd. Welt. 429

Uit de Indische Pers.

Eer is teer.

Onder dit opschrift schrijft het *A.I.D.*:

In de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* van 28 Januari j.l. zegt de schrijver van de Indische Kroniek naar aanleiding van de veroordeeling van een Inlandschen journalist wegens medeplichtigheid aan archief diefstal, onder meer het volgende: „Het betreft hier het verkwanselen van geheime ambtelijke papieren aan de pers, een praktijk, die door sommige bladen, en zeker het eerst door organen der Europeesche pers, herhaaldelijk is aangemoedigd. Enkele Europeesche journalisten hebben zich zelfs zekere vermaardheid verworven wegens hun sportieven aanleg in het zich verwerven van geheime en ultrageheime regeeringsstukken en er werden op de departementen tegen zulke gevaarlijke aanslagen op het archief meermalen bijzondere beveiligingsmaatregelen genomen. De meest grove omkooperij van laagbezoldigd ambtelijk personeel was hier dikwijls in het spel, maar ook gebeurde het wel dat bepaalde plannen en voorstellen, zonder oogmerk van winstbejag, doch met de bedoeling om er de stranding van te verzekeren nog vóórdat ze alle adviesinstanties waren gepasseerd, door hoogere ambtenaren in handen van journalisten werden gespeeld, en dan sloegen diezelfde ambtenaren allicht nog luidruchtiger de handen in elkaar over zulk een brutalen archiefdiefstal.

Een enkelen keer was misschien het openbaar belang bij dezen verwerpelijken vorm van journalistieke primeurverwerving gediend. Meestal lagen slechte smaak en zin voor bravour en sensatie aan de onrijpe publicatie ten grondslag. Ook wel eens duidelijke kwade trouw.

Het is niet onbekend, dat de oud hoofdredacteur van de *Locomotief*, de heer A. Lievegoed de redacteur voor Indië van de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* is.

Zij die bekend zijn met de geschiedenis van de laatste jaren der Indische journalistiek kunnen begrijpen, welke Europeesche journalisten de aanklacht van den heer Lievegoed geldt.

Maar niet ieder weet dit en de Europeesche journalisten in Indië hebben er recht op, dat de heer Lievegoed de door hem beschuldigden bij name noeme.

Het is zeer wenschelijk, dat de eenige Indische journalist thans met verlof in Nederland, de politieke hoofdredacteur van het *Soerabajasch Handelsblad*, de heer H. C. Zentgraaff, die onlangs ongevraagd en onnoodig voor het heil der Indische pers in de bres meende te moeten springen, thans nu het zeer noodzakelijk is, voor de eer der Indische journalisten in het strijdperk trede, den hun toegeworpen handschoen oprape en den heer Lievegoed uitdage de namen te noemen van de Europeesche journalisten, die hij van de door hem genoemde onwaardige, ja strafbare praktijken beschuldigt.

Wij hopen, dat de heer Zentgraaff van meening zijn zal, dat een dergelijk optreden voor de eer zijner collega's, op zijn weg ligt.

Liever censuur!

De *Indische Crt.* is vooral niet minder overtuigd van het bestaan van pers uitwassen als de *Locomotief*, maar zij vindt, in tegenstelling tot het Semarangsche blad (en wij), dat verscherping van de strafwet daartegen toch niet helpt.

Neen, op deze wijze kan het probleem dat de *Loc* op de juiste waarde geschat heeft en dat ook onzerzijds als zeer ernstig onderkend wordt, niet tot oplossing worden gebracht.

Het kwaad der valsche berichtgeving werkt even snel als de verspreiding ervan en dus moet het antidotum ook even snel worden toegediend. En aanvaarden wij dit als juist — en voor tegenspraak lijkt deze conclusie niet wel vatbaar — dan kan naar geen ander middel dan dat der censuur, der „administratieve berechting" worden gegrepen.

De *Loc.* nu verwerpt deze censuur; zij heeft er, naar zij betoogt, zelfs niet aan gedacht.

Welnu, dan kan het debat ook als gesloten worden beschouwd.

Want wie aandringt op duchtige bestrijding van het perskwaad en tegelijker tijd het eenig-afdoende, schoon weinig aantrekkelijke, middel: de censuur van de hand wijst die tracht een brand te blusschen en houdt de brandweer thuis!

De *Indische Crt.* schijnt geen goed oog te hebben op de preventieve werking van een behoorlijk geredigeerd strafwetartikel.

NEDERLANDSCH-INDIE.

(Vervolg van het Eerste Blad)

Tr in en Motorvervoer.

Reeds hebben wij gemeld dat in het laatste van de vorige maand de afd. voor Technische Economie van het Kon Instituut van Ingenieurs te Den Haag onder voorzitterschap van ir. A Plate, een vergadering hield waarin de heer G.P.J Caspersz, directeur van de Samarang-Joana Stoomtram-Maatschappij en van hare zuster-maatschappijen, een voordracht hield over „De concurrentie van het motorvervoer aan de spoor- en tramwegen in Indië."

Spreker begon, naar wij thans in het *Handelsblad* lezen, met een overzicht te geven van de opkomst en den omvang van het motorvervoer, waaronder te verstaan is het vervoer per auto, autobus en vrachtauto.

Daarna behandelde hij de hierdoor aan de spoor- en tramwegen veroorzaakte concurrentie en de aan de transport ondernemingen toegebrachte schade, alsmede de maatregelen van verweer, die daartegen bereids genomen zijn en verder kunnen worden genomen.

Daarbij werden door spr. afzonderlijk in beschouwing genomen de spoor- en de interlocale tramwegen en de stadstrams, welke laatste uitsluitend op het personenvervoer zijn aangewezen en hierdoor in een veel moeilijker positie tegenover de motorconcurrentie kwamen te staan dan de eerstgenoemde banen.

Als een sprekend voorbeeld werd gewezen op de stadstramwegen te Batavia — de N. I. T. M. en de B. E. T. — die in hoofdzaak door de ongebreidelde busconcurrentie met ondergang bedreigd werden, hetgeen geleid heeft tot het plan om deze maatschappijen met financiëele hulp der gemeente Batavia onder te brengen in de op te richten „Bataviasche Verkeersmaatschappij", waaraan practisch een verkeersmonopolie zal worden toegekend.

Spr. wees echter er op, dat de invloed der concurrentie op de stadstramwegen niet overal gelijk is.

Vervolgens werden door spr. de wettelijke bepalingen op het motorverkeer nagegaan. Toen het autobusverkeer opkwam, werden successievelijk voor eenige gebiedsdeelen autobusverordeningen vastgesteld, die uitgaan van het vergunningsstelsel en in enkele gevallen bepalingen inhouden, die het mogelijk maken een aanvrage om vergunning voor een busdienst aan de verkeerseconomie te toetsen. In de meeste gebiedsdeelen ontbreken echter zulke verordeningen, terwijl waar deze wel bestaan, zij gebrekkig of in het geheel niet worden nageleefd.

Vervolgens werden besproken de voorstellen, welke door de bij G.B. van 9 Juli 1925 ingestelde Motorverkeers-commissie in het door haar in 1928 gepubliceerde rapport werden gedaan om een economische verdeeling van het vervoer over motorvoertuigen en spoor- en tramwegen te verkrijgen. In het algemeen werd door spr. met deze voorstellen instemming betuigd.

Alleen had spr. ernstig bezwaar tegen haar voorstel om de concurrentie tusschen auto- en railtransport vrij te laten en slechts regelend op te treden in de concurrentie tusschen autotransport onderling en railtransport onderling.

Medegedeeld werd dat hiertegen ook van spoor- en tramzijde bij de regeering is opgekomen.

Gewezen werd op het feit, dat deze voorstellen al sedert een paar jaar onbehandeld liggen, omdat er geen orgaan is, dat geschikt en in staat is om dit te doen. In verband daarmede werd door spr. de in overweging zijnde oprichting van een Departement van Verkeerswezen behandeld en toegejuicht.

Ten slotte werd behandeld de invloed van het motorvervoer op de plannen tot aanleg van spoor- en tramwegen in Indië, waarbij spr. tot de conclusie kwam, dat door de ontwikkeling van het motorverkeer waardoor de gewone wegen tot op zekere hoogte volkomen in staat zijn om de taak van de spoorwegen over te nemen, de pionierstaak bij de openlegging van een streek niet langer in de eerste plaats voor de ijzeren wegen is weggelegd.

Voor de openlegging van een streek zal, omdat het verkeer aanvankelijk beperkt zal zijn, om te beginnen kunnen worden volstaan met een gewonen weg die veel goedkooper in aanleg is en die ook noodig zou zijn naast den spoorweg. Eerst wanneer het verkeer door de ontwikkeling van de streek dermate is gestegen, dat de gewone weg tekort schiet, bestaat er aanleiding tot den bouw van een spoorweg over te gaan. De directeur van Gouvernementsbedrijven van staat in dit opzicht aan zijn zijde, zooals blijken kan uit een door spr. geciteerde passage uit een door dien directeur in den Volksraad gehouden rede. Spr. legde hierop den nadruk, omdat in het Voorloopig Verslag van de Tweede Kamer betreffende de Indische begrooting voor 1930 wordt aangedrongen op een krachtiger aanleg van spoorwegen in Sumatra.

Aspirin-vervalsching.

Bij in gewijsde gegaan vonnis van 9 December 1929 heeft de Landraad te Soerabaia zekeren Chinees T.H.L. veroordeeld tot f 150,— boete wegens het t n verkoop in voorraad hebben van uben met tabletten voorzien van het woord „Aspirin", terwijl die geneesmiddelen niet afkomstig waren van de rechthebbende op het merk „Aspirin", n.l. de I.G. Farbenindustrie, als rechtopvolgster van Bayer.

De veroordeelde stond terecht ingevolge de beschikking van den Raad van Justitie te Soerabaia van 20 September 1929, waarbij o.m. werd overwogen dat de naam „Aspirin" wettig is gedeponeerd, terwijl ook overigens de verpakking van de echte „Aspirin"-tabletten zoodanig is, dat men hier kennelijk te doen heeft met een handelswaar ten aanzien waarvan de noodige maatregelen zijn genomen om te waken tegen vervalschingen.

T.H.L. had behooren te weten of vermoeden dat zijn handeling inbreuk maakte op het recht der fabrikante. „Aspirin" is niet de wetenschappelijke naam van een geneesmiddel, doch een fabrieks- en handelsmerk. Het Publiek zij dus op zijn hoede!

Reclasseerings-verscheidenheid.

(Van onzen Bandoengschen correspondent.)

Eenige maanden geleden heeft te Bandoeng prof. mr. dr. Westra met eenige heeren pogingen gedaan om een Reclasseerings Vereeniging op te richten; die zijn toen mislukt. Het bezwaar was dat van regeeringswege reeds voorbereidingen waren getroffen om tot dat doel te geraken.

Zooals reeds hier gemeld, zou Donderdagavond de heer J.Z. van Dijck, met nog andere heeren in comité vereenigd, eenzelfde poging doen. Er schijnt een fatum op de zaak te rusten, want men kwam niet veel verder dan de eerste maal. Men besloot nl. om weer een algemeene vergadering op te roepen, ter beantwoording van de vraag of tot de „oprichting "zou worden overgegaan.

De heer van Dijck opende de bijeenkomst met een welkomstwoord tot de aanwezigen: den heer Kuneman, resident van Midden-Priangan, en tot de vertegenwoordigers der verschillende vereenigingen, voor zoover die aan de uitnoodiging gevolg hadden gegeven. Tevens gaf hij een overzicht van de bedoelingen van het comité in verband met de noodzakelijkheid van de oprichting van een zoodanige vereeniging, waarvan het bestuur uit personen dient te bestaan van de meest verschillende richtingen op godsdienstig en maatschappelijk gebied, met het oog op de aanraking met personen van allerlei ras, godsdienst of levensleer.

Voorts deelt hij mede van het katholieke kerkbestuur een schrijven te hebben ontvangen, waarin wordt bericht dat van katholieke zijde reeds het noodige is verricht om over geheel Java en Indië reclasseeringsvereenigingen op te richten, zoodat aansluiting niet noodig wordt geacht. Van die zijde wordt echter wel samenwerking toegezegd.

In den verderen loop der besprekingen vernam men, dat ook het Leger des Heils reeds geruimen tijd bezig is met het oprichten van dergelijke vereenigingen. Ook hier wordt geen aansluiting wenschelijk geacht, doch is men eveneens tot medewerking bereid.

Van Christelijk-protestantsche zijde wordt ook al verklaard, dat men zijn eigen boontjes wil doppen, overigens waar noodig alle medewerking en zegen.

Beter ware geweest indien het comité zich hiervan eerst op de hoogte had gesteld, de teleurstelling van dezen avond zou dan velen bespaard zijn geworden.

De verdere besprekingen gingen nu over de vraag, of de hier op te richten vereeniging een zuiver Bandoengsche instelling zal zijn, dan wel een afdeeling van de reeds te Batavia bestaande Vereeniging. De meerderheid achtte het een ernstig bezwaar dat in alinea 2 van art. 5 der statuten van laatstgenoemde Vereeniging wordt bepaald, dat een vrij groot aantal vrijmetselaren in het bestuur zitting moeten nemen.

Overwogen wordt, alleen dan zich bij Batavia aan te sluiten, indien die bepaling wordt ingetrokken. Men oordeelde, dat juist dit punt aanstoot heeft gegeven, en anderen heeft genoopt tot zelfstandige werkzaamheid over te gaan.

De gewraakte bepaling werd dan ook een technische en tactische fout genoemd.

Verschillende sprekers brachten nog een bezwaar onder de aandacht: nu er een groot aantal vereenigingen van dien aard bestaat, zal het veel moeilijker zijn subsidies te verkrijgen en de aanstelling van een reclasseeringsambtenaar te regelen.

De heer Kuneman gaf in overweging om te Bandoeng een neutrale R.V. op te richten, later te beslissen omtrent de aansluiting bij de R.V. te Batavia en eventueel een bond te vormen van diverse R. V.

De voorzitter deed eindelijk het voorstel, een openbare vergadering te beleggen, waarin een beslissing kan worden genomen inzake: I. de oprichting van een neutrale R.V., welke nochtans geen enkele confessioneele vereeniging buitensluit, en II. de vorming van een bond van R.V., welke elk zelfstandig blijven, doch zich in samenwerking ontwikkelen. De vergadering ging hiermede accoord en nam afscheid met een tot weerziens op de openbare vergadering.

Erfpacht in Zuid Sumatra.

Op een vraag van het lid van den Volksraad de heer Mochtar, luidende:

Blijkens een in de dagbladen verschenen bericht (vgl. het artikel: *Economische toestand van Palembang*, in de *Java-Bode* van 21 Augustus jl., 1ste blad) zouden de resident en de landbouw-consulent van Palembang aan een Aneta-correspondent hebben kenbaar gemaakt, dat tot nu toe in genoemd gewest slechts een zeer gering deel der uitgegeven erfpachtsgronden door de erfpachters is ontgonnen en dat hierdoor de inheemsche bevolking aldaar voortdurend onaangenaam wordt gestemd.

Gaarne zou steller dezes vernemen of bovenbedoeld bericht juist is en zoo ja, of de regeering de door genoemde autoriteiten aan hunne mededeeling verbonden gevolgtrekking onderschrijft.

Is in het bevestigend geval de regeering dan niet van oordeel, dat aan den hierbedoelden misstand een einde dient te komen ter wegneming van de ontstemming onder bevolking?

(Door den heer Mochtar is nader verzocht deze vraag te willen beschouwen als mede gesteld t.a.v. de gewesten Djambi, Benkoelen en Lampongsche Districten).

heeft de regeering geantwoord:

De uitgestrektheid van de nevengenoemde gewesten bedraagt:

Palembang	8591800	H.A.;
Djambi	4445200	„
Benkoelen	2588700	„
Lampongsche Districten	2826800	„

Hiervan werden in erfpacht afgestaan in:

Palembang	95300	H.A.	of 1,1 pct.;
Djambi	18200	„	„ 0,4 „
Benkoelen	95900	„	„ 3,3 „
Lampongsche Districten	153400	„	„ 5,4 „

Van de erfpachtperceelen werden ontgonnen in:

Palembang	13500	H.A.	of 14 pct.;
Djambi	1000	„	„ 5,5 „
Benkoelen	7600	„	„ 7,8 „
Lampongsche Districten	21600	„	„ 14 „

De verhouding tusschen het ontgonnen en onontgonnen gedeelte der erfpachtperceelen is inderdaad niet gunstig, doch aan dit verhoudingscijfer kan, in het licht van de vraag beschouwd, geen overwegende beteekenis worden gehecht. Hoofdzaak toch is niet hoeveel gronden braak liggen, doch hoeveel gronden door de erfpachters niet gebruikt worden terwijl andere gegadigden, zoowel Inlandsche landbouwers als grootondernemers ze gaarne spoedig in cultuur zouden willen en kunnen brengen.

Vergelijkt men voorts de uitgestrektheid der erfpachtperceelen met de totale uitgestrektheid van elk gewest, dan blijkt dat slechts een zeer klein gedeelte door erfpachtperceelen wordt ingenomen al is het mogelijk dat hier en daar *plaatselijk* in verband met de *huidige* bevolkingssterkte te veel is uitgegeven.

Hierbij dient echter niet over het hoofd te worden gezien, dat juist tengevolge van de werkzaamheid van de wèl actieve erfpachters, die door het aanleggen van wegen vroeger moeilijk toegankelijke streken openleggen, de trek naar die gebieden en daardoor de bevolkingstoename sterk zijn bevorderd.

In de hier bedoelde streken wekt het inderdaad bij de bevolking ontstemming indien daar tevens erfpachtperceelen gelegen zijn, welke niet worden ontgonnen.

Waar zulks het geval is wordt het mogelijke gedaan, om weder de beschikking over die perceelen te verkrijgen, hetzij door vervallenverklaring wegens niet nakoming van de bebouwingsclausule of achterstalligheid in de canonbetaling, hetzij door executie wegens niet betalen van canon of verponding, indien volgens de erfpachtakte geen vervallenverklaring mogelijk is.

In de laatste jaren is dan ook op deze wijze over zeer groote uitgestrektheden de beschikking herkregen.

Zoo is in het laatste jaar in de Lampongsche Districten van ruim 27000 H.A., in Palembang van 18000 H.A. en in Djambi van 8600 H.A. het erfpachtsrecht te niet gegaan.

Het maakt nog een onderwerp van studie uit of het wenschelijk en mogelijk is andere voorzieningen te treffen, ten einde een betere verhouding tusschen het ontgonnen en onontgonnen oppervlak der erfpachtperceelen te verkrijgen.

Korte Berichten.

Ons wordt medegedeeld, dat zich te Malang de „Stichting Immigratie en Kolonisatie Nieuw-Guinea" heeft gevormd. Zij staat geheel op zichzelf en beoogt, de immigratie en kolonisatie naar en voor Nieuw-Guinea in den meest uitgebreiden zin van het woord te bevorderen.

Men weet dat deze stichting bestaat uit leden van de afgescheiden afdeeling Malang van de Kolonisatie Nieuw Guinea.

OFF. BERICHTEN.

CIVIEL DEPARTEMENT.

Aangeteekend: dat Mas Natadiredja, opziener bij de rubberonderneming Lemahneundeut, distr. Rantjah, regentschap Tjiamis, afd. Oost Priangan, provincie West-Java, gerechtigd is tot het voeren van den titel „Raden" en zich derhalve mag noemen en schrijven „Raden Natadiredja".

dat bij het koninklijk besluit van 21 Dec. 1929 No. 68 aan:

a. zijne hoogheid Hamengkoe Boewono Senopati Ingalogo Abdoerrachman Saijidin Panoto Gomo Kalifatoellah de VIIIste, Sultan van Jogjakarta;

b. Pangeran Adipati Ario Pakoe Alam VII, hoofd van het Pakoe Alamsche Huis;

c. Pangeran Hario Nataningrat te Soerakarta;

d. Raden Mas Toemenggoeng Sarwoko Mangoenkoesoemo te Soerakarta;

e Pangeran Ario Mangkoekoesoemo te Jogjakarta;

f. Pangeran Ario Soerjodiningrat te Jogjakarta;

g. Pangeran Hario Soerjosoerarso te Soerakarta;

h. Raden Mas Pandji Brototanojo te Soerakarta;

i. Raden Mas Pandji Darkosoegondo te Soerakarta;

j. Raden Mas Hario Soerjosoemarno te Soerakarta;

k. Pangeran Ario Tedjokoesoemo te Jogjakarta;

l. Pangeran Ario Adikoesoemo te Jogjakarta;

m. Pangeran Ario Adisoerjo te Jogjakarta;

n. Pangeran Ario Djojokoesoemo te Jogjakarta;

o. Pangeran Ario Soerjoningprang te Jogjakarta;

p. Raden Mas Toemenggoeng Ario Soerjoatmodjo te Jogjakarta;

q. Raden Soedjono Tirtokoesoemo, translateur voor de Javaansche taal te Jogjakarta:

r. Pangeran Ario Adipati Danoeredjo, Rijksbestuurder van Jogjakarta;

s. den heer F. F. Milius, kapitein adjudant van het 4de regiment infanterie te Magelang;

t. den heer J. Post van der Burg, directeur van Balische Volksbank te Singaradja (Bali);

u. den heer G.L.M. Britt, gepensioneerd kapitein der infanterie van het Nederlandsch Indische leger, thans beheerder van de Hindoe-oudheden in de Progovallei (Magelang);

v. den heer dr. P. V. van Stein Callenfels, inspecteur van den oudheidkundigen dienst;

verlof is verleend tot het aannemen van het ordeteeken van:

a. Grootofficier in de orde van de Kroon van Siam;

b. Commandeur in de orde van de Kroon van Siam;

c. t/m *f.* officier in de orde van de Kroon van Siam;

g. t/m *q*, *t.* en *u.* Ridder in de orde van de Kroon van Siam;

r. officier in de orde van den Witten Olifant van Siam;

s. Ridder in de orde van den Witten Olifant van Siam;

v. officier in de orde van den Witten Olifant van Siam en van het ordeteeken van ridder in de orde van het Legioen van Eer, hem respectievelijk door zijne majesteit den Koning van Siam en den president van de Fransche Republiek geschonken,

a t/m *u.* hem door zijne majesteit den Koning van Siam geschonken.

Benoemd: tot lid van den prov. raad van West Java, Raden Otto Koesoema Soebrata, ambtenaar op wachtgeld;

tot inspecteur van Fin., P.R. Veen, ambtenaar ter beschikking van den hoofd inspecteur van Fin. met den titel van inspecteur van Financiën.

Tijdelijk gesteld: ter beschikking van den directeur van binnenlandsch bestuur, teneinde te worden werkzaam gest. bij de afdeeling „Bestuurszaken der Buitengewesten" van het departement, M. J. Ruychaver, benoemd asstistent-resident van Poso (residentie Menado);

ter beschikking van den regeeringscommissaris voor de bestuurshervorming, L Noë, ass. res. bij den algemeenen bestuursdienst van het B.B. op Java en Madoera, ter beschikking gesteld van den directeur van B.B., met bepaling, dat hij rang en titel van ass. rest. bij gemelden dienst behoudt en dat hij gedurende deze tijdelijke werkzaamstelling à la suite van zijn korps wordt gevoerd.

Verleend: wegens gew. redenen, met ingang van 1 Maart '30, een binnenl verlof voor den tijd van twee maanden b.b. van den lande, aan de telefoniste 1ste klasse bij het telefoonkantoor te Weltevreden, mevr. M. Tanahatoe geboren Simauw.

Verleend: met ing. van 26 Maart '30 wegens achtjarigen dienst tien maanden verlof naar Europa, aan den rechterlijk hoofdambtenaar buiten werkelijken dienst, laatstelijk procureur generaal b/h hooggerechtshof, mr. J.K. Onnen;

wegens gew. redenen, met ing. van einde Februari '30, een binnenl verlof voor den tijd van een jaar b.b. van den lande, aan den opzichter 1ste klasse b/d waterstaat en 's Lands B.O.W., Mas Soetadinata.

Ontslagen: op verzoek met ing. van 2 Juli '30, eervol uit 's lands dienst, de vice-president van het hooggerechtshof, mr. W.W. Brouwer, onder dankbetuiging voor de langdurige diensten door hem aan den lande bewezen;

met ing. van 28 Febr. '30, overeenkomstig zijn verzoek, eervol uit 's lands dienst, de rechterlijk ambtenaar met binnenl. verlof b.b. van den lande, laatstelijk tijd. bg. voorzitter van den landraad te Soerabaja, mr. L.F.H.J. Schöler;

uit 's lands dienst, de gew. telefoniste 1ste klasse te Palembang, mej. B. Grijner, met bep., dat dit ontslag wordt gerekend te zijn ingeg. op 31 December '29.

Belast: voor den duur van het den inspecteur voor de geneeskundige afdeeling Zuid-Sumatra te Palembang, Raden Mas Marwata Mangkoewinoto, verleend verlof naar Europa, met de waarneming van genoemde betreking, R.A.F. Lach de Bère, hoofd-gouvernements arts bij den D.V.G.;

bij den D.V.G met de waarneming der betrekking van hoofd-gouvernements-arts M.L. van Breemen, hoofdambtenaar van buitenl. verlof terugverwacht, laatstelijk hoofd van den plaatselijken gezondheidsdienst te Batavia.

Benoemd: tot hoofd van den plaatselijken gezondheidsdienst te Batavia (prov. West-Java) A. Wijnekes, thans belast met de waarneming van die betrekking.

Onderw. en Eeredienst.

Overgepl.: v/d H.I.S. te Pontianak n/d Eur. sch. te Bondowoso, de onderwijzeres 3de klasse mevr. D. Ohimann geb. Schaap.

Binnenlandsch Bestuur.

Benoemd: bij de alg. politie met ingang van den dag, waarop de betrekking zal worden aanvaard, tot commissaris 1ste klasse, C. J. Melis, ambtenaar van buitenlandsch verlof terugverwacht, laatstelijk die betrekking bekleed hebbende, met bepaling, dat hij aangewezen wordt als technisch leider der veldpolitie tevens leider der gewestelijke recherche in de res. Lampongsche Districten met standplaats Telokbetong;

bij de algemeene politie met ingang van den dag waarop de betrekking zal worden aanvaard, tot hoofdpolitieopziener, J. Jahn en J.H. Rothkrans, beiden ambtenaar van buitenlandsch verlof terugverwacht, laatstelijk die betrekking bekleed hebbende, met bepaling, dat zij worden geplaatst onderscheidenlijk in de residentiën Grissee (provincie Oost-Java) en Batavia (prov. West-Java).

Benoemd: bij de algemeene politie, met ingang van den dag, waarop de betrekking zal worden aanvaard, tot politieopziener, A. Remmelzwaal, M. Huitema, R. Stein, en D.W. Teders, allen ambtenaar van buitenlandsch verlof terugverwacht, laatstelijk die betrekking bekleed hebbende, met bepaling, dat zij geplaatst worden onderscheidenlijk bij het instructiepersoneel der opleidingsschool voor het personeel der politie te Soekaboemi, in het gouvernement der Oostkust van Sumatra, in de residentie Soerabaja (provincie Oost-Java) en in de residentie westerafdeeling van Borneo.

Tijdelijk belast: bij de algemeene politie, met ingang van den dag waarop de betrekking zal worden aanvaard, met de waarneming van de betrekking van hoofdagent (hoofdrechercheur) IId klasse, R. de Haan, thans particulier ter hoofdplaats Soerabaja, tevoren marinier 1ste klasse bij de koninklijke Nederlandsche marine, met bepaling, dat hij wordt geplaatst in de residentie Soerabaja (provincie Oost-Java).

Verleend: wegens langdurigen dienst een binnenlandsch verlof voor den tijd van zes maanden, door te brengen te Ardjawinangoen (residentie Cheribon, provincie West-Java) en te Ternate, aan den commies bij den kantoordienst van het binnenlandsch bestuur in de residentie Benkoelen, S.B. Soleman, met bepaling, dat hij zijne betrekking zal nederleggen op 2 September 1930.

Gouv. Bedrijven.

Verleend: wegens langdurigen dienst een jaar verlof naar Europa aan den controleur IIde klasse bij den P.T.T. dienst J.P.T Jeltes, met bepaling, dat hij zijne betrekking zal neerleggen op 2 Mei '31.

Eervol ontheven: in verband met den terugkeer van buitenlandsch verlof van den betrokken titularis, van de tijdelijke waarneming van de betrekking van technisch ambtenaar 1ste klasse bij den P.T.T. dienst, W. Spil, wordende hij weder benoemd tot technisch ambtenaar IIde klasse bij dien dienst;

bij den Post, telegraaf- en telefoondienst, in verband met den terugkeer van buitenlandsch verlof van den betrokken titularis, van de tijdelijke waarneming van de betrekking van technisch ambtenaar 1ste klasse en weder benoemd tot technisch ambtenaar IIde klasse bij dien dienst, J.C. de Bruyn.

Gouvts. Bedrijven.

Verleend: wegens langdurigen dienst een jaar verlof naar Europa aan W. Wouters, tijdelijk waarnemend 1ste commies bij de Staatsspoor en tramwegen, met bepaling, dat hij zijne betrekking zal nederleggen op 2 Mei '31;

wegens ziekte, met ingang van 2 Maart '30 een jaar verlof naar Europa aan J. H. G. Herrebrugh, hoofdcontroleur bij den P.T.T. dienst;

wegens negenjarigen dienst elf maanden verlof naar Europa aan den controleur 1ste klasse bij den P.T.T. dienst, J. P. J. W. Kusters, met bepaling, dat hij zijne betrekking zal nederleggen op 1 Apr. '30;

aan L. A. B. Beck, controleur ste kl. bij den P.T.T. dienst, wegens zesjarigen dienst acht maanden verlof naar Europa, met bepaling, dat hij zijne betrekking zal nederleggen op 2 Mei '31.

Benoemd: bij het hoofdbestuur van den P.T.T. dienst tot commies, W. F. Beaupain, tijdelijk belast met de waarneming van die betrekking.

Ontslagen: mej. A. H. Hehuwat, telefoniste bij het telefoonkantoor op verzoek met ingang van ultimo Februari eervol uit 's lands dienst.

Justitie.

Benoemd: tot adjunct-commies bij het departement van justitie, E W. Flohr en F. Ch. Leidelmeyer, beiden thans eerste klerk bij genoemd departement.

Provincie West-Java.

Ontheven: eervol van zijn werkzaamstelling in de betrekking van hoofdopzichter, bij den provincialen Waterstaatsdienst van West-Java, de ter beschikking van de provincie West-Java gestelden landsdienaar, A. Hubbeling, met ingang van 3 Juni '30;

eervol van zijn werkzaamstelling in de betrekking van opzichter 1ste klasse bij den provincialen Waterstaatsdienst van West-Java, de ter beschikking van de provincie West-Java gestelde landsdienaar W. Stook, met ingang van 3 Mei '30;

eervol, op verzoek, van de waarneming van de betrekking van geneesheer-dir. van het provinciaal Ziekenhuis te Tasikmalaja, dr. A. P. N. Wedel, met ingang van ultimo Maart '30;

eervol, op verzoek, van de tijd. werkzaamstelling in de betrekking van verpleegster 1ste klasse bij het provinciaal Ziekenhuis te Tasikmalaja, mej. S. M. Müller, gerekend van 6 Dec. '29.

Werkzaam gesteld: tijdelijk als verpleegster 1ste klasse bij het provinciaal Ziekenhuis te Tasikmalaja, mej. S. H. Prins, gerekend van 1 Jan. '30.

Tucht-Opv.- en Armwezen.

Belast: met de waarneming van de betrekking van opvoedend ambtenaar bij het tucht- opvoedings- en armwezen, gepl. bij het landsopvoedingsgesticht te Blitar, Ch. F. Hoogendijk, particulier te Semarang.

Vreemde Oosterlingen.

Verleend: met ingang van 1 Maart '30 wegens gew. redenen een binnenl. verlof voor den tijd van tien maanden, door te brengen in de Hedjaz en zulks b.b. van den lande, doch met behoud van zijne betrekking, aan den luitenant der Arabieren te Martapoera, Sech Ali bin Awad Al'as.

Tijdelijk belast: gedurende het aan Sech Ali bin Awad Al'as, luit. der Arabieren te Martapoera (Zuid- en Ooster afdeeling van Borneo), verleend buitenl. verlof naar de Hedjaz, met de waarneming van genoemd ambt, Sech Moebarak bin Awad Al'as, wijkmeester der Arabieren te genoemder plaatse.

BEVOLKING VAN BATAVIA.

Gevestigd:

J. D. C. Breijer, Koningsplein O. 1, van Loemadjang.
E. J. Clarenbach, Gondangdia Ketjil 11, van Tandjoeng Poera.
P. Eschke, Krekot 23/25, van Bel. Deli.
A. Joseph, Glodokplein 121, van Cheribon.
J. G. M. Keasberry geb. Chabot, Tanah Abang W. 66, van Palembang.
Mej. F. Nagata, Krekot 23/25, van Bel. Deli.
J. M. Rothkrans, Krekot 65/67, van Nederl.
J. W. N. Rotter, Tuin du Bus II 7, van Europa.
A. Werlich, Rijswijkstraat 27, van Amsterdam.
Mej. W. H. Winters, Tandjonglaan 12, van Rijswijk (Nederland).
Mej. L. Winters, Tandjoenglaan 12, van Rijswijk (Nederland).
R. Ch. Belbin, Tanah Abang O. 51/55, van New-York.
Mej. S. Brouwer, Hospitaalweg 6, van Amsterdam.
J. H. F. Damen, Noordwijk 14 D, van Zeist.
A. Dijkstra, Noordwijk 14D, van Soembawa.
E. R. H. van Enk, Oude Tamarindelaan 151, van Nederland.
H. J. A. Guykens, Rijswijk 14, van Ned.
F. L. Hänsel, Lombokweg 40, van Semarang.
R. C. Kaesemann, Tangkoebanprahoeplein 5, van Pajakoemboeh.
F. R. W. Kielich, Gg. Chaulan 31, van Berlijn.
H. A. Klerks, Kampementsweg 7, van Parijs.
J. K. Kroon, Oude Tamarindelaan 192, van Buitenzorg.
C. J. Lapp, Lombokweg 55, van Europa.
T. I. Ong, Gg. Klintjie 47, van Amboina.
J. A. Smits, Oude Tamarindelaan 141, van Bandoeng.
J. H. Swart, Kebonsirih 44, van Laren.
J. de Vos, v/d Houtlaan 19, van Soekaboemi.
J. Wessels, Noordwijk 14 D, van Amsterdam.

FAMILIE BERICHTEN
uit Nederlandsche Bladen.

Overleden:

21 „ I. Nieuwkerk (v) 91 j., Den Haag.
22 „ J.A. Bruinenberg (m). id.
20 „ J.M. Chr. Geevers (m) 67 j., id.
21 „ A. Goudsmit (m) 60 jaar, id.
22 „ A. v/d Bosch (m) 62 jaar, id.
„ „ A.M. Vermetten (m) 36 jaar Scheveningen.
21 „ W.H.A. v. Meerkerk (m) 79 jaar, Den Haag.
22 „ M.J. Kempen-Strik (v) 27 jaar, Den Haag.
23 „ P.P.J. Maas (m), Den Haag.
22 „ D. van Loenen (m) 44 j., Den Haag.
„ „ J.S. Dame-Schols (v) 47 j., id.
23 „ J.C. v. Kempen (m) 59 jaar, Rijswijk (Z.H.)
22 „ A. Hoek Azn (m) 70 j., Den Haag.
23 „ J.J.M. Susanna (m) 56 j., id.
24 „ P.C. Hacquebord (m) 63 j., id.
„ „ I. Merts (v) 63 jaar, id.
„ „ P. Stoeken (m) 53 jaar, Leiden.
„ „ A.L.C. Simonis (m) 21 j., Den Haag.

MELKRAPPORT.
Buitenzorg.

(*Onderzoek over de maand Januari 1930*).

Naam	Woonplaats	Hygiënische toestand van het bedrijf	Opmerkingen
Dell	Tjilendekweg	zeer goed	Deugdelijk van samenstelling en toestand.
Bogor	Kebon Kopi	zeer goed	—
Esperance	Batoetoelisweg	zeer goed	—
Nemmers	Tjiloewer	voldoende	—
van Zalm	Tjilendekweg	zeer goed	—
Iken	Bataviascheweg	zeer goed	—
Melkdistributie	Panaragan	zeer goed	—
Moelia	Soekasari	zeer goed	—
Tjan Tiam Hie	Tegallega	goed	—
Tan Siong Pek	Lebakpasar	goed	—
Misra	Tjimanggoe	even voldoende	—
Dell	Tjilendekweg	zeer goed	—
Moelia	Soekasari	zeer goed	—
Schuller tot Peursum	Koepelweg	goed	—
Iken	Bataviascheweg	zeer goed	—
Bogor	Kebon Kopi	zeer goed	—
Melkdistributie	Panaragan	zeer goed	—

ADVERTENTIEN.